

Tárgy: Mezőberény város Fenntartható Fejlődés Helyi Programja
(Local Agenda 21) dokumentum felülvizsgálat elfogadása
Előterjesztő: Siklósi István polgármester
Készítette: Kutas Ferenc beruházási ügyintéző
Véleményező: Pénzügyi, Gazdasági Bizottság
Bizottság:
Tervezett 1 db határozat
döntés:
Melléklet: 1 pld. Local Agenda 21 dokumentum - felülvizsgálat
Döntés: Egyszerű többségi nyílt szavazással

ELŐTERJESZTÉS
Mezőberény Város Önkormányzati Képviselő-testülete
2019. május 27-i ülésére

Tisztelt Képviselő-testület!

A „Közép-Békési Térség” Ivóvízminőség-javító Önkormányzati Társulás a KEOP-1.3.0/09-11-2012-0009 azonosítószámú pályázatával valósította meg a Békés Megyei Ivóvízminőség-javító program megnevezésű projektjét. A 3. projekt fenntartási jelentés benyújtásának határideje 2019. június 21. A jelentés keretében az összes érintett település (66 település) Fenntartható Fejlődés Helyi Programjának (Local Agenda 21) érvényes változatát fel szükséges tölteni a pályázati felületre. Mivel Mezőberény esetében a dokumentum érvényessége a tavalyi év végével lejárt, így annak felülvizsgálata vált szükségessé. Mezőberény Város Önkormányzata beszerzési eljárás keretében kiválasztotta a felülvizsgálatot elvégző Dr. Duray Balázs egyéni vállalkozót, akivel a vállalkozási szerződés 2019. április 30. napján aláírásra került. A vállalkozó az elkészített felülvizsgált dokumentumot 2019. május 20. napján benyújtotta, mely jelen előterjesztés mellékleteként csatolásra került.

Kérjük a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy az alábbi határozati javaslatot megtárgyalni és elfogadni szíveskedjen!

Határozati javaslat:

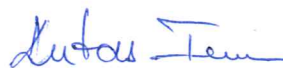
Mezőberény Város Önkormányzati Képviselő-testülete Mezőberény város Fenntartható Fejlődés Helyi Programja (Local Agenda 21) felülvizsgálatát elfogadja.

Felelős: Siklósi István polgármester

Kis József beruházási csoportvezető

Határidő: intézkedésre azonnal

Mezőberény, 2019. május 21.

Kutas Ferenc
beruházási ügyintéző

MEZŐBERÉNY

FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSÉNEK PROGRAMJA

LOCAL AGENDA 21

FELÜLVIZSGÁLATI DOKUMENTÁCIÓ

Készítette:

dr. Duray Balázs

2019. május

Tartalomjegyzék

1. Vezetői Összefoglaló	5
2. Helyzetelemzés	7
2.1 Térszerkezeti jellemzők	7
2.1.1 vegyes területfelhasználású és mezőgazdasági térség	9
2.2.2 érzékeny természeti területek	9
2.2.3 Erdőterületek	10
2.2.4 Természeti területek	11
2.2. Természeti értékek	12
2.2.1 Táji, természeti jellemzők.....	12
2.4.2 Helyi jelentőségű védett természeti terület	15
2.4.3 NATURA2000 területek	15
2.4.4 Élőhelyek	17
2.5 Egyedi tájértékek	20
2.6. A környezet állapota.....	20
2.6.1. Levegő.....	21
2.6.2. Felszíni és felszín alatti vizek	25
2.6.3. Hidrológiai (ár- és belvízi) kockázatok	28
2.6.5. Zaj és rezgés elleni védelem	29
2.6.6 Talaj	30
2.6.7 Kulturális értékek, épített örökség	30
2.6.8. Városi klíma	31
2.4. Népmozgalmi és szociális jellemzők.....	32
2.4.1 Demográfia	32
2.4.2. Foglalkoztatottság, munkanélküliségi ráta.....	32
2.5. Gazdasági helyzetelemzés.....	33
2.5.1 Önkormányzati gazdálkodás	34
2.5.2 Agrárium.....	35
2.5.3 Kereskedelmi szolgáltatások, turizmus	38
2.5.4. Közlekedés.....	39
2.5.6 Megújuló energia	41
2.5.7. Helyi termékek	43
2.6. Infrastruktúra	44

2.6.1 Műszaki infrastruktúra	44
2.6.2 Intézményi ellátottság	50
3. SWOT	53
3.1 Erősségek	53
3.2 Gyengeségek	54
3.3. Lehetőségek	55
3.4 Veszélyek	57
4. Lakossági fenntarthatósági attitűdvizsgálat	59
5. Konceptió - Zöld Gazdaság és Klimavédelem.....	63
5.1. A lokális zöld tervezés	64
5.2. A környezeti tervezés klímaszempontú vonatkozásai.....	64
5.3. A térség településfejlesztési terveinek klímavédelmi szempontú kialakítása	65
5.4. Szektorális Intézkedések és eszközök.....	67
6. A Fenntartható Fejlődés Program célkitűzései és feladatai.....	71
6.1 215-2018 időszakában elért eredmények	71
6.2 A LA21 2019-es stratégiai céljai és intézkedései	72
I. A Fenntarthatósági Program társadalmi célkitűzései és feladatai	76
I.1 Társadalmi szemléletformálás és az esélyegyenlőség biztosítása	76
I.2 Intézményi működés hatékonyságának növelése	77
I.3 Egészségügyi helyzet fejlesztése	77
I.4 Szociális helyzet fejlesztése	78
I.5 Oktatás, képzés fejlesztése.....	79
I.6 Kulturális élet fellendítése.....	79
II. A Fenntarthatósági Program környezeti célkitűzései és feladatai	80
II.1 Környezet ismerete, környezettudatosság.....	81
II.2 Természeti és épített környezet védelme	82
II.3 A lakókörnyezet védelme a káros emisszió kibocsátásoktól.....	83
II.4 Infrastrukturális helyzet javítása, fejlesztése	84
II.5 Energiafelhasználás hatékony és megújuló lehetőségeinek kihasználása	85
II.6 Zöldterületek védelme, fenntartása.....	87
II.7 Hulladékgazdálkodás	87
III. A Fenntarthatósági Program gazdasági célkitűzései és feladatai	88
III.1 Hatékony önkormányzati gazdálkodás kialakítása	89
III.2 Hagyományos termelési módok és termékek előállításának támogatása	89
III.3 Vállalkozói szektor fejlesztése	90
III.4 Vendéglátás, idegenforgalom, turizmus fellendítése.....	91

7. <i>Stratégiai Illeszkedésvizsgálat</i>	93
7.1. Helyi Községi Fejlesztési Stratégiai Program (2014-2020)	93
7.2. Helyi Esélyegyenlőségi Program (2018-2023)	93
7.3. Mezőberény Gazdasági Programja (2015-2019)	94
7.5. KVNP Stratégia (2015-2019)	95
8. <i>Monitoring Javaslat</i>	97
9. <i>Megvalósítás</i>	105
Az önkormányzat szerepe a helyi fenntarthatóság megvalósításában	105
A fenntartható fejlődés érvényesítésének lépései.....	106
<i>1. sz. melléklet: 2015-2018 Fenntartható Fejlődés Program célkitűzései és feladatainak teljesülése</i>	108
<i>2. sz. melléklet: 2015-2018 Fenntartható Fejlődés Program felülvizsgálata</i>	117
<i>3. sz. melléklet: Kérdőív Mezőberény értékeinek lakossági megítéléséhez</i>	123
<i>4. sz. melléklet: Kérdőív eredmények</i>	138

1. Vezetői Összefoglaló

Jelen tanulmány Mezőberény Város 2015-2018 időszakra érvényes Fenntartható Fejlődés Programjának (Local Agenda 21, LA21) felülvizsgálati dokumentuma. A vizsgálat stratégiai módszeren nyugszik, ami lehetővé teszi a program fő beavatkozási pontjainak mérőföldkövek szerinti meghatározását, a lokális gazdasági, társadalmi és környezeti folyamatok trendelemzését, minőségi és mennyiségi jellemzőinek az értékelését. A tervezés során elsősorban az elmúlt időszak legfontosabb változásainak szintézisére és analízisére törekedtünk. A fenntarthatósági dimenziók (környezet, társadalom, gazdaság) rendszerelemei közül csak a releváns, az újratervezést megalapozó attribútumok diagnózisára fókuszáltunk, ennek során Mezőberény fenntartható fejlődését meghatározó adottságokat vettük számba. Mindezt a dokumentum 2. Helyzetelemzés című fejezetében foglaltuk össze. A vizsgálat tárgyát képező LA21 (2015-2018) dokumentum tematikáját követve, azt kiegészítve végeztük el a legfontosabb összefüggések feltárását. Újszerű elemekként jelennek meg az állapotértékelés során a település agrár-vidékfejlesztési és klímapolitikai aspektusai. A tervezés során törekedtünk az ágazati horizontális koordináció és koherencia biztosítására, ezért a tematika és stratégiai forgatókönyvek kidolgozásánál a vonatkozó ágazati tervezési programokra hagyatkoztunk. Ebben a vonatkozásban Mezőberény Gazdasági Programja, Esélyegyenlőségi Programja és Integrált Városfejlesztési Stratégiája voltak az irányadó dokumentumok. Az átfedések elkerülése céljából, csak a legfontosabb összefüggéseket és hatásokat vizsgáltuk. Miután Mezőberény környezettervezési dokumentuma (Környezetvédelmi Program) elavultnak tekinthető, ezért nagyobb hangsúlyt fektettünk a település környezeti-természeti állapotának értékelésére. Az adatok elemzésekor szintén hangsúlyos szerepet kap Mezőberény térszerkezeti jellemzői, adottságai, a különböző társadalmi, gazdasági folyamatok területi megjelenése alapvetően meghatározza a térség környezet-ökológiai teherbíró képességét. A táj sérülékenysége és ellenálló képessége együttesen szabja meg a táj eltartóképességét.

A helyzetfeltárás eredményeit a 3. SWOT fejezetben foglaltuk össze. Mind a belső adottságokat, mind pedig a külső befolyásoló tényezőket a fenntarthatósági dimenziók (társadalom, gazdaság, környezet) mentén értékeltük.

Az újratervezett stratégiát megalapozó lakossági fenntarthatósági attitűd vizsgálatot kérdőíves módszerrel végeztük el a vonatkozó útmutató ajánlása alapján¹. Az eredményeket a 4. fejezetben foglaltuk össze, illetve a 4. sz. melléklet részletezi.

Az 5. Koncepció c. fejezetben a stratégiát megalapozó integrált („zöld”)területfejlesztés (lásd: LA21) szemléleti kereteit adjuk meg, illetve javaslatot teszünk egy átfogó cél megvalósításának elemeire, miszerint a biológiai sokféleség védelme, az agrárgazdaság, a vidéki gazdaságok fejlesztése, valamint a szociálpolitika szempontjainak együttes figyelembe vétele, továbbá a természeti- és kulturális (hagyományos) lehetőségek kihasználása, annak érdekében kell történnék, hogy a vidék megtartó ereje, ezáltal a foglalkoztatás növekedjék és a helyi környezeti szempontokat is kielégítő gazdaság jöjjön létre (ökológiai agráripár). Mindezeket összhangba kell hozni a megújuló energiák elterjesztését, az agrárium fejlődését és a természeti, kulturális értékek védelmét célzó ágazatpolitikai intézkedésekkel.

A 6. A Fenntartható Fejlődés Program célkitűzései és feladatai című fejezetben a stratégia fókuszában a célok és részcélok állnak, kibontásuk egységes szerkezetet követ. Az indoklásban a kiválasztott prioritás szükségessége fogalmazódott meg, amely egyrészt a helyzetelemzés megállapításaira csatol vissza, másrészt utal a részcélok intézkedések fontosságára is. A stratégiai adatlapok további részeiben a részcélokat szolgáló intézkedések felsorolása kapott helyet, illetve intézkedésekre lebontva megtalálható a forrásösszesítő is.

A stratégia ágazati tervezési dokumentumaival való koherencia-vizsgálatait a 7. fejezetben foglaljuk össze.

A 8. Monitoring javaslat című fejezetben a jövőbeli kontroll, illetve monitoring feladatok kerülnek megadásra. Elsősorban arra törekedtünk, hogy a dokumentumban tett értékelések és adatok folyamatosan nyomon

¹ Szlávik J. – Turchany G. (2002): Útmutató a Fenntartható Fejlődés Helyi Programjai (Local Agenda 21) elkészítéséhez, BME Környezetgazdaságtan Tanszék

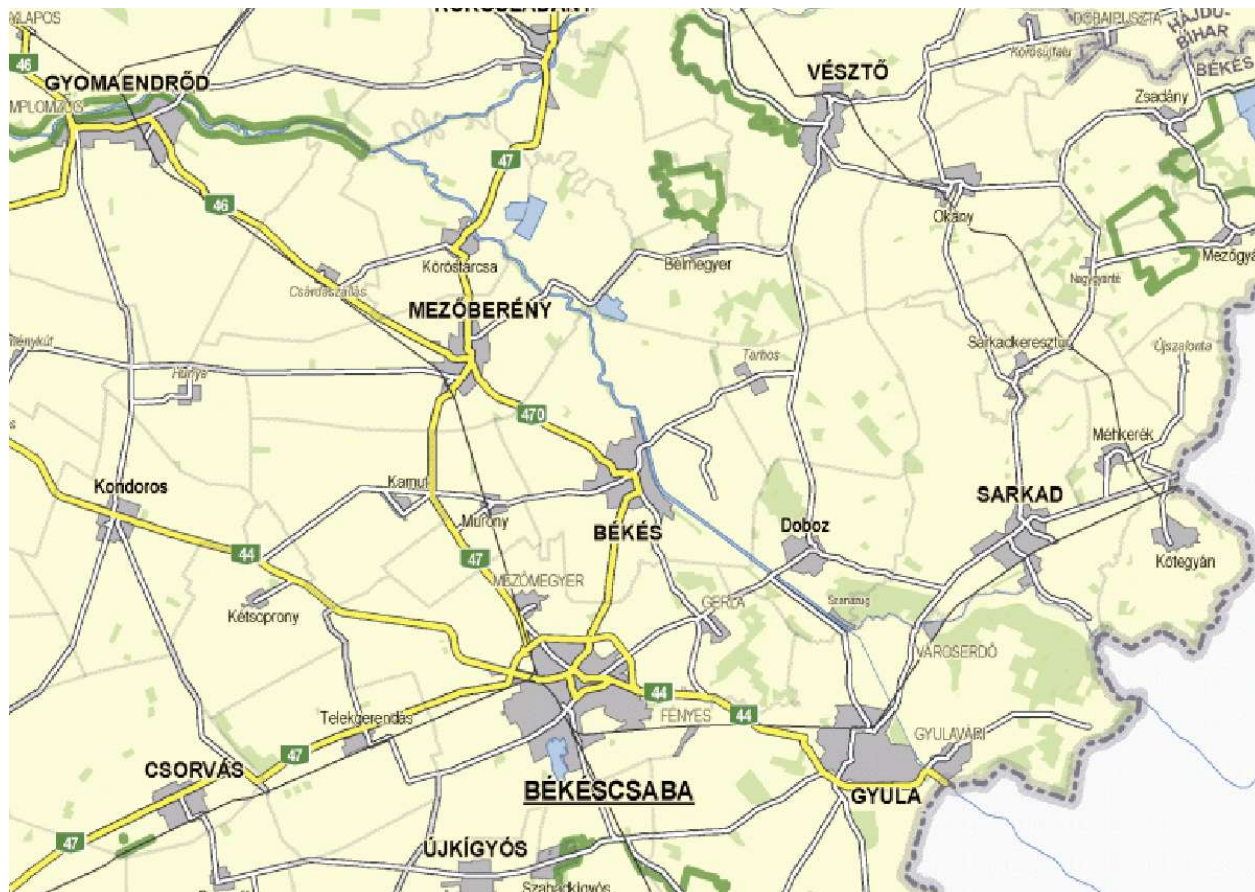
követhetők legyenek, illetve a döntéshozók számára egy jól követhető ellenőrzési keretrendszer kerüljön kidolgozásra. Fő cél, hogy a program megvalósítása során folyamatosan nyomon követhető, a megfelelő visszacsatolásokra is lehetőséget biztosító monitoring módszertan álljon rendelkezésre. A 8 és 9. fejezeteket eredeti tartalommal javasoljuk megtartani a Programban, elsősorban az abban foglalt önkormányzati feladatok fontosságát hangsúlyozva.

2. Helyzetelemzés

2.1 Térszerkezeti jellemzők

A Dél-alföldi régióban, Békés megye középső részén helyet foglaló kisváros területe 118,53 km², népessége 10.354 fő, átlagos népsűrűsége pedig 87 fő/km² (2017). Mezőberény is része a megye központi részét magában foglaló Közép-békési Centrumnak, amelyet a Békéscsaba, Gyula, Békés városhármas mellett további kisvárosok és községek alkotnak (1. ábra).

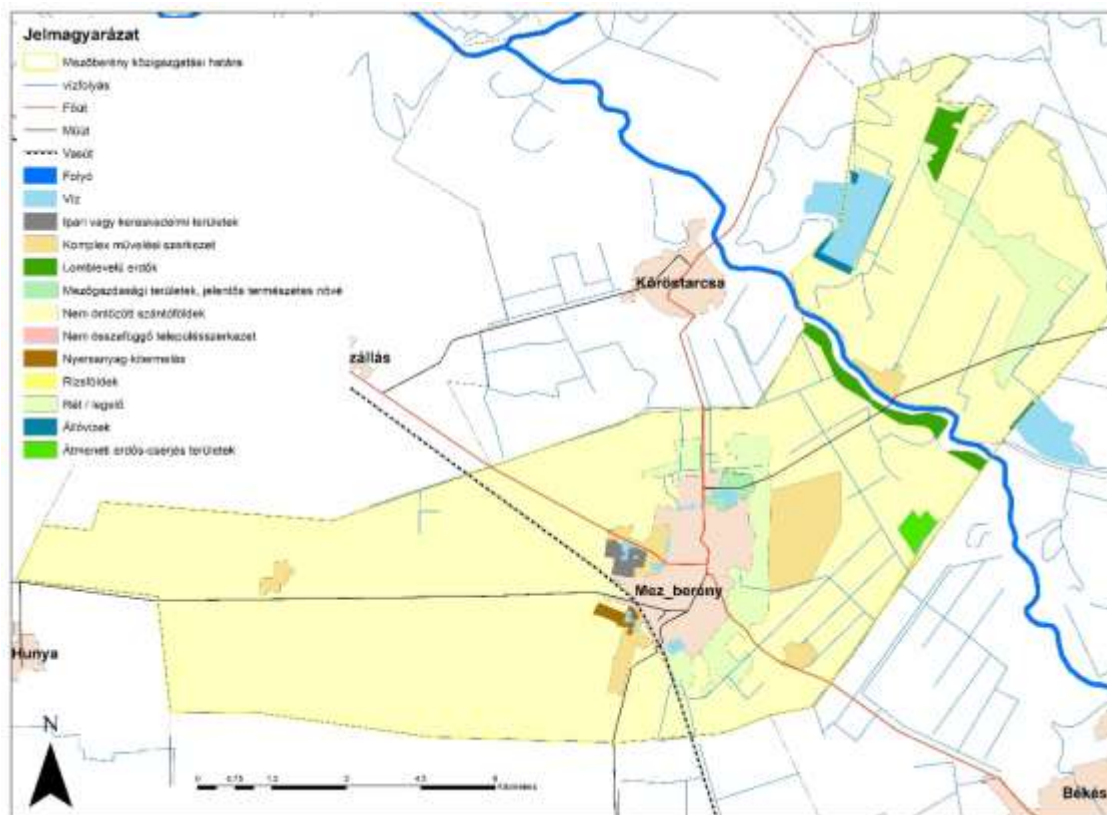
1. ábra: Mezőberény elhelyezkedése

Forrás: OTRT 2012

A település agrárföldhasználat dominanciáját mutatja, hogy közigazgatási területének négyötöde szántóterület (2. ábra). A maradék 2400 hektár negyede nem összefüggő településszerkezet, további 803 hektár rét és legelő.

2. ábra: Mezőberény fő területhasználatai

Forrás: CLC 2012

Békés megye területrendezési terve² külön kiemeli a Körösök-völgyének települései alkotta térséget, amely turisztikai szempontból, ún. együtt tervezendő terület egység. **A folyók közelében települt községek és városok térségileg egységes elvek szerinti tervezése kívánatos.** A térség turisztikai kínálatában a természeti értékek megőrzése és bemutatása, a vízparti rekreáció – horgászat, vízi turizmus – és a termálturizmus mellett a kulturális örökség építészeti, néprajzi értékei egyaránt fellelhetők. **Ezeknek az erőforrásoknak az optimális és térségileg összehangolt hasznosítása, turisztikai csomagkínálat felépítése a cél.** A térség összehangolt tervezését indokolja a Körös-vidékhez kapcsolódó jelenlegi és jövőben várható rekreációs-, lakóterületi, továbbá kiszolgáló infrastruktúra igényeinek összehangolt biztosítása.

A hatályos területrendezési terv³ tartalmazza, többek között, azokat a térszerkezeti javaslatokat, amelyek a tájváltozás természetes szukcessziós folyamatát segítik, illetve azokat a módosításokat, amelyek a lehető legkisebb beavatkozással segítik a kultúrtáj megőrzését. A tájhasználati módok jövőbeli alakulása szempontjából a dokumentum tájrendezési fejezete elsősorban a mezőgazdasági, az erdőgazdasági tájhasználatot, valamint a javarészt ezek mozaikjaiból álló vegyes területfelhasználásra irányuló javaslatok a mérvadóak, továbbá mindezek az egyéb tájhasználati típusok térbeli megjelenését, tájba illesztését segíti elő. A tájrendezésnek egyre jelentősebb szerepe lesz a felszíni vízrendezés (folyó- és kisvízfolyás szabályozás, ár- és belvízvédelem), a vízfelületek alakítása terén is, az ökológiai szemlélet erősödésével. Mindezek alapján az alábbi – a település fenntartható tájszerkezet kialakítására való törekvést is támogató – területrendezési javaslatok emelhetők ki.

² Békés Megye Területrendezési Terve 2013

³ BMTTrT 2013

2.1.1 vegyes területfelhasználású és mezőgazdasági térség

A **vegyes területfelhasználású térség** által érintett- gazdaságosan nem művelhető- területeken a racionális földhasználat elvének alkalmazásával cél a kedvezőtlenebb termőhelyi adottságú területek erdő, illetve gyepterületként való használata. A térségen belül előnyben kell részesíteni a rövidtávú gazdálkodási érdekekkel szemben a hosszú távú ökológiai szempontok érvényesítését.

A **mezőgazdasági térségben** elő kell segíteni az agrár-térszerkezetet előnyösen formáló mozaikos védő erdősávok, fasorok telepítését, egyben biztosítani kell a meglévő mezsgyék, erdősávok védelmét. A területeken meg kell akadályozni a talaj fizikai, kémiai és biológiai degradációját.

A térség területhasználata során biztosítani kell az ökológiai tájgazdálkodás, a racionális földhasználat elveinek érvényesülését, meg kell védeni az értéket képező hagyományos tájkarakter elemeit, a mezőgazdasági tájfásítás és dűlőrendszer értékeit. A térségben össze kell egyeztetni a mezőgazdasági hasznosítás, valamint a táj- és természetvédelem érdekeit, az optimális tájhasználat kialakítása érdekében.

A magasabb ökológiai, de alacsonyabb termőhelyi értékű mezőgazdasági területek az agrárkörnyezetvédelmi alapú környezetkímélő területhasználat, az ökogazdálkodás és az erre épülő ökoturizmus és vidékfejlesztés javasolt célterületei, ennek megfelelően itt kiemelt fejlesztési és rendezési cél a táji változatosság, mozaikosság fenntartása: gyepek- ligetek- erdők, nádasok, nedves- vizes élőhelyek megóvása illetve területi részarányuk növelésének elősegítése.

Az intenzív művelésből kivonandó öko- (bio-) és egyéb külterjes mezőgazdálkodásra sem alkalmas területek elsősorban extenzív gyepegazdálkodással, honos fajokkal történő ligetes fásítással, halastóként vagy egyéb vizes- nedves élőhelyek kialakulására módot adó formában hasznosítandók.

A térségben elsődlegesen a táj értékeinek és karakterének megőrzését szolgáló tájhasznosítási módokat szükséges támogatni. Ezen belül- a területi adottságok és alkalmasság figyelembevételével- az extenzív gyepegazdálkodás - rét és legelőgazdálkodás -, ár- és hullámtéri gazdálkodás, víztározás, halastavak, és többcélú tározók létesítése élvezzen prioritást. A mezőgazdasági térség gyengébb termőhelyi adottságú területein- az agrár, a környezetvédelmi és az erdészeti támogatási formák összehangolt alkalmazásával- ösztönözni kell a szántóterületek arányának csökkentését, a gyepek és erdőterületek arányának jelentős növelését. A vízfolyások menti hullámtéri területeken és a megyei területrendezési tervben ökológiai zöldfolyosóként tervezett területeken található szántóterületeket erdősíteni, fásítani, illetve gyepesíteni célszerű.

A mezőgazdasági térségben a táj- és természetvédelmi szempontoknak alárendelten kell elősegíteni az erdősávok, fasorok telepítését, de elsődlegesen a meglévő mezsgyék, facsoportok, erdősávok védelmét kell biztosítani.

2.2.2 érzékeny természeti területek

Az **érzékeny természeti területeken** támogatott természetkímélő tájgazdálkodással kell biztosítani az élőhelyek, a biológiai sokféleség védelmét, a tájképi és kultúrtörténeti értékek összehangolt megőrzését. Az övezet területén külszíni bánya nem nyitható, potenciálisan környezetszennyező létesítmény (telephely, nyomvonal) nem létesíthető, a mező- és erdőgazdasági, valamint vízgazdálkodási területek a táj- és természetvédelmi szempontok prioritásának biztosításával tartandók fenn és a településrendezési tervekben kötelezően külön övezeti előírásokkal szabályozandók, amelyek meghatározása településtervezés feladata.

- *A területen a természet- és környezetkímélő területhasználat, extenzív gazdálkodás javasolt, Az érzékeny (erdő- és) mezőgazdasági területeken kívánatos az agrotechnikailag intenzívebb művelési ágak és módok felváltása extenzívebb, természet-közelibb irányba. Meglévő gyepes és vízhatású területek fásítása kerü- lendő.*
- *Az árkok, csatornák, utak mentén és a táblák szélén az élővilág fennmaradását szolgáló fasorokat, cserjesá- vokat, erdősávokat kívánatos megtartani, illetve javasolt telepíteni, illetve itt levő gyepek területe nem csök- kenthető, - a meglévő gyepek fenntartásán túl kívánatos egyéb, ökológiailag kevésbé értékes területek gye- pesítése.*

- *Az állattartás és a gyepgazdálkodás épületigénye az övezet táji- természeti értéket nem képező részén biztosítható. Műtrágyázás, vegyszerezés, intenzív gépi művelési technológiák végzése a rét és legelőterületeken kerülendő,*
- *Az itt lévő vízgazdálkodási területeken a természetes és természetközeli vízmedrekre vonatkozó kezelési - fenntartási irányelveknek megfelelően ajánlott biztosítani a vízi- és vízközi élőhelyek védelmét, a vízháztartásba történő művi beavatkozások az övezet területén csak árvízvédelmi érdekből végezhetők.*

2.2.3 Erdőterületek

Erdőgazdasági térségekben ösztönözni kell a tervezett erdőtelepítések megvalósítását, az erdőtömbök összekapcsolásának elősegítését, továbbá a mezőgazdasági és nem mezőgazdasági földterület első erdősítésének a támogatását, a termőhelynek megfelelő, őshonos, elegyes erdők telepítésének előnyben részesítését. Törekedni kell az erdők környezeti állapotának fenntartására, javítására, illetve az erdők természetességének javítására és közjóléti értékének növelésére. Új erdőtelepítések, tájfasítások meghatározásánál kiemelt szempont:

- a) a mezőgazdasági táj ökológiai és környezetvédelmi tagolása,
- b) a véderdők és véderdősávok erózió- és defláció elleni védelemnek megfelelő telepítése,
- c) az ökológiai és zöldfolyosó-rendszer kiegészítése,
- d) a települések zöldfelületi rendszerének fejlesztése,
- e) a települési környezetvédelmi érdekek érvényesülését is szolgáló erdőstruktúra kialakítása.

A meglévő természetes, illetve természetközeli állapotú erdők fenntartásával, erdőtelepítésre alkalmas új területek kijelölésével, erdők telepítésével javasolt elérni, hogy Békés megye átlagos erdősültsége megduplázódjon, a jelenlegi mintegy 5%-ról közel 10%-ra növekedjen. Ebben kiemelt szerepe van a natúrpark területén megvalósuló erdősítéseknek.

Erdősítésre javasolt területen beépítésre szánt terület kijelölését, belterületbe vonását kerülni kell. Az erdőtelepítésre figyelembe vehető területek kiválasztásánál a termőhelyi adottságokat, a talajok termőképességét, a mezőgazdasági művelésre való alkalmasságot, valamint a környezetvédelmi és természetvédelmi igényeket javasolt figyelembe venni.

A táji- termőhelyi adottságokat, a mezőgazdálkodásra való területalkalmasságot, a természetvédelmi és gazdasági igényeket figyelembe véve a natúrpark nem szántó műveléságú térsége különösen alkalmas **erdőtelepítésekre**. Ezeket az erdőtelepítést a tájvédelmi szempontok figyelembevételével, a tájkarakter megőrzésének biztosításával javasolt végezni. A **természetvédelmi oltalom alatt álló erdőterületeken** meg kell oldani a fenntartható területhasználat, a biológiai sokféleség védelme, a természetkímélő erdőgazdálkodás és az ökoturizmus fejlesztés szempontjainak összeegyeztetését, törekedni kell az őshonos társulások fajösszetételének fenntartására ill. kialakításának, kialakulásának elősegítésére. Azokon a területeken, ahol a fennmaradt nedves és száraz pusztai élőhelyek, a szikes tavak természeti értékei és nyílt pusztai táj értékei védelme prioritást élvez, alkalmasság ellenére is erdőt telepíteni csak az illetékes nemzeti park igazgatóság hozzájárulásával lehet. Az erdőtelepítésből kizárandó a természetvédelmi oltalom alatt álló gyepterület, védelemre tervezett gyepterület, természeti terület, természeti területnek minősülő gyepterület és részben a NATURA 2000 hálózathoz tartozó erdőn kívüli természetes élőhely területe. A potenciális erdőtelepítési területből – a természeti értékű társulások megőrzése érdekében - ki kell zárni a természetvédelmi oltalom alatt álló gyepterületeket, továbbá a természetes- és természetközeli állapotú, természeti területnek minősülő gyepterületeket. A Natura2000 hálózathoz kijelölt élőhelyek esetében erdőtelepítés a természetvédelmi hatóság előzetes hozzájárulásával lehetséges.

Védelmi rendeltetésű erdőket egyrészt az ökológiai hálózat rendszerszerű fejlesztése érdekében természetvédelmi, másrészt árvízvédelmi, talajvédelmi, levegőtisztaság-védelmi, klímavédelmi és településvédelmi céllal indokolt telepíteni. A közjóléti erdők telepítésére a település-együttesek, nagyobb települések és üdülőterületek környezetében kell törekedni. Előnyben javasolt részesíteni a pollenben szegényebb és kevésbé allergizáló fajokot. Az egykori zártkerteket - alkalmasság esetén - javasolt településvédelmi célú erdőtelepítés útján hasznosítani.

A térségben kiemelt jelentősége van a vízgazdálkodási érdekeknek, így az árvízvédelmi okok miatt nem javasolt a Fehér-, Fekete-, Sebes-Körös és a Berettyó hullámterének és a gátak védősávjainak erdősítése, ott az árvízvédelem érdekei az elsődlegesek. A természeti területnek minősülő, nem őshonos fafajokból álló hullámtéri erdőkben az állományszerkezet-átalakításra kell a hangsúlyt fektetni. Az erdők telepítésénél térségi szinten kiemelten kezelendők a Körös-vidék arra alkalmas területei, a nagyobb kiterjedésű szántóföldi táblák szélvédő fásításai, az ökológiai hálózat hiányzó elemeinek kialakítása, valamint a nagyobb települések körül véderdők létesítése.”

A védett természeti területeken az elsődleges természetvédelmi rendeltetés mellett meghatározó a védelmi és közjóléti funkció is, ezért ezeken a területeken indokolt összehangolni a vízgazdálkodás, a táj- és természetvédelem, az ökoturizmus, valamint az erdőgazdálkodás szempontjait.

2.2.4 Természeti területek

A Békés megyei területrendezési tervének tájrendezési irányelve szerint az ökológiai hálózat, mint térségi jelentőségű szerkezeti elem egy része szervesen kapcsolódik a békési táj vízrajzi adottságaihoz, a folyók és kisvízfolyások völgyeihez, ezért ezekben a térségekben fontos az ár- és belvízvédelmet szolgáló vízrendezési, valamint a természeti értékvédelmet szolgáló tájrendezési érdekegyeztetés, illetve ennek során az ökológiai szemlélet erősítése. A tájhagyományok megőrzéséhez kapcsolódó speciális feladat a sajátos uradalmi birtokszerkezetet tükröző tájhasznosítási formák, és más művi és települési értékeknek a megtartása.

A tájszerkezet alakítása szempontjából elsődleges a megye ökológiai hálózati rendszerének kiteljesítése, a meglevő elemek összekapcsolásával, illetve kiegészítésével. Az ökológiai hálózat legértékesebb és legmagasabb szinten védett elemei az országos védettségű természeti területek, a nemzeti parki területek és természetvédelmi területek. Ezek kisebb-nagyobb zöld szigeteket képeznek és közöttük húzódnak a Körösök vízrendszeréhez kapcsolódó vizes-nedves, gyepek-erdős természeti és extenzív mezőgazdasági területsáv által alkotott fő ökológiai folyosó. Mindezek az elsődleges (országos) szintű ökológiai hálózatot képezik, amelyekhez a helyi védettségű és természeti területek, a meglevő és tervezett ökológiai- és zöldfolyosó együttese által képzett másodlagos ökológiai elemekkel egészülnek ki. Az ökológiai folyosók a megye természetföldrajzi sajátosságainak megfelelően elsősorban a kisvízfolyásokhoz, illetve azok erdőihez, továbbá az extenzív gyepekhez kapcsolódnak. A zöldfolyosók a meglevő és tervezett művi tájelemek (közlekedési és más műszaki infrastruktúra nyomvonalak, új beépítések, településszegélyek) zöldfelületi kiegészítését, környezetvédelmét és tájba illesztését szolgáló meglevő és tervezett zöldsávok, véderdősávok és erdősítések.

Az országos ökológiai hálózat elemeit kiegészítő legfontosabb megyei szintű hálózati elemek az alábbiak:

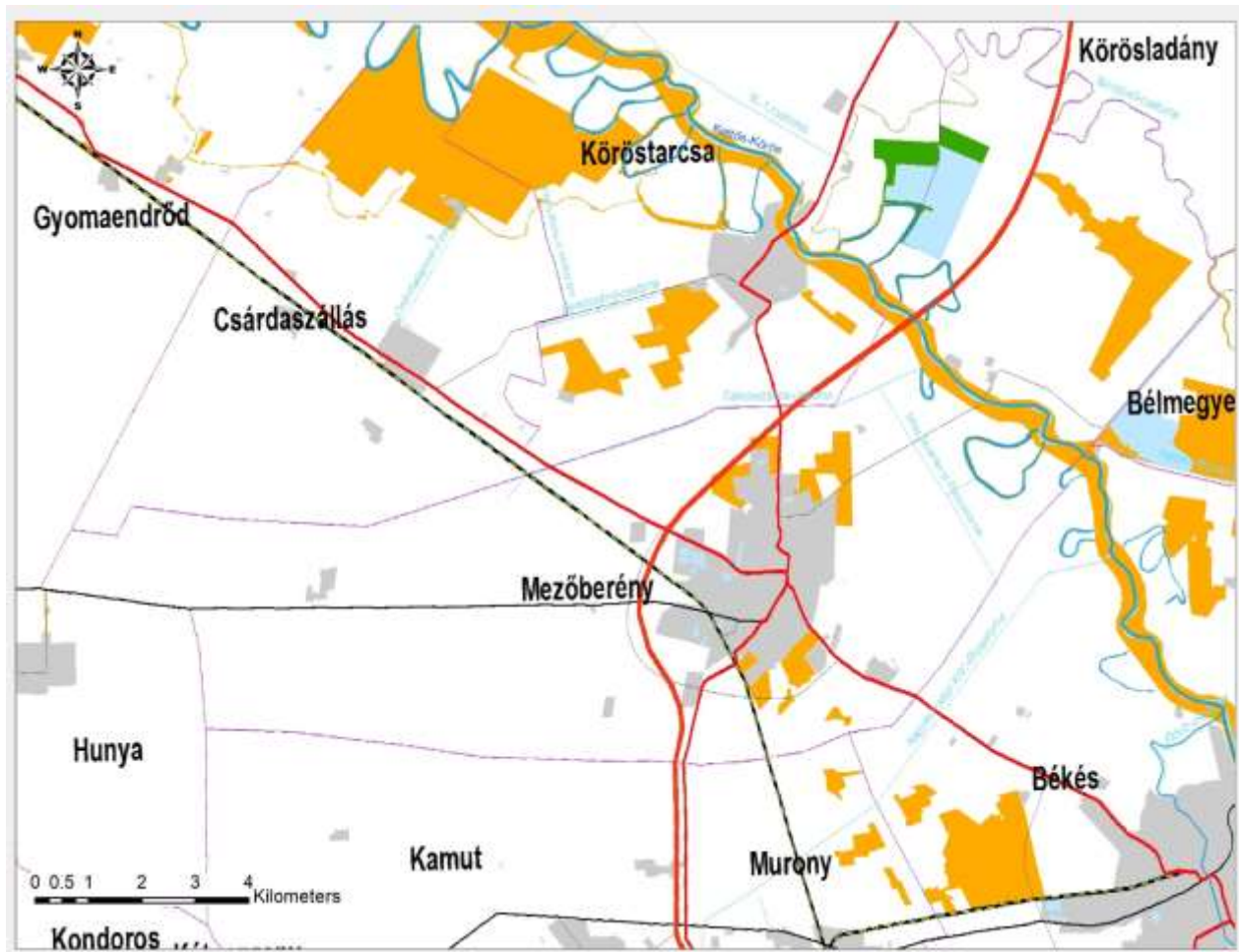
- helyi védettségű természeti területek,
- kisvízfolyások (patakok, erek, stb.) medre és parti sávjai, valamint egyéb vízfelületek (holtágak, morotvák, tavak, tározók),
- erdőterületek (meglevő erdők és tervezett erdősítések): Gyula és a Kettős-Körös térségében,
- gyepterületek,
- extenzív műveléssel fenntartandó mezőgazdasági területek,
- zöldfolyosók (táblahatárokhöz és települési területekhez illeszkedő védőzöldsávok, véderdő telepítések).

2.2. Természeti értékek

2.2.1 Táji, természeti jellemzők

Az ökológiai hálózat 826 hektárnyi mezőberényi területei a Bódishát, Dög-halmi gyepek, Fehér-hát, Kér-halom, Büngösi-csatorna és a Kettős-Körös-ártér (3. ábra).

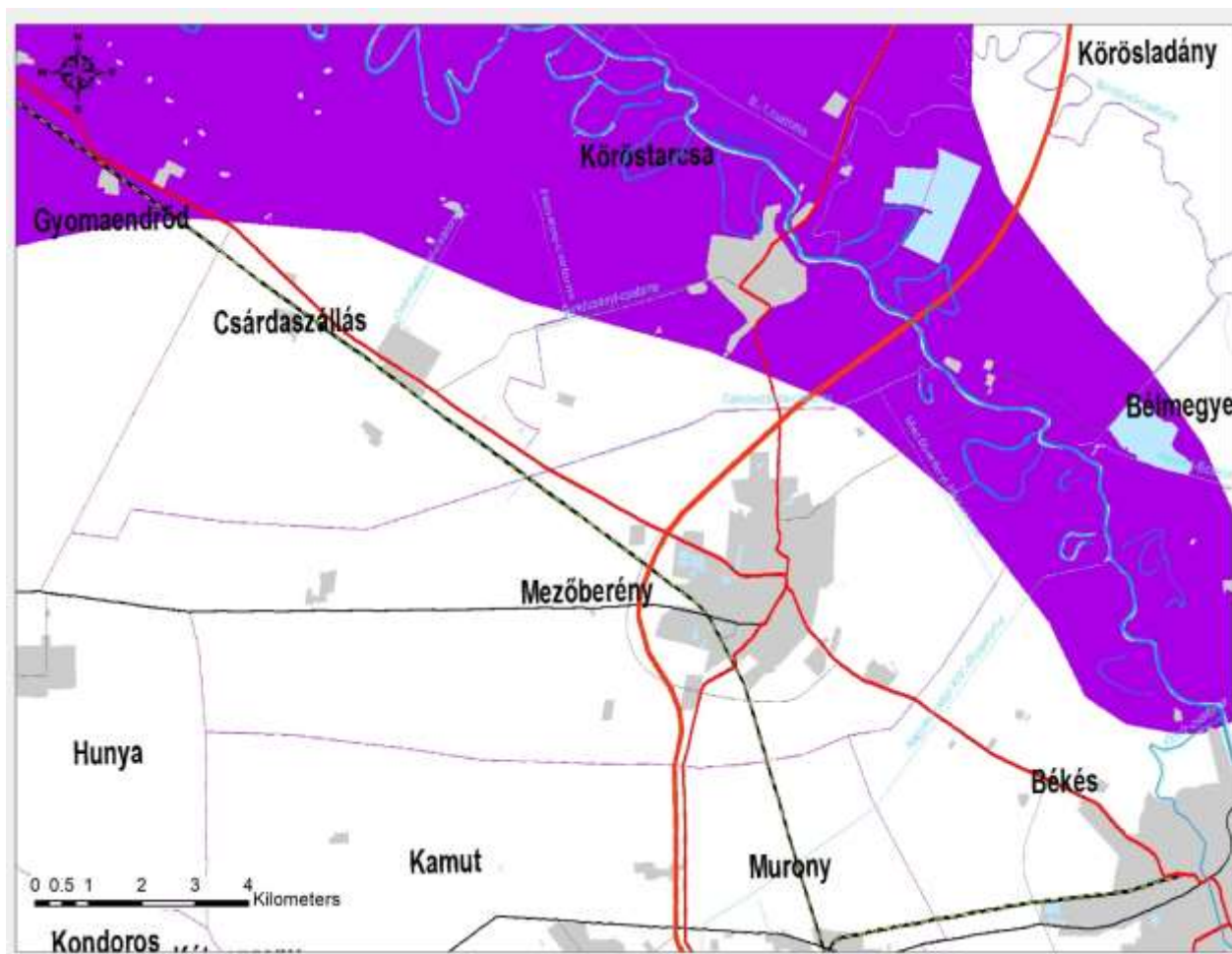
3. ábra: Mezőberény ökológiai hálózat részei

Forrás: BMTrT 2013

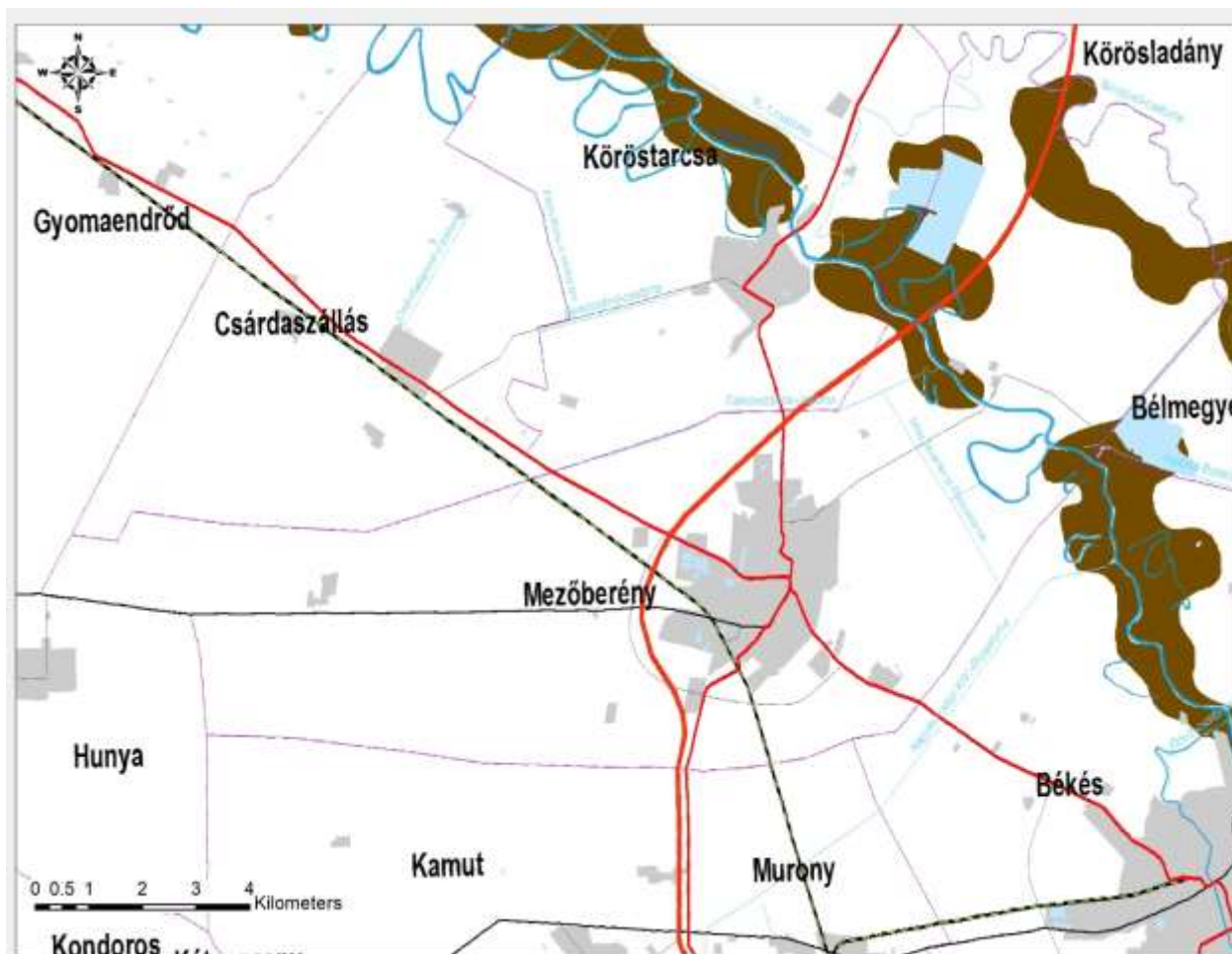
Mezőberény Kettős-Körös menti területei **komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezetébe** tartozik (4. ábra), amelynek alapvető célja a Körösök vízrendszerének szerves részét képező nagy számú holtág és morotva táji arculatának megőrzése, ahol ez szükséges, ott helyreállítása. A holtágrehabilitáció révén a természetvédelmi és turisztikai potenciállal rendelkező vízfelületek védelme valósul meg. A rehabilitálandó holtágak térségében élők esztétikus környezet iránti lehetőségei növekednek.

4. ábra: Mezőberény tájrehabilitációval érintett területei

Forrás: BMTTrT 2013

Az térségi jelentőségű **tájképvédelmi terület övezetébe tartozó településrészek** esetében kiemelt cél a hagyományos tájkarakter megőrzése, a települések és az ártéri többszörösen védett táj közötti térségek megyei szintű összehangolt tájképvédelme (5. ábra).

5. ábra: Mezőberény tájképvédelmi övezetei

Forrás: BMTTrT 2013

A megyei tervezés során használt módszertan a tájképet meghatározó legfontosabb adottságokat két fő csoportba sorolja, egyrészt a rurális táj természeti adottságait veszi alapul, amelyek közül a domborzat, a növényzet, a borítottság, a területhasználat szerkezete, az urbánus tájban kulturális örökség adottságai, az épített elemek száma, minősége, együttese a meghatározó, másrésztől tájlesztetiki szempontból kategorizál.

A térség tájképileg értékes területei a folyómenti galériaerdők és a békési tájra jellemző pannon gyeptelepítések megmaradt foltjai. Az egysíkú, agrár-jellegű táj változatosságát fasorokkal, erdőtelepítéssel, az alföldi tájra jellemző gyepterületek növelésével lehet karakteresebbé tenni. A megmaradt tájképileg értékes területek nagyobb tömbben a térség keleti, országhatár melletti részén helyezkednek el, ezek képezik a térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete részét.

2.4.2 Helyi jelentőségű védett természeti terület

Mezőberényben 1 db helyi jelentőségű természeti emlék, illetve 3 db természetvédelmi terület esik (1. táblázat).

1. táblázat: Mezőberény védett természeti területei és emlékei

Védelmi kategória	Védett természeti terület megnevezése	Törzskönyvi szám	Kiterjedése (ha)	Hrsz
természetvédelmi terület	Mezőberényi erdei tulipán élőhelye	3/278/TT/12	0.292	0363/4
természetvédelmi terület	Mezőberényi nyúlánk sárma élőhelye	3/277/TT/12	0.98	0285/3
természetvédelmi terület	Városi liget	3/122/TT/94	5.1664	3712
természeti emlék	Vasútállomás kocsányos tölgyei	3/31/TE/89	0	684/1

Forrás: KMNPI, 2019

2.4.3 NATURA2000 területek⁴

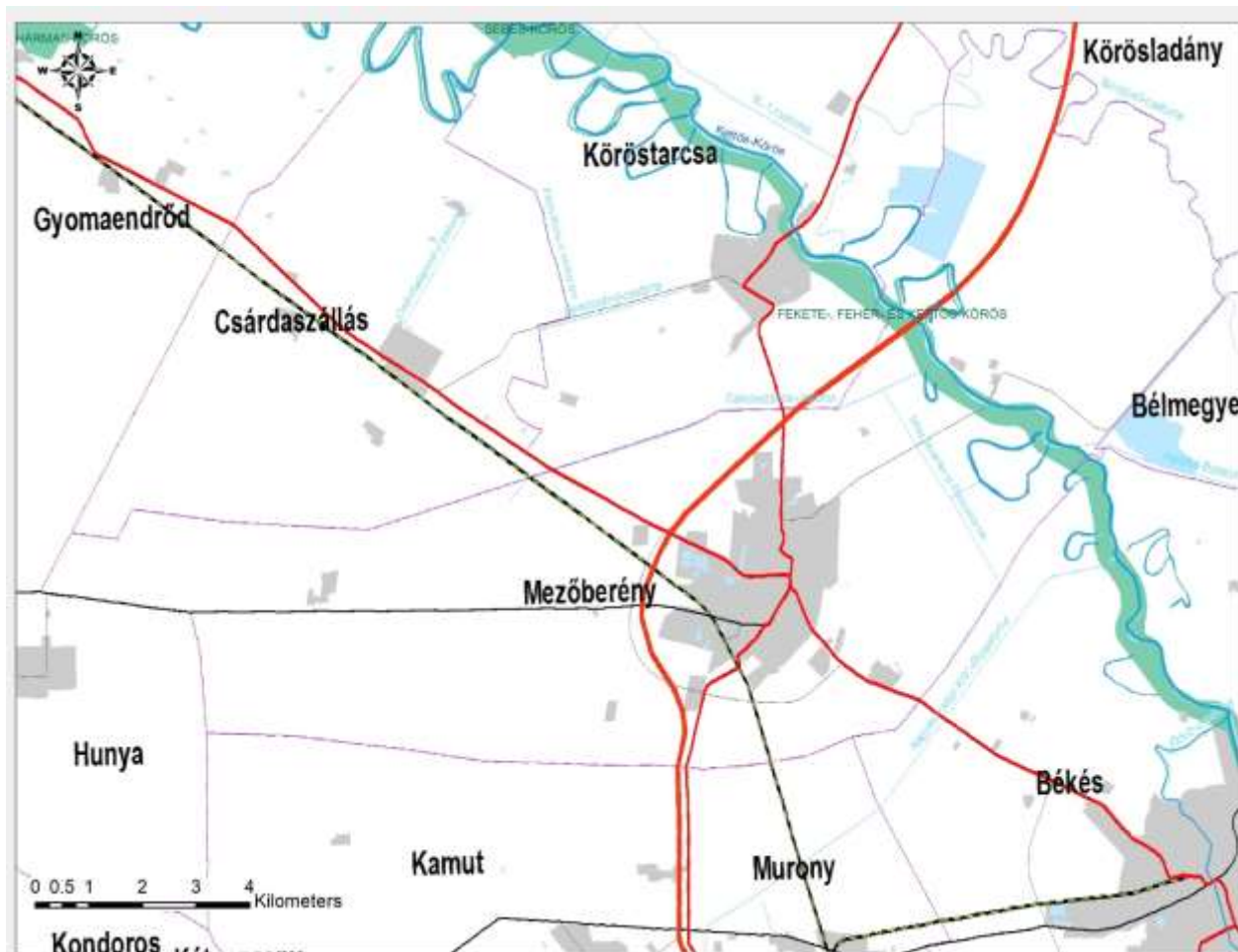
Az Európai Unió ökológiai hálózatának területein⁵ ösztönzött tevékenységek az extenzívebb mezőgazdálkodási tevékenységre való ösztönzés, a gazdálkodási módszerek hagyományos extenzív mezőgazdaság irányába történő elmozdítása, a nagy monokultúrák, a túlzott vegyszerhasználat, és a túlzott gépesítettség fok mérséklése, a természet közeli élőhelyek (rétek, legelők) kialakulása érdekében a kaszálás vagy legeltetés tájhasználat propagálása vagy az orvadászat megszüntetése és a szennyvíz-elvezetés korlátozása a vizes élőhelyek és a folyók környékén. Kaszálás idején különös figyelmet kell fordítani a védett madarak fészkelő helyeire, ezeken a területeken elsődleges az iparosodás és a városok növekedésének a megakadályozása is.

Mezőberényben a *Fekete-, Fehér- és Kettős-Körös (HUKM20012)* tartozik a Natura 2000 hálózatba (6. ábra). 1642 hektáros térségének közel fele (45%) felszíni álló és folyóvíz. Száraz legelők és puszták 12%, nedves és mezofil gyepek 11%, természetes vegyes erdőtípus 25%, egyéb területek (települések, utak, hulladék-elhelyezés területei, bányaterület, ipari területek) 7% található.

4 79/409/EEC, 92/43/EEC

5 A Natura 2000 területeknek két fő típusa: i) A különleges madárvédelmi területek (Special Protection Area – SPA) ritka és veszélyeztetett madárfajok költő-, táplálkozó- és vonuló helyének védelmét szolgálják; ii) A különleges természetmegőrzési területek (Special Area of Conservation – SAC) közösségi jelentőségű és kiemelt közösségi jelentőségű jelölő élőhelyek, valamint közösségi jelentőségű, és kiemelt közösségi jelentőségű jelölő állat- és növényfajok előfordulási helyének védelmét szolgálják.

6. ábra: Mezőberény Natura 2000 területe

Forrás: BMTTrT 2013

Holtágak

A Kettős-Körös holtmedrei közül néhány már több évtizedes horgászati hasznosításra tekint vissza, sok pedig az utóbbi években került horgászati kezelésbe leginkább telektulajdonosi közösségek által alakított horgászegyesületeknek köszönhetően. A folyók halállományával ellentétben itt a horgászok által legkedveltebb fajok képzik mennyiségarányosan az amúgy is kevésbé változatos halfauna zömét. Ponty, amur, keszegfélék, ezüstkárász, harcsa, süllő, csuka, balin, sügér, busa, törpeharcsa jelentik a részben önfenntartó, illetve rendszeresen telepítéssel kialakított halközösségeket.

Sorszám	Megnevezés	Terület (ha)	Főbb hasznosítási forma	Természetvédelmi helyzet	Javaslatok
Kettős-Körös bal oldal					
24	Boldisháti-Holt-Körös	5,0	öntözővíz-tározás belvíztározás	nem védett	egyéb rekreációs célú hasznosítás** (rehabilitáció FVM holtág-rehabilitációs támogatásból megvalósult)
25		12,1	belvíztározás	nem védett	

	Nagyzugi-Holt-Körös		horgászat halászat		felső szakasz vizes élőhelyként rehabilitálása, vízpótlás, helyi védelem
Kettős-Körös jobb oldal					
26	Büngösdi-Holt-Körös	13,0	belvíztározás öntözővíz-tározás horgászat halászat	nem védett	alsó szakasza kettős hasznosítású főcsatorna (III.16.), a holt mederben halad

2.4.4 Élőhelyek

A Körösök völgye – csakúgy, mint hazánk teljes területe – a pannon biogeográfiai régióban található. A régió nagy kiterjedésű, sík, folyóközi üledékekkel feltöltött medence, melyet észak–déli irányban a Duna és a Tisza folyók szelik át. Az élőhelyek sokféleségéből következően a pannon régióban különlegesen magas a fajdiverzitás szintje, csak erre a területre jellemző, endemikus fajok sokaságával. A régió a madárvilág szempontjából is különös jelentőséggel bír. A sekély vizes élőhelyeken minden évben ludak, kacsák és más gázlómadarak százezrei sereglenek össze. Közöttük ritka fajok is találhatók, mint például a kis lilik (*Anser erythropus*) vagy a kanalasgém (*Platalea leucorodia*). A 19. század végén nagyszabású csatornázási és talajjavítási munkálatok kezdődtek, melyek következtében az ártér és a puszta jelentős területeit feldarabolták és lecsapolták, hogy helyet teremtsenek a szántóföldi növények és a gyorsan nöövő, nem honos fák, mint például a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) számára. A Körösök völgye és Mezőberény település közigazgatási területe is, két vegetációs táj határán húzódik: a folyó jobb partján a Berettyó-Körös-vidék, míg bal partján a Maros-Körös-köze található (7. ábra).

7. ábra: Mezőberény vegetációs tájai

Forrás: Molnár 2008

A Körös menti-sík árterein ecsetpázsitos kaszálórétke és puhafás ligeterdők maradtak fenn (réti iszalag – *Clematis integrifolia*, nyári tűzike – *Leucojum aestivum*). Az erdők döntő része nemesnyár-ültetvény. Kis kiterjedésben szikes gyepeket is megfigyelhetünk. A táj déli felén egyre nagyobb kiterjedésben jelennek meg a szikes gyepek és az összefüggő erdők. A nagy kiterjedésű tölgy-kőris-szil ligeterdőkre jellemző az Erdélyi-szigethegység felől leszivárgó montán, mezofil lomberdei fajok (medvehagyma – *Allium ursinum*, boglárós és berki szellőrózsa – *Anemone ranunculoides*, *A. nemorosa*, odvas és ujjas keltike – *Corydalis cava*, *C. solida*, kapotnyak – *Asarum europaeum*, ligeti csillagvirág – *Scilla vindobonensis*, bársonyos görvélyfű – *Scrophularia scopolii*, podagrafű – *Aegopodium podagraria*, pirítógyökér – *Tamus communis*) megjelenése. Jellemzők az ürmös szikesek (karcsú kerek – *Lotus angustissimus*, sziki here – *Trifolium angulatum*, erdélyi útifű – *Plantago schwarzenbergiana*), vakszikesek (seprűparéj – *Bassia sedoides*, bárányparéj – *Camphorosma annua*), sziki ecsetpázsitosok (kiszéskű aszat – *Cirsium brachycephalum*), sziki tölgyesek (erdei gyöngyköles – *Buglossoides purpureo-coerulea*, magas gyöngyperje – *Melica altissima*), löszmezsgyék (taréjos búzafű – *Agropyron pectiniforme*, nyúlank sárma – *Ornithogalum pyramidale*) és töltések növényzete (heverő seprűfű – *Bassia prostrata*, sáfrányos imola – *Centaurea solstitialis*). Elterjedtek a sziki magaskórósok (réti őszirózsa – *Aster sedifolius*, fátyolos nőzirom – *Iris spuria*, sziki kocsord – *Peucedanum officinale*, sziki lórom – *Rumex pseudonatronatus*). Gazdag a csatornák és csatornapartok növényzete (tündérfátyol – *Nymphoides peltata*, rucaöröm – *Salvinia natans*, mocsári aggófű – *Senecio paludosus*, sulyom – *Trapa natans*, közönséges rence – *Utricularia vulgaris*). Az özöngyomok főleg ártereken, csatornák mentén terjednek. Kipusztult fajok: Tisza-parti margitvirág (*Chrysanthemum serotinum*), kornistárnics (*Gentiana pneumonanthe*), havasi szittyó (*Juncus alpinus*).

Gyakori élőhelyek: RC, F2, F1b, F1a, J4, OC, BA;

Közepesen gyakori élőhelyek: L5, B1a, P2b, RB, J6, D6, F3, A1, A3a, J3;

Ritka élőhelyek: B2, B3, B5, H5a, OA, OB, D34, RA, F5, M3, M6, P2a, B6, I1, I2, F4, A23, A5, M2.

Fajsza/gyakoriság: 400-600; védett fajok száma: 20-40; özönfajok: zöld juhar (*Acer negundo*) 4, bálványfa (*Ailanthus altissima*) 1, gyalogakác (*Amorpha fruticosa*) 5, selyemkóró (*Asclepias syriaca*) 1, amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*) 4, akác (*Robinia pseudoacacia*) 4

A rétek főként ecsetpázsitosak. A mocsárréteken és mocsarakban a gyakoribb sásfajok mellett a kiszéskű aszat (*Cirsium brachycephalum*), keserű édesgyökér (*Glycyrrhiza echinata*) jellemző, a zsiókások szórványosak. A terület iszapnövényzete gazdag (látonyafajok – *Elatine* spp., iszaprojt – *Limosella aquatica*, iszapfű – *Lindernia procumbens*, henye káka – *Schoenoplectus supinus*), hínárvegetációja értékes. Sok a kipusztult faj: óriás útifű (*Plantago maxima*), tátorján (*Crambe tataria*), pusztai árvalányhaj (*Stipa pennata*), dunai szegfű (*Dianthus collinus*), hólyagos here (*Trifolium vesiculosum*), hegyi kökörcsin (*Pulsatilla montana*).

Fajsza/gyakoriság: 400-600; védett fajok száma: 20-40; özöngyomok: zöld juhar (*Acer negundo*) 2, bálványfa (*Ailanthus altissima*) 2, gyalogakác (*Amorpha fruticosa*) 3, selyemkóró (*Asclepias syriaca*) 2, amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*) 2, akác (*Robinia pseudoacacia*) 4, aranyvessző-fajok (*Solidago* spp.) 1, japánkeserűfű-fajok (*Reynoutria* spp.) 1, amerikai alkörmös (*Phytolacca americana*) 1.

Forrás: TÓTH Tamás, MOLNÁR Attila, NAGY János JAKAB Gusztáv

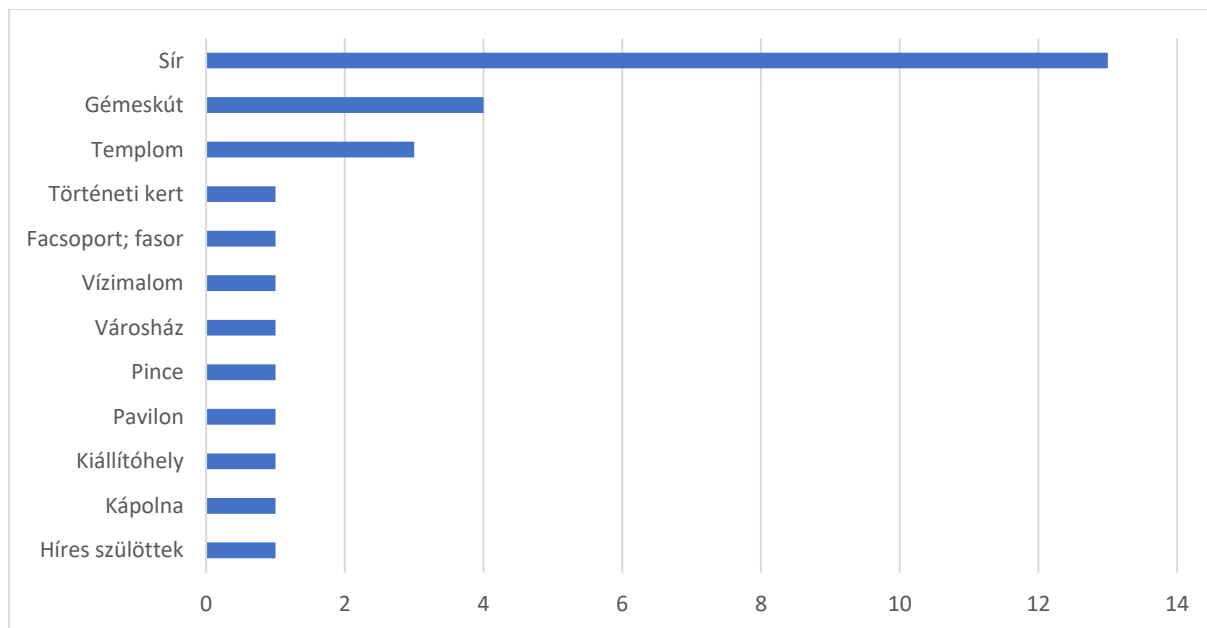
	Körös menti-sík	Békési- sík
Élőhely-lista		
Hínárnövényzet		
A1- Állóvízi sulymos, békalencsés, rucaörömös, tócsagazos hínár		
A23- Tündérrózsás, vizitökös, rencés, kolokános (láptavi) hínár		
A3a- Áramlóvízi, (nagylevelű) békaszőlős, tündérfátylas hínár		
A5- Szikes, víziboglárkás, tőfonalas vagy csillárkamoszatos hínár		
Nádasok és mocsarak		
B1a- Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások		
B2- Harmatkásás, békabuzogányos mocsári-vízparti növényzet		
B3- Vízparti virágkákás, csetkákás, vízi hídőrös, mételykórós mocsarak		
B4- Zsombékosok		
B5- Nem zsombékoló magassárrétek		
B6- Zsíókás és sziki kákás szikes mocsarak		
BA- Csatornák, szabályozott patakok, mesterséges tavak parti zónájában és közvetlen partközeli víztestében kialakult fragmentális mocsarak és kisebb hínarasok		
Nedves gyepek és magaskórósok		
D34- Mocsárrétek		
D5- Patakperti és lápi magaskórósok		
D6- Ártéri és mocsári magaskórósok		
Szikesek		
F1a- Ürmöspuszták		
F1b- Cickórós puszták		
F2- Szikes rétek		
F3- Kocsordos-őszirózsás sziki magaskórósok, rétsztyepek		
F4- Üde mézpázsitos szikfokok		
F5- Padkás szikesek és szikes tavak iszap- és vakszik növényzete		
Zárt száraz, félszáraz gyepek		
H5a- Kötött talajú sztyeprétek (lössz, agyag, nem köves lejtőhordalék, tufák)		
Nem ruderális pionír növényzet		
I1- Üde természetes pionír növényzet		
I2- Lössfalak és szakadópartok növényzete		
Cserjések és szegélyek		
J3- Folyómenti bokorfüzesek		
Láp- és ligeterdők		
J4- Fűz-nyár ártéri erdők		
J6- Keményfás ártéri erdők		
Fényben gazdag tölgyesek és erdő-gyep mozaikok		
L5 – Alföldi zárt kocsányos tölgyesek		
M2- Nyílt, gyepekkal mozaikos lösztölgyesek		
M3- Nyílt, gyepekkal mozaikos sziki tölgyesek		
M4- Nyílt, gyepekkal mozaikos homoki tölgyesek		
M5- Homoki borókás-nyárasok		
Egyéb erdők és fás élőhelyek		
RA- Őshonos fajú, elszórva álló fák csoportja vagy egy egyed szélességű, erdővé még nem záródott "fasorok"		
RB- Puhafás pionír és jellegtelen erdők		
RC- Keményfás jellegtelen vagy telepített egyéb erdők		
Egyéb fátlan élőhelyek		
OA – Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek		

OB – Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok	
OC – Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok	
Üde és száraz cserjések, szegélyek	
M6 – Sztyepecserjések	
P2a – Üde cserjések	
P2b – Galagonyás-kökényes-borókás cserjések	
Egyéb erdők és fás élőhelyek	
P45 – Fáslegelő, fáskaszálók, felhagyott legelőerdők, gesztenyeligetek	
P7 – Ősi fajtájú, gyepes és / vagy erdősödő, extenzíven művelt gyümölcsösök	
Ritka élőhelyek	
Közepesen gyakori élőhelyek	
Gyakori élőhelyek	

2.5 Egyedi tájértékek

Mezőberényben mintegy 2 db természeti, illetve 27 db kultúrtörténeti egyedi tájérték található (TÉKA 2013; 3. sz. melléklet). Jellegüket tekintve valamilyen mindennapi élettel kapcsolatos építmény, állandó (művészeti) alkotás (pl. emlékmű, emlékszobor) vagy kultikus, szakrális építmény, alkotás, illetve helyszín (feszület) és temetkezéssel kapcsolatos építmény, művészeti alkotás (sír) (8. ábra). Az egyedi tájértékek közül kiemelkednek a sajátos tájlemként még mindig nagy számban előforduló alföldi gémeskutak.

8. ábra: Mezőberény jellemző egyedi tájértékei

Forrás: TÉKA 2013

2.6. A környezet állapota

A Körösök völgyének egykor vízjárta területeit az ember nagyrészt mezőgazdasági tájjá alakította. E mesterséges környezetben azonban számos – elsősorban másodlagossá alakult – mozaikos természeti terület maradt fenn. Jellemzők ezek közül a folyók gátjai közti hullámtéri területek, az egykori keményfás erdők hírmondói, a lecsapolt területek helyén létrejött pusztai területek, valamint az egykori vizes

élőhelyek jellegét megőrző mocsárfoltok. E területek közül a legjelentősebbek a Körös-Maros Nemzeti Park fenntartásában vannak, biztosítva e páratlan értékek fennmaradását.

A sokszínű vidék legjellemzőbb vonásai a lépten-nyomon előtűnő, szertelenül kanyargó, ősi vizek élő és holt medrei, melyek erekként fűzik össze ma is e kiterjedt tájegység gazdag kultúrájú térségeit, településeit. E keskeny „zöld folyosókat” néhol még felettebb buja és vadregényes természeti környezet kíséri, mindezt pedig szántók, puszták és erdőfoltok övezik, melyek fölött a tekintet a látóhatárig fut.

A környezeti állapot felülvizsgálata során a környezeti alrendszerek minőségének tendenciáit vizsgáltuk elsősorban. A természeti környezet állapotában, a zöldfelületek jellemzőiben, illetve a talajjellemzők és a település térszerkezetében nem történtek érdemi változások. A klimatikus viszonyok jellemzőit a 2.3 *Környezeti elemek klímavédelmi szempontú értékelése* c. fejezetben tárgyaljuk. Az alábbiakban a levegő, a víz, a zöldfelületek, valamint a hulladékgazdálkodás, zaj- és rezgés elleni védelem területekre vonatkozó aktualizált információkat foglaljuk össze.

2.6.1. Levegő

Békés megye levegőtisztasági szempontból mindig az ország kevésbé problémás, viszonylag tisztább levegőjű térségei közé tartozik. Ez köszönhető egyrészt a korszerűbb ipari technológiáknak, másrészt a drágább energiahordozók miatti észszerűbb energiafelhasználásnak. A szerényebb ipari kapacitás, valamint a korszerű ipari technológia és a lakossági fogyasztási szokások átalakulása következményeként – Békés megyéhez hasonlóan- Mezőberény ipari és kommunális eredetű **levegőszennyezettség**-mutatói kedvezőek. Az Országos Imissziós Hálózat manuális mérőállomásainak adatsorai alapján a térség levegője az elmúlt időszakban tisztának minősíthető, az átlagértékek ugyanis határérték alattiak voltak. A fűtési időszakban a nitrogén-oxid (NOx) és a szállópor (PM10), nyáron a felszín közeli ózon terhelés jelenthet problémát. A legjelentősebb közlekedési eredetű légszennyező forrás a településen átmenő 47-es számú II. rendű közlekedési főút forgalmából ered.

A település sajátosságából adódóan a levegő minősége a por miatt kedvezőtlen, amely főként helyi, mezőgazdasági és közlekedési eredetű. Az utóbbi évek adatai alapján az ülepedő por és a lebegő por-amely a kitűnő löszös talajok következménye- egyes térségekben határérték feletti immissziós értéket eredményezett.

Az egészségügyi határérték Mezőberényben 10%, a levegőszennyezettség ez alatt van. A szennyezettség aktuális szintje csak minimális egészségügyi kockázatot jelent, és az esetleges károk csak hosszú távú, folyamatos hatás esetén jelentkezhetnek.

Békés megyei sajátosság a fűtött fóliás növénytermesztés. E tevékenység tekintélyes része belterületen, illetve ahhoz közel folyik. A fűtésre használt kazánokban gyakran használnak rossz minőségű, magas kén tartalmú tüzelőanyagot, továbbá használt gumiabroncsokat, fóliát és hulladékot is. Szintén az agrár-jelleggel és a falusias hagyományokkal függ össze a gyakori bűzhatás, amely sok lakossági konfliktus oka. Itt fő okként elsősorban a nagy tömegű, szabálytalan belterületi állattartást lehet megnevezni. Sajnos ezt mérni nem lehet.

A település területén jelentősebb légszennyezést okozó további tevékenységek:

- téglá- és cserépgyártás,
- gépgyártáshoz kapcsolódó felületkezelés,
- fa felületkezelés,
- üveggyártás,
- élelmiszeripar (elsősorban a baromfitenyésztés).

Az előforduló technológiák közül a téglá- és cserépgyártás elsősorban füstgáz kibocsátással és szilárd komponensekkel terhelik a levegőt. A fa ill. fém felületkezelés, valamint nyomdaipari tevékenységek során a jelentős szerves oldószer kibocsátás okoz légszennyezettséget.

A mezőgazdaságban és a hozzá tartozó élelmiszeriparban elsősorban a terményszárító- és tisztító berendezések porkibocsátása jelentős.

A település területén légszennyező terhelést okozó technológiák ill. tevékenységek a kibocsátott légszennyező anyag komponensek szerinti csoportosításban:

Füstgáz komponenseket kibocsátó (CO, NO_x, SO₂):

- téгла- és cserépgyártás

Szilárd légszennyező anyag kibocsátó:

- mezőgazdasági terménytisztítás, takarmánygyártás
- fafeldolgozás, bútorigar
- téгла- és cserépgyártás

Szerves oldószer kibocsátó nyomdaipar:

- fémfelület festés, kezelés
- fa felületkezelés (festés, lakkozás), bútorigar
- autófényező műhely

Mezőberény légszennyező anyag kibocsátása

A 2017. évben Mezőberényben 18 telephelyen működő üzem terhelte a levegőt. A városban tevékenykedő, levegőtisztaság- védelmi engedéllyel rendelkező üzemeket a 2. táblázat tartalmazza.

2. táblázat: Mezőberény jelentősebb levegőszennyező üzezei

MEGNEVEZES
Gépgyártó üzem
Berényi Téglagyár
Szárító és tisztítóüzem
Kulturális Központ
Festő-fényező műhely
Szárító-tároló telep
sértéstelep, hígtrágya tározók
Asztalos üzem (Nett-Front Kft.)
Sértéstelep
Prorok János asztalos műhelye
Fémmezmunkáló, lakatos műhely
aszfaltkeverő telep
Gergely István asztalosműhely
Baromfitelep
Szött-ker Bt. telephelye
Bútorfestő üzem
Mezőberényi hántoló és csomagoló üzem
Húsfüstölő telep

A városban működő üzemek légszennyező anyag mennyiségi kibocsátása a 2012-2017 időszakban csökkenő tendenciát mutat. A 3. sz. táblázat adataiból jól látható, hogy kibocsátás mennyisége a kén-dioxid és a szén-monoxid esetében jelentős mértékben csökkent a 2012. évtől. A szén-dioxid mennyisége hullámzó tendenciát mutat.

3. táblázat: szennyezőanyag kibocsátás (tonna)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
SZÉN-DIOXID	14043	11442	9615	15551	18416	14900
Szén-monoxid	222	245	120	108	127	130
Nitrogén oxidok (NO és NO₂) mint NO₂	28	24	6	7	8	12
Szilárd anyag	12	11	7	7	6	6
Kén-oxidok (SO₂ és SO₃) mint SO₂	12	11	7	7	6	6

A településen imissziós mérőpontok nincsenek kialakítva, ezért légszennyezettségi imissziós adatok nem állnak rendelkezésre. Ebben az esetben figyelembe lehet venni a módosított 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet 1. sz. mellékletében leírtakat, mely alapján az ország zónában és agglomerációban nem sorolt területeit a 10. pontban csoportokba sorolták.

Ez alapján Mezőberény a kén-dioxid, nitrogén-dioxid és szénmonoxid szennyező anyagok tekintetében az F zónacsoportba, szilárd (PM₁₀) tekintetében az B zónacsoportba került besorolásra. Az F csoport azon terület, ahol a légszennyezettség az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg, a B csoport azon terület, ahol a maximális koncentrációk túllépik a felső vizsgálati küszöbértéket.

Így a 4/2011. (I. 14.) VM rendelet alapján:

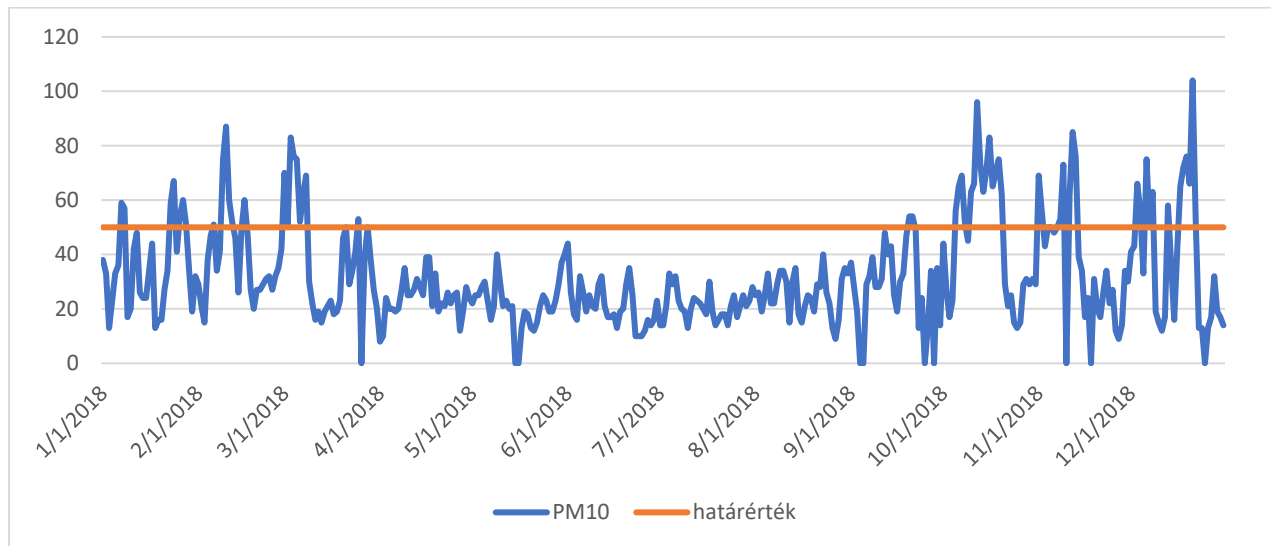
- SO₂ alsó vizsgálati küszöbértéke a 24 órás határérték 40 %-a: 50 µg/m³,
- NO_x alsó vizsgálati küszöbértéke az órás határérték 50 %-a: 50 µg/m³,
- CO alsó vizsgálati küszöbértéke a 24 órás határérték 50 %-a: 2,5 mg/m³,

Tehát a fenti légszennyező anyagok átlagkoncentrációja- jogszabály szerint- a fenti értékeket nem haladják meg.

- Szilárd (PM₁₀) szálló por alsó vizsgálati küszöbértéke a 24 órás határérték 50 %-a: 25 µg/m³,
- Felső vizsgálati küszöbértéke a 24 órás határérték 70 %-a: 35 µg/m³.

Tehát a szilárd (PM₁₀) szálló por- jogszabály szerinti- átlagkoncentrációja a fenti két érték közötti.

A vizsgált tényezők közül egyedül a szilárd szálló por légköri koncentrációja haladta meg a határértéket (50 µg/m³) 2018 folyamán, ami a fűtési idényben jellemző és egyértelműen a fatüzelés következménye (9. ábra).

9. ábra: Szilárd (PM₁₀) szálló por légköri előfordulása (2018, µg/m³)

Forrás: OLM 2018 Kecskeméti automata mérőállomás adatai alapján

Az utóbbi években a jelentősen megnövekedett energia árak miatt egyre több háztartásban fűtenek vegyes tüzelésű fűtőberendezéssel. Ezekben a különféle hulladékokat is elégetnek (pl.: műanyag, gumi, textil... stb.), amiből egészségre és a környezetre káros anyagok kerülhetnek a levegőbe. Az égési folyamatok során keletkező füstgáz szén-monoxidot, szén-dioxidot, vízgőzt, kormot, kén-dioxidot, nitrogén-oxidokat, metánt, szénhidrogéneket stb. tartalmaz. A tapasztalat szerint a fosszilis tüzelőanyagok tökéletlen égése felelős a benz(a)pirén, és az illékony szerves és PAH vegyületek magasabb koncentrációjáért is a téli időszakban. A szilárd tüzelőanyagok reneszánsza miatt téli időszakban, ködös, párás viszonyok között szilárd részecskékkel erősen terhelt a város levegője. A külterületen a földutakon történő közlekedés mellett a szántóföldi kiporzást és a terményszárító- és tisztító berendezések poremisszióját nevezhetjük meg. A talajeredetű porszennyezés nagy távolságra való terjedésében szerepet játszik a védőerdők hiánya

A levegő minőségének javításához nagyban hozzá tud járulni a városi fásítási program. 2011. óta külterületen és belterületen is jelentős fejlesztések valósultak meg, így a Boldishát mellett 14,5 ha-os tölgyültetvény került kialakításra. Cinalapason a vasút mellett 2012-ben mintegy 4,5 ha faültetés történt. Itt kislevelű hárs került elültetésre. Két kisebb területen erdő lett felújítva, részben a Boldishát mellett egy közel egyhektáros nyárfás, valamint a Penny üzlet mögötti erdősávban - 2 ha-os terület - megtörtént a vágásérett fáknek a kivágása, illetve újak telepítése tölgyfákkal. Azon a területen kerültek elültetésre a vasúti nagy tölgyfákról szedett makkok. Belterületen inkább az utcafásításokban lehet gondolkodni. Mezőberény 2011. óta a Gemenc erdőgazdasághoz csatlakozva részt vesz a „Minden születendő gyermeknek ültessünk fát” akcióban, és mintegy 800 fát ültettek el ennek a programnak köszönhetően, döntően a Hosszú-tó, a Medvefejes-tó, illetve a Liget területén. 2019-ben pályázati forrásból 600 db fa került elültetésre annak árán, hogy 82 db fát ki kellett vágni. Ez az ültetés érintette a Szent István utcát, a Luther tértől a Jászenszky utcai CBA-ig terjedő részt. itt gömbkőrisek váltották a japánakákokat - a Tó utcát. A Hosszú-tó mellett a Kölcsey utcán is sor került faültetésre, valamint a Ligetben és a Frey Ádám utcai nádas mellé is kerültek vérszilvák, kislevelű hársak, platánok, és szelídgesztenyék.

2.6.2. Felszíni és felszín alatti vizek

A Körösök vízrendszerében jelentkező legnagyobb probléma a vízkészletek hiánya. A legtöbb víztest esetében a megoldást a Romániával történő megegyezés után érkező megfelelő mennyiségű és minőségű friss víz, illetve a Tiszai vízátfutásból származó vízmennyiség jelenti, melynek azonban sok esetben minőségi problémái vannak.

Azért, hogy az öntözési időszakban a megfelelő vízmennyiségek, vízszintek biztosíthatók legyenek, a folyók duzzasztóművekkel szabályozott vízszinttel rendelkeznek, illetve a vízfolyás hálózat jelentős részére a kettős működés (belvíz elvezetési és öntözési funkció) a jellemző.

Az elmúlt időszak pénzügyi forráshiánya miatt a térség csatornái nem megfelelő fenntartottsági állapotban vannak. Sem funkciójuknak nem tudnak megfelelni, sem esztétikai szempontból nem megfelelőek. Ennek következtében, valamint a mezőgazdasági művelés diffúz hatása miatt, illetve mert részlegesen, vagy teljesen hiányos a zonáció, szennyezett üledék található a csatornában, amely a biológiai produkciót fokozza.

A felszíni vízkiemelések vizeit elsősorban öntözésre használják, valamint halastavi vízellátásra és rizstermesztéshez. A vízrendszer öntözővíz-igénye a saját vízgyűjtőterületről érkező vízkészletekkel nem kielégíthető, ezért tiszai vízátfutás szükséges.

A Tisza-Körös völgyi Együttműködő Vízgazdálkodási Rendszer (TIKEVIR), mára már integrálódott az Alföld természeti viszonyaiba. Nélküle ma már elképzelhetetlen az Alföld nagy részének viszonylag egészséges vízforgalma. Ezzel szemben áll a létesítmények több kedvezőtlen hatása az ökológiai állapotokra (élőlények vándorlási lehetőségei, stabil vízszintek stb.). A Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság részére a hiányzó hasznosítható készlet pótlására a Hármaskörös alegységet érintő tiszai vízátfutás egyrészt a kiskörei rendszerből, másrészt a tiszalöki rendszerből történik. Az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság részére a hiányzó hasznosítható készlet pótlására a tiszai vízátfutás ugyancsak két útvonalon történik, egyrészt a tiszalöki rendszerből, és vízátfutás történik a kiskörei rendszerből is.

A felszíni vízkészletek fő hasznosítója a mezőgazdaság, nagyságrendekkel kisebb mértékű az ipari célú vízkivétel. Ivóvíz céljából a felszíni vizeiből vízkivétel nem történik.

A térség egyik legnagyobb megélhetési forrása a mezőgazdaság. A zavartalan gazdálkodást a belvízelöntések mellett, sokszor azonos éven belül, az aszály is veszélyezteti. Mezőgazdasági vízhasznosítás lényegében két különböző rendszerű vízbiztosítással történik. Egyrészt külön öntözésre kiépített rendszerekben, erre kiépített öntözővíz kivetelekkel és általában magas vezetésű csatornákon. Másrészt kettőshasznosítású csatornákon keresztül, ahol a csatorna fő funkciója a belvízelvezetés, belvízmentes időszakokban viszont a csatorna alkalmas öntözővíz elvezetésre. Ezekben a rendszerekben a vízellátás általában a duzzasztott vizekből gravitációsan történik, a meglévő belvízes zsilipeken.

A Körösök vízgyűjtőjének magyarországi vízgyűjtő alsó szakaszának vízminőségi állapotáért, a fel-vízi országból érkező vízminőségi állapotán túl, négy megye szennyező forrásai is felelősek. A víztér állóvízi jellegéből és természetes tápanyagkínálatából is adódik, hogy szukcesszionális folyamatként a parti régióban megindul a hínárosodás. A mederszabályozások következtében víz nélkül maradt települések és területek vízigényének biztosítására a régi mederszakaszok felhasználásával csatornák, ill. a folyókról történő vízkivételt biztosító művek épültek. A létrejött holtágak és a belvízes vagy kettős hasznosítású csatornaként funkcionáló holtmedrek a településekhez való közelségük miatt szennyvíz befogadókká, ill. a területi (diffúz) szennyeződések befogadóivá váltak. A vízutánpótlás technikai vagy gazdasági okok miatt meglévő hiánya, szűkre korlátozza e vizek öntisztuló képességét és az egyre növekvő szennyezőanyag terhelések kedvezőtlen vízminőségi állapotok kialakulásához vezetnek, vezetnek. A vízgyűjtőterület felszíni vizeit elsősorban a mezőgazdaság termékeit feldolgozó élelmiszeripar szennyvizei, valamint a települések kommunális jellegű szennyvizei terhelik. A pontszerű szennyező források között megemlíthendők a fürdőkben hasznosított termálvizek, amelyek adott térségben, természetes jellegükből adódóan, magas só- és szervesanyag-tartalmúak. A településeken, még a kisvárosokban is, a lakossági állattartás jelentős mértékű, ugyanakkor a trágya és trágyalé tárolás és elhelyezés kérdése nem megoldott. A belvízelvezető csatornába

történő szervesanyag bemosódás az állattartó telepekről, a szervesetlen szennyeződések bemosódása pedig a művelés alatt lévő földterületről történik.

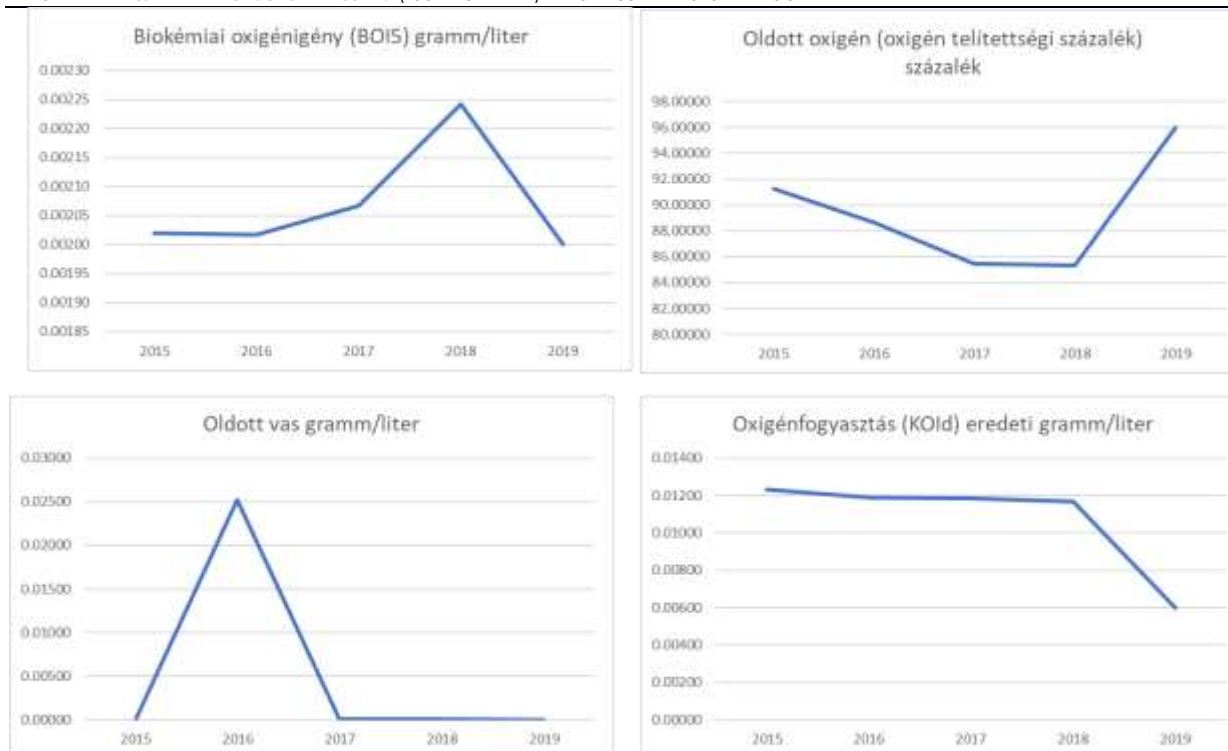
Az észlelésekre a Víz Keretirányelv (VKI) szerint 2006-tól felállított feltáró, operatív és vizsgálati monitoringpontokon kerül sor, különböző rendszerességgel. A feltáró és operatív programok keretében Mezőberényben a Kettős-Körösön 2 helyen történik mérés. A VKI monitoring programon belül ökológiai és kémiai állapot értékelése zajlik. A korábbi monitoringban vizsgált paraméterkör kibővült a biológiai minőségi elemekkel, mely a vízi ökoszisztémát alkotó 5 élőlénycsoport vizsgálatát jelenti:

- fitoplankton (mikroszkopikus, vízben lebegő növényi planktonok)
- fitobenton (valamilyen aljzathoz tapadó növények, főleg kovaalgák)
- makrozoobenton (makroszkopikus fenéklakó állatok)
- makrofita (vízi növények)
- halak

Ezen felül a kémiai monitoring keretében, EU szinten meghatározott un. elsőbbségi anyagok,(a vízi ökoszisztémákra és/vagy az emberi egészségre káros vegyi anyagok, jelenleg 41 anyag vagy anyagcsoport) vizsgálata történik (10. ábra).

10. ábra: felszíni vizek biokémiai minőségi jellemzői

A **felszín alatti vizek** vízminőségi problémáit nem szabad figyelmen kívül hagyni. Jellemzően egyes vizeknél magas a vas, mangán, arzén, bór tartalom, másoknál az ammónium, a nitrát és nitrit tartalom. A talajvíz minőségére vonatkozóan egyes részekben uralkodóan nátrium-szulfátos, nátrium- és kalcium-hidrogénkarbonátos, helyenként nátrium-magnézium-kloridos. Általában az összes sótartalma magas, 3.000-10.000 mg/l, ezért emberi fogyasztásra még nem szennyezett állapotban sem alkalmas. Ugyanakkor sok helyen magas a nitráttartalom is. A magas nitrát- és nitrittartalom a megyében csak a talajvizekben fordul elő, a rétegvizekben ez ideig nem jelentett problémát. A rétegvizek minőségét vizsgálva a megye területének nagy részén magas vas-mangán és metántartalomra kell számítani, ami a vízkezelés nagyarányú szükségességét is jelzi. Ez az arány a gázmentesítés megvalósításával tovább nő, mert levegőztetés során az ivóvízben még megengedett mennyiségű vas és mangán egy része is kicsapódik.

A felszín alatti víz, ill. a földtani közeg szennyeződése esetén a felszín alatti víz és a földtani közeg tisztítását kármentesítésnek nevezzük. A vizsgált adatokkal információt kaphatunk arra vonatkozóan, hogy hol, milyen szennyezőanyagokra végeznek kármentesítést, és az mely szakaszban tart. Mezőberényben az alábbi helyszíneken folyik felszín alatti vizeket érintő tevékenység (4. táblázat).

4. táblázat: felszín alatti vízszennyező telephelyek

MEGNEVEZÉS	CIM
szikkasztó árok	Békési út
mg-i folyékony hull., állati tetem elhelyező terület, kármentesítési terület	Külterület Békési út
felhagyott hígtrágya tározók, kármentesítési terület	Kettőskút, külterület
Csárdaszállási Petőfi Mg. Szöv.	-
Pipefarm Bt.	-
Braun tanyai sertéstelep, hígtrágya tározó	Braun Tanya
Tisztított kommunális szennyvíz kibocsátása időszakos vízfolyásba	Szetyyenesi csatorna 3+360 fm szelvény

trágyatároló tálca	külterület 0380/4
25 m ³ -es trágyalé gyűjtőakna	külterület 0380/4
cefregyűjtő akna	zártkert 4795
cefremoslék gyűjtő akna	Rákóczi sgt. 41
nem veszélyes fémhulladék tároló /EH KTJ szám igénylés/	Vásártér u. 11.
tisztított csapadékvíz gyűjtő akna ("SPRINT" FUVAROZÓ ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT.)	Oltványkert út 17.
sértéstelep, hígtrágya tározók	Kettőskút, külterület
Töltőállomás (Mol Rt.)	Békési út
Mezőberény szennyvíztisztító telep	Külterület
Gépjármű javító műhely ("SPRINT" FUVAROZÓ ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT.)	Oltványkert út 17.
Sértéstelep kettőskút (AGRO-DUÁL KFT.)	Külterület
Baromfitelep	null
nem veszélyes hulladék begyűjtő telep	Vásártér u. 11. sz.
szeszfőzde	zártkert 4795
szeszfőzde	Rákóczi sgt. 41

2.6.3. Hidrológiai (ár- és belvízi) kockázatok

A terület vízrajzilag a Körösök vízrendszeréhez tartozik, amely a 19. századi folyószabályozások eredményeként nyerte el mai arculatát. Az időszakosan jelentkező ár- és fakadó vizek elleni védelem szempontjából jelentős szerepe van az **árvízvédelmi** töltésrendszernek, amihez a várost övező körtöltés is kapcsolódik. Mezőberény területe a 2.94 Békési ártéri öblözet 12.04 Békési, valamint a 12.02 Gyulai árvízvédelmi szakaszához tartozik. Az árhullámok hosszan, időben elnyúlva érkeznek, a folyó éves nagyvízhozama szélsőséges, éves középhozama pedig egyenletes.

A Körösökön a téli és a kora tavaszi csapadékok nyomán kialakuló árhullámok, az esőzés és a hóolvadás szakaszosságának megfelelően vonulnak le. Az 1500 m tengerszint feletti magasságot meghaladó Bihar-hegységből érkező folyók áradására a rendkívüli hevedesség jellemző. Egy-egy nagyobb csapadék, vagy hóolvadás következtében kialakuló árhullám 24 óra alatt eléri a magyar határt és további 10-12 óra alatt gyakran a korábbi vízszintet meghaladó értéken tetőzik. A Körösök vízjárása nem egyenletes, vízszállításuk rendkívül szélsőséges. A legkisebb és a legnagyobb vízhozamok aránya eltérő, a "vízjáték" meghaladja a 10 m-t. A magas vízállás márciusban, áprilisban és júniusban fordul elő, a "kisvizek" augusztusban, szeptemberben jellemzőek.

A **belterületi csapadékvíz** – a szennyvíztől elkülönülten – elválasztó rendszerben, nyílt földmedrű árkokban és zárt csatornában vezetik el. A lefolyó vizeket a Szettyénesi-, Laposi- és a Lászlózugi-csatornák vezetik a Mezőberényi-főcsatornába, a végső befogadó pedig természetesen a Kettős-Körös. A csatornák karbantartása az ingatlantulajdonosok feladata. A város csapadékvizeit a záportározóként funkcionáló I. és II. számú, valamint a Medvefejes-tó (volt vályogvető agyaggödrök) fogadja be. A település közigazgatási területe a 69. számú Kettős-Körös jobb parti és a 74. számú mezőberényi belvízrendszerhez tartozik egy-egy tulajdonossal, illetve vízgazdálkodási társulás kezelésében. A főként mezőgazdasági vízhasznosítás a belvízelvezetésre, öntözésre, valamint halgazdálkodásra is alkalmas Kettős-Körös szórvány-öntözőrendszeren keresztül történik. A Kettős-Körös által érintett külterületek egyrészt rendszeresen belvízjárta területek, másrészt a hullámtér és nyílt ártér övezeteibe tartoznak. Ennek következménye e területeknek a csúszásveszélyes övezetbe való besorolása is.

Mezőberény belvízkérdésben viszonylag kedvező helyzetben van, hiszen a város keleti részén egy nagyobb belvízrendszer felújítási munka folyt 2012-2014. között, valamint egy belvíz elvezetéssel kapcsolatos pályázat megvalósítása van folyamatban a város északnyugati részén. A meglévő záportározók - Hosszú-tó, Medvefejes-tó, Kinizsi utcai lakóingatlanok mögötti, valamint a Panoráma Étterem mögötti záportározók-

jelenleg is képesek befogadni és megtartani a csapadékot, ellenben a záportározókra leselkedő legnagyobb veszély az illegális szemétkerítés.

A városkörnyéki **talajvizek** minősége összességében jó, a talajvízszint-csökkenés bizonyított. A városban két termálvíz-kút működik (B-59 jelű, 1050 m talpmélységű és 44 oC vízhőmérsékletű, valamint a gyógyvízzé minősített B-95 jelű, 1250 m talpmélységű).

A csapadék mértéke mind az évek között, mind éven belül az egyes hónapok között rendkívüli szélsőségeket mutat, ami miatt a területet egyrészt a pusztító aszályok, másrészt a jelentős árvizek, belvizek veszélyeztetik. A vízben bő és vízben szegény időszakok szélsőségei időben egymáshoz nagyon közel eshetnek. Jellemző lehet még a jelentősen eltérő területi átlagok bekövetkezése is. A vízfolyások vízjárása igen szélsőséges lehet. Az éghajlat változékonysága és változása Európában a következő 50 év során súlyosan befolyásolhatja azoknak a vízkészleteknek a mennyiségét és minőségét, amelyeket emberi fogyasztásra ivóvízként használunk, illetve a víz rendelkezésre állását a mezőgazdaság számára, növelheti a szélsőséges események, például árvizek és aszályok gyakoriságát. Jelentős hatások várhatók a Körös vízrendszereiben, különösen a következők tekintetében:

- Átlagos vízhozam csökkenés,
- Szélsőséges események számának megnövekedése,
- Jelentős regionális és helyi eltérések,
- A vízminőség és ökológiai állapot változásai valószínűsíthetők.

A nagy hősséggel járó tartós csapadékhiányos időszakok főként a mezőgazdaságot sújtják, de közvetetten kihat az ország egész gazdaságára. A kialakult **aszály** mértéke az ún. "aszályossági index"-szel jellemezhető, amely mérőszám a mezőgazdasági évet egyetlen számértékkel jellemzi a párolgási és csapadékviszonyok, valamint az a növények időben változó vízigénye alapján. Mezőberény a közepesen aszályos térségben helyezkedik el

A város 2018-2020-ban valósítja meg EU-s forrásból (TOP-2.1.3) csapadékvíz-csatorna hálózat fejlesztését

2.6.5. Zaj és rezgés elleni védelem

Mezőberény Város Önkormányzati Képviselő-testület 34/2008/XI.25/ MÖK sz. rendelete határoz a zajvédelem helyi szabályozásáról. A rendelet célja az, hogy Mezőberény Város Önkormányzat közterületein az emberi környezet és az emberi egészség megóvása, valamint az emberek nyugalma érdekében megállapítsa a közterületi rendezvények által okozott zaj elleni védelem helyi alapvető szabályait.

Megengedett zajterhelési határértékek (dB)

Sorszám	Területi funkció	nappal (06-22 h)	éjjel (22-06 h)
1.	Kp jelű pihenőpark, temető, országosan védett természeti terület	45	35
2.	Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepsterű beépítésű)	50	40
3.	Lakóterület településközpont, vegyes terület	55	45
4.	Gazdasági terület a temető és Kp jelű pihenőpark kivételével	60	50

Közterületi rendezvénnyel kapcsolatos zajvédelmi ügyekben az elsőfokú hatósági jogkört Mezőberény Város polgármestere gyakorolja:

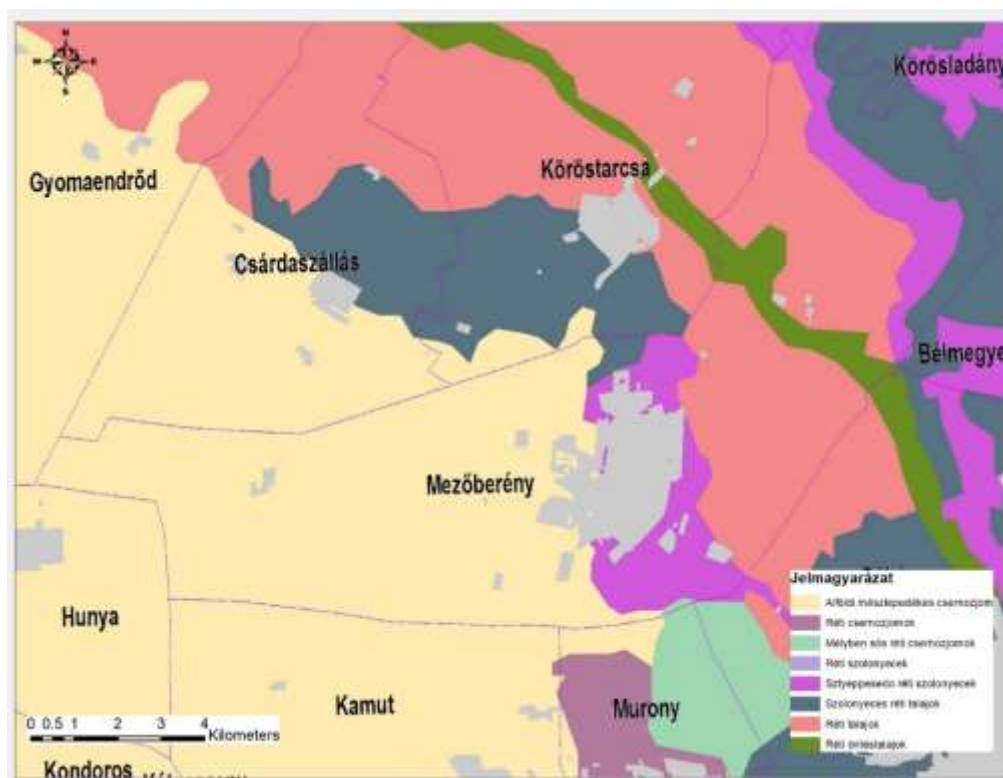
- zajvédelmi engedélyt ad ki,
- a kiadott engedélyekről átírásokról, visszavonásokról nyilvántartást vezetett,

- ellenőrizteti a közterületi rendezvények zajforrásainak működését,
- zajmérést végeztet a hatályos szabvány előírásai szerint,
- engedély nélkül üzemelő zajforrás üzemeltetőjével, vagy a rendezvény szervezőjével szemben szabálysértési eljárást kezdeményeztet.

2.6.6 Talaj

A térség **talajviszonyait** alapvetően a Körös- Maros közének löszhátán (Békési-sík) elterülő agyagos vályog és vályog fizikai összetételű, jó víznyelésű és vízvezető-képességű, jó vízraktározó-képességű, jó víztartó, savanyú kémhatású csernozjomok, valamint a Berettyó- Körös vidék mélyebb fekvésű területén (Körösmenti-sík) vízhatásra kialakult agyagos, gyenge víznyelésű, igen gyenge vízvezető-képességű, erősen víztartó, kedvezőtlen vízgazdálkodású, felszíntől karbonátos réti és szikes főtípusú talajok határozzák meg. A csernozjom talajok egyrészt kiváló termőképességűek, továbbá nagy szűrő és puffer képességük révén jelentősen hozzájárulnak a környezetet érő szennyezések csökkentéséhez, valamint a felszín alatti vizek védelméhez (11. ábra).

11. ábra: Mezőberény térség jellemző talajtípusai

Forrás: AGROTOPO, KSH

2.6.7 Kulturális értékek, épített örökség

Mezőberény az Árpád-kor előtt lakott volt, azonban a történelem viharai a későbbi mezővárost sem kímélték, így az 1700-as években Harruckern báró irányítása alatt született újjá. Első telepesei szlovákok voltak, őket a svábok követték, majd legvégül a környékbeli településekről és szomszédos megyékből érkeztek ide új lakosok. A három népcsoport egészen a 20. század közepéig elkülönült egymástól, főként kulturális értelemben.

Itt működött a megye első evangélikus gimnáziuma, a Wenckheim-kastély pedig pár évig leánynevelő intézetnek adott otthont. Itt nevelkedett Szendrey Júlia, Petőfi Sándor felesége is. A kastélyban jelenleg

helytörténeti gyűjtemény tekinthető meg, míg a korabeli gyógyászattal a Patikamúzeumban ismerkedhetnek meg az érdeklődők. Patikamúzeum 1995. május 18-án nyílt meg, melyben az egykori "Oroszlán" nevet viselő patika berendezési tárgyai kerülnek bemutatásra. Az 1899-ben alapított tölgyfa bútorokból, patikai porcelán- és csiszolt üvegtégelyekből álló berendezések a megye legpatinásabb gyógyszerári reliktumai.

Petőfinek itt élt unokatestvére és jó barátja, Orlay Petrich Soma, akit a magyar történelmi festészet kiemelkedő alakjaként tisztelnek. Nevét a helyi kulturális központ őrzi.

A költő Berényből indult el végső útjára, és itt vetette papírra utolsó költeményét is. Emlékét több köztéri szobor, műalkotás, intézmény és utcanév őrzi.

A századfordulón nyerte el a település jellegzetes kis mezővárosi arculatát. Ekkor épültek a nagyobb középületek, 1887-ben a Magyar Király Szálló, 1901-ben a városháza, amely neoklasszicista stílusban épült. Ebben az időszakban épült több emeletes magánház, 1886-ban a katolikus templom és 1905-ben a polgári iskola. A lakóépületeken megjelent historizáló polgári ízlés és a zárt sorú beépítés meghatározó eleme lett a városközpont utcaképének.

A város legnagyobb rendezvényét, a Berényi Napokat augusztusban tartják, melyen egyaránt felcsendülnek magyar és szlovák dalok, és a hímzés is helyet kap a szórakoztató programok mellett. A ligetben a Madarak Háza Látogatóközpont, és nem messze tőle strand várja a pihenni vágyókat.

2.6.8. Városi klíma

A városban sajátos klimatikus viszonyok alakulnak ki (városklíma), amelyek hőhullámok idején különösen megterhelőek lehetnek. Az egyes városok klímája között jelentős eltérés lehet, mely eredhet az épületek, építmények, burkolatok fizikai jelenlétéből, vagyis az összetett beépítési struktúrából, a burkolatokon használt vízzáró anyagok (aszfalt, beton) miatt megváltozott lefolyási viszonyokból, az alacsony növényborítottságból, a sokféle emberi tevékenység általi (közlekedés, fűtés, ipar) kibocsátásból (hő, vízgőz, szennyező anyagok, stb.).

Ezek a tényezők együttesen jelentősen módosítják a városok klimatikus viszonyait a szabad térszínekéhez képest. Ennek legszembetűnőbb megnyilvánulásai például a város légterében kialakult hőtöbblet (ún. városi hősziget), a megváltozott átszellőzési viszonyok, a levegőtisztasági problémák.

A város kedvező klimatikus adottságaihoz járul hozzá a település **zöldfelületi** rendszere. A lakosság életminősége szempontjából kiemelkedő jelentőségű közhasználatú zöldfelületek belterületi kiterjedése mindössze 1,7-2%, de a korlátozottan használható zöldfelületekkel és fasorokkal együtt is maximum 2,5%. Így az egy főre vetített zöldfelület nagysága alig több mint 10 m², ami elmarad a megyei átlagtól. Természeti értékek a helyi védettséget élvező a négy kocsányos tölgy a helyi vasútállomás mellett, valamint az 5 hektáros Városi liget 300 darabos faállománya és az országos ex lege védelem alatt álló Szikes- tó, a város északi határában a 47-es főút és a Vésztői út által közre zárt területen, ahol a szikes legelő, az erdőfolt és a vizenyős területek mozaikosan jelennek meg. További fontos természeti érték a település területén nyilvántartott 14 kunhalom.

Mezőberény városklímáját befolyásoló tényezők:

- Erdősültség alacsony foka
- Száraz, meleg klimatikus viszonyok
- Felszíni vizekben mérsékelten gazdag
- Alacsony iparosodottság
- Jelentős átmenő forgalom, és ebből eredő légszennyezés
- A több emeletes beépítés csak a településközponti részekre jellemző, illetve a lakótelepekre, de ezek aránya a keretes házas övezetekhez képest elenyésző. A közterületi, és magánkertek zöldfelületei kedvező hatásúak, és csökkentik a hősziget mértékét.
- Kettős-Körös fontos átszellőzési folyosóként működhet, felette a városon kívüli területek tisztább, hűvösebb levegője elérheti a város belső területeit. A vízfelszín párolgása növeli a külterületekhez

képest általában szárazabb városi légtér nedvességtartamát. A folyó talajvízszint emelő hatása is pozitívként értékelhető, hiszen a vízzáró városi felszín alatt általában talajnedvesség és talajvízszint csökkenés figyelhető meg. A vízfelület és a beépített területek közötti légkörzés szintén pozitív hatás, amely nappal frissítheti a város levegőjét

Nagyon fontos a várost körülvevő „zöldgyűrű” kialakítása. Ehhez a legfontosabb a város körül már most is létező erdősávok, fasorok, extenzív gyümölcsösök megőrzése, s természetesen, ahol szükséges további átgondolt telepítések elvégzése. A „zöldgyűrű” kialakításának várható kedvező hatásai elsősorban a nagy zöldfelület oxigén és páratartalom növelő, porfogó hatásában fog megmutatkozni. Másrészt a szélhatás csökkentésén, az árnyékoláson keresztül hőmérsékletkiegyenlítő szerepük is lesz.

Mezőberény településszerkezete főként kertvárosias jellegű, kevés a sűrűn beépített terület, emeletes házak aránya alacsony, jelentős ipari tevékenység nem folyik a településen, a városi hősziget mértéke nem jelentős, a külterület-belterület közötti hőmérséklet különbségek valószínű nem haladják meg a 2-3 C°-t.

2.4. Népmozgalmi és szociális jellemzők

2.4.1 Demográfia

Mezőberény lakossága 2012-2017 időszakban 402 fővel csökkent, ez a teljes lakosság 3,7%-a. A város népességmegtartó erejét, vagy annak hiányát fejezi ki a tényleges szaporodás vagy fogyás. A természetes fogyás a 6 év átlagában 6 ‰, vándorlási különbözet -2‰ volt (2015 és 2016 jelentette a csúcst 7‰, illetve 4‰), azaz a tényleges természetes fogyás 1000 főre számított aránya átlag 8‰. A belső vándorlások egyenlege 2014-től fordul negatív előjelűre. A mutatók a Dél-Alföld régió indikátoraitól nem tér el jelentős mértékben. A népességfogyás leginkább az aktív korúak (18-59 év) körében jellemző (9,6%), de közel 7%-kal csökkent a 15-17 évesek és 2,4%-kal a 0-14 évesek száma is. Egyedül a 60 év felettiek száma növekedett mintegy 10%-kal, a népességen belüli arányt tekintve 4%-kal nőtt, miközben az aktív korúak aránya 6%-kal csökkent. Mindez a település demográfiai értelemben vett öregedési tendenciájára utal.

2.4.2. Foglalkoztatottság, munkanélküliségi ráta

2019 1. negyedévében a regisztrált álláskeresők száma 489 fő volt (180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküli 125 fő volt a városban 2019 márciusban. 20 év alatti regisztrált munkanélküliek száma 28 fő, 20-59 év közöttiek 398 fő, 59 év fölöttiek 63-an voltak. A nemek aránya kiegyenlített. Legtöbben (40%) az általános iskolai végzettségűek vannak munka nélkül, őket követik a szakmunkásképző iskolát végzetek (28%), majd a szakközép és gimnáziumi képzésben részesültek (11-11%). Rendszeres szociális segélyben 137 regisztrált munkakereső részesül.

A nyilvántartott álláskeresők száma 2008-2014. között jelentősen megnőtt, különösen annak figyelembevételével, hogy az aktív korú népesség aránya az érintett időszakban csökkent. Az 56 év fölötti munkanélküliek száma emelkedett, ami a szociális és egészségügyi rendszerben bekövetkezett változásra vezethető vissza. 2008-tól a tb fizetési kötelezettség hangsúlyozottabbá vált, valamint megváltozott a rokkantsági ellátások rendszere is. Sokan a rokkantsági nyugdíj elvesztése miatt kezdik meg a munkaügyi központtal való kapcsolattartást. Ez a közfoglalkoztatási programok regisztrált munkanélküliek számában jelentkező csökkenésével ellentétes hatást jelent. A középkorú munkanélküliek aránya viszonylag azonos szinten mozog. A szociális területen dolgozók tapasztalatai szerint még mindig és nem kevés számban vannak olyanok, akik tartósan munkanélküliek, de a nyilvántartásokban nem jelennek meg.

Az utóbbi években megnőtt a fiatal munkanélküliek száma is, amelynek oka lehet egyrészt a tankötelezőkor változása, illetve megnőtt az iskolát elhagyó és nyilvántartásba kerülő, munkát kereső fiatal. Másik magyarázat lehet, hogy a 25 éven aluli, egy éves munkaviszonnyal nem rendelkezők a pályakezdők nyilvántartásába kerülnek. Az aktív korúak ellátására való jogosultság egyik alapfeltétele, a munkaügyi központtal való egy éves együttműködés, amely miatt munkaviszony hiányában ez a korosztály bekerül a nyilvántartásba.

A rendszeres munkavégzési és tanulással kapcsolatos minták hiánya a szocializáció során, a kortársak túlzott befolyása az életvezetés tekintetében a felnőttekkel szemben, a média hatása, a devianciák, vagy a megfelelő oktatási intézmények hiánya megnehezítik vagy akár megakadályozzák a munkaerőpiacra való beilleszkedést. Az utóbbi években a hátrányos helyzetű személyek (25 év alatti fiatalok, idősebbek, nők, romák, stb.) foglalkoztathatóságának, munkaerő-piaci részvételének javítására, a fiatalok munkanélküliségének megelőzésére több pályázatot hirdetett meg, melyek mindegyike, ha rövid időszakra is, de a munkalehetőségek bővítését szolgálták,

Helyi szinten az egyik „legnagyobb közfoglalkoztató” és a munkát koordináló szerv, az önkormányzat, a munkavégzés helyét pedig az önkormányzat és intézményei biztosítják, 2014. évben 84 főnek. A másik nagy Az aktív korú lakosság arányában igen magas az általános iskolai végzettséggel sem rendelkezők aránya (18%). Az alacsony iskolai végzettség, iskolázatlanság a mélyszegénységben élők és a roma lakosság körében igen jellemző, elsősorban a családi minta átöröklése, a támogatottság hiánya miatt.

Az adatok alapján az általános iskolai végzettséggel nem rendelkező nők aránya közel 10 %-al magasabb a férfiakéhoz képest. Jól tükröződik, hogy a célcsoport női tagjai ebben az életkorban valószínűleg gyermekvállalás miatt kikerülnek az iskolából, s később sem szerzik meg az alapvégzettséget.

A munkahelyek, az ingázási- és a munkásszállás lehetőségek beszűkülése miatt munkaerő-piaci szempontból nehezíti a hátrányos lakosság helyzetét, hogy az aktív keresők között alapkövetelmény a befejezett általános iskolai végzettség megléte.

A felnőttoktatásban- a szakemberek meglátása szerint- javultak az arányok az általános iskola elvégzését tekintve, illetve javult az ösztöndíjprogramoknak köszönhetően a középfokú végzettséget szerzők aránya. Középfokú felnőttoktatásra a vonzáskörzetben van mód.

2.5. Gazdasági helyzetelemzés

2017-ben Mezőberényben a regisztrált vállalkozások száma 1432, ebből ipar 10,47%, kereskedelem 41,21%, a mezőgazdaság 48,25%. A vállalkozások közül közel 200 működött társas vállalkozási formában, 372 egyéni vállalkozásként, ami 10%-kal több az öt évvel korábbihoz képest. (5. táblázat). A mezőgazdaság helyi gazdaságban betöltött szerepét jól jelzi, hogy 691 gazdálkodó vagy agrárvállalkozás tevékenykedett az ágazatban, ami az összes regisztrált vállalkozás 47%-a. A mezőgazdaságban tevékenykedő cégek magas száma részben az őstermelői körnek köszönhető.

5. táblázat: Vállalkozói aktivitás Mezőberényben

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	645	665	673	691	684	682	691
bányászat, kőfejtés, feldolgozóipar, villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás, vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés	68	69	70	76	80	83	84
építőipar	65	64	64	64	62	66	66
kereskedelem, gépjárműjavítás	131	122	115	121	121	121	121
szállítás, raktározás	19	17	15	14	11	11	10
szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	37	40	36	33	32	38	38
információ, kommunikáció	28	26	24	22	20	24	25
pénzügyi, biztosítási tevékenység	22	19	23	17	18	18	17
ingatlanügyletek	180	178	185	181	176	166	145
szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	75	76	71	72	79	81	90
adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	20	20	22	23	20	19	23
oktatás	26	26	30	31	30	35	37
humán-egészségügyi, szociális ellátás	19	20	22	21	21	20	24

művészet, szórakoztatás, szabadidő	18	17	19	20	25	24	24
egyéb szolgáltatás	33	31	32	31	31	35	37

Forrás: KSH 2017

150 cég működött az ipari és építőipari szektorokban együttesen, 2011-hez képest csaknem 25%-kal növekedett is. A legdinamikusabb növekedést (42,31%) az oktatásban tevékenykedő vállalkozások érték el, őket követik a kulturális (33,3%), egészségügyi, szociális (26,32%) és a feldolgozó ipar ágazatok (23,53%). A legerősebben a szállítás, raktározással foglalkozó cégek száma esett vissza (-47,37%), majd a pénzügyi, biztosítás (22,73%) és ingatlanos (-19,44%) cégek.

2.5.1 Önkormányzati gazdálkodás

Mezőberény gazdasági helyzete a 2008. évben bekövetkezett gazdasági válság idején megrendült. Jelentősen csökkent a foglalkoztatottság, ami a családok életkörülményeinek drasztikus romlásához vezetett. Növekedett a munkanélküliség, az emberek egy jelentős része kilátástalan helyzetbe került. A legnagyobb létszámot foglalkoztató cég 2009-ben felszámolta a mintegy 650 főt foglalkoztató vállalkozását.

A negatív folyamatokkal szemben mára már pozitív változásokról vannak statisztikai adataink. 2010-től a helyi vállalkozások erősödése figyelhető meg a megfizetett helyi iparűzési adó változásából (nettó árbevétel alapján fizetett HIPA). Ez az éveken át tartó pozitív folyamat 2017-ben megszakadt (6. táblázat).

Az önkormányzat gazdálkodása továbbra is stabil, működési kiadások fedezete céljából hitel felvételre továbbra sem került sor. A lakosok és vállalkozások adófizetési morálja kielégítő.

2015-2018 időszakban a bevételek 16%-kal nőttek, miközben a kiadások 6%-kal csökkentek. 2018-ban a mérleg 600 millió forint volt. Az adóbevételek 10%-kal, a felvett támogatás egyötödével növekedtek. Az önkormányzat pályázati eredményességét mutatja, hogy az elnyert pályázati források évről évre növekedtek, 2018-ra megközelítette az egy milliárd forintot, miközben a pályázati önerő aránya 1,5%.

6. táblázat: Az Önkormányzat és az önkormányzati intézmények hatékony működéséhez szükséges gazdasági feltételek megteremtése

	2015	2016	2017	2018
önkormányzati bevételek összesen (Ft)	2,253,148,000	1,718,103,248	1,912,093,664	2,616,432,352
önkormányzati kiadások összesen (Ft)	2,151,085,000	1,857,626,987	2,088,359,122	2,018,483,134
adóbevételek (Ft)	332,893,000	315,304,692	306,421,260	366,258,642
összes felvett támogatás (Ft)	702,745,000	717,157,167	765,452,625	852,306,816
összes elnyert pályázati forrás (Ft)	635,872,000	315,427,048	460,332,183	974,095,852
összes kifizetett pályázati önerő (Ft)	0	18,343,483	8,833,071	14,608,736

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

A geotermikus fűtési projekt sikertelensége, vagyis annak működésképtelenségéből szerződésbontás és visszafizetési kötelezettség keletkezett, amely hatásai, következményei jelentősek lehetnek.

Mezőberény Város Önkormányzata a rövid és a hosszú távú gazdaságélénkítési és fejlesztési programjában elsődleges célként fogalmazta meg a lakosságmegetartó erő növelését. Ennek érdekében kiemelt feladatként kezeli a városban lévő munkahelyek megőrzésének, új munkahelyek és munkalehetőségek létrehozásának közvetlen és közvetett segítségét, a gazdaságélénkítés feltételeinek javítását. A TOP forrásból épülő ipari terület infrastruktúrája hatására a régió befektetőinek és munkahelyeinek száma megnő, a munkanélküliség csökken, a foglalkoztatottság egyenletesebb lehet.

Az önkormányzatunk a betelepülő vállalkozások új telephelyeinek kialakításával és fejlesztésével, a vállalkozási övezet elérhetőségének javításával, a vállalkozói és vállalatközi együttműködések infrastrukturális hátterének biztosításával képzeli el a gazdaságélénkítéshez való hozzájárulást.

Az önkormányzat sikeresen nyerte el iparterület fejlesztési pályázatát (TOP-1.1.1), amellyel a betelepülő vállalkozások új telephelyeinek kialakításával és fejlesztésével, az ipari rész elérhetőségének javításával, a vállalkozói és vállalatközi együttműködések infrastrukturális hátterének biztosításával az infrastruktúrát kihasználó beruházások alkalmassá válhatnak regionális vagy akár országos gazdaságélénkítő hatás kifejtésére egyaránt. A kínált eredményeket használó vállalkozások számának növekedésével javul a gazdasági aktivitás és nő a versenyképesség a magasabb minőségű és szélesebb körű szolgáltatások által.

2.5.2 Agrárium

A **termőföld** átlagos aranykorona értéke 33,4 AK. A jó talajadottságok miatt a mezőgazdasági területek részaránya mintegy 65,28 %, ezen belül is a szántó dominál 7193 ha, a gyepterület mintegy 499 ha-t tesz ki, kert 18 ha, erdő 74 ha (7. táblázat).

7. táblázat: Művelés ágak szerinti megoszlás (hektár)

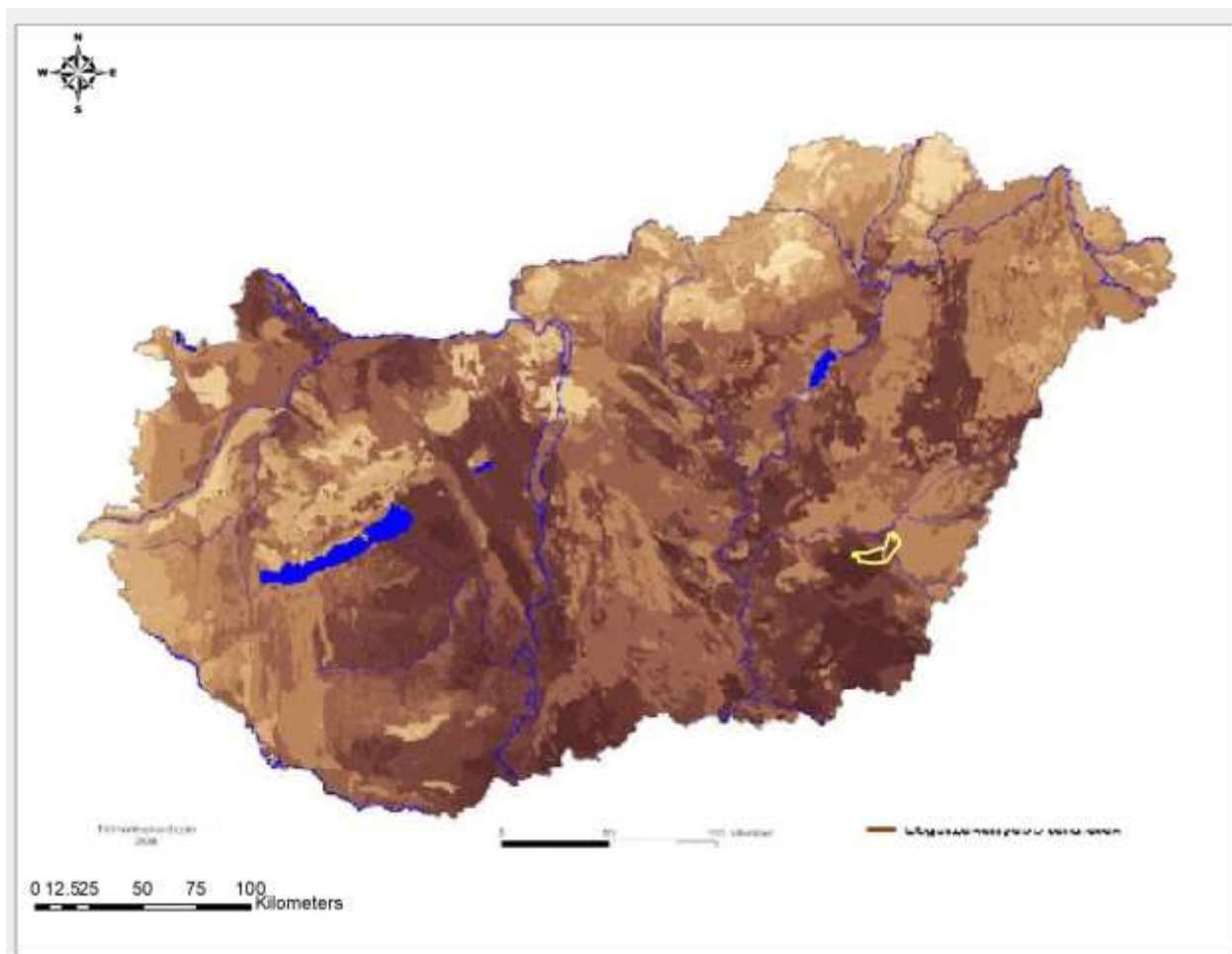
	szántó	kert	szőlő	gyümölcsös	gyep (legelő)	gyep (rét)	erdő	fásított terület	nádas	halastó	kivett	összes terület
Békés	9 045	239	2	147	654	40	466	4	24	-	2 100	12 723
Békéscsaba	12 805	125	0	121	393	66	1 042	3	21	-	4 817	19 393
Békésszent-andrás	5 996	22	0	23	203	29	113	1	28	219	1 111	7 745
Csárdaszállás	-	418	-	19	104	4	57	-	-	-	4 813	5 416
Doboz	3 365	53	1	3	28	106	1 138	1	2	-	750	5 447
Gyomaendrőd	23 070	244	2	64	2 277	23	1 139	1	22	-	3 554	30 394
Gyula	12 868	193	8	75	4 018	148	4 298	1	25	122	3 819	25 577
Köröstarcsa	4 417	174	2	18	435	40	292	2	19	53	829	6 281
Kunszentmárton	10 024	31	-	4	896	512	1 046	-	3	129	1 722	14 365
Mezőberény	8 779	118	67	89	791	58	323	-	21	139	1 468	11 853
Mezőtúr	21 284	156	1	123	1 999	212	1 260	-	5	-	3 934	28 972
Öcsöd	6 834	26	1	38	548	426	1 102	-	10	148	1 233	10 366
Sarkad	8 392	64	11	26	901	52	1 346	0	5	-	1 759	12 557
Szarvas	11 754	206	2	127	649	36	391	3	22	313	2 656	16 157
KVNP	138 632	2 067	97	876	13 896	1 752	14 014	16	207	1 122	34 567	207 247

Forrás: KSH ÁMÖ 2010

A megye agrárterület ökológiailag kedvezőtlen szerkezetű. A struktúra javítása céljából is a szántó rovására növelni célszerű a gyepterületet és legelőterületet, továbbá a vizes felületeket. Az erdőszítést, az erdőszáv telepítést indokolja a deflációs károk elleni védekezés, a mikroklima-javítás igénye és a tájcsinálás is. A gyepterülettel helyesebben az újragyepesítéssel — ugyanakkor az 1960-as évek utáni indokolatlan gyepterületvesztések kárainak elhárítása is lehetséges lenne.

A környezeti szempontokat is figyelembe vevő mezőgazdasági tevékenység a táj eltartó képességét figyelembe vevő tájgazdálkodást, illetve az ökológiai szolgáltatások szemléletén nyugvó területgazdálkodást jelent. A táj ilyen értelemben nem csak az élelmiszerellátást szolgálja, de élőhelyvédelem, rekreációs funkció, illetve víz- és légkörvédelmi feladatokat is ellát. Az agrár-környezetvédelem fogalmát következetesen használó európai ágazatfejlesztési iránymutatások (pl. új KAP, Élőhely Direktíva, Nitrát Direktíva, Víz Keretirányelv) egyik közös célkitűzése a gazdák környezetkímélő földhasználat kialakítására való ösztönzése, ilyenek lehetnek: az erdők, vizes élőhelyek és közösségi helyek kialakítása. Egyre nagyobb hangsúlyt kap az agrár- és a vidékfejlesztés ökológiai pillére, amelyben az alternatív gazdálkodások, a vadon élő állatok védelme, a vízbázisvédelem, árvízvédelem, széntározók kialakítása és rekreációs célok kapják a nagyobb szerepet. Mezőberény alapvetően a kedvező agrárzónában helyezkedik el (12. ábra)

12. ábra: Magyarország agráralkalmassági térképe

Forrás: Ángyán 2003

A szektor tájgazdálkodásra való ösztönzése alapján nagy valószínűséggel prognosztizálható a szántóföldi kultúrák csökkenése, illetve a természeteshoz közeli legeltetés, illetve vizes gazdálkodási formák elterjedése. Mindez erős ökológiai szempontokat feltételez a tájhasználatok kialakításánál, a termőterület mintegy kétharmadán várhatóan az eddiginél intenzívebb, s egyértelműen árutermelő mezőgazdasági művelés, egyötödén pedig extenzív, de ugyancsak piacra termelő gazdálkodás várható. A maradék mezőgazdasági területen táj- és környezetápoló-fenntartó mezőgazdálkodás történik. E forgatókönyv szerint a vidéki lakosság a jelenleginél függetlenebb az agráriumtól, lehetséges a diverzifikáció.

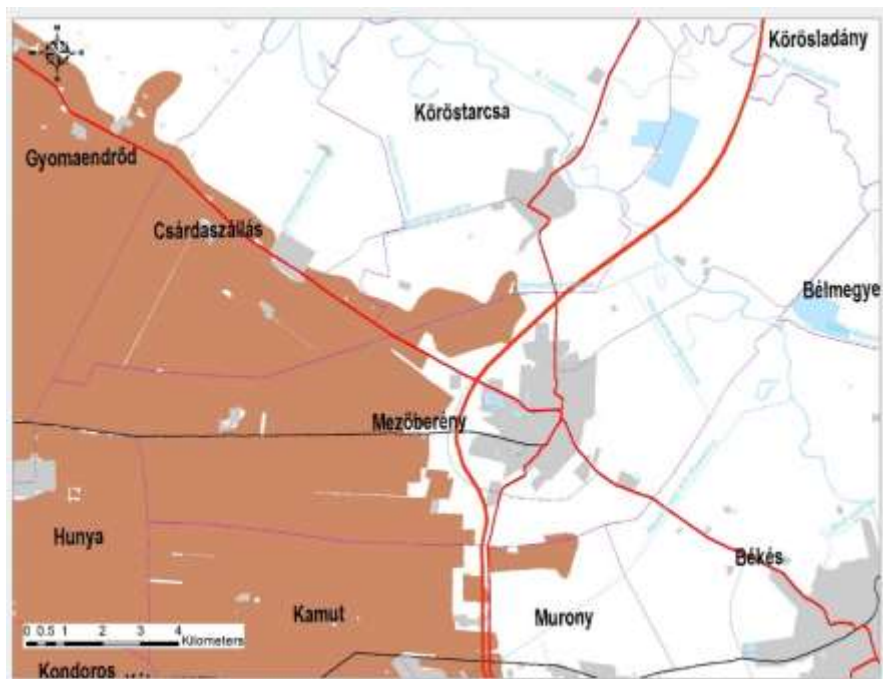
A tipikus agrártérstégnek megfelelő tájhasználatoknak az agrárfunkció területigényéből kiindulva kell megvalósulnia, miközben egyszerre érvényesülnek a környezet- és a természetvédelem, valamint az infrastrukturális igények is.

Bizonyos társadalmi, gazdasági és táji tényezők együttes hatása lényegesen befolyásolja egy adott tájhasználati típus térbeli és időbeli előfordulását. Mind a területi, mind a (vidék- és agrár) ágazati politikák beavatkozási pontjai a népességnövekedés és klímaváltozás természeti erőforrásokra gyakorolt hatásainak csökkentése és a vidék multifunkcionális jellegéből következő támogatáspolitikai kidolgozása. Ennek megfelelően a rendelkezésre álló földterületek optimális hasznosítása gazdasági és környezeti szempontból is kiemelkedő feladat, egyrészt a földhasználat változása (szántó-gyep, szántó-legelő, legelő-erdő stb. konverzió), másrészt a szabályozatlan/átláthatatlan tulajdonviszonyok miatt, amelyek alapvetően meghatározzák egy terület eltartó képességét. Az új típusú földhasznosítás a termőterületek, az ivóvíz bázisok megóvásán, valamint az élet- és vagyonvédelmet szolgáló tájgazdálkodás megvalósításán keresztül

(amely magába foglalja az árvíz fenyegetettségnek kitett területek helyi adottságoknak megfelelő gazdasági hasznosítását is), olyan termelési ágazatok ártéren és hullámtéren történő meghonosítása (pl: energiaerdők telepítése), amelyek gazdasági célú hasznosítása – miáltal természetes módon kiszűrik a káros anyagokat a talajból és a légkörből- környezetvédelmi célokat is szolgál.

Mezőberény gyugati határa **kiváló termőhelyi adottságú szántóterület** övezete az agroökológiai adottságai alapján kimagasló agrárpotenciállal rendelkező, ugyanakkor környezeti szempontból a legkevésbé érzékeny, ezért mezőgazdasági árutermelésre legalkalmasabb szántóterületek tartoznak (BMTrT) (13. ábra).

13. ábra: A KVNP kiváló termőhelyi adottságú szántóterületeinek övezete

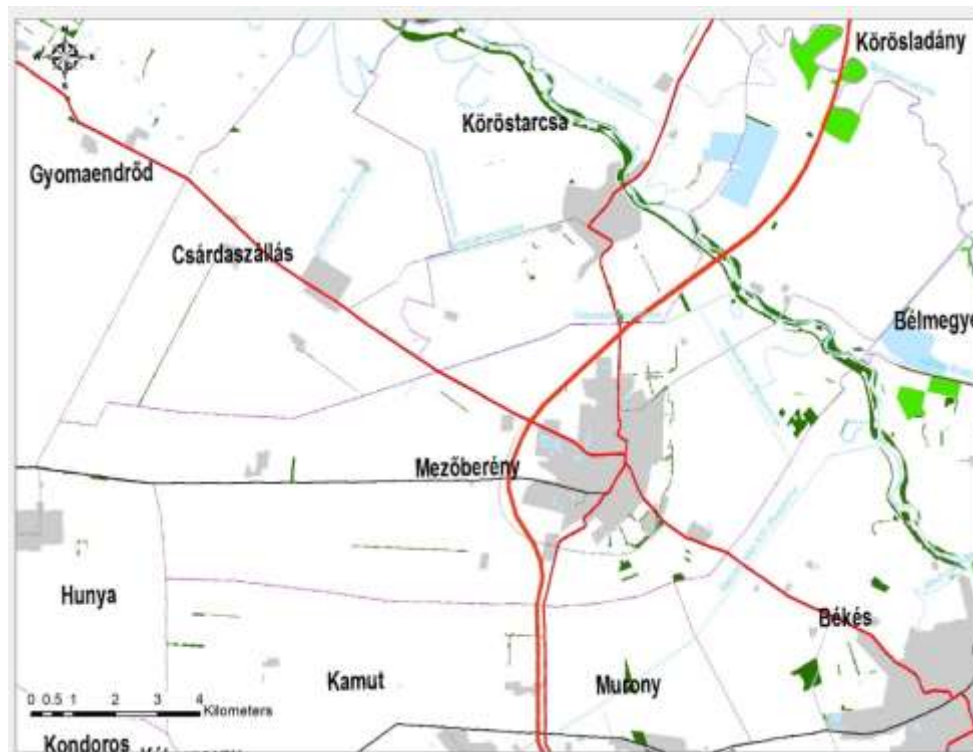

Forrás: BMTrT 2013

Ezek a területek elsősorban a mezőgazdasági termelés színterei, ahol biztosítani kell az új mezőgazdasági majorok létesítésének optimális szabályozását, a nem üzemelő majorok újrahhasznosításának feltételeit, valamint a termőföld védelmét. Az övezetre vonatkozó tervezői ajánlások szerint törekedni kell a nagyüzemi szántóföldi művelés nagy, összefüggő tábláin a mozaikosság kialakítására, meglévő mezsgyék, fasorok megőrzésére, újak telepítésére, melyek a tájkép kedvező alakítása mellett, a termőföld védelmét is szolgálják, valamint ökológiai szempontból változatossá teszik a területet.

A **kiváló termőhelyi adottságú erdőterület** „Az őshonos fajokból álló erdőtársulások fenntartására leginkább alkalmas az erdő hármaskörű funkcióját- környezetvédelmi, gazdasági, társadalmi- egymással összhangban a legmagasabb szinten biztosítani képes erdőterületek.” (OTrT) (14. ábra)

14. ábra: A KVNP kiváló termőhelyi adottságú erdőterületeinek övezete

Forrás: BMTrT 2013

2.5.3 Kereskedelmi szolgáltatások, turizmus

A 2007-es állapotokat összehasonlítva a legutóbbi 2014-es adatokkal, összességében megállapítható, hogy a kiskereskedelmi szolgáltatások mennyiségi mutatói nem túl kedvező tendenciát jelentenek. Az üzletek száma összességében is csökkent, de a fontosabb szolgáltató egységek jelenléte is labilis. Szintén csökkent az élelmiszer-üzletek, festék-vegyiárúk, járműalkatrész üzletek száma, továbbá kevesebb vendéglátó helyeket látogathatnak meg a betérő vendégek (8. táblázat)

8. táblázat: kiskereskedelmi szolgáltatások száma

	2007	2017
Kiskereskedelmi üzlet összesen	128	201
Élelmiszer-üzlet és áruház összesen	35	18
Ruházati üzlet	7	8
Festékek, vasárúk, barkács- és építési anyagok üzlete	15	10
Jármű-üzlet és üzem-anyag-telep	13	6
Gyógyszertár	2	3
Vendég-látóhely	46	58
Ebből: étterem, cukrászda	26	17

Forrás: KSH 2017

A szállás-férőhelyek száma hosszú stagnálást követően 97-ről 2018-ra 159 darabra ugrott (a kiadható szobák száma 30-ról 48-ra). Magán-szállásadással a városban továbbra sem foglalkozik egyetlen család sem (9. táblázat).

A vendégek száma 2014 óta folyamatosan növekszik, összesen 1079-cel több belföldi turista fordult meg 2018-ban a város szálláshelyein, mint 2014-ben, ami 28%-os növekedést jelent.

A vendégforgalomban a külföldi látogatók száma, illetve az általuk eltöltött vendégéjszakák jelentősége még mindig marginális, ez mindenképpen arra utal, hogy a város nem tudja kihasználni a három nációból felépült közösségben rejlő lehetőségeket. Ugyanakkor az eltöltött vendégéjszakák száma folyamatosan növekszik, 2018-ban elérte az elmúlt 5 év csúcsát (4,5 éjszaka).

A településen töltött átlagos vendégéjszakák száma – kilengésekkel – 2,4 körül ingadozik, ami növekedett az 10-es évekhez képest, de még mindig mérsékelt turisztikai vonzerőre utal.

9. táblázat: Mezőberény legfontosabb idegenforgalmi mutatói

Mutatók	2014	2015	2016	2017	2018
Kiadható férőhelyek száma (db)	97	97	97	97	159
Kiadható szobák száma (db)	30	30	30	30	48
Működő kereskedelmi szálláshely egységek száma (db)	3	3	3	3	5
Belföldi vendégek száma a kereskedelmi szálláshelyeken (fő)	2774	2897	2912	2954	3853
Belföldi vendégek átlagos tartózkodási ideje (éjszaka)	3.1	2.5	2.1	1.9	2.3
Belföldi vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken (db)	8678	7195	6078	5672	8875
Külföldi vendégek száma a kereskedelmi szálláshelyeken (fő)	122	101	383	128	146
Külföldi vendégek átlagos tartózkodási ideje (éjszaka)	2.1	2.2	2	3.2	4.5
Külföldi vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken (db)	261	222	774	405	651
Vendégek száma a kereskedelmi szálláshelyeken (fő)	2896	2998	3295	3082	3999
Vendégek átlagos tartózkodási ideje (éjszaka)	3.1	2.5	2.1	2	2.4
Vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken (db)	8939	7417	6852	6077	9526

Forrás: KSH, 2018

2.5.4. Közlekedés

Mezőberény közlekedési helyzete kedvező, mivel a városban megáll a Budapest–Békéscsaba–Lökösháza vonalon közlekedő minden hazai és számos nemzetközi szerelvény. A 120-as számú vasúti törzsvonal felújításai pedig lehetővé tették a 160 km/h maximális sebességgel közlekedő szerelvények beállítását is. A törzsvonal a hazai áruszállításnak is fontos ütvőre, s része az EU által 1997-ben kijelölt „Transzeurópai hálózatának” (IV. Korridor).

A **közüti kapcsolatrendszer** is jónak mondható, hiszen a 47-es, a 46-os, valamint a 470-es főközlekedési utak Mezőberényben keresztezik egymást. Előbbi Szegedet Debrecennel köti össze, s lehetőséget ad az M5–M43, valamint az M35–M3 gyorsforgalmi utak elérésére. Utóbbi Mezőberényt Törökszentmiklóssal kapcsolja össze, közvetlenül elérve a 4-es számú főútvonalat Szolnok–Budapest, valamint Hajdúszoboszló–Debrecen–Nyíregyháza felé. A 470-es út Mezőberény–Békés–Békéscsaba irányába kínál alternatív elérési utat. Alsóbbrendű utakkal elérhető akár Szarvas is (fontos megyei felsőoktatási központ!).

A **busszal** történő közösségi közlekedési kapcsolatok közül Békéscsaba, Békés (járasközpont), Körösladány (Henkel üzeme) közvetlen járatokkal hét közben jól elérhető, csabai átszállással elfogadható sűrűségű a járatszám Gyula irányába is (10. táblázat). Békéscsaba és Gyula esetében az intézményeknek a két város közötti megosztása teszi fontossá, hogy Mezőberényből a hivatalos ügyek intézése egy napon belül lehetővé váljék az ügyfelek számára. A közeli városok és falvak közül jól megközelíthető Murony, Szeghalom, átszállással Vésztő, Kondoros és rajta keresztül Szarvas. Az Alföld nagyvárosai közül Debrecen autóbusszal közvetlenül jobban elérhető, mint Szeged, átszállással együtt a különbség minimálisra csökken. 2009-hez képest jellemzően járatsűrűsödés tapasztalható, viszont kevesebb közvetlen járat indul Szeged, Gyula, Orosháza és Vésztő településekre. Igaz, ebben az irányban nőtt az átszállással elérhető járatok száma.

10. táblázat: Jelentősebb városok elérhetősége autóbusszal, 2019 (2009)

Autóbusz közlekedés	Közvetlen járat		Átszállással	
	Hétközben	Hétfvégén	Hétközben	Hétfvégén
Mezőberény –				
Békéscsaba	64 (44)	43 (30)	-	-
Debrecen	12 (8)	14 (8)	14 (5)	14 (4)
Szeged	3 (4)	3 (7)	31 (7)	30 (6)
Gyula	1 (2)	- (2)	31 (27)	21 (16)
Orosháza	3 (4)	3 (4)	21 (11)	19 (9)
Békés	33 (31)	21 (25)	1 (-)	1 (-)
Szarvas	-	-	20	20 (10)
Gyomaendrőd	20 (3)	18 (1)	-	-
Csárdaszállás	14 (3)	12 (1)	-	-
Murony	19 (14)	18 (4)	-	- (2)
Körösladány	25 (24)	18 (22)	-	-
Szeghalom	19 (18)	16 (18)	4 (4)	4 (1)
Déványa	6 (6)	3 (4)	14 (5)	16 (2)
Vésztő	0 (1)	-	25 (18)	22 (6)
Kondoros	-	-	20 (18)	17 (12)

Forrás: www.volán.hu

A **vasúti személyközlekedésben** a város adottságai kedvezőek. A megyeszékhelyre napi közel két tucat vonatpár közlekedik, a másodlagos intézményi központ Gyulára is napi 20 járat, mely az autóbusz-közlekedési lehetőségekkel együtt már megmagyarázza az ingázás magas arányát Békéscsaba irányába (11. táblázat). A közeli települések közül Gyomaendrőd, Csárdaszállás, Murony elérése a vasúton közlekedők számára nem jelent gondot. A nagyvárosok közül Szolnok, illetve *a főváros felé napi 15-15 vonatpár jár*, ami mindkét irányban lehetővé teszi – többek mellett – a gazdasági kapcsolatok fenntartását. A vasúti szerelvények számottevő hányada tovább közlekedik az országhatáron túlra is, így Arad, Marosvásárhely, Temesvár, vagy Bukarest elérése sem megoldhatatlan e közlekedési mód igénybevételével.

11. táblázat: Jelentősebb városok elérhetősége vasúton, 2019 (2009)

Vasúti közlekedés	Közvetlen járat		Átszállással	
	Hétközben	Hétfvégén	Hétközben	Hétfvégén
Mezőberény-				
Békéscsaba	18 (23)	18 (24)	-	-
Gyula	-	-	14 (20)	14 (20)
Gyomaendrőd	18 (22)	18 (22)	-	-
Csárdaszállás	12 (23)	12 (23)	3 (-)	3 (-)
Murony	18 (17)	18 (17)	-	-
Szolnok	15	15	2 (-)	2 (-)
Budapest	15	15	3 (-)	3 (-)

Forrás: www.elvira.hu

Mezőberény **helyi közösségi közlekedését** 2001 végéig három, azóta azonban csak *két viszonylatban közlekedő autóbusz* jelenti. A viszonylatok számának csökkentése alig érintette a vonalak hosszát, ugyanakkor a szállított utasok száma, valamint az utaskilométer adatok 2003-tól a teljesítmények lassú, majd erőteljesebb mérséklődését mutatják. Előrelátható, hogy a gazdasági válsághelyzetben a szolgáltató Körös Volán Zrt.-nek újabb csökkenő teljesítményekre kell felkészülnie.

Bár az ezer lakosra jutó személygépkocsi aránya jóval elmarad a 270 db-os megyei átlagtól (226 db), ez is azt jelenti, hogy a háztartások felében van saját tulajdonú gépjármű. Ez pedig a kedvező tömegközlekedési

lehetőségek mellett a lakosság mobilitását számottevően segíti, legyen szó munkavállalásról, ügyintézésről vagy a szolgáltatások eléréséről.

A város középtávon javuló közlekedési helyzetéhez hozzá fog járulni a 47. sz. főút Mezőberény–Békéscsaba–Orosháza szakaszának rekonstrukciója, valamint a várost déli és nyugati irányból elkerülő útszakasz kiépítése. Jelenleg a tranzitforgalom a városközpontban kialakított körforgalmi és jelzőlámpával irányított kereszteződésen áramlik, rendkívül megterhelve a közigazgatási határon belüli úthálózatot, s komoly környezeti, baleseti, egészségügyi kockázatot hordoz.

Településhálózat, elérhetőség

Az Országos területrendezési terv a város térségét érintő két gyorsforgalmi utat tartalmaz, illetve jelöl: az M44 jelű és az M47 jelű autópályákat (1222/2011. (VÖ.29.) Korm. határozat):

- Kunszentmárton kelet – Kondoros kelet (46,6 km) a 2011 – 2016 közötti Ő. programciklusban,
- Kondoros kelet – Békéscsaba nyugat (18,3 km) a 2017 – 2020 közötti ŐŐ. programciklusban,

A település területét a következő főutak érintik:

46 - Törökszentmiklós-Endrőd-Mezőberény másodrendű főút

47 - Debrecen-Szeged másodrendű főút

470 - Mezőberény-Békéscsaba másodrendű főút

A térségben jelenleg a kiépített **kerékpárutak** egy része külterületen- főleg a 46. sz., 47. sz. főutak mentén- épült meg, de belterületen is létesültek kerékpárút-szakaszok. A hálózat bővítése (tervezése és építése) folyamatos.

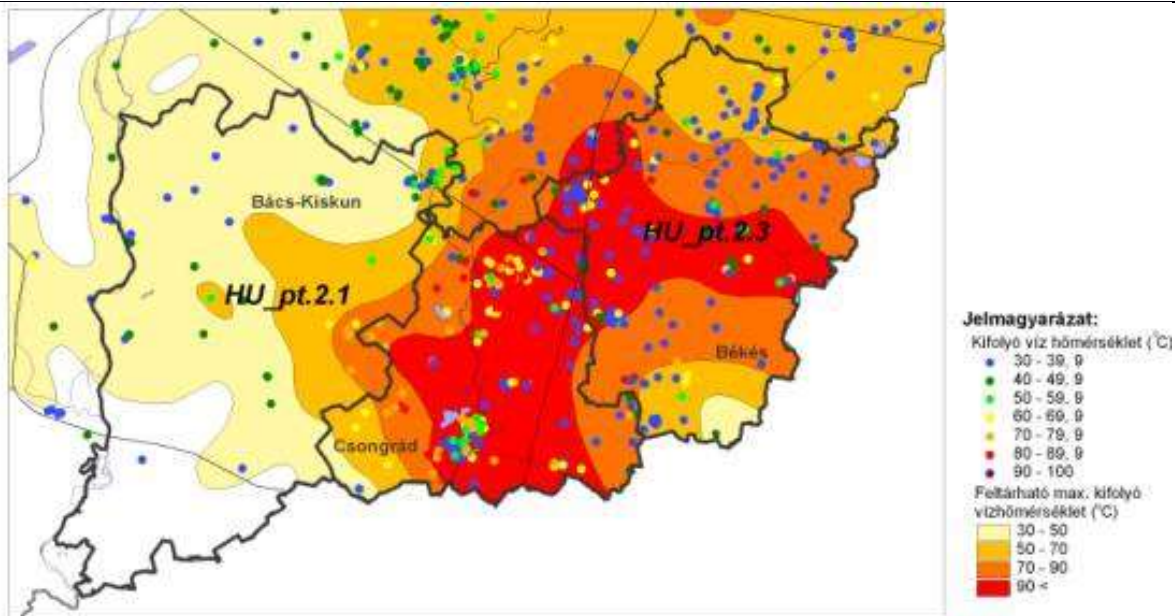
A Körösökön jelenleg nincs érdemi teherszállítás, míg az időszakos személyhajó-közlekedés Békés és Szarvas között elsősorban eseti, illetve idegenforgalmi célú. A Körösök biztonságos hajózásra csak duzzasztással alkalmasak, ezért használhatóságukat a duzzasztók állapota és mérete, kapacitása döntően befolyásolja.

A vízi utak kapcsán szólni kell a hidak többségének igen rossz állapotáról, amit jelez az áteresztőképességük, a súly- és a magasság korlátozása. Ez az állapot szintén nehezíti a fejlesztéseket.

2.5.6 Megújuló energia

A térség geotermikus potenciálja a régió belül is kiemelkedő. Az Alföld déli része alatt elterülő felső-pannon korú üledékes medence porózus homok-homokkő rétegei jelentős termálkészleteket tartalmaznak. Az 50-80 °C hőmérsékletű hévíz feltárására szinte az egész térség alkalmas (15. ábra). 80 °C-nál melegebb termálvíz kitermelésére elsősorban Békés megye északi részén van lehetőség.

15. ábra: Kelet-Magyarország felső-pannon képződményeinek hévízkészlete

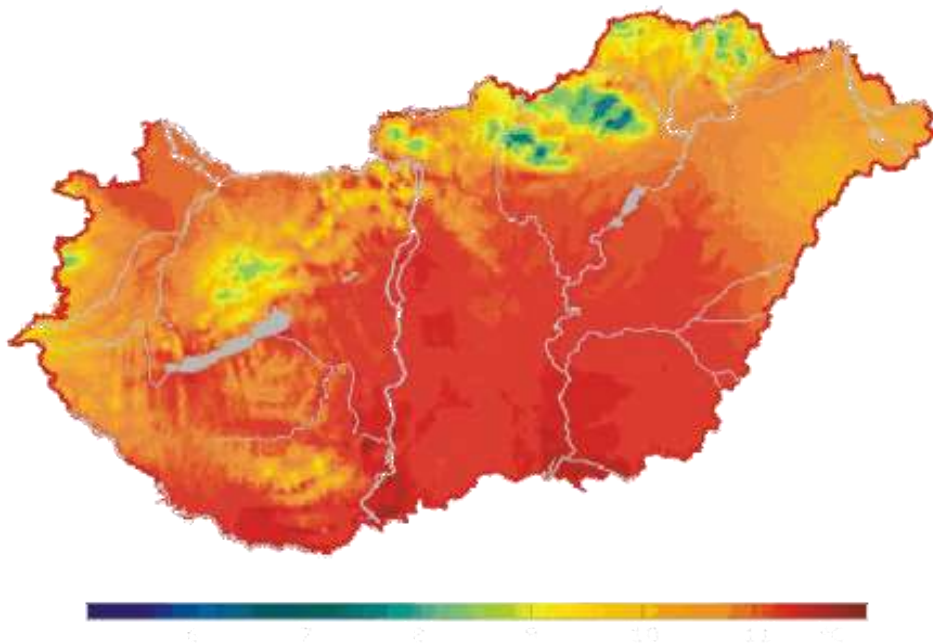

Forrás: ATÖKÖVŐZŐG, 2012

Mezőberényben termálenergia komplex hasznosítása irányába konkrétan befektetni kívánó vállalkozások, és a településvezetők közül is többeket foglalkoztat a közösségi fűtés kérdése. A városban 2 db használaton kívüli termálkutat tartanak nyilván.

A megújuló energiaforrások közül szintén kiemelkedő a **napenergia**. Országos viszonylatban a Dél-Alföldön a legmagasabb a napsütéses órák száma, a megye besugárzás szempontjából harmadik az országban (16. ábra). Az elmúlt évtizedben sok közintézmény már ezzel az energiával oldja meg fűtési igényét (Mezőberény, Szarvas, Békéscsaba), de emellett családi házak tetején is megjelentek a napkollektorok.

16. ábra: A globálisugárzás területi eloszlása

Forrás: SZŐE GAEK TC ŐK

A térség (de a megye) szempontjából is a legjelentősebb potenciált a **biomassza** jelenti. A megye agrárjellegéből adódóan energetikai célra (is) hasznosítható takarmánynövényekkel, gabonával nagy mennyiségben rendelkezik és van lehetőség a helyben történő energiahasznosításra is.

A búza és kukorica az **etanol** gyártás, a napraforgó és repce a **biodízel** előállítás legfontosabb alapanyagai. Az állattenyésztés mellékterméke, a hígtrágya a **biogáz** előállításnál, (silókukoricával, cukorcirokkal, zöldborsóval kiegészítve) a szalma és a kukoricaszár pedig a különböző, egyéb növényi alapú melléktermékekkel a biomassza tüzelési célú hasznosításánál vehető figyelembe.

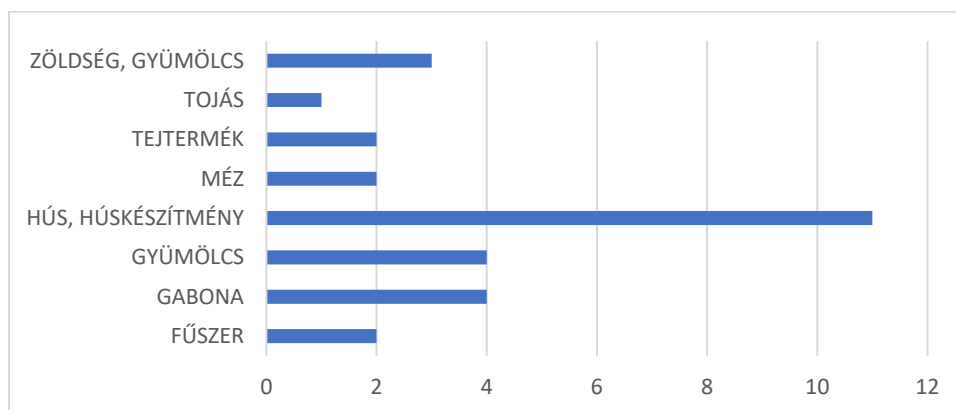
Mezőberénynek nem sikerült megvalósítania a fosszilis energia kiváltását elméletileg eredményező geotermikus fűtési rendszerrel kapcsolatos projektet. A talaj összetétele, a talajrétegek nem engedik azt, hogy a kitermelt víz könnyedén visszakerülhessen ugyanabba a mélységbe, 2300 m-re, mint ahonnan fölhozzák, illetve nagyon drasztikus összetétele van a víznek. A különböző ásványi anyagokon kívül még baktériumok is vannak ebben az anyagban, amik eltömítik a szűrőket. A projekt költségeit az állam átvállalta.

2.5.7. Helyi termékek

A térség gazdaságfejlesztési perspektíváinak egyik sarkalatos szegmense a történelmi hagyományokon kialakult, minőségi helyi termék előállításának és értékesítésének ösztönzése. Az elmúlt években mind a gazdálkodók egyre inkább felismerték ennek piaci lehetőségeit is és megindultak azok a helyi kezdeményezések, amelyek a családi termelőket segítik portékájuk helyben történő értékesítésében. Természetesen a minőségi áruk előállításához, a vásárlókhöz való eljutás könnyítésén túl, a jövőben szükségessé válik a termelés feltételeinek javítása is.

Lényeges előrelépést jelent e tekintetben, hogy hazánk jogszabályozással⁶ is elő kívánja segíteni a magyar nemzeti értékek, a hungarikumok (köztük a nemzeti termékek) megőrzését, ápolását és támogatását. Ennek eredményeként a Körösök völgye két terméke is védjeggel ellátott hungarikum: a Csabai kolbász és a Gyulai kolbász. Mezőberényben nyolc termékcsoporthoz, több mint két tucat terméket állít elő 21 családi termelő (17. ábra).

17. ábra: Helyi termékek megoszlása

Forrás: KVNS 2014

Ha a terméktípusokat vizsgáljuk, akkor (nem meglepő módon) a helyi állattartást és húsfeldolgozást kell első helyen említenünk, ami a 9 családot foglalkoztat. Ebbe a tevékenységekbe tartozik a baromfitartás és feldolgozás, a hal tenyésztés és a hús-marha, valamint sertés tartás, illetve feldolgozás (füstölt, főtt sertéshúskészítmények, mint például a kolbász, hurka, tepertő, zsír, cigányka, füstölt szalonna, disznósajt vagy a vágott baromfi húskészítmények.). Jelentős még a zöldségtermesztés, elsősorban alapanyagként (sárgarépa, paradicsom, petrezselyem, uborka, karfiol, karalábé, burgonya, cékla, hagyma, bab, brokkoli). Tej és tejtermék előállítással 2 család foglalkozik. Elsősorban túró, sajt, tejföl, vajkrém, krémtúró, gomolya,

6 2012. XXX. tv. a magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról

brindza és sajt készítése történik. Négy család valamilyen gabonanövényt termeszt (csemegekukorica, tönkölybúza, napraforgó és búza) és szintén négy család foglalkozik a legkülönbözőbb gyümölcsök (alma, szilva, barack, meggy, cseresznye, körte, eper, dinnye és szőlő) termesztésével és feldolgozásával, többnyire lekvár, szörp vagy gyümölcsle formában. További két család fűszerpaprika termesztésével és feldolgozásával foglalkozik. Két család, méhészettel, diótermesztéssel, tojás és tészta előállításával foglalkozik.

A földműveléshez részben a szántóföldi gazdálkodás és kertészeti hagyományok kapcsolódnak. E vidéken magas sikértartalmú, nemzetközileg is elismert minőségű búza terem). A sertésfeldolgozás, a hagyományos receptúra szerint készülő csípős csabai (tót) kolbász és valamelyest eltérő fűszerezésű gyulai kolbász e vidék egyik nemzetközileg elismert terméke. E mellett a gyümölcstermesztés, főként a csonthéjasok termesztése is említésre méltó. E vidéknek közkedvelt gyümölcse a szilva, illetve annak feldolgozása. A szilva- és a pálinkafesztivál is jelzi a hagyományok megújulását. Mindenképpen meg kell említeni, hogy a több mint egy évszázados múltú visszatekintő hazai intenzív zöldségtermesztés (bolgárkertészet) szélesebb körű elterjedésében is kiemelkedő szerepet játszott a térség. Az ágazat meggyökeresedését a hévízkincs is segítette.

Ha a terméktípusokat vizsgáljuk, akkor (nem meglepő módon) a helyi állattartást és húsfeldolgozást kell első helyen említenünk, de jelentős még a zöldségtermesztés, elsősorban alapanyagként (sárgarépa, paradicsom, petrezselyem, uborka, karfiol, karalábé, burgonya, cékla, hagyma, bab, brokkoli). Tej és tejtermék előállításával is foglalkoznak az itt lakók. Elsősorban túró, sajt, tejföl, vajkrém, krémtúró, gomolya, brindza és sajt készítése történik. A termelők bő egynegyede fűszerpaprika vagy gyógynövény termesztésével és feldolgozásával, méhészettel, diótermesztéssel, tojás és tészta előállításával foglalkozik.

2.6. Infrastruktúra

2.6.1 Műszaki infrastruktúra

Lakásviszonyok

A település lakosságának 95 %-a belterületen él, a külterületen a tanyasi forma az általános. A lakás-körülményekre a családi házas építési forma jellemző. A városközpontban az 2000-től épültek többszintes lakóépületek az önkormányzati bérlakás program keretén belül. A város utcái többnyire sugaras és párhuzamos kialakításúak, jellegzetes alföldi mezővárosi szerkezettel.

A lakások száma Mezőberényben 2017-ben 4514 db. A lakások 88 %-a (4062 db) családi ház. A lakások zöme (40%) kétszobás, 34% három szobával rendelkezik, négy és több szobás lakások száma 701, valamint egyszobás lakások 427 db. Az önkormányzat tulajdonában 2019-ben 139 bérlakás van, ebből 16 szociális lakás, a többi költségalapú bérlakás.

A településen jellemzően 2001. után történt bérlakás építés növelte az állomány számát. Ezek a lakások azóta is ezt a funkciót töltik be és a piaci feltételek szerint kerülnek bérbeadásra. Az eltelt évek alatt kizárólag ad-hoc jelleggel történtek felújítások ezeknél az épületeknél, a lakhatás minőségének biztosítása miatt időszerű lenne a felülvizsgálatuk, javításuk.

Az önkormányzati bérlakás építés részeként szociális bérlakások is épültek 2001-től. Az érdeklődőknek pályázniuk kell a bérleményre és a szociális szempontok figyelembe vételével jelölhető ki a lakó. Egyre nagyobb igény mutatkozik erre a típusú lakhatás biztosítására, egyenes arányban a szociális helyzet romlásával, sőt komfort nélküli lakásokra is igény lenne, azok alacsony bérleti költségei miatt.

A település lakosságának 95 %-a belterületen él, a külterületen a tanyasi életforma az általános. A lakás-körülményekre a családi házas építési forma jellemző. A városközpontban 2000-től épültek többszintes lakóépületek az önkormányzati bérlakás (Széchenyi) program keretén belül.

12. táblázat: Önkormányzati lakásállomány (2017)

Az önkormányzat által kiutalt lakások száma	Bérleti jogviszonnyal rendelkező önkormányzati lakások száma	Nyilvántartott önkormányzati lakást igénylők száma	Önkormányzati tulajdonú lakások száma	Önkormányzati tulajdonú lakóépületek száma
22.	119.	47.	147.	36.

Forrás: KSH 2017

Vezetékes ivóvíz

Ivóvíz regionális rendszerről biztosított, a bekapcsolt lakások száma 4299, az összes lakás 95,2 %-a. A szolgáltatott ivóvíz 387 ezer m³, amelynek 83%-a (320 ezer m³) lakossági felhasználású, így az egy lakosra jutó évi vízfogyasztás 31 m³. A közüzemi ivóvízvezeték-hálózat hossza 72,5 km. A belterület teljes lefedettsége mellett néhány külterületi lakott helyen is vezetékes vízellátást tud a város biztosítani. Boldishát esetében ez az infrastrukturális elem továbbra is hiányzik.

Az emberi fogyasztásra szolgáló ivóvíz minőségéről szóló 98/83 EK irányelvben előírt határértékek és határidők hazánkra nézve is kötelezőek. A dél-békési vízbázison található vízkitermelő kútcsoportoknál a kitermelt ivóvíz arzéntartalma magasabb az előírásoknál, literenként tíz mikrogramm felett van, ezért a szabályozásból adódóan 65 Békés megyei településen nem felel meg az ivóvíz minősége az előírtaknak.

A projekt keretében új kutakat fúrnak a Körös-Maros hordalékkúp alatt található Dél-Békési egészséges ivóvízbázison. A kútcsoportokat korszerű szűrőberendezésekkel látják el. Az érintett településeket, köztük Mezőberényt is bekapcsolják az egységes hálózati rendszerbe.

Szennyvízkezelés

A szennyvíz-nagyberuházás során több, az eredeti tervben szereplő öblözet kiépítése nem történt meg, elsősorban műszaki okokból, másrészt a lakossági érdeklődés (potenciális rákötő háztartások aránya) mérsékelt szintje miatt. Ennek következtében a város déli peremén az 5.b. öblözet, északon a 10.b. öblözet, a nyugati peremen a 11., a 12. és a 13. öblözet még nem készült el. Szakértői javaslatok szerint a vasúti nyomvonalon történő átvezetésnek és a kiépítésnek se gazdasági, se műszaki relevanciája nincs.

Jelenleg a szennyvíztelep felújítása történik, mintegy 3,4 milliárd forintból. Az új szennyvíz-tisztító mű kapacitása 14 LE lesz, amivel teljesen lefedésre kerül a város szükséglete.

A beruházás nem érinti a gerinchálózat felújítását, azonban az infrastruktúra legszükségesebb rekonstrukciójára sor kerülhet.

Az 5.b., valamint a 10.b. öblözetek esetében az alacsony rákötési hajlandóság miatt a város házankénti-kétházankénti házi derítők megépítését támogatja, melyből szippantós kocsikkal rendszeres időközönként vinnék el a keletkezett szennyvizet, szintén az új szennyvíztelepre.

A város területének kb. 75%-a lefedett, és a lakosság rá tud csatlakozni a szennyvízhálózatra. Vannak olyanok, akik még mindig nem csatlakoztak rá. Ez számukra jelenti a legnagyobb problémát, mert talajterhelési díjat kötelesek fizetni a kieresztett víz után. A Szarvasi úton, valamint a Dózsa György utcán és környékén nem valósult meg korábban a szennyvízhálózatnak a kiépítése. A szennyvíztisztító telep rossz állapotban van, meglehetősen kis hatékonysággal tisztítja a vizet. Emiatt bírság fizetésére kényszerül a város. A telep felújítására 3 milliárd forintot meghaladó forrásra számít Mezőberény, amely munkálatok várhatóan 2020-ban kezdődhetnek el. A fejlesztés részben a meglévő rendszernek a megújítását is jelentheti. Indokolt lenne, hogy a jelenlegi rendszeren is történjen valamilyen nagyságrendű felújítás, illetve akár bővítés is.

Áramszolgáltatás, energetika

A szolgáltatott villamosenergia mennyisége 23,8 MWh, aminek 45 %-t (10,7 MWh) a háztartások használják fel, a további 55%-t mintegy 418 közintézmény és vállalkozás. Ez közel 4%-os háztartási és 13 %-os egyéb

felhasználói energianövekményt jelent 2012-2017 időszakban. Háztartási villamosenergia fogyasztók száma az elmúlt években stabilan 5040 db.

A villany hálózat a belterületen teljesen kiépített, a külterületi tanyák 1/3-a be van kötve a hálózatra.

A külterület nagy részén a normál hálózati áram elérhető, korábban a tsz-ek nem minden esetben szabványos vezetékeket építettek a külterületi üzemrészekhez és a tanyákhoz, ezeket azonban kiváltották az áramszolgáltató szabványos rendszereivel. A boldisháti határrészben biztosított az áramlekötési lehetőség az ott élők számára, de nem minden tanya tulajdonos él vele.

A *közüvilágítást* Mezőberényben 1139 lámpatest biztosítja, ezek műszaki állapota a nemrég befejeződött minőségi ellenőrzés során kivétel nélkül kifogástalan volt. Ugyanakkor korszerű, LED-es technológiával további 816 lámpatesttel kívánja a város bővíteni a szolgáltatást.

Gázhálózat

Vezetékes gáz a lakások 79,1 %-ban van.

Az elmúlt évtizedekben csaknem a mindegyik utcában kiépült a vezetékek, jelenleg pedig *a belterület 100%-osan lefedett*, és a rákötési arány is magas (79,1%). Az összes szolgáltatott gáz mennyiségéből 60% (4 millió m³) a háztartások részére szolgáltatott gáz. 2012-2017 időszakban a felhasznált fűtőanyag mintegy 45%-kal növekedett, miközben a háztartási gázfogyasztók száma csökkent 10%-kal.

2012-ben fejeződött be a geotermikus rendszer kiépítése, mely jelenleg a visszasajtolás költségei miatt nem üzemel és szakértői javaslatra hosszú távon sem lesz üzemképes.

Út

A 261 km **önkormányzati út és köztér hosszából, mintegy 71 km** kiépített, 190 km kiépítetlen. Önkormányzati kerékpárút, közös gyalog- és kerékpárút hossza 20 km. A város önkormányzati belterületi útjai 99,8%-ban aszfaltburkolattal ellátottak. Az eltelt időszakban az utak állapota tovább romlott, átfogó fejlesztésükre nem volt még mód. A belterületi úthálózat esetében a problémát továbbra is az jelenti, hogy az aszfaltburkolat minőségi paraméterei több utca esetében sürgős javítást igényelnének, de erre nem áll rendelkezésre forrás. A külterületi úthálózaton ad hoc jelleggel „pormentesítés” zajlik.

A város megközelíthetősége szempontjából kritikus elem a Mezőberény–Szarvas (Hunyán keresztül vezető) útszakasz, melynek minősége kritikán aluli, normál személygépkocsival alig járható. A szükséges felújítás forrásigénye több mint kétszeresen haladja meg az egész Dél-alföldi régió számára e célra rendelkezésre álló éves keretet, ezért a probléma megoldásához továbbra is külső, ágazati segítség szükséges.

A járdahálózat a városban még nem teljes, számos utcában továbbra is létezik „járdás” és „járdatlan” oldal. Legalább egy oldalon azonban minden utcában kiépített a gyalogjárda, részben aszfalt, részben betonelem vagy téglaburkolattal.

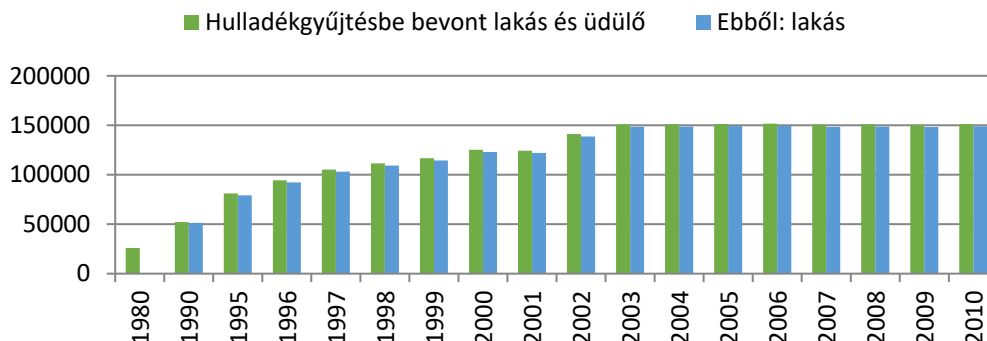
A bélmegyeri út hídfelújítása rövid távon reálisnak mondható.

Hulladékgazdálkodás

A múltban jellemző hulladéklerakási technikák – az akkori szabályozási rendszernek megfelelően – igen alacsony műszaki színvonalat követeltek meg. Ezen felül az illegális hulladéklerakáshoz kapcsolható szankciók is kisebb hatékonyságot mutattak. Ezen körülmények eredményeként a hazánkban található hulladéklerakók többsége a környezetet veszélyeztető módon üzemelt, számos helyen a területek nagyfokú szennyezettségét okozva. A szelektív gyűjtés feltételei egyes körzetekben megteremtődtek, egyes szolgáltatási körzetekben tervezettek, néhol viszont terv sincs rájuk. A hulladékok begyűjtése sem minden esetben korszerű és a begyűjtött hulladékok válogatási és kezelési kapacitásai nem elégségesek. A hulladéklerakók korszerűtlenek, mára már felhagyott, lezárt, de még rekultiváláson nem estek át. Ugyanakkor a közelmúlt és jelenünk életviteléből és életminőségéből eredendően a települések meglévő hulladékártalmatlanítási igényét ki kell elégíteni. A közelmúlt hulladékgazdálkodási gyakorlataiból kifolyólag számos korszerű, a műszaki feltételeknek megfelelő hulladéklerakó létesült, azonban ezek jelentős távolságban helyezkednek ezzel megnövelve a szállítási költségeket.

A kommunális hulladékok gyűjtése és ártalmatlanítása terén érzékelhető a legnagyobb arányú fejlődés. A megye 75 településéből a hulladékgyűjtésbe bevont települések száma az 1996. évi 48-ról tizenkét év alatt 27-tel emelkedve 75-re gyarapodott, vagyis 2007. évtől a megye összes települése be lett vonva a kommunális hulladékgyűjtésbe (18. ábra).

18. ábra: Rendszeres hulladékgyűjtésbe vont lakások (1980-2010)

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

Az EU-s szabályozás, kötelezettségvállalás miatt 2009. július 15. óta a hulladéklerakóknak szigorúbb szabályoknak kell megfelelniük, a követelményeknek való megfelelésre a hulladéklerakók többsége nem tudott felkészülni, így többségüket bezárták. 2009. július 15. után működő regionális kommunális-lerakó 2 db van a megyében: Békéscsabai Hulladékkezelő Mű és a Gyomaendrődi Hulladékkezelő Mű. A Hulladékgazdálkodásról szóló, 2013. január 1-től hatályos törvény módosítja a kapcsolódó közszolgáltatás szervezeti felépítését.

Békés megyében üzemelő hulladékátrakó állomások: Mezőhegyes, Szarvas, Gyula; Békés Megyében üzemelő komposztáló telepek: Békéscsaba, Gyula, Orosháza, Szarvas, Gyomaendrőd.

A Délkelet-alföldi Regionális Hulladékgazdálkodási Rendszerhez (DAREH) összesen 94 település tartozik, Békés megyéből 59. A rendszer megvalósítására irányuló tevékenység gesztora Orosháza. Mezőberény önállóan valósítja meg a hulladéklerakó rekultivációs programját.

Szelektív hulladékgyűjtés

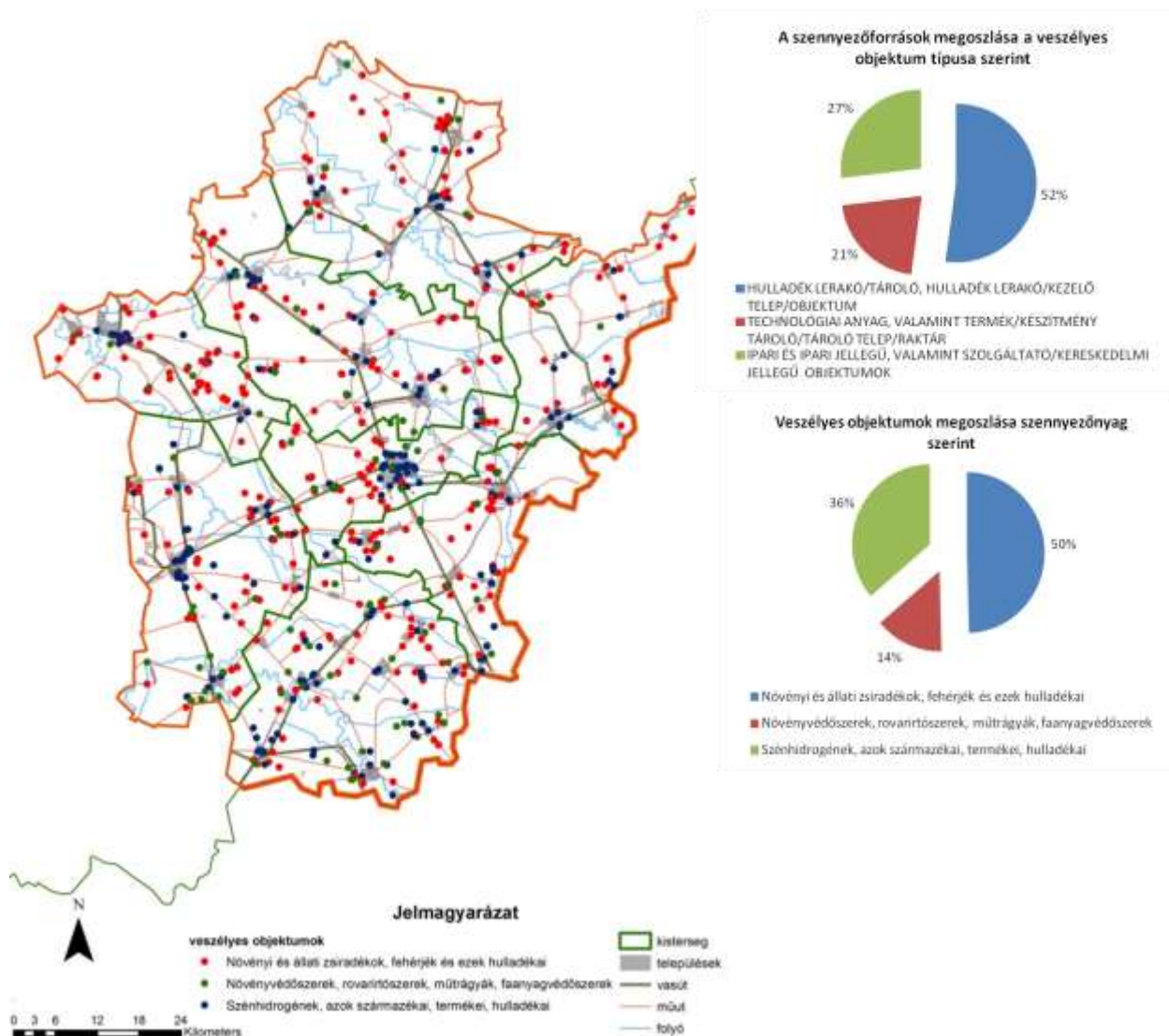
Az utóbbi évek rendkívül szomorú tapasztalata, hogy a szelektíven begyűjtött hulladékok mennyisége általában csökkenő tendenciát mutat. Az üzemeltetők jelzései szerint a hulladék minősége is romlik, mivel a lakosok nem tartják be megfelelően a szelektív jelzéseket a gyűjtőszigeten. A gyűjtési „fegyelem” romlása miatt néhány sziget áthelyezésre, illetőleg megszüntetésre is került. Az Európai Unió 2008/98/EK hulladék keretirányelvében meghatározott minimális gyűjtési és hasznosítási feltételek – melyek határideje 2008. december 31. volt – így nem teljesültek.

A térségben tapasztaltak szerint jobban működik az ún. „házhoz menő” szelektív gyűjtés, vagyis amikor a szemetet a lakosság helyben gyűjti szelektíven és a „lakásokból” a rendszeres városi szemétszállítás keretein belül viszik el, általában a hét különböző napjain hulladék fajtánként. Ezért a hulladékgazdálkodás fejlesztésénél ezt a típusú hulladékszállítási rendszert lehetőleg előtérbe kell helyezni – nem mellesleg, ezáltal elkerülhetők lesznek a gyűjtőszigeten történő, leginkább fém hulladékokra irányuló fosztogatások is.

szennyezett területek számbavétele

A Felszín Alatti Víz és a Földtani Közeg Környezetvédelmi Rendszer (FAVŐ) részeként működő Kármentesítési Információs Rendszerben (KÁRÖNFO) nyilvántartott tényleges és potenciális szennyező források adatait a 19. ábra szemlélteti. Az adatok tartalmazzák a potenciális szennyező forrásokat. Az egykor elavult technológiával üzemelő ipari telephelyek, szénhidrogén kutak, üzemanyag-töltők, kommunális és veszélyes hulladéklerakók, döngkutak, kommunális folyékony hulladékürítők és tározók környezetében vannak a legjelentősebb szennyezőanyagok, melyek felmérése és kármentesítése sürgető feladat.

19. ábra: Potenciálisan veszélyes objektumok, 2012

Kommunális szilárd hulladék

Az önkormányzat a jogszabályi kötelezettségnek megfelelően gondoskodik a településen keletkező lakossági hulladékok gyűjtéséről és szállításáról közszolgáltatási szerződés keretében. A településen 6 helyszínen üveg, papír, műanyag frakciók elkülönített gyűjtésére van lehetőség, amely a TAPPE Kft által a Békéscsabai Regionális Hulladékkezelő rendszerbe kerül elszállításra.

A települések hulladékainak begyűjtése heti rendszerességű, ám egyes külterületek nincsenek bekapcsolva a rendszeres gyűjtésbe.

A csomagolási hulladéknak valamivel kevesebb, mint fele ipari és nagykereskedelmi eredetű, ami aránylag könnyen gyűjthető és feldolgozható. A többi azonban a lakosságnál jelentkezik, amely megfelelően megszervezett szelektív gyűjtés nélkül gyakorlatilag hozzáférhetetlen.

Állati eredetű hulladékok

Az állati hulladékok elföldelése döggúton már több éve tilos. A legelterjedtebb megoldás, hogy a régi dögtelepeken konténerben helyezheti el a lakosság (vagy külön megállapodás alapján a termelő) az állati eredetű hulladékot, amit az ATEV Zrt. (Hódmezővásárhelyi telephelye) szállít el, melynek költségei igen magasak.

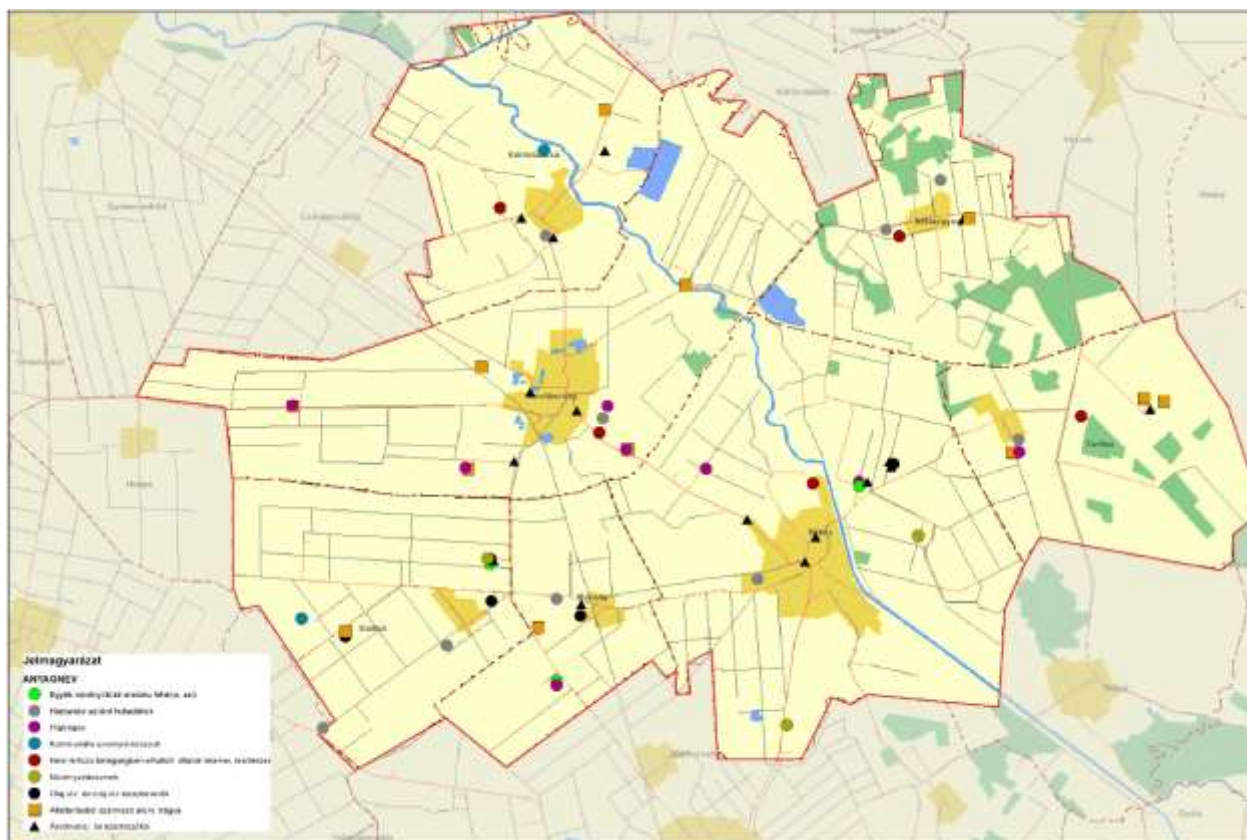
Jelenleg csak az ATEV Zrt. rendelkezik a szükséges engedélyekkel, felszereltséggel az állati eredetű hulladékok szállítására, és ártalmatlanítására, melyet hosszú távon, helyi, térségi szintű szerveződéssel kellene kiváltani.

Biológiailag lebomló, komposztálható hulladékok

A településen továbbra sincs szervezett zöld hulladékgyűjtés és komposztálás. A költségtakarékossági szempontból elegendő lenne egy mobil komposztáló gépsor beszerzése, amellyel megoldható lenne a település zöldhulladékának kezelése. A városban az otthoni komposztálást kellene népszerűsíteni.

A Békési Járásban működő, bejelentési kötelezettséggel rendelkező vállalkozások adatszolgáltatása alapján Mezőberényben elsősorban az állattartásból származó hulladékfajták vannak túlsúlyban (20. ábra).

20. ábra: Keletkezett hulladékfajták, Békési Járás

Forrás: OKIR 2018

Inert hulladékok

Az építési törmelék elhelyezésére a békési, gyomaendrődi és a békéscsabai lerakó fogad inert hulladékokat. Továbbá Mezőberényben a 2. sz. Téglagyár területére ki lehet vinni az építési törmeléket. Van olyan építési törmelék, amit ingyen átvesznek, ez elsősorban a betonáru, mert azt újra tudják hasznosítani. Más, újra nem hasznosítható törmelékért 850,- Ft/t leürítési díjat kell kifizetni.

Lakossági eredetű veszélyes hulladékok

A szelektív hulladékgyűjtés nem terjed ki a veszélyes összetevők gyűjtésére, hulladékgyűjtő udvarok nincsenek. Egyes veszélyes hulladékok – pl. elemek, gyógyszerek – visszagyűjtésére van lehetőség közintézményekben, visszagyűjtő pontokon (pl. gyógyszerárakban az egészségre veszélyes hulladékokat

veszik vissza), de összességében szervezeten sehol sem terjed ki a visszagyűjtés a lakossági veszélyes hulladékok minden összetevőjére.

Mára a háztartások szinte mindegyike bekapcsolódott a TAPPE Szállítási és Feldolgozó Kft. által szervezett és ellátott szelektív hulladékgyűjtésbe (93,7%). Az elszállított települési szilárd hulladék mennyisége 2007-ben 2508 tonna volt, ennek 95,3%-ka származott a lakosságtól. A hulladék maradék háromnegyed részét főként (80%) a mezőgazdasági és élelmiszeripari nem veszélyes hulladékok teszik ki.

2007 végéig a lakosság és másik 14 település kommunális szilárd hulladéka a város 1960 óta üzemelő hulladékkezelő műjébe került, azóta a békéscsabai hulladékmű fogadja be.

Veszélyes hulladékok közül az egészségügyi és állati, valamint a csomagolási eredetűek elszállításra kerülnek a településről.

A lakosságtól elszállított települési szilárd hulladék 2596 tonna, ami több, mint 10%-os csökkenést jelent 2012 óta és az összes elszállított hulladék 93%-a.

A hulladéklerakó Mezőberény város központjától DK-i irányban 1,4 km-re, a város belterületi határától 600 m-re található. A lerakó Ny-i szélét a városi körtöltés határolja. A hulladéklerakó telep területe 83.889 m². A jelenlegi depónia terület 18.000 m². A területen az 1960-as évektől végeznek hulladéklerakással kapcsolatos tevékenységet. A terület a betöltés előtt mezőgazdasági művelésű gyepterület volt. A településeken a kommunális szilárd hulladék gyűjtése portmentes kukás és félpormentes konténeres hulladékgyűjtő járművekkel történik. A közterületeken képződő zöldhulladékok gyűjtése és szállítása tehergépjárművekkel, az építési és bontási hulladékok konténeres, és platós kiszállítással történik.

Informatikai hálózatok

A telefon-hálózat (vezetékes) teljesen kiépített, bárki azonnal ráköthet a rendszerre. Három rádiótelefon átjátszó (T-Mobile, Telenor, Vodafone) van a városban. A lakások 70,3%-a van bekötve a helyi kábel TV hálózatba, de más szolgáltatók is utolérhető szolgáltatást nyújtanak az internet, a telefon és a televízió műsorszolgáltatás területén. 2648 db internetelőfizetés volt 2017-ben.

2.6.2 Intézményi ellátottság

Város egészségügyi és szociális ellátása

Továbbra is öt vállalkozó háziorvos működik a településen, munkájukat segíti egy háziorvosi laboratórium. Két vállalkozó gyermekorvos tevékenykedik, munkájukat öt védőnő segíti. A fogorvosi ellátást három vállalkozó fogorvos biztosítja.

Teljes munkaidőben vállalkozó orvos által ellátott szemészet, valamint ugyancsak vállalkozó orvos által ellátott fül-orr-gégészet működik a városban. A városban három magán-gyógyszertár működik.

A háziorvosi ellátásban 2017-ben összesen 72022-en részesültek (rendelésen és hívásra, lakáson történt megjelenések száma). A házi gyermekorvosi ellátásban a rendelésen megjelentek száma 19085, a látogatások száma összesen 771 eset. A beavatkozások száma a járóbeteg szakellátásban 106855.

Az önkormányzat a **Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat** keretében biztosítja a teljes ellátást. 106 időskorú részesült nappali ellátásban, házi segítségnyújtásban 416 fő, szociális étkeztetésben 461 fő. Ennek az intézménynek a keretében tevékenykedik a gyermekjóléti szolgálat, valamint a családsegítő hálózat is.

Az integrált intézmény tevékenységi köre három fő szakterületre terjed ki:

- (i) A szociális alapszolgáltatások közül az arra rászorulóknak biztosít étkeztetést, házi segítségnyújtást, jelzőrendszeres házi segítségnyújtást. A közösségre vágyók az idősök nappali ellátását vehetik igénybe.
- (ii) A Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat sokszínű szolgáltatással áll a szervezethez fordulóknak rendelkezésére. A fogyatékos személyek életvitelét támogató szolgáltatás segíti. Két telephelyen, 50 illetve 52 férőhelyen biztosítja az idős emberek tartós bentlakásos elhelyezését. A gyermekjóléti alapellátások közül megtalálható gyermekek napközbeni ellátását biztosító 30 férőhelyes bölcsőde, és a helyettes szülői hálózat.

(iii) A szolgálat az egészségügyi alapszolgáltatások közül a területi és az iskolavédőnői szolgálatot, az otthoni betegápolást, szakellátás keretében a diagnosztikai kislabor, valamint a fizio- és mozgásterápiát működteti.

A professzionális segítségnyújtást kiegészíti önkénteseink tevékenysége is, akikkel a KAPU Programon belül tartják a kapcsolatot.

A **Védőnői Szolgálat** ellátási területe Mezőberényen kívül Csárdaszállásra terjed ki. A Szolgálat 4 területi védőnői körzetet, és 2 iskolavédőnői körzetet foglal magában.

A **Gyermejkölési Szolgálat** feladata a gyermekek testi és lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése. Ennek érdekében a gyermek fejlődését biztosító támogatásokról való tájékoztatás, hozzájárás segítése; megelőzést célzó tanácsadás; szabadidős programok szervezése (kamaszodó klub, napközis tábor); a településen élő gyermekek szociális helyzetének, veszélyeztetettségének figyelemmel követése; helyettes szülői hálózat szervezése és kapcsolatügyelet a legfontosabb feladatai.

Családsegítő Szolgálat szolgáltatásai:

- tájékoztatás a családtámogatási ellátások formáiról, a hozzájárás módjáról
- segítségnyújtás hivatalos ügyek intézésében
- életvezetési, mentálhigiénés, pszichológiai és jogi tanácsadás
- adományok közvetítése
- rendszeres szociális segítségekkel való kapcsolattartás
- családon belüli kapcsolaterősítést szolgáló programok (családterápia, párterápia)
- fogyatékkal élők és krónikus betegségben szenvedők számára programok szervezése
- helyettes szülői hálózat működtetése

Oktatási intézményeink

Egy óvodai szervezetben 4 tagóvoda működik a városban, 2017-ben 353 gyermek az óvodások száma. Egy óvodában szlovák nemzetiségi oktatás folyik. Egy óvoda - ahova főként a cigány gyermekek járnak - felzárkóztató foglalkozásokat folytat. Gazdálkodásával kapcsolatos teendők az általános iskola keretein belül folyik.

A Magyar Evangélikus Egyház tartja fenn a Luther utcai „Katicabogár” óvodát, melyben német nyelv oktatás is folyik.

Egy általános iskola fenntartója a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ, ami egyben kistérségi feladatokat is ellát Békéscsaba településsel együtt. Az általános iskolai tanulók száma 2017-ben 716 fő. Az iskola a német nemzetiségi oktatást, testnevelés tagozatos képzést, tehetséggondozást, felzárkóztatást valósít meg, ezenkívül foci osztályai vannak. Az intézményhez kapcsolódik jelenleg a pedagógiai szakszolgálat és a kollégium, valamint az alapfokú művészeti oktatás. Ez utóbbi keretein belül a zene, illetve rajz-grafika szakkal foglalkoznak.

A Magyar Evangélikus Egyház tartja fenn a Petőfi Sándor Evangélikus Gimnáziumot. 1962-ben alapították az akkori általános gimnáziumot, 1987/88-as tanévtől indult a két-tannyelvű oktatás (német-magyar). 2000 szeptembertől kapcsolódott be iskolánk az "Arany János" tehetséggondozó programba. Az iskola tanulólétszáma 2010-ben 584 fő. Kollégiumi, externátusi ellátásban, nevelésben résztvevők száma 2010-ben 304 fő. Az iskolát Békés megye legerősebb középiskolái között tartják számon, felvételi eredményei alapján általában az első 10 középiskola között szerepel. 2002 óta osztrák nyelvdiploma kiadására jogosult.

2017-ben általános iskolai főállású pedagógusok száma 75 fő, naponta bejáró általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban 21 fő. Gimnáziumi tanulók száma a nappali oktatásban (a hat-, nyolc évfolyamos gimnáziumok megfelelő évfolyamaival együtt) 519 fő.

Kulturális intézmények, lehetőségek

Az Orlay Petrics Soma Kulturális Központ jelenleg az egyetlen kulturális intézmény. Az intézményben integráltan működik a városi könyvtár felnőtt és gyermek részleggel, valamint a helytörténeti múzeum. A települési könyvtár beiratkozott olvasóinak száma 975 fő.

A kulturális életben meghatározó jelentőségük van a nemzetiségi egyesületeknek. A Német Hagyományápoló Egyesület a mezőberényi német nemzetiség kultúrájának, hagyományainak, nyelvének ápolására alakult.

A "Mezőberényi Szlovákok Egyesülete" fogja össze a szlovák nemzetiségű lakosságot, célja a kultúra, nyelv- és hagyományápolás.

A nemzetiségi egyesületeken kívül is jelen van civil szféra a kulturális életben.

Múzeumi látogatók száma 4507 fő. Rendszeres művelődési foglalkozások száma 1846 alkalom volt 2017-ben. 2017-ben összesen 337 kulturális rendezvényen 142315 látogató vett részt. Alkotó művelődési közösségekben mintegy 352-en vesznek részt a városban.

Szabadidős és sportolási lehetőségek

Szabadidő eltöltését szolgálja nyáron a Kálmán-fürdő (volt városi strand), aminek fejlesztése elkezdődött és a következő években az anyagi lehetőségek függvényében folytatódni fog. 2000 évben a Körösök egyik holtága rehabilitálása megtörtént, a Boldisháti holtág horgász és pihenő hely, a kerékpáros turizmus és a vízi sportok színtere lehet. A Piknik-Park gyermekek számára nyújt nyári táborozási lehetőséget a strand szomszédságában. A létesítmény azonban felújításra szorul. A Városi Ligetben, az utóbbi években látványos fejlesztések valósultak meg, és a karbantartottsága is jelentősen javult.

Az elmúlt évben a Hosszú-tó melletti kültéri fitnessz berendezések létesítésével kezdődött meg a környék rekreációs célú területfejlesztése.

A Hosszú-tó és környéke az utóbbi évtizedekben alulhasznosított leromlott fizikai állapotban lévő egykori gazdasági terület (agygabányászat, bányagödör). A területet korábban kitermelő ipari célokra használták, ugyanakkor lehetséges a terület rekultivációt követő újra használata. Olyan korábban hasznosított terület, melyet már felhagytak. A terület évtizedek óta használaton kívül van, potenciálisan rekreációs funkcióként fejlesztendő barnamező. A tervezett beavatkozások során egyszerre valósulna meg zöldfelület-rendezés, futópálya, gyalogsétány kialakítása és egy csónakház létesítése.

A Molnár Miklós sportcsarnok kosár-, kézilabda, tömegsport, karate, stb. sportágakban a diákok és az egyesületek számára nyitott.

Gimnázium tornaterme szintén diák- és szabadidős sport tevékenységre használható. Városi sporttelepen található élőfüves és műfüves labdarúgó-, valamint a salakos teniszpálya öltözővel.

Testvérvárosi, nemzetközi kapcsolatok

Németország: Gronau, Észak-Rajna Westfalia- 1991-től testvérváros

Münsingen, Baden- Württemberg

1995-től testvérváros Szlovákia: Kolárovo (Guta) Csallóköz- 2001-től testvérváros

Románia: Szováta- 2002-től testvérváros

Szerbia: Csantavér- 2005-től testvérváros

Az iskolák közötti sport, kulturális kapcsolatok alakultak ki német településsel (Wurzen), Románia magyar iskoláival (Marosvásárhely, Székelyudvarhely), valamint egy szlovák (poprád) iskolai sportegyesülettel.

A Mezőberényből kitelepített német és szlovák lakosokkal élő kapcsolatai vannak a családoknak, rokonoknak és az egyháznak.

Több civil szervezet, intézmény tart fenn a felsorolt települések valamelyikén, vagy más külföldi településeken élő kapcsolatot.

3. SWOT

3.1 Erősségek

Természeti-környezeti erősségek:

- Az éghajlatra jellemző napfénygazdagság és a vegetációs periódus hossza a növénytermesztés számára kedvező
- A síkvidéki elhelyezkedésből fakadóan kevés a domborzati szempontból kedvezőtlen területek aránya.
- A régió déli, délkeleti területein az alsóbb geológiai rétegek tengeri eredetűek, bennük hévíztároló homokrétegek találhatók.
- A Kőrösök szállítás, turizmus, és öntözés szempontjából egyaránt kedvezőek.
- Az élővízfolyások, a holtágak és az öntözési infrastruktúra jelentős terjedelme és a Maros hordalékkúp kedvező vízföldtani adottságai
- Országosan is jelentős gazdag apróvad állomány
- A térség területén kialakult érhálózatok, mélyedések, holtágak belvízlevezetésre felhasználhatók
- A folyó közeli agyagásvány-lerakódások téglagyártás és cserépipari hasznosításra kiválóak, de a kézművesiparban, fazekasmesterségeknél is használhatók.
- Relatív alacsony szélerősség, évi átlag értéke 1,6-1,8 B °
- Felszíni és felszín alatti vizekben gazdag
- Hasznosítható hévízkészlettel rendelkezik
- A felszín alatti vizek szempontjából nem érzékeny, és nincs sérülékeny vízbázis a kistérségben
- Az ipari eredetű vízszennyezés nem jelentős
- A levegő jó minőségű, szmog kialakulása nem jellemző
- Az ipari eredetű légszennyezés nem jelentős
- Talajadottságai nagyon kedvezőek
- A defláció, és erózió mértéke az erdősávoknak és kis lejtésű területeknek köszönhetően nem jelentős
- A szervezett kommunális hulladékgyűjtés belterületen megoldott
- A Kőrös-Maros Nemzeti Park érinti a települést

Gazdasági erősségek:

- Jelentős feldolgozóipari kapacitások
- Termesztési hagyományok vetőmag, takarmánynövények, zöldségtermesztésben
- Tradíciók az élelmiszerfeldolgozás területén
- A vállalkozások száma magas
- A mezőgazdasági népesség többféle jártassága és alkalmazkodóképessége
- Ökogazdálkodásban szerzett tapasztalatok, terjedő ökotermesztés
- potenciális turisztikai kínálat
- Változatos üzemméreteket és üzemformákat
- Kedvező megközelíthetőség
- Hosszú távon kiegyensúlyozott költségvetés, alacsony önkormányzati hitelállomány
- Kiforrott projekttervek a további fejlesztésekre
- Bejáratott csatornák a társadalmi konfliktusok kezelésére
- Elindított programok a fiatalok megtartására, a képzett munkaerő vonzására (bérház-építés)
- Informatikai infrastruktúra kiépült, az e-közigazgatás fejlesztése elindult
- Vonalas infrastruktúra is nagyrészt kiépült a belterületen
- Viszonylag jól kiépített részben kistérségi feladatokat is ellátó intézményhálózat (igazgatás, szociális ellátás, egészségügy)

- Minőségi oktatást, tehetséggondozást és felzárkózást megvalósító oktatási hálózat az óvodától a középiskoláig részben kistérségi igényekre is alapozva
- Versenyképes nyelvi (német, angol) és informatikai képzést biztosító középiskola anyanyelvi tanárokkal, jelentős számú kollégiumi férőhellyel
- Széleskörű testvérvárosi kapcsolatok, uniós és Kárpát-medencei kitekintés
- A lakosság etnikai összetételéből adódó nyitottság, a kisebbségi önkormányzatok és szervezetek (német, szlovák) intenzív kapcsolata anyanemzetükkel
- Vonzó, történelmi hagyományokat is megőrző településkép, rendezett, de folyamatos odafigyelést kívánó településközpont
- Lelkes a településért tenni akaró civilszervezetek, a Berényből elszármazottakkal való folyamatos kapcsolattartás, „lobbizás”
- Megfelelő közbiztonság
- Az egyes városrészek fejlettségi-infrastrukturális mutatói között nincsenek jelentős különbségek, kivéve a városrészekben belüli speciális helyzetben levő szegregátumokat, amelyek felszámolását (rendezését) pályázati források segítségével kívánja megoldani az önkormányzat
- A Városközpont részben intézményhálózatában, részben pedig építészetiileg is valódi kisvárosi centrummá vált
- A hagyományos településszerkezet és utcakép a XX. századi nagy gazdasági-politikai változások ellenére is több településrészben, utcaszakaszon fennmaradt, ami az egyes városrészeknek sajátos karaktert ad
- Gondozott kisvárosi lakótelep, tömbházak

Társadalmi erősségek:

- Gazdag nemzetiségi hagyományok, kulturális sokszínűség
- A tanyai életmód és a gazdálkodás együttesének megújulása
- Az elmúlt korok életmódjához kötődő építmények, épületegyüttesek (halászat, pásztorkodás, földművelés, kézművesség)
- Kulturális hagyományok jelentős elterjedése (a város rendelkezik valamilyen formában helyi emlékeket, életvitelt őrző személyekkel, csoportokkal)

3.2 Gyengeségek

Természeti-környezeti gyengeségek:

- A keleti területeken a talajadottságok kedvezőtlenek a növénytermesztés számára
- Talajtermékenységet gátló tényezők és talajdegradációs folyamatok
- Mélyártéri területeken nehéz mechanikai összetételű talajok (kis vízvezető, erősen víztartós agyag, agyagos vályog szerkezetűek)
- A talajvízszint jelentős süllyedése
- A mesterséges vízpótlás nehézségei a legjobb talajokkal rendelkező térségekben.
- A kertészeti kultúrák számára a téli és tavaszi fagyok gyakorisága.
- A csapadék mennyisége és eloszlása kockázatosá teszi a termelést. Kedvezőtlen ariditási viszonyok (párolgás/csapadék). Aszályra való hajlam
- Az intenzív tájhasználat keretében a gyenge adottságú területek is be lettek vonva a termelésbe (legelő feltörés, szőlő-gyümölcs ültetvények telepítése, erdő-kivágások)
- A száraz, aszályos időjárás hatására a gazdag fajtaársulatú természetes tájakon kevesebb fajösszetételű sztyeppe vegetációk alakultak ki.
- Alacsony erdőszültség.
- A belvízelvezető-rendszer egyes településrészekben képtelen ellátni feladatát
- Szelektív hulladékgyűjtés hiánya a társasházaknál

- Kevés a hulladék újrahasznosításának aránya
- Növekvő hulladékmennyiségek
- Csatornázatlan területeken: folyékony hulladék szikkasztása, illegális leürítések,
- A felhagyott kommunális hulladéklerakó nem rendelkezik rekultivációs engedéllyel

Gazdasági gyengeségek:

- Elaprózott birtokstruktúra. Jelentős a kisbirtokok száma, azok is 2-3 különböző helyi részterületekből állnak
- Az élelmiszergazdasági feldolgozó kapacitások kihasználatlanok, néhány jelentős feldolgozó válsága a településen
- Kevés az EU minőségi feltételeinek is megfelelő vállalkozás. Főleg a kisüzemek felkészületlenek az EU minőségi követelményeinek megfelelő élelmiszerelőállításra
- Elavult technikák és technológiák a növénytermesztésben és állattenyésztésben
- Óparszerű állattartó telepek technológiai leromlása. Az állathigiéniai és környezetvédelmi feltételeknek csak kevés tenyésztő tud eleget tenni
- Az élelmiszergazdaságra jellemző súlyos tőkehiány és nehézkes hitelezési rendszer
- Az agrárgazdaságban alacsony számú innovatív vállalkozás
- Közlekedési infrastruktúra elmaradott
- Az alsóbb rendű utak rossz állapota, a mezőgazdasági utak hiánya, különös tekintettel a tanyás térségekre
- Kerékpárutak csak kevés helyen találhatók, nem alkotnak egységes hálózatot
- Táj- és környezetvédelemhez alkalmazkodó biokultúrás termesztési technológiák szerény mértéket képviselnek a térség mező és erdőgazdaságában
- A szálláshelyek száma kevés
- A befektetők vonzására alkalmas ipari ingatlan, előkészített iparterület hiánya
- Gyenge munkahelyteremtő képesség
- Erős kitettség a globális konjunktúrának és a lokális gazdaság szerkezeti problémái
- Az idegenforgalom gyenge munkahely- és értéktermelő képessége
- Hiányzó gazdasági (válság) stratégia, csak elszigetelt lépéseket látunk a problémák lokális kezelésére, a kitörési pontok definiálása hiányzik
- A város vonzáskörzete minimális
- A mezőgazdasági feldolgozóipar minimális jelenléte
- A feldolgozó-ipar leépülése következményeként a korábbi termelési tradíciók elvesztése, a munkakultúra erodálódása
- Szegregálódó településrészek tartós fennmaradása, az ott élők társadalmi esélyeinek romlása
- A gyalogjárdák kiépítettsége alacsony, pontosabban számos utcának csak az egyik oldalán elfogadható állagú a járda
- A Városmegyei központban hosszú évek óta számos romház, beépítetlen telek rontja a városképet

Társadalmi gyengeségek:

- Az aktív népesség relatíve alacsony foglalkoztatási mutatói
- A fejlődéstől leszakadók száma és aránya jelentősen nő
- Elöregedés, elnéptelenedés

3.3. Lehetőségek

Természeti lehetőségek:

- A Körösök vízrendszere a szállítás, közlekedés fejlesztése során számos lehetőséget kínál
- A természetvédelmi területek az ökoturizmus iránti növekvő keresletet kihasználhatják

- A biotermékek piaca folyamatosan nő
- A talajok nagyobb hányadának jó minősége, a fejlett öntözési kultúra alapján, a víztakarékos öntözési technológiák alkalmazásával lehetővé válik a jelenleginél jóval intenzívebb és hatékonyabb szántóföldi struktúra kialakítása
- Erdő és vadgazdálkodás természeti feltételei adottak
- Sok új nemesítésű, ellenálló fajta, mely öko- és biotermesztésre alkalmas
- Nemzetközi környezetvédelmi programokban, pályázatokon való részvétel

Gazdasági lehetőségek:

- A turizmus különböző formái iránt nő a kereslet, a belföldi turizmusban még sok lehetőség van. A térség turisztikai értékeit bemutató komplex programok szervezése
- A térség földrajzi elhelyezkedéséből fakadóan a tranzit forgalom és kereskedelem
- A magyar gasztronómia iránt nő az érdeklődés
- A mezőgazdasági termékek piacán a település termékei versenyképesek lehetnek jobb marketinggel és feldolgozással
- A régióban termelt hungarikumok iránt stabil kereslet van
- A nemzetközi pályázati, támogatási rendszer elősegítheti a fejlesztési elképzelések megvalósulását.
- Határmentiség, tranzitfolyosó, logisztikai kapcsolódások
- A jövőben különösen a vasúti közlekedésben várható látványos javulás, de a 47-es főút tervezett elkerülő szakaszának megépítése a közúti elérhetőséget is javítja
- Az alternatív tevékenységek révén a gazdaság több lábon állása valósítható meg.
- Az ösztönzők és támogatások kiterjesztésével jelentősen bővíthetők a részfoglalkozású tevékenységek, megvalósítható a tanyás gazdálkodás, a települések revitalizálása, illetve fejlődhetnek a környezetvédelem, a tájmegőrzés, a tevékenység-divezifikálás lehetőségei
- Alternatív energiahasznosítás
- A KBC-együttműködés előnyeinek kihasználása, pl. a jól elérhető munkahelyek, a megalakuló klaszterekbe való bekapcsolódás lehetőségén keresztül
- A több településre kiterjedő funkciók ellátása erősíti a városközponti funkcióit, növeli kvalifikált munkahelyek számát
- A Széchenyi 2020, ezen belül a TOP, valamint az TÁMOP, EFOP, GINOP és KEHOP forrásainak a város fejlődése érdekében történő felhasználása
- A gazdaságpolitika irányváltása: KKV-centrikus, a munkahely-teremtést és megtartást preferáló támogatási rendszerek megerősödése
- A decentralizáció felé elmozduló regionális politika, a források elosztása közelebb kerül a felhasználás helyéhez
- A város kistérségi szerepének erősítése a vasúti közlekedésben rejlő lehetőségek kihasználásával (csatlakozó buszjáratok) és a munkahelyteremtő beruházásokkal
- A mezőgazdasági termelés számára nagyobb biztonságot jelentő öntözőhálózat további kiépítése
- Az élőlátvány-igényes biotermelés meghonosítása, a hozzákapcsolódó termelési és értékesítési hálózat kiépítése
- A korábban virágzó helyi feldolgozó-ipar legalább részleges újjáélesztése a válság utáni időszak gazdasági lehetőségeinek figyelembevételével
- Az idegenforgalmi beruházások, fürdőfejlesztés, holtág-rehabilitáció
- Az elkerülő út megépítésével a Városközpont és több településrész átmenő forgalma csökkenhet, élhetőbbé válhatnak ezek a terek
- A zöldterületek, parkok, utcák további felújítása, őshonos fák és cserjék ültetése, más évek óta tartó önkormányzati és civil városszépítészeti tevékenység folytatása még vonzóbb településképet eredményezhet

- A városperemi fejlesztések, új ipari területek (ipari park) kialakítása növelheti a gazdasági aktivitást és a foglalkoztatottságot
- A balesetveszélyes útkereszteződések feloldása, további kerékpárutak építése, az intézmények és a szolgáltatóegységekhez kapcsolódó parkolók kiépítése tovább erősítheti a kisváros vonzerejét

Társadalmi lehetőségek:

- A kulturális hagyományok, nemzetiségi kapcsolatok elősegítik a határ menti együttműködéseket
- A civil szervezeteken keresztül a társadalom széles rétegei mozgósíthatók
- A térségben élő emberek lokálpatriotizmusának „mederbe terelése” a térség általános fejlődését segítő

3.4 Veszélyek

Természeti veszélyek:

- Az Alföld elszivatagosodása, a globális felmelegedés hatására jelentősen csökkenhet a talajvízszint, fokozódhat az aszályosság
- Súlyos veszély a Körösök határon túli eredete mind az aktív, mind a passzív vízgazdálkodásra. A Romániával való együttműködés hiánya, vagy hiányossága esetén nőhetnek az árvízi, a belvízi, a vízbeszerzési, a vízminőségi problémák
- Az erdősítés, fásítás mezővédő erdősáv-rendszer kialakításának elmaradása esetén a fennmarad, sőt fokozódhat a talajdefláció
- A csekély szintű csatornázottság, a kezdetleges szennyvízkezelés és a hulladékkezelés korszerűtlenségének környezeti veszélyei

Gazdasági veszélyek:

- Keleti piacok szűkülése, bizonytalansága
- Belső piac felvevőképesége korlátozott, fizetőképes kereslet hiánya
- Szigorodó élelmiszerhigiéniai és környezetvédelmi előírások
- A kereskedelmi üzletláncok erőfölénye az értékesítésben
- Az agrártámogatási rendszer és a feldolgozás összhangjának hiánya
- Az ökológiai gazdálkodásnak nincs hazai szabályozása
- Az élelmiszergazdaság országos leértékelődésének kedvezőtlen hatása a térségre
- A globális válság lokális szintű következményeinek megjelenése, a munkahelyek számának csökkenése helyben és az ingázás által elérhető távolságban
- Az EU KAP (Közös Agrárpolitika) átalakítása 2020 után, a támogatási rendszer hazánkra hátrányos reformja
- Az EU regionális és kohéziós politikájának folytatódó átalakítása, a versenyképesség elsődlegessé válása a kohéziós elvek felett
- A magyar gazdasági és pénzügy-politikai válság lokális megjelenése, elsősorban a közszolgáltatások finanszírozása, az önkormányzati gazdálkodás forrásainak szűkítésén keresztül
- A hazai regionális politika súlypontjának megváltozása: a kohéziót szolgáló források részleges áttelése a dunántúli válságtérségek irányába, valamint a főváros és a regionális centrumok kiemelt fejlesztése a kisvárosok és községek rovására
- Az önkormányzati politika átalakulása, a térségi szint erősítése, a lokális kompetenciák csökkentése révén
- A bel- és külterületi lakásállomány és a gazdasági épületek egy részének lepusztulása, elértéktelenedése
- Az időszakonként jelentkező visszatérő belvízvédelmi problémák súlyos vagyoni károkat okozhatnak

- Az általános gazdasági helyzet a helyi ingatlanpiac pangását eredményezi, ami az épületek, lakóházak egy részének tönkremenetelét, az általános városképp romlását előrevetítheti

Társadalmi veszélyek:

- Az érdekvédelmi szervezetek alacsony hatékonysága, egymás eredményeit lerontó magatartása a külső érdekérvényesítési törekvésekkel szemben
- A szürke és a fekete gazdaság ellenérdekeltsége
- A társadalom egyre nagyobb rétegének leszakadása, a munkanélküliség növekedése
- Bizalom hiánya, előítéletek
- A képzett fiatal munkaerő elvándorlása, a népesség kedvezőtlen demográfiai összetételének állandósulása a városban nyíló karrierpályák elégtelensége, a külső centrumok erősebb vonzása következtében
- A szegregátumok legalább részleges fejlesztési feladatainak elmaradása is hasonlóképpen a településképp romlását eredményezheti

4. Lakossági fenntarthatósági attitűdvizsgálat

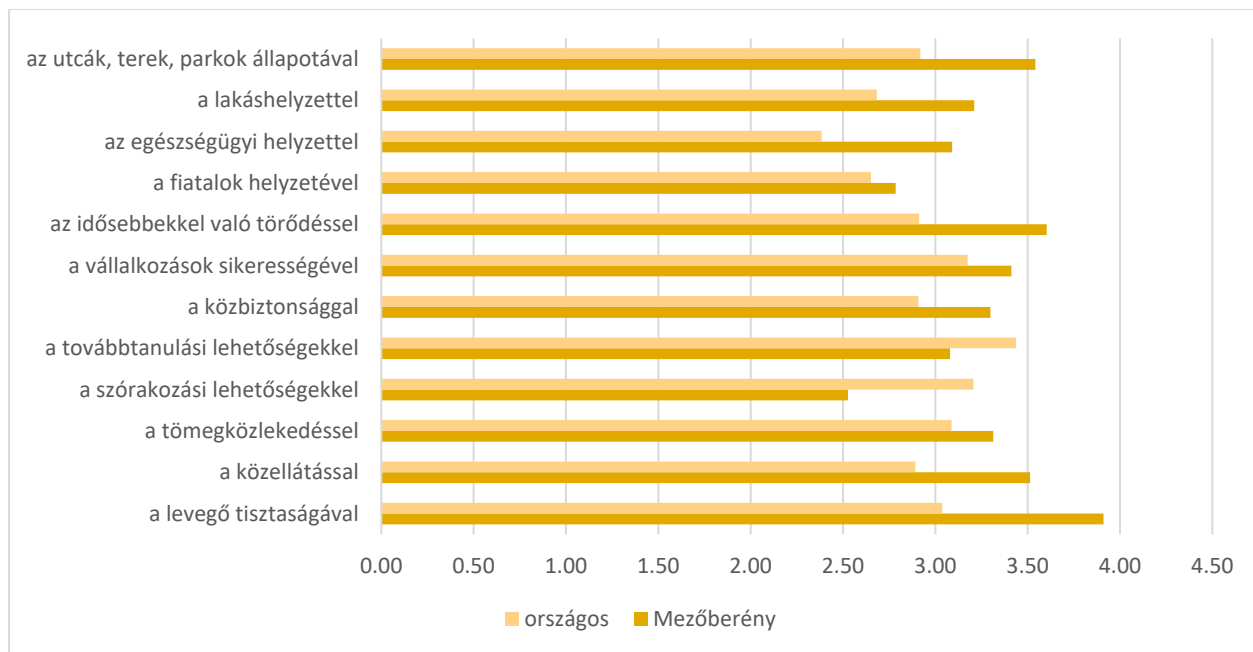
A lakossági kérdőíves felmérés 2018. május 8 és 19.- e között zajlott on-line (Google Form ©) és személyes lekérdezés módszerrel. A felmérés nem reprezentatív, Mezőberényben élők véleményét kívánta feltárni és a stratégiába, mint lakossági szükségleteket beépíteni. A kérdőívre összesen 190-en adtak választ (3 és 4. sz. melléklet).

Települési értékek

A válaszadók nagy része (64,9%) jónak találja Mezőberény helyi értékeinek állapotát, több, mint kétharmaduk összességében pozitív véleményt formált meg (Jó és nagyon jó). A válaszadók zöme (92,1%) szívesen él a településen, ugyanakkor jövőképük szerint bizonytalan, hogy a fiatalok maradnak e a városban (78%). Emocionálisan pozitív (86%) a település megítélése. A település hangulata a válaszok tükrében inkább nyugodt, hangulatos, a lakók nem értenek egyet azzal, hogy nyomasztó, szomorú, esetleg feszült lenne.

A válaszadók összességében elégedettek a levegő tisztaságával (73,6%), a tömegközlekedéssel (48%), az idősek helyzetével (60%) kevésbé a szórakozási lehetőségekkel (83%), közepes mértékben a továbbtanulási lehetőségekkel, a fiatalok helyzetével, vegyes a megítélés a közbiztonsággal kapcsolatosan. Az egészségügyi helyzet erős közepes osztályzatot kapott, míg a lakáshelyzettel, a lakosok több, mint egyharmada elégedett és szintén többségben vannak azok, akik elégedettek a közterek állapotával (59%). A legjobb osztályzatot a levegő állapota kapta, ezt követi az idősekkel való törődés, a közterek és közellátás helyzete. Az országos viszonyokhoz képest Mezőberény szinte minden elemében jobb helyzetben van, egyedül a továbbtanulási és szórakozási lehetőségek kaptak alacsonyabb osztályzatot, habár még így is közepes a megítélés (21. ábra).

21. ábra: Települési értékek

Forrás: saját szerkesztés

A lakosság elégedettsége nem változott jelentős mértékben a 2015-ös felméréshez viszonyítva: helyi szinten értelmezve, azaz Mezőberény területére, ugyan erre a kérdésre leginkább megelégedve a levegőtisztaságával, az iskolai oktatással, az idősebbekkel való törődéssel és az utcák terek állapotával voltak.

A legelégedetlenebbek a lakosok a fiatalok helyzetével a szórakozási lehetőségekkel, fiatalok helyzetével, a vállalkozások és az egészségügy helyzetével voltak.

Környezet- természetvédelmi témájú kérdések

A természet állapotát a városlakók többsége jónak ítéli (54,3%), de még így is jelentős a negatív attitűddel rendelkezők aránya (44,7%). A környezet állapotát ugyanakkor többen érzékelik pozitívan, az elégedetlenek aránya e tekintetben kevesebb (32%).

A környezetszennyezés elleni fellépés leghatékonyabb módjának a környezetbarát technológia bevezetését tartják (46%), de számottevő azon lakosok aránya is (28%), akik inkább a szankcionálásban látják a problémából való kiutat. 15%-uk a környezetfejlesztésekkel érné el a káros emisszió csökkentését.

A válaszolók, lakóhelyük szűkebb környezetének minősítésére is lehetőséget kaptak. A közreműködők többsége (52%) olyan településrészen él, amely véleménye szerint keményen dolgozó emberek élnek, akik bár kisebb gondokkal, de fenn tudják tartani magukat. Egyharmaduk pedig olyan szomszédok közelében, akik csak nehezen tudják magukat eltartani, s mondható róluk, hogy nélkülöznek.

Arra a kérdésre, hogy hova költöznének legszívesebben, ha tehetné, a lakosság többnyire (42%) maradna a városban, a többiek ebben az esetben is inkább telepedne le kisvárosba, nagyközségbe, kis faluba (237%). Ugyanakkor 12%-uk külföldre költözne.

Mezőberény lakosságának véleménye közel egyformán oszlik meg arra vonatkozóan, hogy milyen környezetminőségű településen élne: olyan, amiben jelenleg is vagy egy kertvárosban, illetve egy hegyek között vagy vizek mellett épült helyen.

Gazdasági témájú kérdések

A város ipara a lakosság 44%-a szerint jó, 41%-uk viszont kevésbé tartja jónak. Sokkal kedvezőbb a mezőgazdaság megítélése (44,2% jó, 28,6% kevésbé jó), a szolgáltatás minőségét is hasonlóan (52% jó, 38% kevésbé jó) értékeli a lakosok.

Megoszlik a vélemény az emberek képzettségét illetően (47% szerint jó, 44% szerint kevésbé jó).

A szociális viszonyokról alkotott véleményt jól tükrözi, hogy az értékelhető válaszok alapján a lakosok szerint a város népességének 40%-a részesül valamilyen szociális segélyben, miközben a segély típusú⁷ támogatásban mindösszesen 23% arányban részesülnek. Racionális társadalmi érzékenységre vall, hogy a válaszolók többsége (86%) szerint a rendelkezésre álló pénzforrásokat inkább a szociális intézmények fejlesztésére kellene fordítani, illetve csak elenyésző számban vélekednek úgy, hogy mindenkinek magáról kellene gondoskodni, és inkább valamilyen megoldást kellene találni az államnak/önkormányzatnak a probléma megoldására.

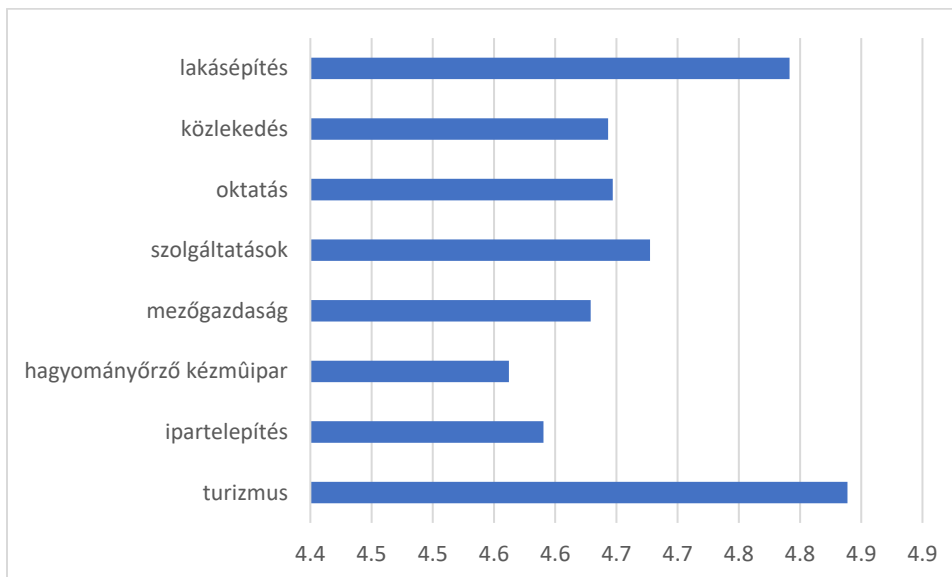
A lakásállomány a válaszok tükrében inkább kielégítő (58%), viszont a felújításra már nem adatik meg a lehetőség (78%).

A munkanélküliség a lakosság több, mint harmada szerint reális veszély.

A fejlesztéspolitikát érintő vélemények megoszlanak a turizmus ágazatot érintő beavatkozások szükségszerűségét illetően (58%, aki nem érzékeny a téma iránt, de egyötöde a választ adóknak relevánsnak tartja az ágazat fejlesztését). Ennél egyöntetűbb az ipartelepítés kérdése, 26,1% a legfontosabbnak tartja az ágazat fejlesztését. Hasonló értéket kapott a mezőgazdaság és nagy a szórás a közlekedés, oktatás, lakásépítés vonatkozásában (22. ábra)

⁷ Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban, Települési támogatásban és Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni)

22. ábra: Fejlesztéspolitikai vélemények

Forrás: saját szerkesztés

A fejlesztendő területekre vonatkozó kérdésre 29-en adtak választ, többségük a szórakozási lehetőségek hiányát emelték ki, illetve az utak fejlesztését, kulturális programokat, közvilágítást, egészségügyi és parkolási beruházások szükségességét (23. ábra).

23. ábra: Fejlesztési preferenciák

Forrás: saját szerkesztés

A védendő értékek közül legtöbben a kulturális és épített örökséget említették. A településfejlesztésben való részvételi hajlandóságot jól érzékelteti, hogy a megkérdezettek nagy része (54,3%) hatékonynak tartja a helyi lakossági fórumokat, 46% a társadalmi szervezetek hasznát jelezte, de hangsúlyos szerepet kap az önkormányzat és a polgármesteri hivatal fejlesztéspolitikai tevékenysége is.

A fenntartható fejlődés kifejezéssel a válaszadók többsége már találkozott (74%), akik leginkább az interneten tájékozódnak a környezetük és a világ folyamatairól.

Európa legnagyobb problémájának a hulladékok elhelyezését látja a lakosság (69,1%), ezt követi a levegőszennyeződés (39,4%) és az ivóvíz probléma (38,8%), betegségek, ezeket követi – kisebb arányban – a gyermekeink jövője (29%), megélhetési problémák (25%), a terrorizmus (22%), végül a városi stressz, az oktatási színvonal és biodiverzitás csökkenése.

Ha viszont a közvetlen lakóhelyet érintően kell nyilatkozniuk az embereknek, akkor első helyen a megélhetés található (67,4%), ezt követi sorban a hulladékprobléma (54,5%), a gyermekek jövője (53%), majd a betegségek és egészségügyi problémák (40,1%). Utolsó három helyen a fontossági sorban a városi stressz (9,1%), a biológiai sokszínűség csökkenése (7%), végül a terrorizmus veszélye (1,6%).

A válaszadók településrészenkénti megoszlása kiegyenlített, Mezőberény összes városrésze megjelenik a felmérésben (24. ábra).

24. ábra: a válaszadók települési elhelyezkedése lakhely szerint

Forrás: saját szerkesztés

5. Konceptió - Zöld Gazdaság és Klímavédelem

Az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye és annak Kiotói Jegyzőkönyve végrehajtási keretrendszeréről szóló 2007. évi LX. tv. (V. 28.) 3. § rendelkezése Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS) elkészítését írja elő. A 2008–2025 időszakra kidolgozott éghajlatváltozási stratégia célkitűzéseit pedig a Nemzeti Éghajlatváltozási Programok fogják megvalósítani. A dokumentum számos alapelve közül az integráció elve a klímatudatosság ágazatközi szerepére hívja fel a figyelmet. **E szerint a tervezés – így a környezetvédelem stratégiai tervezése – során hangsúlyosan figyelembe kell venni a megvalósítandó tevékenységek éghajlatra kifejtett hatásait.**

Mezőberény Fenntartható Fejlődés Programjának újratervezése ebben a szellemben készül.

Az alábbifejezetekben a stratégiát megalapozó ökológiai szempontok érvényesítésének alapelveit mutatjuk be, illetve javaslatot fogalmazunk meg a klímatudatos zöld gazdaságfejlesztési modell kialakítására.

Jól látható, hogy „a környezetromlás egyre több területen állíthatja meg vagy fordíthatja meg a gazdasági fejlődés lehetőségét” (*The World Commission on Environment and Development*). Ebből következik, hogy a komplexen értelmezett fenntarthatóság elsődleges szempontjává települési-városi szinteken is a környezet minősége válik, a gazdaság érdekei pedig másodrendűvé válnak. A kedvezőtlen folyamatokat szemlélve egyre világosabb, hogy a környezeti szempontok háttérbe szorítása lokális szinten is csupán rövidtávon szolgálhat előnyökkel. A helyi gazdaság korlátok nélküli dinamizálása bizonyos idő elmúltával a lakosság életszínvonal-emelését korlátozó akadályokba ütközik (pl. levegőszennyezés, városi terek beszűkülése, hulladékok felhalmozódása). Ha figyelmen kívül hagyjuk a környezeti hatásmechanizmusokat, nemcsak a természeti környezet, hanem ezzel együtt a gazdasági-társadalmi környezet is veszélybe kerülhet. Ezért is rendkívül fontos, hogy városaink fenntartható fejlesztési stratégiáinak kidolgozásakor a gazdasági irányvonalakat a környezetmegóvás szemszögéből határozzuk meg. Ebben jelentős szerepet kaphat a zöld gazdaság elvi alapjainak és gyakorlati feltételeinek megteremtése.

Az emberközpontú megközelítés szerint a fejlesztések végső célja az emberi jólét növelése. A jólét növelésének eszköze és egyben mércéje a gazdaság fejlődése, fejlettsége. E szerint a felfogás szerint a fejlettebb gazdaság automatikusan maga után vonja a szegénység és a társadalmi egyenlőtlenség enyhülését, és a technológia fejlődése révén végül a környezetben is kisebb kárt okoz, mint a fejletlenebb gazdaságok. A kiegyensúlyozott, mind három tényező együttes javulását szem előtt tartó fenntartható fejlődés mozgatórugója tehát a gazdaság kell, hogy legyen.

A másik (ökológiai) álláspont éppen az ellenkezőjéből indul ki. E szerint a gazdaság és a társadalom egyazon nagy rendszernek (az ökoszisztémának) az alrendszerei, és emiatt a három rendszer hierarchikus viszonyban van egymással. A környezet a fő rendszer, amelynek alrendszere a társadalom, és ennek alrendszere a gazdaság. Amennyiben a fő rendszer (környezet) egyensúlya felborul (ökológiai katasztrófa), a másik két rendszer sem tartható fent, ezért a környezet integritásának megőrzése a legegyszerűbb cél (Hajnal 2005, 2009). Az alapvető kérdés tehát az, hogy a három tényező (gazdaság, társadalom, környezet) alakulása milyen ok-okozati viszonyban van egymással, tehát fejlődik-e a társadalom és a környezet a gazdaság fejlődésével, illetve a környezet integritásának erősítése visszahat-e a gazdaságra és a társadalomra. A jelenlegi paradigma egyértelműen a gazdaság fejlesztésének ad elsőbbséget. Az „emberközpontú” fenntarthatóság szemlélete szerint csak a gazdasági fejlődés bizonyos fokáig jelentkezik a negatív hatások, és a fejlődés további szakaszaiban a technológiai előrelépésnek köszönhetően a gazdaság fejlődése nem jár majd a környezet romlásával, és növeli a társadalmi jólétet. A tapasztalatok azonban mindezekig azt mutatják, hogy a világ fejlett orszáigra jellemző termelési-fogyasztási rendszer egyelőre negatív hatással volt mind a társadalom (növekvő egyenlőtlenség, szegénység), mind a környezet (környezetszennyezés) állapotára (ENSZ 2010).

A zöld gazdaság szemlélete alkalmas lehet arra, hogy az ok-okozati összefüggést a másik oldalról közelítse meg, azaz a környezeti állapot fejlesztésének a gazdaságra gyakorolt hatását tesztelje.

A ZG-ra való áttérés elsődleges célja (az ökológiai gazdaságtani elméletekből kiindulva) az emberi tevékenységek természeti ökoszisztémára ható folyamatainak, ágazati megközelítésben pedig, a különböző

gazdasági tevékenységeknek a klímaváltozásra, azaz a globális felmelegedésre gyakorolt hatásainak a csökkentése.

5.1. A lokális zöld tervezés

A lokális cselekvési tervek (lásd: LA21) jelentőségét a zöld gazdasági modellekben az indokolja, hogy az ÜHG-kibocsátás térben kötött, másrészt a csökkentést célzó feladatok főként helyi politikai ügyek halmaza. A területhasználattól vagy a hulladékgazdálkodás szabályozásától kezdve a közlekedésszervezésen át az energiaellátási feladatokig kitüntetett szerepük van a helyi önkormányzatoknak. A stratégiai és településszerkezeti tervekkel, az építési engedélyekkel jelentős mértékben képesek befolyásolni a helyi fejlesztéseket és közvetlenül befolyásolhatják az energiahatékonyság mértékét. Úgyszintén hatással lehetnek az útépitésekre, a tömegközlekedési módokra vagy a parkolási rendszerek kialakítására is. Mindezek a tevékenységek főleg a városok működésében hangsúlyosak, mivel nemcsak a világ lakosságának a fele, de hazánk népességének is 67%-ka város lakó, emellett a naponta a városokba migráló lakosság száma is magas. E városok fosszilisüzemanyag-fogyasztása és -termelése (ipar, közlekedés, energetika stb.) felelős a globális CO₂-kibocsátás 78%-áért. Továbbá ezek a települések felelősek a hulladékmennyiség keletkezésért, valamint a helytelen lerakásból származó környezetszennyezésért, és e városok önkormányzatainak jelentős a befolyása a hulladék reciklálási és a lerakók kezelési stratégiáinak kidolgozásában.

Az önkormányzatok szerepe – azáltal hogy, közvetlenül alakítják a helyben élők napi életét – kitüntetett az emisszió-csökkentési feladatok megvalósításában. Mindemelllett a helyi önkormányzatoknak a politikai lehetősége is megadatott a kibocsátások helyi szintű, a nemzetinél akár szigorúbb szabályozásában, a településszerkezeti tervekben pedig vezető szerepet játszik az energiahatékony, illetve -takarékos módok támogatásával.

5.2. A környezeti tervezés klímaszempontú vonatkozásai

Az EU irányelvhez igazodó hazai ÜHG-kibocsátás⁸ energiaszektoron belüli csökkentésével egyrészt a határfok-javításon, másrészt a lakossági és közületi energiatakarékosságon keresztül Magyarország egy energiahatékony, energia biztos gazdaság és elégedett társadalom kialakítását kívánja megalapozni. A megújuló energia szélesebb körű felhasználása és támogatása, a tüzelőanyag-váltás, és a szén-dioxid leválasztási és tárolási technológiák alkalmazása szintén hathatós intézkedéselemei az emisszió mérséklésének.

A **közlekedési kibocsátások** csökkentését a stratégia olyan elemeken keresztül kívánja elérni, mint például a tömegközlekedés propagálása, a közlekedési-szállítási igények optimalizálása, a közúti szállítás kombinált áruszállításra történő átállítása, megfelelő közlekedési infrastruktúra-hálózat kialakítása, az alacsony kibocsátású és a megújuló üzemanyaggal működő járműbeszerzések támogatása, végül a szemléletváltással együtt járó vezetői magatartás megváltoztatása.

A **mezőgazdaság** elsősorban a természetkímélő gazdálkodási módok ösztönzésével, a víztakarékos technológiák alkalmazásával, az energiatakarékos mezőgazdasági gépek támogatásával, illetve az állattartó telepeken keletkező melléktermékek zárt technológiájú felhasználásával kíván szerepet vállalni az ÜHG-kibocsátás csökkentésében. Az **erdészettel** összefüggő legfontosabb éghajlatvédelmi feladatok pedig az őshonos fafajok telepítése, a földhasználati szempontok figyelembevétele, az erdőállományok védelmi funkcióinak erősítése és a kapcsolódó kutatások pályázati formában történő támogatása. A hulladékgazdálkodás terén a magas energiaigényű termékek hulladékainak hasznosítása és az újra használat ösztönzése a cél.

⁸ Az EU 20 százalékos egyoldalú kibocsátás-csökkentési vállalása esetén: 16–25 százalékos csökkentés 1990-es kibocsátási szinthez képest

A **településrendezés** során hangsúlyos szerepet kapó építésügy sok tekintetben érintett az éghajlatváltozás hatásaival, többek között az építési technológiák, illetve a különböző beépítési módok megválasztása terén. Ugyanennyire fontos a településfejlesztési feladatok esetében az infrastruktúra helyes kialakítása. A gáz-, áram- és ivóvízellátás, valamint a szennyvízkezelés alapvető és – az egyre szélsőségesebb időjárásnak kitéve – folyamatosan változó biztonsági követelményeknek kell megfelelniük (kritikus infrastruktúra).

A **településtervezést és szabályozást** illetően – többek között – a fenntartható fejlődést szolgáló terület-felhasználást, zöldterület-gazdálkodást, kompakt városszerkezetek kialakítását javasolja. Az épített környezet kialakításakor az energiafelhasználást csökkentő építészeti megoldások kialakítása és a természeti és épített környezet közti konfliktusok mérséklése a cél, amelynek érdekében a meglévő építészeti előírások, szabványok szigorítása és újak kidolgozása, valamint klímatudatos telepítés és az energiahatékonyságot növelő gazdasági ösztönzők kidolgozása szükséges.

A Stratégia sikeres végrehajtása a mitigációt és az alkalmazkodást segítő eszköz- és intézményrendszerrel várható.

A LA21 program legfontosabb szereplői – a lakosság, a civil szervezetek, a gazdasági szereplők és a média mellett – az állami szervek, a régiók és a térségi szervek, valamint a helyi önkormányzatok.

5.3. A térség településfejlesztési terveinek klímavédelmi szempontú kialakítása

Miközben a klímaváltozás kedvező tendenciáját célzó mitigációs tevékenységek hatásai globálisan jelentkeznek, addig a folyamat fiskális vonzata és a járulékos előnyök főként helyi szinten érvényesülnek. Következésképpen az ÜHG kibocsátását csökkentő intézkedések és szabályozási mechanizmusok elsősorban nemzetközi egyezményeken keresztül nemzeti szinten érvényesülnek, **a klímaváltozáshoz történő alkalmazkodás pedig többnyire lokális közösségek és igazgatási szervek, esetleg magánakciók kezdeményezésére indulnak.**

Az **önkormányzatok szerepe** nemcsak az ÜHG mennyiségének mérséklésében nagy, de kiemelten fontos a klímaváltozás okozta kockázatok csökkentésében is. Közszolgáltatásokért felelős és kezdeményező szereplőként (intézményként) a település intézményeit, vállalkozóit és a társadalom egészét kell mobilizálnia egy közös cél elérése érdekében. A lakásgazdálkodás, a csapadékvíz-elvezetés, a vízrendezés, a köztisztaság, a településtisztaság, a foglalkoztatás megoldásában való közreműködés mind-mind a településfejlesztési tevékenység részei, mint ahogy ennek minősül a kötelezőnek kiemelt egészséges ivóvízellátás, a helyi közutak és köztemetők fenntartása is, mint az önkormányzatok önálló feladatai.

A fő stratégiai irányok meghatározásánál – összhangban az egyéb helyi fejlesztési (ágazati) tervekkel – a tervezőknek a megújuló, illetve szénszegény energia előállítását és használatát preferáló keretirányelvet kell elkészíteniük. Ezt az új szemléletben elkészülő stratégiát segítené a helyi politika, a korlátozó szemléletet felváltó támogató hozzáállásával.

A megújuló és szénszegény energiaellátó-rendszerek támogatásánál a hatóságoknak szigorúan figyelembe kell venniük a helyi fejlesztési terven alapuló fejlesztési rendeleteket, amelyek a város egészére vonatkoztatott kiegészítő fejlesztési engedélyeket és jogokat tartalmaznak.

A fejlesztések térbeli elhelyezése az alábbi szempontok szerint végezhető el:

- a fejlesztési hatóság csak az fenntarthatósági programon alapuló cselekvési tervvel összhangban állapíthatja meg, hogy milyen intenzitású és típusú fejlesztés, mely területen valósítható meg;
- olyan fejlesztéseknél, ahol az elérhetőségről is gondoskodnia kell a tervezőnek, meg kell fontolni a gépkocsi-használat kiiktatása mellett, valamilyen fenntartható tömegközlekedési eszköz beállításának a lehetőségét is;
- közszolgáltatás tervezésekor (beleértve a vízellátást, a hulladékgazdálkodást, a szennyvízkezelést, továbbá olyan közszolgáltatásokat is, mint például az iskolák és kórházak stb.) számolni kell azok potenciális CO₂-csökkentő, illetve helyi klímaalkalmazkodást elősegítő potenciáljával;
- olyan közellátást kell biztosítani, amelynek társadalmi támogatottsága nagy, különösen ott, ahol a klímaváltozás a leginkább hat;

- különös figyelemmel kell lenni a biológiai sokféleséget érintő fejlesztéseknél és azok adaptációs tulajdonságainál;
- számolni kell a nyitott terek és az ún. zöld infrastruktúra hozzájárulásával a települési mikroklíma hűtéséhez, az új vízelvezetési rendszerek kialakításához és a biológiai sokféleség megtartásához;
- a földhasználat tervezésekor ismerni kell a klímaváltozásból adódó veszélyek mértékét (árvíz, intenzív csapadék stb.).

A fejlesztések során azok a területek, illetve térségek élvezzenek prioritást, amelyek a fenti kritériumoknak jól megfelelnek. Amelyeknél nem, ott a tervezőknek a terület alkalmasságát javító intézkedéstervet szükséges kidolgozniuk.

A fejlesztési feladatok két fő csoportba sorolhatók (kettős cél). Az egyik csoport az ÜHG kibocsátásának mérséklésére irányuló cselekvések, a másik intézkedési csomag pedig a hatások kockázataihoz való alkalmazkodást célozzák meg (válaszintézkedések).

A fentiek alapján a javasolt fejlesztési szempontok az alábbiak:

1. Az ÜHG-kibocsátás mértékének csökkentése céljából:

- a) az energiahatékonyság növelését célzó új fejlesztések és szabványok kidolgozása (pl. hőszigetelési hatékonyság javítása, műanyag korlátozott felhasználása);
- b) a városi terek tömegközlekedési eszközökkel történő elérhetőségének javítása (pl. zöld közlekedési tervek);
- c) az áramellátás, a fűtés és a közlekedési szektor energiahatékonyságát elősegítő fejlesztések ösztönzése;
- d) a helyi szolgáltatók ösztönzése az erőforrásaik hatékonyabb felhasználása érdekében (helyi üzletek, recikláló szolgáltatások);
- e) szénmegkötő tájhasználat bevezetése (közösségi erdőterületek);
- f) megújuló energiaforrások használatának ösztönzése, különösen helyben (napenergia, biomassa, szélenergia stb.);
- g) hulladék minimalizálása (főként a lebomló frakcióé), a lerakott hulladék mennyiségének csökkentése, a lerakókban keletkező biogázok (főleg a metán) megkötése és felhasználása, komposztálás.

2. Az éghajlatváltozás által kiváltott kockázatok mértékének csökkentése (alkalmazkodás) céljából:

- a) a természet új kihívásai (pl. árvíz, szárazság, vihar, talajmozgások stb.) elleni védelmet legjobban támogató új eljárások kidolgozása (pl. rugalmas infrastruktúra, hő-sziget kialakulási lehetőségeinek a csökkentése, ipari emisszió csökkentése, hatékony hulladékgazdálkodás);
- b) az új fejlesztések és beruházások (beleértve a fizikai környezetet és az infrastruktúrát is) adott klímahatásra való hosszú távú rugalmasságának, illetve alkalmasságának biztosítása és a régiek ez irányban történő megváltoztatása (árvízvédelmi és víztakarékos technológiák alkalmazása, passzív építési módok; szürke vizek visszaforgatása stb.);

Mindezek mellett további két „mainstream” felfogás beépítését is javasoljuk: a szubszidiaritás elvéből levezethető és – az ökológiai fenntarthatóság elvét követő – természeti környezet megóvását célzó szempontrendszerek.

3. Szubszidiáris szempontok:

- a) a költségek és az előnyök mérlegelésével a földhasználati módok védelme környezeti, társadalmi vagy gazdasági indokoltság esetén;
- b) elkerülni azokat a fejlesztéseket, amelyek csökkentik az alkalmazkodás hatékonyságát;
- c) a hatásokhoz való alkalmazkodási technológiák csak a szükséges területeken történő alkalmazása, mérlegelve más, alternatív lehetőségek kivitelezését is;
- d) új infrastruktúra fejlesztésénél csak olyan technológia használható, amely ökológiai szempontból is fenntarthatóan már eleve az alkalmazkodást segíti elő;
- e) azokon a területeken, ahol kifejezetten a klímaváltozás hatásainak mérséklésére irányuló fejlesztések szükségesek, csak az adott élőhely maximális figyelembevételével történhetnek meg;

- f) a klímaváltozás miatt eltűnt élőhelyek kompenzálása vagy az új feltételekhez alkalmazkodó élőhelyek kialakítása;
- g) a klímaváltozással összefüggő egészségkárosító hatások minimalizálása (pl. árnyékolástechnika alkalmazása);
- h) a klímaváltozásra adott válaszok (mitigáció és adaptáció) részeként, a különböző emberi tevékenységek természeti folyamatokra gyakorolt hatásainak felismerése abból a célból, hogy a jó gyakorlatok máshol is alkalmazhatókká válhassanak.

4. Ökológiai aspektusból fenntartható szempontok:

- a) a klímaváltozás káros hatásait mérséklő javak, szolgáltatások és lehetőségek biztosítása, illetve (első sorban) tömegközlekedési vagy más közlekedési eszközzel a hozzáférhetőség biztosítása;
- b) fajok migrációját és alkalmazkodását segítő ökológiai folyosó és 'stepping-stone' rendszerének kialakítása;
- c) az adaptációt elősegítő mezőgazdasági tevékenységek ösztönzése;
- d) új élőhelyek és a földhasználat-változások társadalmi és gazdasági előnyeinek ösztönzése.

5.4. Szektorális Intézkedések és eszközök

Az éghajlat módosulásáért felelős antropogén okok az energiaellátás, a közlekedés, az építésügy, az ipar, a mezőgazdaság, illetve az erdészet és a hulladékgazdálkodás fő nemzetgazdasági szektorokban fejtik ki hatásukat, ezért az ÜHG-kibocsátás csökkentése is leginkább ezen ágazatokban valósítható meg optimálisan. A jelenségek kialakulását mérséklő tevékenységek és a természeti és fizikai környezet sérülékenységét csökkentő alkalmazkodó-képesség azonban csak olyan integrált cselekvési stratégiák mentén valósíthatók meg, amelyek szinergikus tulajdonságaik révén érvényesülnek. Mindemellett nemcsak az intézkedés típusa, de a célok eléréséhez felhasznált eszközök is ágazatspecifikusak. Ezek alapján az általános feladatokat és eszközöket az alábbiak szerint csoportosíthatjuk.

Energia

Intézkedések:

- Energiaelosztási hatékonyság-fejlesztés
- Megújuló forrásokra (víz-, nap-, szél-, bio- és geotermikus energia) épülő fűtés és áramellátás
- Kapcsolt hő- és áramellátó rendszerek
- „Zöld építkezés”: energiatakarékos és -hatékony öko-építési megoldások
- Hulladéklerakók metángázának megkötése és hasznosítása

Eszközök:

- Megújuló energia-kötelezettségek
- Gyártók támogatása

Közlekedés

Intézkedések:

- Több üzemanyag-hatékony jármű
- Hibrid járművek
- Tisztább dízeljárművek
- Bioüzemanyagok
- Nem motorizált közlekedési módok (kerékpáros és gyalogos) propagálása
- Településközi közlekedéshálózat fejlesztése

Eszközök:

- A mobilitási igények befolyásolása a földhasználat szabályozásával és az infrastruktúra tervezésével
- Beruházás a vonzó tömegközlekedési eszközökbe és a közlekedés nem motorizált formáiba

Építésügy

Intézkedések:

- Hatékony és természetes világítás kihasználása
- Hatékonyabb elektromos-, fűtő- és hűtő berendezések alkalmazása
- Tökéletesebb tűzhelyek
- Jobb szigetelőrendszerek
- Passzív és aktív építéstechnológia
- Közintézmények Öntegrált építési technológiával való kialakítása
- Napelemek építészeti felhasználása

Eszközök:

- Szabványok és címkézés alkalmazása
- Épületek energiakódjai és –igazolásai
- Programok az igényoldalt figyelembe vevő gazdálkodási módszerekre
- Programvezérelt közszféra megteremtése, beleértve a beszerzéseket is
- Ösztönzők az energiaszolgáltatók számára (ESCOs)

Ipar

Intézkedések:

- Hatékonyabb fogyasztói elektromos berendezések
- Elektromosság- és hővisszanyerési technológiák
- Anyagvisszanyerés és anyagpótlás
- Nem CO₂-gázvegyületek kibocsátásának ellenőrzése
- Folyamat-specifikus technológia széleskörű alkalmazása
- Energiahatékonyság fokozása

Eszközök:

- Benchmark-információk nyújtása
- Teljesítési szabványok
- Támogatások, adóhitelek
- Kereskedelmi építési engedélyek
- Önkéntes megállapodások

Mezőgazdaság

Intézkedések:

- Tökéletesebb földhasználat-tervezés a talaj széntartalmának megkötésére
- A degradált talajok javítása
- Jobb állattartási és trágyázási technológiák a CH₄-kibocsátás csökkentése érdekében
- Tökéletesebb nitrogén-műtrágyázási technológia az N₂O-kibocsátás csökkentése érdekében
- A fosszilis üzemanyag helyettesítésére energianövények termesztése
- Energiahatékonyság növelése
- Mezőgazdasági vízviisszatartás és -felhasználás
- Terméshozam növelése

Eszközök:

- Pénzügyi ösztönzők és szabályozások a jobb földgazdálkodás érdekében, a talaj széntartalmának megőrzése, a trágyák és öntözés hatékony alkalmazása

Erdészet

Intézkedések:

- Fásítás
- Erdőgazdálkodás
- Erdőirtás mérséklése
- Fakitermelés szabályozása
- Biomassza-előállítás támogatása

- A fosszilis üzemanyag helyettesítésére erdészeti termékek használata
- Speciális fajokkal a biomassza-produkció és a szénmegkötő képesség növelése
- Távérzékelési technológiákkal a vegetáció/talaj általi szénmegkötő potenciál elemzése, illetve a földhasználat-változás térképezése

Eszközök:

- Kibocsátás-csökkentési programok kidolgozása és magángazdálkodók ösztönzése az önkéntes részvételre
- Földhasználat szabályozása és végrehajtása

Hulladékgazdálkodás

Intézkedések:

- Hulladéklerakók CH₄-tartalmának csökkentése
- Energiaelőállítás hulladékégetéssel
- Szerves hulladék komposztálása
- Ellenőrzött szennyvízkezelés
- Hulladék reciklálása, illetve a mennyiség csökkentése
- Biológiai lebomló anyagok használatának ösztönzése
- Nem használt termékek újrahasznosítható komponenseinek kinyerése
- Elektronikus hulladék gyűjtése és elszállításának fokozása, kiterjesztése
- Helyi recikláló üzemek létrehozása a szállításból adódó problémák (környezeti, gazdasági) csökkentésére
- Bioborítás és bioszűrők alkalmazása a CH₄ oxidációjának megakadályozása végett

Eszközök:

- Pénzügyi ösztönzők a jobb hulladék- és szennyvízgazdálkodás érdekében
- Megújuló energiafelhasználás ösztönzése vagy azok felhasználására való kötelezés
- Hulladékgazdálkodás szabályozása
- Gazdasági ösztönzők kidolgozása újrahasznosított anyagok használatára

Integrált Intézkedések

Földhasználat

- Érzékeny területek védelme
- Településfejlesztési tervek, amelyekben a megújuló energiaforrások és az infrastruktúrafejlesztés kap hangsúlyos szerepet
- Az építésügy, erőforrás-védelem és termőföld-használat fő témakörei mentén készülő fejlesztési tervek kistérségi szinten
- A klímaváltozással kapcsolatos elemzések és a válaszingtézkedésekkel, valamint azok megvalósításával kapcsolatos technikai tanácsok és javaslatok települési önkormányzatok részére
- Földhasználat- és közlekedéstervezés optimalizálása

Vízügy

- Ipari, mezőgazdasági és kommunális szennyvíz újrahasznosítása
- Talajvíz újratöltés
- Vízyűjtő-gazdálkodás

Általános eszközök

- Integrált fejlesztési stratégia
- Szabályozók és szabványok
- Adók és díjak

- Kereskedelmi értékesítési engedélyek
- Pénzügyi ösztönzők
- Önkéntes megállapodások
- Tájékoztatási eszközök
- Oktatás, képzés, kutatás-fejlesztés és demonstrációs tevékenységek.

6. A Fenntartható Fejlődés Program célkitűzései és feladatai

6.1 2015-2018 időszakában elért eredmények

Mezőberény 2015-2018 időszakra vonatkozó Fenntartható Fejlődés Programjának fő célkitűzése, hogy elősegítse Mezőberény társadalmi-gazdasági-környezeti fejlődésének közép-, illetve hosszú távon fenntartható pályára való áttérését, figyelembe véve a helyi adottságokat és a tágabb folyamatokat, feltételeket.

A hosszú távú, átfogó, folyamatosan felülvizsgálandó Program megújítandó keretet nyújt a helyi stratégiák, programok, tervek számára, ezzel egyúttal számításba véve az azok közötti összefüggéseket és kölcsönhatásokat, valamint elősegítve azok összhangját (koherenciáját).

A programban tervezett intézkedések egy része megkezdődött és lezárult, bizonyos elemei megvalósítás alatt vannak. Az intézkedési sor 2019-es állapotáról ad összefoglaló tájékoztatást az 1. számú melléklet.

Lezárult intézkedések: a hulladékgazdálkodási és zajvédelmi rendeletek, az 56-os emléktér kialakítása, a közmunkaprogramok keretében hulladékkal szennyezett területek felszámolása, kialakított térkő járda szakaszok, járdafelújítások, fásítási program, burkolatmegerősítési munkák, a mezőőri szolgálat működtetése.

Jelentős programok zárultak az elmúlt években, úgy, mint „A Város a Tíetek a Város Értetek” elnevezésű EFOP-1.2.11-16-2017-00002 számú projekt, amelynek keretében 16 lakás felújítására került sor vagy a KÖZOP-3.5.0-09-11-2015-0033 közlekedésbiztonsági kerékpárút építése a 46-os sz. főút Mezőberény-Csárdaszállás szakaszon. A város kerékpáros elérhetőségének javulásával lehetővé válik a megújult környezetű és funkciójú Hosszú-tavi kikapcsolódás, rekreáció. Ezek a projektek fizikai lezárását követően továbbra is folytatódnak a megkezdett tevékenységek, illetve a megvalósulnak a várt hatások.

Folyamatban lévő projekt az „EFOP 1.5.3-16-2017-00097 Humán szolgáltatások fejlesztése térségi szemléletben” (Projektidőszak: 2018. február 1. - 2021. január 31.) A projekt fő célja: A humán közszolgáltatások térségi szintű, összehangolt fejlesztése a konzorciumban résztvevő településeken.

Részcélok:

- növekedjen a humán közszolgáltatások kapacitása a fejlesztendő térségben,
- gyarapodjon az ellátást biztosító szakemberek tudása, létszáma a szakemberek továbbképzése következtében,
- növekedjen a hátrányos helyzetű csoportok tagjainak munkaerőpiaci foglalkoztatotti aránya az őket segítő képzések, egyéni fejlesztések és mentorálás által,
- javuljon a helyi közösségek társadalmi aktivitása a közösségfejlesztő tevékenységek eredményeként,
- javuljon a térség lakosságmegtartó ereje az itt élők számára nyújtott fejlesztő programok segítségével,
- erősödjön a kultúrák közötti párbeszéd.

A település jól szerepelt a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) pályázatain is. A TOP-1.4.1-16-BS1-2017-00002 "Tornaszoba építése és a szolgáltatások minőségi fejlesztése a mezőberényi Kodály utcai Nefelejcs óvodában" című pályázattal 2018 folyamán Mezőberény Város Önkormányzata, mint projektgazda és fenntartó, az óvodai- intézményi infrastruktúra-fejlesztésre, ezen belül óvodai tornaszoba helyiség kialakítására pályázott, orvosi szoba, parkoló létesítésére, akadálymentesítés kiépítésére.

A TOP-2.1.3-16-BS1-2017-00001 Mezőberény Város Csapadékvíz csatorna-hálózatának fejlesztése 125 millió forintból valósul meg 2020 végére. A fejlesztések esetében a cél a belterületre hullott csapadékvizek és felszín alól előtörő fakadó vizek rendezett és kártétel nélküli elvezetése, a belterületen áthúzódó vízfolyások és belvízcsatornák, belvíz elvezető rendszerek rendezése és a települések belterületének védelme a külterületeken keletkezett vizek káros hatásaitól.

A TOP-1.1.1-16-BS1-2017-00001 Vasút melletti ipar terület kiépítése 2019 őszén zárul, a projekt összköltsége 100 millió forint. A beruházás a vállalkozói környezet és az üzleti infrastruktúra fejlesztése érdekében az önkormányzat tulajdonában lévő iparterület kiépítésére, a majdani befektetők és vállalkozók számára gazdaságilag és infrastrukturálisan vonzóvá tételére, fejlesztésére fókuszál.

A TOP-7.1.1-16 Helyi Községi Fejlesztési Stratégia kidolgozásával, Mezőberény nagyot lépett előre a közösségfejlesztés célok elérése érdekében. A „Nytott Terek” Helyi Község programjával: 2016. május 20-án alakult 17 szervezettel, melyből 5 szervezet a közszférából, 4 a vállalkozói szférából, és 8 a civil szférából való. A konzorcium 250 millió Ft vissza nem térítendő támogatást nyert közösségi terek fejlesztésére. Az infrastrukturális fejlesztésekre, eszközbeszerzésre, programok, rendezvények támogatására kapott forrás helyben kerül felosztásra a- hosszabb előkészítő munkába már korábban belépett- civilekkel, vállalkozásokkal közösen megalakított Helyi Akciócsoport (HACS) döntéseinek megfelelően.

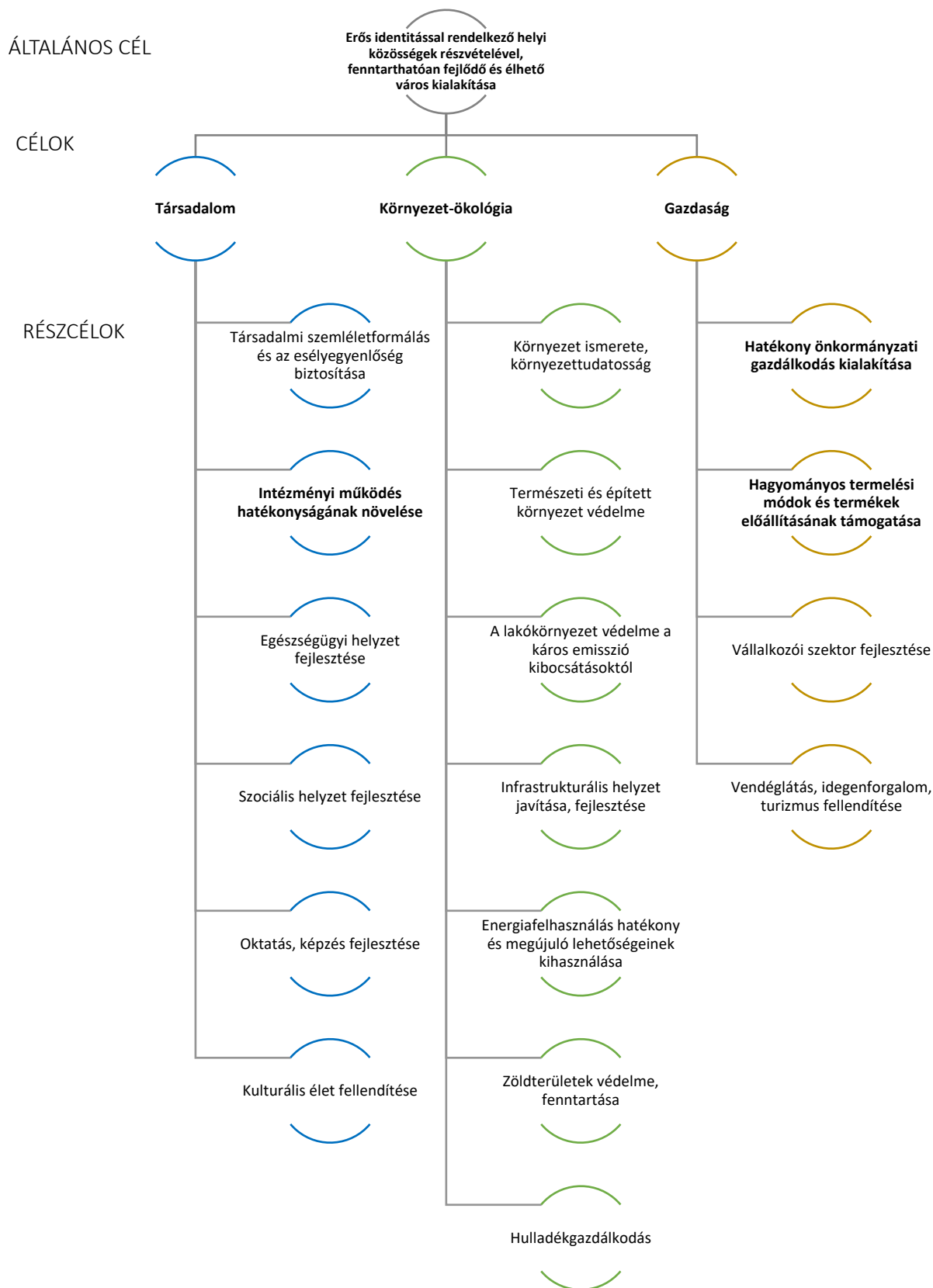
A CLLD átfogó célja kísérleti jelleggel, integrált és programalapú fejlesztések megvalósítása városi szinten a helyi közösségek részvételének és tudatosságának fokozása, a helyi társadalmak megújítása, valamint a helyi közösségi alapú gazdaság fejlesztése.

6.2 A LA21 2019-es stratégiai céljai és intézkedései

A fenntarthatósági célok hatékony teljesülése és a stratégiai intézkedések racionalizálása érdekében a LA21 Program felülvizsgálata során a stratégiai cél- és feladatrendszer átdolgozására kerül sor (lásd: 2. sz. melléklet).

Az új stratégiai célpiramis (ábra) egy koncentráltabb, reális célállapot elérésére fókuszáló struktúra. A 2015-2018-as időszakra vonatkozó stratégia 20 rész célban összesen 76 projektet tervezett. Az új célhierarchia viszont 17 rész célban 43 intézkedést tartalmaz, amelyek további projekteket tartalmaznak.

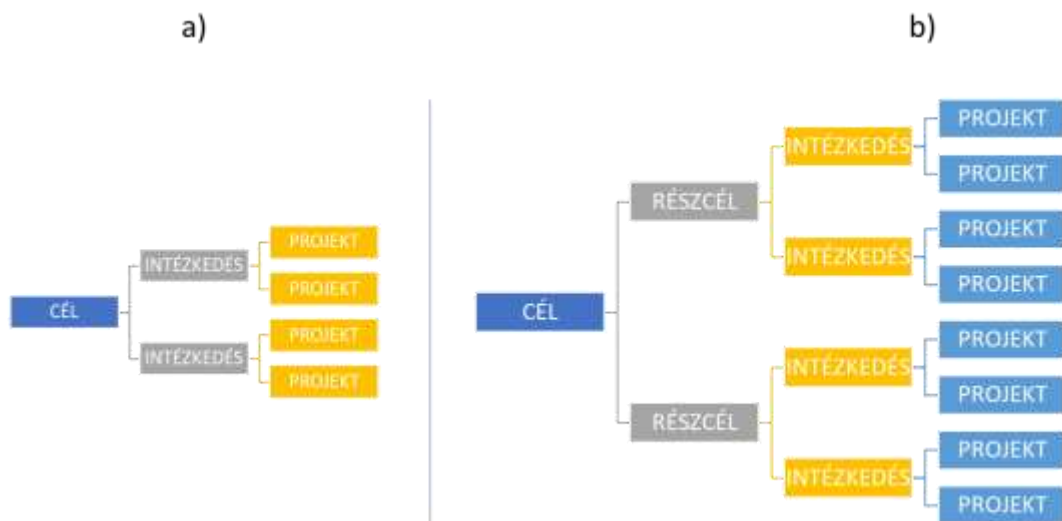
25. ábra: Mezőberény Fenntartható Fejlődési Program célpiramisa, 2019

Forrás: saját szerkesztés

Az új célhierarchia kialakításánál szükségszerűen az önkormányzati feladatellátás és döntéshozási mechanizmus logikáját kellett követni (26. ábra).

26. ábra: A 2015-2018 (a) és a 2019-2024-es (b) célpiramisok logikai kerete

Forrás: saját szerkesztés

A stratégiai célpiramis keretét a hosszú távra (10-15 év) szóló részcélok jelentik. Ezen belül valósulnak meg azok az intézkedések, amelyek projektjei várhatóan már rövid- (1-2 év), illetve közép távon (3-5) fejtik ki hatásukat (27. ábra).

A stratégiai részcélok és intézkedések felsorolásakor az alábbi struktúrát követtük:

1. Részcél indokoltsága, a célterület leírása
2. Intézkedések és projektek felsorolása
3. A megvalósítás ütemezése
4. A megvalósítás szereplőinek meghatározása
5. Potenciális források felsorolása⁹

⁹ A Széchenyi 2020 Operatív Program szerinti támogatási lehetőségek aktualizált elérési helye: www.palyazat.gov.hu/palyazati_dokumentaciok1; az OP-k megtalálhatók az alábbi web-címen: www.palyazat.gov.hu/az_europai_bizottsag_altal_elfogadott_operativ_programok_2014_20

27. ábra: LA 21 Program intézkedés és projekt struktúrája

Társadalmi szemléletformálás és az esélyegyenlőség biztosítása

- Szemléletformáló közösségi fórumok szervezése a helyi média bevonásával
- Esélyegyenlőségi beavatkozások

Intézményi működés hatékonyságának növelése

- Eszközbeszerzés a hatékonyabb intézményi működés érdekében
- A civil társadalom és a helyi közigazgatás szereplői közötti együttműködés fejlesztése

Egészségügyi helyzet fejlesztése

- Prevenció és rehabilitáció megvalósítása az egészségügyben
- Rendelők, eszközök, épületek felújításának biztosítása

Szociális helyzet fejlesztése

- Szociális szolgáltatások fejlesztése

Oktatás, képzés fejlesztése

- intézményfejlesztés

Kulturális élet fellendítése

- Hagyományörző rendezvények szervezése, támogatása
- Rendszeres szabadtéri nyári programok
- Sportrendezvények

Környezet ismerete, környezettudatosság

- környezeti szemléletformálás
- Környezetvédelmi kommunikációs terv kidolgozása

Természeti és épített környezet védelme

- Természet közeli élőhelyek védelme
- Zöldfelületek növelése
- Műemléki épületek, helyi jelentőségű épített értékek, régészeti lelőhelyek védelme, a Város építészeti emlékeinek felújítása
- Tájvédelmi tevékenység

A lakókörnyezet védelme a káros emisszió kibocsátásoktól

- Allergén növényekkel kapcsolatú intézkedések
- Utak pormentesítése
- Levegőtisztaság-védelmi intézkedési terv készítése
- A felszíni vizekbe történő illegális szennyvízbevezetések feltárása és visszaszorítása
- Lakóövezeti zajforrások megszüntetése

Infrastrukturális helyzet javítása, fejlesztése

- Belterületi csapadékvíz-elvezetés és gyűjtés
- Úthálózat fejlesztés
- A városközpont járdáinak egységesítése
- Községi terek fejlesztése
- Kerékpáros infrastruktúra fejlesztés

Energiafelhasználás hatékony és megújuló lehetőségeinek kihasználása

- energiafelhasználás csökkentése
- A megújuló energiafelhasználás növelése

Zöldterületek védelme, fenntartása

- Meglévő közparkok megújítása és új közparkok kialakítása zöldterületeken
- Szabványos játszótér kialakítása

Hulladékgazdálkodás

- Települési illegális hulladéklerakó helyek felszámolása, rekultivációja
- a végleges lerakással/tisztítással ártalmatlanított (folyékony) hulladékok mennyiségének csökkentése
- Szennyvízkezelés korszerűsítése
- Hulladékgazdálkodás tervezése

Hatékony önkormányzati gazdálkodás kialakítása

- Önkormányzati bevételek növelése
- Hatékony intézményi struktúra kialakítása

Hagyományos termelési módok és termékek előállításának támogatása

- Helyi mezőgazdasági termékek előállításának ösztönzése
- Helyi kézműves termékek előállításának ösztönzése

Vállalkozói szektor fejlesztése

- Iparfejlesztés
- Vállalkozói, szakmai tudástranszfer fejlesztése

Vendéglátás, idegenforgalom, turizmus fellendítése

- Szálláshelyek és vendéglátóhelyek számának bővítése
- Rekreációs-turisztikai fejlesztések

I. A Fenntarthatósági Program társadalmi célkitűzései és feladatai

A fogyó és öregedő népesség problémájának kezelése érdekében a hosszú távú népesedés- és migrációs politika célja a vállalt gyermekek nyugodt felnevelésének biztosítása mellett a gyermekvállalási kedv növelése, valamint a különböző generációk, valamint a hazai lakosság és migráns csoportok közötti harmonikus együttlét megteremtése. A csökkenő népesség problémáját a termékenység növelése, valamint a bevándorlás biztosítása mellett a mortalitás javítása is szolgálja.

Emellett fontos fenntarthatósági célkitűzés az egészségi helyzet javulása a településen, mivel minden más gazdasági és társadalmi folyamatra is erőteljesen kihat. Cél, hogy és a lakosság minél hosszabb egészségben eltöltött életet tudjon megélni. Két fő területen van lehetőség az egészségmegőrzés és az egészséges életmód ösztönzésére: egyrészt az egészséggel kapcsolatos szemléletformálás keretében, másrészt a egészségmegőrzés konkrét lehetőségeinek területén.

A társadalmi folyamatoknál fontos célkitűzés a településen élő hátrányos helyzetű csoportok esélyegyenlőségének növelése.

I.1 Társadalmi szemléletformálás és az esélyegyenlőség biztosítása

Cél a jelen és a jövő generációk számára a fenntarthatósági szempontok megismertetése, továbbá a Városban élő kisebbség és fogyatékos személyek a helyi közösség egyenrangú tagjai, ezért meg kell teremteni azokat a feltételeket, amelyek lehetővé teszik számukra a társadalmi életben való részvételt az őket megillető jogok biztosításával. Mindezen részcélok olyan munkahelyek megteremtésével teljesíthető, ahol a csökkent munkaképességű, fogyatékkal élő mezőberényi lakosoknak is biztosítani tudnak munkalehetőséget. A jól működő alapítványok, illetve civil szervezetek sokat segíthetnek abban, hogy ők is teljes életet élhessenek.

Intézkedés	Projektek	Ütemezés
I.1.1	Szemléletformáló közösségi fórumok szervezése a helyi média bevonásával	
	I.1.1.1	Társadalmi integráció, képzés, jövő műhely, ifjúsági szolgáltatás műhely, önkéntes fogadószervezetek workshop
		2019-2021
I.1.2	Esélyegyenlőségi beavatkozások	
	I.1.2.1	Egyéni fejlesztési tervek készítése hátrányos helyzetűeknek
		2019-2021
	I.1.2.2	Innovatív programok kidolgozása mélyszegénységben élőknek
		2019-2021
	I.1.2.3	Fogyatékkal élők integrálása és aktív foglalkoztatása
		2019-2021
	I.1.2.4	Közüntézmények akadálymentesítése
		2019-2021

Közreműködő szervezetek	• Tízváros Alapítvány, • Fogjunk Össze Közhasznú Egyesület, • Mécses Egyesület, • Ösvény Esélynövelő Alapítvány, • önkormányzat
Források pontos megnevezése	városi (helyi) pályázatok, EFOP, TÁMOP, NEA

1.2 Intézményi működés hatékonyságának növelése

Az intézkedés célja a városban működő intézmények, közintézmények, szervezetek vizsgálata, fejlesztése, elősegítve ezzel a hatékony munkavégzést és a lakossággal való kapcsolat fejlesztését, könnyebb és gyorsabb ügyintézés. A hatékonyabb közösségi részvétel elősegítése, párbeszéd-programok, fórumok (akár interneten keresztül) révén a lakosság és a hivatalok, hatóságok közötti együttműködés hatékonyságának növelése.

Intézkedés		Projektek	Ütemezés
I.2.1	Eszközbeszerzés a hatékonyabb intézményi működés érdekében		
	I.2.1.1	Önkormányzati gépbeszerzések	2019-2021
	I.2.1.2	Intézmények feladatalapú támogatása	2019-2021
I.2.2	A civil társadalom és a helyi közigazgatás szereplői közötti együttműködés fejlesztése		
	I.2.2.1	Szervezetfejlesztés	2019-2021
	I.2.2.2	Civil újévi köszöntő	2019-2021
	I.2.2.3	Tanyagondnoki szolgálat működtetése	2019-2021
	I.2.2.4	Facebook kommunikáció	2019-2021
	I.2.2.5	Lakossági fórumok	2019-2021

Közreműködő szervezetek	• Civil szervezetek • Civil Fejlesztő Központ • önkormányzat
Források pontos megnevezése	városi (helyi) pályázatok, EFOP, TÁMOP, NEA

1.3 Egészségügyi helyzet fejlesztése

Az intézkedés célja: Egészséges és kulturált környezet, illetve életkörülmények biztosítása, életminőség javítása. Prioritása az önkormányzatok alapvető feladatai közé tartozik az egészségügyi és szociális ellátás biztosítása.

A primer prevenció tevékenységek szűrésekkel, az életmód és az egészségügyi szemlélet formálásával, tanácsadással a betegségek bekövetkezésének gyakorisága csökkenthető- ez pedig jóval olcsóbb, mint az adott betegség ellátása. Szekunder prevenció során - ha már kialakult valamilyen betegség - arra kell törekedni, hogy ne alakuljon ki további szövődmény, ill. irreverzibilis folyamat - megfelelő orvosi ellátás biztosítása. Ha mégis kialakul károsodás, akkor a tercier prevenció keretén belül törekedni kell arra, hogy mindez ne okozzon zavart a társadalmi életben történő részvételkor, ill. ne alakuljon ki rokkantság. Amennyiben a rokkantság nem elkerülhető, fontos, hogy a beteg a maradék képességeinek maximális felhasználásával képes legyen minimálisan az önellátásra, és ha lehetséges, az újbóli társadalmi beilleszkedésre- ez a rehabilitáció megvalósításának esete, amikor szakképzett szociális munkások, ápolók alkalmazását kell biztosítani.

Az egészségügyi alapellátáshoz szükséges feltételek biztosítása (az orvosi rendelők akadálymentesítése, rendelők korszerűsítése, gépkocsipark fejlesztése).

Intézkedés	Projektek	Ütemezés
I.3.1	Prevenció és rehabilitáció megvalósítása az egészségügyben	
	I.3.1.1 Munkahelyi szűrések, szűrőkamion	2019-2021
	I.3.1.2 Egészségnap szervezése, korhatártalanul egészségfejlesztő programsorozat,	2019-2021
	I.3.1.3 Együtt sikerül! Életmódváltást támogató programsorozat életmódtábor,	2019-2021
	I.3.1.4 Szülőklub, babamama klub	2019-2021
	I.3.1.5 Drogprevenciós programok	2019-2021
I.3.2	Rendelők, eszközök, épületek felújításának biztosítása	
	I.3.2.1 Önkormányzati eszköztámogatás	2019-2021
	I.3.2.2 PRO NOVUM program	2019-2021
	I.3.2.3 Mentőállomás kiépítése	2019-2021

Közreműködő szervezetek	• Házi orvosok • Magyar Rákellenes Liga • Vöröskereszt • Civil szervezetek • Civil Fejlesztő Központ • Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat • Védőnői Szolgálat • Gyermekjóléti Szolgálat • Családsegítő Szolgálat • önkormányzat
Források pontos megnevezése	városi (helyi) pályázatok, EFOP, TÁMOP, NEA

I.4 Szociális helyzet fejlesztése

Az intézkedés célja: korszerű infrastrukturális keretek között működő, a lakosság igényeit kielégítő szociális ellátás biztosítása

A szociális szolgáltatások körének szélesítése, a természetbeni szolgáltatások színvonalának javítása, a házi gondozás minőségének javítása, az ellátás elhelyezésére szolgáló épület felújítása. Hosszútávon önkormányzat által üzemeltetett bentlakásos intézmény kialakítása.

Intézkedés	Projektek	Ütemezés
I.4.1	Szociális szolgáltatások fejlesztése	
	I.4.1.1 Pszichológus alkalmazása	2019-2021
	I.4.1.2 Védőnő továbbképzés	2019-2021
	I.4.1.3 Gyógytornász alkalmazása	2019-2021
	I.4.1.4 Egyéni és családi konzultációs lehetőségek	2019-2021

Közreműködő szervezetek	• Vöröskereszt • Magyar Rákellenes Liga • Civil szervezetek • Civil Fejlesztő Központ • Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat • Védőnői Szolgálat • Gyermekjóléti Szolgálat • Családsegítő Szolgálat • önkormányzat
Források pontos megnevezése	városi (helyi) pályázatok, EFOP, TÁMOP, NEA

1.5 Oktatás, képzés fejlesztése

A fenntarthatósági rész célja elsősorban az intézményfelújításra koncentrálni. Ezáltal a legfiatalabb korosztály ellátási körülményei, életminősége fog javulni. A színvonalas kisgyermekkori nevelés számos rövid és hosszú távú előnyt biztosít mind egyéni szinten, mind a társadalom szintjén. Kiegészíti a család által betöltött központi szerepet, és megteremti a nyelvelsajátítás, az egész életen át tartó eredményes tanulás, a társadalmi beilleszkedés, a személyes fejlődés és a foglalkoztathatóság szempontjából nélkülözhetetlen alapkészségeket.

Intézkedés	Projektek	Ütemezés
I.5.1	Intézményfejlesztés	
	I.5.1.1 Új központi óvoda létesítése	2022-2024
	I.5.1.2 Új bölcsőde felépítése (Németvég)	2022-2024
	I.5.1.3 Kálvin utcai óvoda felújítása	2022-2024
	I.5.1.4 A Kinizsi utcai óvodai felújítása	2022-2024
	I.5.1.5 A Kodály utcai óvoda felújítása	2022-2024

Közreműködő szervezetek	• gazdasági szereplők • oktatási intézmények • önkormányzat
Források pontos megnevezése	városi (helyi) pályázatok, TOP, TÁMOP

1.6 Kulturális élet fellendítése

A város különböző érdeklődésű társadalmi csoportjai számára szervezett programokkal erősíthető a helyi identitás és kötődés, ezáltal a befogadó társadalom alapjai fektethetők le. A programok fókuszterületei Mezőberény hagyományainak megismertetése, helytörténeti anyagok gyűjtése, dokumentálása és kiállítása, hagyományteremtő céllal nyári szórakoztató, szabadidő programok szervezése, sporttevékenységek, mozgásos tevékenységek megszerettetése, közösségformálás, egészséges életmódra nevelés.

A Körösök völgye sajátos épített, történelmi és kulturális tájértékeket fűz fel. A művelődési lehetőségek, a kulturális hagyományok, a népszokások és a hagyományos vidéki életmód az itt élők, illetve ide látogató vendégek számára is különleges élményeket szolgáltathatnak. Egyre inkább elengedhetetlen a térségre jellemző kulturális sajátosságok feltárása, az egyedi vonások erősítése és a kulturált életvitel feltételeinek megteremtése is.

Intézkedés		Projektek	Ütemezés
I.6.1	Hagyományőrző rendezvények szervezése, támogatása		
	I.6.1.1	Mezőberényi Szlovákok rendezvényei, pályázatai	2019-2021
	I.6.1.2	Mezőberényi Német Hagyományápoló Egyesület rendezvényei	2019-2021
	I.6.1.3	Múzeumok Éjszakája	2019-2021
	I.6.1.4	Borestek	2019-2021
I.6.2	Rendszeres szabadtéri nyári programok		
	I.6.2.1	Berényi Napok,	2019-2021
	I.6.2.2	Streetfighter Nap,	2019-2021
	I.6.2.3	Május 1.-i ünnepség	2019-2021
	I.6.2.4	Kacagó Liget (óvodás rendezvény)	2019-2021
	I.6.2.5	Töltött Káposzta Fesztivál,	2019-2021
	I.6.2.6	Mazsorett	2019-2021
I.6.3	Sportrendezvények		
	I.6.3.1	Berényi Napok keretében úszóverseny	2019-2021
	I.6.3.2	Street Jam kosárlabda fesztivál	2019-2021
	I.6.3.3	Gyermek FC rendezvényei	2019-2021
	I.6.3.4	Városi téli kispályás focikupa	2019-2021
	I.6.3.5	Futó kör rendezvényei (pl Triatlon kóstoló)	2019-2021
	I.6.3.6	Május 1., kisvárosi futás	2019-2021
	I.6.3.7	Molnár Miklós Emléktorna (kosárlabda)	2019-2021
	I.6.3.8	Fekete Nándor Emléktorna (labdarúgás)	2019-2021

Közreműködő szervezetek	• gazdasági szereplők • civil szervezetek • oktatási intézmények • kulturális intézmények • önkormányzat
Források pontos megnevezése	városi (helyi) pályázatok, TOP, TÁMOP, EFOP, NEA

II. A Fenntarthatósági Program környezeti célkitűzései és feladatai

A térség természeti környezetének meghatározói a Körösök, a holtágak, és a védett területek. Ezek egyszerre képeznek zöldfolyosó-rendszert és biztosítanak a lakosság számára rekreációs potenciált. A térség nagyszámú ritka és védett fajjal rendelkezik. A mozaikos tájat füves és vizes élőhelyek, erdők, puszták, rétek és mezőgazdasági hasznosítású gyepek alkotják. Kiemelkedő jelentőségűek a Körös folyók által évezredek alatt kialakított geomorfológiai képződmények: a holtmedrek, a lefűzött morotvák, az időszakos vízellátású erek. Kiemelt feladat a kiterjedt pannon szikes sztyeppek, puszták és a még meglévő mocsármaradványok, továbbá a fellelhető természetes és természetközeli keményfás ligeterdők védelme. A régi folyómedrek

környékén az ott kialakult pusztai területeknek, az egykori löszpuszták maradványainak, valamint a Körös-ártér értékeinek megóvása tekinthető elsődlegesnek.

A város környezeti elemeinek (levegő, föld, víz) védelme elsődleges feladat egy élhető, fenntartható települési környezet kialakítása céljából. A klímaváltozáshoz való lokális alkalmazkodás alapfeltétele a jó környezeti állapot megtartása, a szennyezések és degradációk megelőzése, illetve a károk elhárítása.

A Körösök völgye sajátos épített, történelmi és kulturális tájértékeket fűz fel. A művelődési lehetőségek, a kulturális hagyományok, a népszokások és a hagyományos vidéki életmód az itt élők, illetve ide látogató vendégek számára is különleges élményeket szolgáltathatnak. Egyre inkább elengedhetetlen a térségre jellemző kulturális sajátosságok feltárása, az egyedi vonások erősítése és a kulturált életvitel feltételeinek megteremtése is.

II.1 Környezet ismerete, környezettudatosság

A környezettudatosság magában foglalja a hosszú távú fenntarthatóságot biztosító gondolkodásmódokat, az egyének, illetve az adott társadalmi közösségek környezetről alkotott ismereteit és értékrendjét, valamint az ezeken alapuló magatartásformákat és konkrét cselekvési rendszerek összességét. A környezettudatos tevékenységek célja, a környezeti rendszerek dinamikus egyensúlyi állapotának megtartása, illetve megteremtése.

Cél egy olyan társadalom kialakítása, mely „úgy elégíti ki a jelenben élők szükségleteit, hogy az ne veszélyeztesse a jövő generációk szükségleteinek kielégítését”. A környezeti tudatosság társadalmi beágyazódásának elősegítése a szemléletformálás, környezettudatos gondolkodás kialakítása, az ismeretközvetítés, a környezeti információk terjesztése, aktív állampolgárrá nevelés és közösség fejlesztés révén

Cél az oktatás minden szintjén a környezetvédelmi tudatformálás integrált megjelenítése. Az oktatás pedagógiai célrendszerében helyet kell adni az aktív állampolgárrá nevelésnek, a környezettudatos gondolkodás kialakításának, a fenntartható fejlődés előmozdításának. Rendkívül fontos a helyi környezeti értékek és problémák megismertetése, illetve ezek kezelése.

Olyan mindenki számára elérhető környezeti adatbázist kell létrehozni, mely biztosítja, hogy a Város polgárai naprakész adatokkal rendelkezzenek a Város környezeti állapotára vonatkozóan és értesülhessenek a Városban előkészítés alatt áll környezeti állapotát esetlegesen befolyásoló beruházások, fejlesztések várható környezeti hatásairól.

A társadalom környezeti tudatossága csak úgy javítható, ha folyamatosan tájékozott környezetének állapotáról, ismeri a gazdaság, társadalom és a környezet összefüggéseit, azok egymásra hatását. Tudatosan törekedni kell arra, hogy a fenntartható fejlődés a mindennapi nyilvánosság részét képezze, beépüljön a hétköznapi világába. A kommunikációs terv alkalmat ad arra, hogy az internetes eszközök, az oktatási rendszer, munkahelyek, a médiumok, tanácsadás, rendezvények és egyéb területeken folyó környezeti kommunikációáramlás egymást erősítse, hatásuk megsokszorozódjon. Összehangolt kommunikációs terv készítésére van szükség, melyben megtörténik az eddigi gyakorlat helyzetelemzése, meghatározásra kerül a kommunikáció cél- és eszközensztere, a partnerek, a kommunikációs célok és üzenetek célcsoportonként meghatározása, konkrét kampányok kijelölése és e tevékenységek ütemezése.

A környezeti tudatosság növelése mellett a környezeti ügyek nyilvánosságának garanciája is lehet a már javasolt kommunikációs terv és annak megvalósítása, melyben helyet kell adni a társadalmi részvételt biztosító tevékenységeknek. Biztosítani kell a nyilvánosság részvételét az egyes tevékenységekkel kapcsolatos döntéshozatalban. Ennek érdekében:

Kiemelt cél a természet szeretetének erősítése az emberekben. Ahhoz, hogy a jövő generáció számára is élvezhető és ismerhető legyenek a természeti értékeink, már egészen kisgyermekkorától kezdve szükséges ezen értékek tematikus bemutatása, a gyakorlatban történő megvalósulás folyamatának megismerése.

Mindezt olyan életkori sajátosságokat figyelembe vevő szakmai anyagok alapozhatják meg, amelyek az óvodák, alsó-, közép- és felsőfokú oktatási intézmények számára segítenek a helyi értékek megismerése és megismertetésére.

Intézkedés		Projektek	Ütemezés
II.1.1	Környezeti szemléletformálás		
	II.1.1.1	Zöld Óvoda és ÖKO iskola programok támogatása	2019-2021
	II.1.1.2	Klímastratégia elkészítése	2019-2021
II.1.2	Környezetvédelmi kommunikációs terv kidolgozása		
	II.1.2.1	Rendszeres közmeghallgatás (testületi üléseken, valamint heti egy alkalommal a Polgármesteri Hivatalban Élet a facebookon túl elnevezéssel	2019-2021

Közreműködő szervezetek	• gazdasági szereplők • civil szervezetek • oktatási intézmények • kulturális intézmények • önkormányzat • Körösök Völgye Natúrpark • Körös-Maros Nemzeti Park
Források pontos megnevezése	városi (helyi) pályázatok, TOP, TÁMOP, EFOP, NEA, KEHOP

II.2 Természeti és épített környezet védelme

Kiemelt cél a környezeti konfliktusok kialakulását megelőző mechanizmusok érvényesítése a városi fejlesztési, tervezési és engedélyezési folyamatokban. A településszerkezetből és területhasználatból adódó környezeti konfliktusok megelőzése. A jó lakókörnyezet és életminőség hosszú távú biztosítása a városlakók számára.

A természetközeli élőhelyek óvása és megőrizni hozzájárul a biodiverzitás sokszínűségéhez. Természetközeli élőhelyeknek tekinthetők azok a területek, ahol az emberi beavatkozás, emberi tevékenységek (pl. gazdálkodás) mértéke elhanyagolható. Szükséges a helyi jelentőségű védett területek arányának növelése, a védelemre tervezett területek védetté nyilvánításának lefolytatása. A helyi jelentőséggel bíró természeti területek, zöldfelületek, kulturális szempontból kiemelkedő fontosságú különleges területek, egyedi tájértékek védettségének biztosítása jogszabályi úton (városi rendelettel) lehet hatékony, a védettség érvényesítése a helyi tervek, programok tartalmában lehetséges.

Az épített örökségünk megőrzése esszenciális történelmünk megismerése és gyökereink megtalálása tekintetében. Őseink által létrehozott épületek, kastélyok, parkok, templomok és mindazon objektumok, amelyek a régmúlt társadalmak életéről tesznek tanúbizonyságot csakis hosszú távú fenntartásuk révén válhatnak a következő generációk számára is értékmegőrzővé.

Intézkedés		Projektek	Ütemezés
II.2.1	Természet közeli élőhelyek védelme		
	II.2.1.1	Medvefejestő környezetének rendezése	2019-2021
	II.2.1.2	Hosszútó környezetének fejlesztése	2022-2024
II.2.2	Zöldfelületek növelése		
	II.2.2.1	Fásítás program, facsere	2019-2021
	II.2.2.2	A Bodoki Károly Vízügyi Múzeum környezetének fenntartása	2019-2021
	II.2.2.3	A köztemető és környékének rendezése	2019-2021

II.2.3	Műemléki épületek, helyi jelentőségű épített értékek, régészeti lelőhelyek védelme, a Város építészeti emlékeinek felújítása		
	II.2.3.1	Helyi védettségű épületek külső homlokzat felújítását támogató helyi pályázat (önkormányzat által kiírt pályázat)	2019-2021
II.2.4	Tájvédelmi tevékenység		
	II.2.4.1	Boldisháti holtág ivóvíz vezeték kiépítése	2022-2024

Közreműködő szervezetek	• civil szervezetek • önkormányzat • Körösök Völgye Natúrpark • Körös-Maros Nemzeti Park • Környezetvédelmi hatóságok
Források pontos megnevezése	városi (helyi) pályázatok, TOP, TÁMOP, EFOP, NEA, KEHOP

II.3 A lakókörnyezet védelme a káros emisszió kibocsátásoktól

Cél az emisszió kibocsátási értékeinek csökkentésére való intézkedési program megfogalmazása. Ennek keretében részletesen fel kell térképezni a Város területén előforduló allergén növények elterjedését, tényleges és potenciális élőhelyeit és programot kell kidolgozni a növénymentesítésre.

A Város útjai okozta diffúz porszennyezés csökkentésének leghatékonyabb módja a burkolatlan utak szilárd burkolattal történő ellátása, illetve szilárd burkolatú utakon a rendszeres utcaseprés elvégzése, illetve nyáron az utak locsolása.

Levegőtisztaság-védelmi intézkedési terv készítése az Uniós elvárásoknak és a jogszabályokban előírt határértékeknek való megfelelés garanciája.

A felszíni vizekbe történő illegális szennyvízbevezetések feltárásával és visszaszorításával jelentősen mérsékelhető a befogadók minőségi romlása. Fel kell tární és meg kell szüntetni a Város felszíni vizeibe történő közvetlen szennyvízbevezetéseket. Szükséges azonosítani azokat a szennyezőforrásokat is, amelyek a csapadécsatornákon keresztül terhelik ezeket a vizeket. Illegális folyékonyhulladék leürítő helyek és illegális szennyvíz és csapadékvíz bevezetések megszüntetése.

A Lakóövezeti zajforrások megszüntetése elsősorban a lakóterületek közé ékelődött zajt okozó létesítmények áttelepítésével, ill. megszüntetésével oldható meg a leghatékonyabban.

A zajterhelés mérséklése különösen a lakó- és a pihenő övezetében fontos, a zajterhelés csökkentése vagy passzív védelem alkalmazása a közlekedési főutak mentén és az ipari területek környékén célszerű.

Intézkedés	Projektek	Ütemezés
II.3.1	Allergén növényekkel kapcsolatos intézkedések	2019-2021
II.3.2	Utak pormentesítése	2019-2021
II.3.3	Levegőtisztaságvédelmi intézkedési terv készítése	2019-2021
II.3.4	A felszíni vizekbe történő illegális szennyvízbevezetések feltárása és visszaszorítása	2019-2021
II.3.5	Lakóövezeti zajforrások megszüntetése	2019-2021

Közreműködő szervezetek	- civil szervezetek - önkormányzat - Körösök Völgye Natúrpark - Körös-Maros Nemzeti Park - Környezetvédelmi hatóságok
Források pontos megnevezése	városi (helyi) pályázatok, TOP, KEHOP, NEA

II.4 Infrastrukturális helyzet javítása, fejlesztése

Mezőberény vízrajzi adottságai miatt a csapadékvízből és a talajvíz áramlás aktivizálódásából keletkező belterületi belvíz jelenség a város működtetésére nézve kiemelt jelentőségű, hiszen egy szélsőséges esetben városrészek élete „bénulhat le” a belvíz miatt. A város egyes részvízgyűjtőin a művek kiépítettsége elavult színvonalú, a karbantartottsága és az üzembiztonsága a város működő képességét veszélyezteti.

A belvízi biztonság nagyban függ a befogadó, valamint abba szivattyús bevezetésre kerülő forgalomképtelen vagyontárgyként nyilvántartott és társulati kezelésű csatornák üzembiztonságától (belvízi időszakban kialakult vízszintjeitől, vízszállító képességétől). A város belterületi belvízi biztonságát megteremtő átemelő szivattyúk üzembiztonsága nem éri el azt a színvonalat, amely a városias kiépítettségtől jogosan elvárható. Záportározók, vízgyűjtő medencék kialakítása a lehulló csapadékmennyiség visszatartásával nagyban elősegíti a fenntartható vízhasználatot, a szárazabb időszak takarékos vízgazdálkodási gyakorlatát.

A kerékpáros közlekedés alternatívát jelenthet a városon belüli gépkocsi-használattal szemben, ha a kerékpárutak egységes, sűrű hálózatot alkotnak. A településrészek közötti szakaszok, megfelelő környezetben a rekreációt is szolgálhatják. A közlekedésszerkezet átalakítását a gyalogosok, kerékpárosok, tömegközlekedés, személyautók, áruszállítás prioritási sorrendnek megfelelően célszerű végrehajtani. A városon belüli és a településrészek közötti, ill. szomszédos települések irányába kerékpárutak építése és a meglévő hálózat bővítése, a kerékpáros közlekedés feltételeinek javítása, biztonságosabbá tétele.

A nemzetközi forgalmi viszonyok változása és a gazdaság átalakulása következtében a megnövekedett forgalom a szabályozási szélességek szűk volta és a vonalvezetés hiányosságai miatt a közlekedés a kívánatosnál nagyobb környezetterhelést jelent a városban. Ezért az önkormányzati tulajdonú kül- és belterületi meglévő közutak fejlesztése, földburkolatú utcákban aszfalt utak kiépítése szükséges. A kiépítetlen, ill. a nem megfelelően kialakított járdák helyett biztonságosan használható járdák építése szükséges, a lakosság bevonásával.

Intézkedés	Projektek	Ütemezés
II.4.1	Belterületi csapadékvízvezetés és gyűjtés	
	II.4.1.1 Csapadékvíz csatornahálózat fejlesztése	2019-2021
	II.4.1.2 Belvízelvezetés közmunkaprogram	2019-2021
	II.4.1.3 Csapadékvíztárolás, záportározók kialakítása	2022-2024
II.4.2	Úthálózat fejlesztés	
	II.4.2.1 Önkormányzati tulajdonú kül- és belterületi meglévő közutak fejlesztése, földburkolatú utcákban aszfalt utak kiépítése	2019-2021
II.4.3	A városközpont járdáinak egységesítése	
	II.4.3.1 Lakossági Járdaépítési Program	2019-2021
II.4.4	Közösségi terek fejlesztése	
	II.4.4.1 Köztéri szoborpark kialakítása	2022-2024
	II.4.4.2 Parkolási rendszer kiépítése a városközpontban	2019-2021

II.4.5	Kerékpáros infrastruktúra fejlesztés		
	II.4.5.1	Csárdaszállás - Mezőberény összekötő kerékpárút építése;	2022-2024
	II.4.5.2	Békés - Mezőberény összekötő kerékpárút fejlesztése	2022-2024
	II.4.5.4	Kerékpárútlétesítés a körösökig (4237-es út)	2022-2024

Közreműködő szervezetek	• civil szervezetek • önkormányzat • Körösök Völgye Natúrpark • Körös-Maros Nemzeti Park • Környezetvédelmi hatóságok
Források pontos megnevezése	városi (helyi) pályázatok, TOP, NEA, KEHOP

II.5 Energiafelhasználás hatékony és megújuló lehetőségeinek kihasználása

Az energiatakarékosságot a növekvő energiaárak és a fosszilis energiaforrások hosszú távú csökkenésének következtében, a fenntarthatóság elveinek megfelelően kellene intézményesen és individuálisan is növelni és komolyan venni. A rész cél súlypontja a városi energiaellátás gazdaságosságának, színvonalának és biztonságosságának, továbbá racionális felhasználásának növelése, az alternatív energiaforrások fokozottabb hasznosítása mellett elsősorban az intézményekben.

A térség jelentős mezőgazdasági potenciálja révén, kiváló adottságokkal rendelkezik a biomasszára alapozott energiatermelés területén, amely a mezőgazdasági struktúraváltásra is választ jelenthetne.

A Körösök-völgye páratlan értékű természeti kincssel rendelkezik (termőföld, víz). A energiaellátás megtermelésére a hatékonyság, rugalmasság és stabilitás feltétlen és gyors bevezetése adhat lehetőséget, amely elsősorban a helyi közösségi alapon szerveződő rendszerek által valósítható meg. A helyi energetikai rendszer kiépítésénél törekedni kell a környezettel való összhang megteremtésére, a táj az ember harmonikus kapcsolatára. A Körösök térségében a megújuló energiaforrások közül a biomassza rendelkezik az egyik kiemelkedő lehetőséggel. Ebben az esetben a biomassza-alapú közvetlen eltüzelés (hő energia előállítás) javasolható. A biomassza táv és hő-ellátásban való alkalmazása helyi munkahelyteremtéssel járna, ez a tevékenység nem igényel különösebb szakképzést. A biomassza termelést, összegyűjtést, előkészítést és hasznosítást a résztvevő települések lakosságának szövetkezésével érhető el. Ezzel lehetővé válna a nagyjából importból származó földgáz jelentős mennyiségű kiváltása. A biomassza energetikai célú hasznosítása hatékonyan járul hozzá a légkörszennyezés csökkentéséhez, a klímavédelemhez, olcsóbb biztonságosabb energiatermeléshez.

Továbbá kifejezetten jó adottságokkal rendelkezik a geotermikus és a napenergia potenciálját tekintve, illetve kiegészítő jelleggel a szélenergia-hasznosítás is szóba jöhet.

Az energiaellátás terén, országos szinten, a decentralizáció, az importfüggőség, valamint az energiafelhasználás csökkentésének elérése a cél.

A vidékkel kapcsolatos társadalmi felelősségvállalás és elkötelezettség megerősítéséhez a rurális rendszerek támogatottságát fokozni kell. Erre hivatkozva többen javasolják a klímaváltozással kapcsolatos speciális vidéki típusú beavatkozásokat – mint például a lokális környezettudatosság fokozása – amelyekre a legfontosabb Európai Unió dokumentumokban is történtek utalások (Európai Klímaváltozási Programok (ECCP-k); Energia- és klímacsomag tervezet 2009; EU Fenntartható Fejlődés Stratégia; Európa 2020 Stratégia; EU 6. Környezetvédelmi Akcióprogramja).

Míg maga a klímaváltozás globális összefogással kezelhető, addig annak kedvezőtlen hatásaihoz történő adaptáció és a kezelésben részt vevő aktorok felkészítése minél alacsonyabb területi szinten szükséges. Az egyes klímahatások és klímakockázati tényezők jellege is indokolja ezen feltevést, hiszen az egyes hatásokhoz lokálisan kell alkalmazkodni, s bizonyos károsanyag kibocsátási tényezők helyi szinten kezelhetők. Kiemelten

fontos ezért térségi és helyi szintű, települési léptékezésű klímastratégia kidolgozása, az alkalmazkodást elősegítő helyi kapacitások megerősítése.

Intézkedés		Projektek	Ütemezés
II.5.1	Energiafelhasználás csökkentése		
	II.5.1.1	Önkormányzati üzemeltetésű intézmények energetikai korszerűsítése (fűtésrendszer, világítás, melegvízellátás, hőszigetelés stb)	2022-2024
	II.5.1.2	Közüvilágítás bővítése	2019-2021
	II.5.1.3	Lakossági energiafelhasználás csökkentése érdekében, az energiatakarékos életmód népszerűsítése, és a lakóépületek energetikai korszerűsítése (lakossági fórum, kiadványok, tájékoztatók)	2019-2021
	II.5.1.4	Településrendezési eszközökkel elősegíteni a passzív napenergia hasznosítás lehetőségeit	2019-2021
II.5.2	A megújuló energiafelhasználás növelése		
	II.5.2.1	Önkormányzati üzemeltetésű intézmények energiaellátásának kiváltása megújuló energiaforrásokkal	2022-2024
	II.5.2.2	Klímastratégia elkészítése	2019-2021
	II.5.2.3	Passzív energiahasznosítás érvényesítése településrendezési eszközökkel	2019-2021

Közreműködő szervezetek	• civil szervezetek • önkormányzat • közintézmények • gazdasági szereplők
Források pontos megnevezése	városi (helyi) pályázatok, GINOP, TOP, NEA, KEHOP, LEADER

II.6 Zöldterületek védelme, fenntartása

Az összefüggő zöldfelületi hálózat, amely a várost átszövi és körülveszi, teljesebbé teszi a lakóövezetek és a belterületi rekreációs területek számára fontos mikroklimatikus hatást. A megfelelő zöldterületi-ellátottság levegőtisztasági, zajszűrő és esztétikai hatással bír.

A beavatkozás célja a városi környezet javítása, a biológiai aktivitás és esztétikai érték növelése, a megfelelően kialakított városi zöldfelületi rendszer a lakosság jólétét szolgálja, javítja a városi klímát, jótékonyan befolyásolja a városképet.

Mindezek érdekében a meglévő közparkok megújítása és új közparkok, közösségi terek kialakítása szükséges zöldterületeken, továbbá a lakosság számára rekreációs területként szolgáló rendezett közparkok kialakítása, ezáltal a Város összképének javítása, turistabaráttá tétele.

Intézkedés	Projektek	Ütemezés
II.6.1	Meglévő közparkok megújítása és új közparkok kialakítása zöldterületeken	
II.6.2	Szabványos játszótér kialakítása	
	II.6.2.1	Tó utcai játszótér kialakítása
		2019-2021

Közreműködő szervezetek	• civil szervezetek • önkormányzat • közintézmények • gazdasági szereplők
Források pontos megnevezése	városi (helyi) pályázatok, GINOP, TOP, NEA, KEHOP, LEADER, EFOP

II.7 Hulladékgazdálkodás

Bár az önkormányzat minden belterületi részen megszervezte a hulladék begyűjtését a lakosságtól, ám előfordul, hogy külterületi lakott részek nincsenek bekapcsolva a rendszeres gyűjtésbe. Ezen a területen a lakók illegálisan rakják le a hulladékot. A hatályos környezetvédelmi előírásoknak nem megfelelő, műszaki védelem nélküli, felhagyott szilárd kommunális hulladéklerakó, ameddig a rekultiváció meg nem történik potenciális veszélyt jelentenek a környezetre. További veszélyt jelent, hogy a szelektív hulladékgyűjtés nem terjed ki a veszélyes összetevők gyűjtésére.

A hulladékgazdálkodás szelektív gyűjtés és zöldhulladék-kezelés irányába történő kiterjesztésével javul a természetes környezet minősége, az épített környezet állapota, esztétikusabbá válik a településkörnyezet, javul a lakosság közérzete, ezáltal a település lakosságmegtartó képessége nő.

A szelektív gyűjtési rendszer kiterjesztése a társasházakra, az önkormányzati irodákra, intézményekre jelentős költségmegtakarításokat eredményezhetne a hasznosítható alkotó elemek értékesítése után.

A városban működő szelektív gyűjtőhálózat nem terjed ki ezekre az intézményekre, mivel ezeknek a hulladékfajtáknak egy része speciális. A lakosság környezettudat-formálásának egyik terepe a munkahely lehet. A közintézményekben szerzett tapasztalatok alapján a rendszer kiterjeszthetővé válik a privát szférában dolgozó irodákra is.

Célként fogalmazódik meg az országos, regionális és helyi hulladékgazdálkodási tervek prioritásainak érvényesítése, a megelőzés szempontú hulladékgazdálkodás kialakítása; környezetbarát és „a szennyező fizet” elven alapuló rendszer kialakítása; a termelési és a lakossági hulladékcsökkentés ösztönzése; a lakossági veszélyes hulladékmennyiség csökkentése és szervezett begyűjtés megvalósítása és a települési illegális hulladéklerakó helyek felszámolása, rekultivációja

A közműves szennyvízcsatornával gazdaságosan el nem látható területeken a házi szennyvíztisztítás fejlesztése preferált

Intézkedés		Projektek	Ütemezés
II.7.1	Települési illegális hulladéklerakó helyek felszámolása, rekultivációja		
	II.7.1.1	Hulladéktelep rekultivációja	2019-2021
	II.7.1.2	Közmunkaprogram keretében hulladékkal szennyezett területek felszámolása	2019-2021
	II.7.1.3	Szemétgyűjtő akciók szervezése	2019-2021
II.7.2	A végleges lerakással/tisztítással ártalmatlanított (folyékony) hulladékok mennyiségének csökkentése		
	II.7.2.1	Házi szennyvíztisztítás fejlesztése a közműves szennyvízcsatornával gazdaságosan el nem látható területeken	2019-2021
	II.7.2.2	Hulladékgyűjtő udvar(ok) kialakítása	2019-2021
	II.7.2.3	Szelektív gyűjtés társasházaknál	2019-2021
	II.7.2.4	Települési zöld hulladék begyűjtő rendszer kialakítása, zöld hulladék kezelés (komposztálás stb)	2019-2021
II.7.3	Szennyvízkezelés korszerűsítése		
	II.7.3.1	Szennyvízcsatorna rendszer korszerűsítése	2022-2024
II.7.4	Hulladékgazdálkodás tervezése		
	II.7.4.1	Hulladékgazdálkodási terv készítése a következő tervezési időszakra	2019-2021

Közreműködő szervezetek	• civil szervezetek • lakosság • önkormányzat • közigazgatási szervek • gazdasági szereplők
Források pontos megnevezése	városi (helyi) pályázatok, GINOP, TOP, NEA, KEHOP, LEADER, EFOP

III. A Fenntarthatósági Program gazdasági célkitűzései és feladatai

A fenntartható helyi gazdasági rendszer előnyben részesíti a helyi lehetőségeket, adottságokat és erőforrásokat, prioritásként jelenik meg a környezeti szempontok érvényesítése, a környezetet érő terhelések minimalizálása.

Ezen forrásokat kizárólag olyan módon szabad felhasználni, hogy azok közvetlenül többletbevételeket termeljenek, vagy kiadáscsökkentést eredményezzenek, esetleg új munkahelyeket generáljanak. A városnak olyan gazdasági, pénzügyi döntéseket is fel kell vállalnia, melyeknek azonnali hatásuk nincs, de hosszú távon, illetve belátható időn belül a város adottságait fejlődését pozitív irányba terelik. Így nem kerülhető el az intézményrendszer működésének felülvizsgálata sem, különösen annak ismeretében, hogy az állam részéről erős központosítási törekvések tapasztalhatóak.

III.1 Hatékony önkormányzati gazdálkodás kialakítása

Mezőberény önkormányzati vagyongazdálkodásának alapvető célja továbbra is, hogy az önkormányzati vagyon összességében növekedjen, vagyonvesztés ne következzen be. Alapelv, hogy a vagyonértékesítésből származó bevételek nem szolgálhatnak működési célokat, csak fejlesztésre, vagyongyarapításra fordíthatók. A városi kötelező és a vállalt feladatok ellátása az önkormányzat feladata, így a stratégiai szintű beavatkozás célja a városi önkormányzati feladatok ellátásához szükséges tőke előteremtése, biztosítása, biztosítva ezzel a lakosság megfelelő életminőségét és elősegítve a Város és az ott található intézmények fejlődését. További célok még a bevételek és kiadások egyensúlyának megteremtése, a költségvetési arányok jelenlegi helyzetének felmérése, a közpénzek gazdaságos és hatékony elosztása, a bevételek növelése pályázatok és vissza nem térítendő támogatások révén.

Intézkedés	Projektek	Ütemezés
III.1.1	Önkormányzati bevételek növelése	
III.1.2	Hatékony intézményi struktúra kialakítása	
	III.1.2.1 szervezetfejlesztés	2019-2021

Közreműködő szervezetek	• önkormányzat
Források pontos megnevezése	önkormányzati saját források, KÖFOP

III.2 Hagyományos termelési módok és termékek előállításának támogatása

A térség gazdaságfejlesztési perspektíváinak egyik sarkalatos szegmense a történelmi hagyományokon kialakult, minőségi helyi termék előállításának és értékesítésének az ösztönzése. Az elmúlt években a gazdálkodók egyre inkább felismerték ennek piaci lehetőségeit is és megindultak azok a helyi kezdeményezések, amelyek a családi termelőket segítik portékájuk helyben történő értékesítésében. Természetesen a minőségi áruk előállításához, a vásárlókhoz való eljutás könnyítésén túl, a jövőben szükségessé válik a termelés feltételeinek javítása is.

A földműveléshez részben a szántóföldi gazdálkodás és kertészeti hagyományok kapcsolódnak.

E térségben a hagyományok fontos részét képezi a kézművesség.

Az erőforrásokkal kíméletesen gazdálkodó, hatékony és fenntartható mezőgazdaság megélhetési forrást biztosít és segít fenntartani a természeti, környezeti értékeket egyaránt. A tevékenységek révén lehetővé válik a vidéki térségek gazdasági vérkeringésbe történő bekapcsolása, a térség gazdaságának diverzifikálása, jövedelemtermelő képességének növelése, az erőforrások, adottságok hosszú távú megőrzése és az egyedi gazdasági arculat megteremtése.

A beavatkozások során várhatóan nő a helyben előállított termékek fogyasztása, a helyben foglalkoztatottak száma, a vállalkozások száma és az önkormányzati adóbevételek. Hosszabb távon csökkenhet az elvándorlás, a szociálisan rászorulóknak száma, illetve nő a GDP és a lakosság jövedelmi színvonala.

Intézkedés	Projektek	Ütemezés
III.2.1	Helyi mezőgazdasági termékek előállításának ösztönzése	
	III.2.1.1 Gyógynövénytermesztés népszerűsítése	2019-2021
	III.2.1.2 Mezőgazdasági és Helyi sajátosságra épülő közmunkaprogramok	2019-2021
	III.2.1.3 Biotermékek előállítása – biotermesztés, biotermelés	2019-2021

III.2.2	Helyi kézműves termékek előállításának ösztönzése		
	II.2.2.1	Térségre jellemző alapanyagok felhasználásával készülő kézműves termékek előállításának ösztönzése	2019-2021
	II.2.2.2	Rövid ellátási láncok létrehozása, helyi termékek piacra jutásának segítése	2019-2021

Közreműködő szervezetek	• önkormányzat • Gazdasági társaságok, vállalkozások, • Civil szervezetek
Források pontos megnevezése	TOP, VP, LEADER, NEA

III.3 Vállalkozói szektor fejlesztése

A stratégia rész célja az ipari termelő egységek letelepedésének elősegítése, melyek alacsony környezeti terhelés mellett nagy hozzáadott értékű termékeket állítanak elő. Az ipar fejlesztésének további célja a Városban képzett szakemberek számára helyi munkalehetőség biztosítása. A fenntartható fejlődés szellemében prioritást élvez a megújuló energiákra alapozott (környezetipar) telepítése, amelyek a megújuló energiát hasznosító berendezéseket állítanak elő (pl. napkollektor, széltubina).

A vállalkozói szektor piacra segítése érdekében a városban található befektetési lehetőségek feltérképezése, népszerűsítése által sikeres magánberuházások generálása, elsősorban mezőberényi munkahelyek létrehozása érdekében.

Helyi vállalkozás-támogatási program kidolgozása és működtetése révén a városban beruházni kívánó vállalkozások megtelepedésének elősegítése, ügyintézésének előmozdítása, ezáltal sikeres magánberuházások generálása valósulhat meg. A vállalkozások technológiai, infrastrukturális és ingatlan jellegű fejlesztéseinek támogatása, együttműködésének és piacra jutásának segítése, javítja munkahelyteremtő képességüket és jövedelmezőségüket.

Intézkedés		Projektek	Ütemezés
III.3.1	Iparfejlesztés		
	III.3.1.1	Környezetipar telepítése	2022-2024
	III.3.1.2	Megvalósuló ipari területen hely biztosítása	2019-2021
	III.3.1.3	Befektetési projektportfólió összeállítása, népszerűsítése	2019-2021
III.3.2	Vállalkozói, szakmai tudástranszfer fejlesztése		
	III.3.2.1	Tudásfórumok, kiállítások szervezése a helyi vállalkozások számára	2019-2021
	III.3.2.2	Vállalkozóösztönző programok	2019-2021
	III.3.2.3	Vállalati igényekre alapozott képzésfejlesztési program kidolgozása (felnőtt képzési tanfolyamok, szakirányú továbbképzések)	2019-2021
	III.3.2.4	Felsőoktatási intézmények és a vállalkozások közötti hosszú távú együttműködések kialakítása szervezetfejlesztési stratégia mentén	2019-2021

Közreműködő szervezetek	• önkormányzat • Gazdasági társaságok, vállalkozások, • Civil szervezetek
Források pontos megnevezése	TOP, GINOP, VP, LEADER, EFOP

III.4 Vendéglátás, idegenforgalom, turizmus fellendítése

Mezőberény egyrészt a természeti értékeivel tud a hazai idegenforgalomba bekapcsolódni és szolgáltatásokat nyújtani. A Kettős-Körös és holtágai, tavak vízi adottságai, a védett természeti értékek (a KMNPP területei), a növények, a nagyvadak, a napsütéses órák magas száma speciális lehetőségeket kínálnak. A természeti értékek mellett a pont-szerűen előforduló jelentősebb turisztikai célpontok esetében a művi adottságok egyházi és világi emlékei, valamint az azokra sokszor ráépülő rendezvények (kongresszusi turizmus, kulturális rendezvények, néprajzi adottságok, sportesemények stb.), bírnak kiemelt jelentőséggel.

Mivel a város vonzerő-adottságainak többsége önmagában jelentős egyedi vonzást nem képvisel, ezért a versenyképes kínálat kialakításához az egyes adottság-elemek összekapcsolásával „utazási csomag” összeállítása szükséges. A térség adottságai elsődlegesen az (egyre inkább összefonódó) aktív- és ökoturizmus, első sorban a vízi, a kerékpáros, a gyalogos, a lovas és a horgász turizmus számára nyújt kiváló lehetőségeket.

A Körösök Völgye Natúrparc tagtelepüléseként Mezőberény is hozzá tud járulni a Körösök Völgye brand megteremtéséhez.

A szálláshely fejlesztések tekintetében egyfelől a meglévő szálláshelyek minőségi fejlesztése, másrészt, ahol a kereslet indokolja új szálláshelyek létesítése szükséges. Leginkább a zöld turizmushoz kapcsolódó szálláshelyfejlesztések támogatandók. Ezek közül is kiemelendő a kempingek és ifjúsági szállások létrehozása, melyekre a térségbe látogató vendégek összetételét tekintve nagy szükség lenne.

Nem megfelelően kiépítettek azonban a vízi túrázás és a vízi sportok infrastrukturális feltételei a folyókon, holtágakon és csatornákon, fejlesztendő a gyalogos és kerékpáros túrázás feltételei, hiányoznak a lovas túraútvonalak és egyéb aktív turisztikai fejlesztések. A Wenckheim-Fejérvár kastély látogatóbarát fejlesztése növelheti a Körösök Völgye vonzerejét és színesítheti kínálatát.

Intézkedés	Projektek	Ütemezés
III.4.1	Szálláshelyek és vendéglátóhelyek számának bővítése	
	III.4.1.1 Középiskolai kollégium felújítása során minőségi idegenforgalmi szálláshelyek létrehozása	2019-2021
III.4.2	Rekreációsturisztikai fejlesztések	
	III.4.2.1 Ifjúsági játszó, játszótér	2019-2021
	III.4.2.2 Lovas turizmus fejlesztése	2019-2021
	III.4.2.3 Sport turizmus fejlesztése	2019-2021
	III.4.2.4 A Wenckheim–Fejérvár kastély teljes felújítása, funkciójának bővítése, kastély belső udvarának rendezése	2022-2024
	III.4.2.5 Hosszútó komplex rehabilitációja	2022-2024
	III.4.2.6 Szabadidő eltöltés, horgászat, vadászat, sport park felnőtt fitness	2019-2021

	III.4.2.7	Hajókikötő építése a kettőskörösön	2022-2024
	III.4.2.8	Kettőskörös turisztikai fejlesztése	2022-2024
	III.4.2.9	A Kálmánfürdő bővítése, korszerűsítése (nyári öltöző, új medence, tanuszoda)	2022-2024
	III.4.2.10	Sportpálya (öltöző, lelátó) felújítása, tágabb környezetének rendezése, parkoló kialakítása	2022-2024

Közreműködő szervezetek	• önkormányzat • Gazdasági társaságok, vállalkozások, • Körösök Völgye Natúrpark • Civil szervezetek
Források pontos megnevezése	TOP, GINOP, VP, LEADER, EFOP

7. Stratégiai Illeszkedésvizsgálat

7.1. Helyi Községi Fejlesztési Stratégiai Program (2014-2020)

A lokális fenntartható fejlesztés csak a szubszidiaritás elvén keresztül érvényesülhet hatékonyan, azaz a problémák során felmerülő szükségletek kielégítése során részvételen alapuló, integrált döntéshozási folyamatokat kell kialakítani. A decentralizált önkormányzati rendszerek mellett ehhez nélkülözhetetlen egy erős identitással rendelkező, alulról szerveződő, a fejlesztésekre fogékony, érdekelt és elkötelezett helyi közösség megléte.

A HKFS Terület- és Településfejlesztési Operatív Program 7. prioritásához kapcsolódóan integrált és programalapú fejlesztéseket tervez a helyi közösségek részvételének és tudatosságának fokozása, a helyi társadalmak megújítása, valamint a helyi és közösségi alapú gazdaság fejlesztése érdekében. E cél elérésnek eszköze a városok kulturális és közösségi életének megújítása, közösségi alapú gazdaságfejlesztési módszertanok kialakítása és elterjesztése a helyi lakosság, civil szervezetek, vállalkozások és önkormányzatok együttműködésével, illetve kezdeményezésére készülő integrált, közösségfejlesztést és helyi identitástudatot elősegítő, elsődlegesen kulturális és közösségi tartalmú, a helyi közösség fejlesztését támogató stratégiai program.

A stratégia jövőképe, hogy Mezőberény megőrizve mezővárosi jellegét a térség kiemelkedő szereplője és vonzó idegenforgalmi központja legyen. Nemzetiségi hagyományokra épülő népművészeti értékeit megőrző turisztikai, kulturális központi jellege mellett Mezőberény minden polgára számára nyitott, nyüzsgő, elbűvölő közösségi terekkel rendelkezzen, amelyek széleskörű, színvonalas kulturális és szabadidős lehetőségeket biztosítanak.

A fenti célok elérése érdekében tervezett és a LA21 programhoz is kapcsolódó műveletek az alábbiak:

- Községi és kulturális terek kialakítása, fejlesztése
- Kulturális és közösségi programok támogatása
- Hagyományokon, helyi értékeken és helyi örökségen alapuló fejlesztések, közösségi gazdaságfejlesztés
- Kulturális társadalomfejlesztési programok: Intra- és intergenerációs fejlesztések, társadalmi inklúzióval és integrációval kapcsolatos programok
- A város vonzerejét javító kulturális és szabadidős fejlesztések
- Kulcsprojekt: Népművészeti-Nemzetiségi-Gasztronómiai Hagyományok Háza
- Kulcsprojekt: művelődési ház magastető ráépítés

7.2. Helyi Esélyegyenlőségi Program (2018-2023)

A rendszerszemléletű lokális fenntartható fejlődés alappillére (dimenziója) a befogadó (inklúzív) társadalom, azaz olyan helyi közösségek kialakítása, ahol az alapszolgáltatásokhoz történő hozzáférés minden társadalmi csoportnak biztosított, kiváltképp a kisebbségek, szegények, gyermekek, idősek és a fogyatékkal élő társadalmi csoportok esetében. Az esélyegyenlőség biztosításának alapfeltételei a méltányosság, szolidaritás és a demokrácia megléte. A város esélyegyenlőségi programban foglalja össze a fenntartható társadalom helyi kialakításának prioritásait, céljait és ezek elérését biztosító intézkedéseket. A LA21 Program társadalomfejlesztési pillérének közvetlenül illeszkedni kell a HEP célrendszerébe.

A HEP kiemelt figyelmet fordít célcsoportjai, a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, különösen a mélyszegénységben élők, romák, gyermekek, nők, idősek, fogyatékkal élők helyzetére. Mezőberény Város

Önkormányzata mindent megtesz annak érdekében, hogy az érintett célcsoportok a saját településen jussanak lehetőséghez az oktatás, a kultúra, a sport, a szociális és egészségügyi szolgáltatás, a foglalkoztatás, a lakhatás, valamint a közlekedés és a kommunikáció területén. Lehetőséget teremt arra, hogy helyi pályázatok meghirdetésével anyagi támogatásban részesítse az esélyegyenlőség biztosítására irányuló törekvéseket.

A HEP sérülékeny társadalmi csoportokat célzó fejlesztési javaslatai az alábbiak:

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vonatkozásában:

- (i) Életviteli tanácsadás;
- (ii) kompetenciafejlesztés
- (iii) népi kismesterség képzés

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vonatkozásában:

- (iv) kortárs csoport, deviancia kezelése
- (v) kiscsoportos komplex foglalkozások a szülők és gyermekek bevonásával
- (vi) az oktatás-nevelés minden szintjén, óvodától
- (vii) a középiskoláig egészségvédelmi programok megvalósításának ösztönzése

A nők helyzete, esélyegyenlősége vonatkozásában:

- (viii) érdekcsoportok létrehozása
- (ix) Képzések, tanfolyamok szervezése

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vonatkozásában:

- (x) Tájékoztatás az igénybe vehető támogatásokról
- (xi) közösségi életbe való bevonás
- (xii) Képzések szervezése, informatikai képzés

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vonatkozásában

- (xiii) akadálymentesítés
- (xiv) Célzott egészségügyi programok

7.3. Mezőberény Gazdasági Programja (2015-2019)

A LA21 Program integrált fenntarthatósági szemléletű stratégiája különös hangsúlyt fektet a hosszú távon működni képes, hatékony, minőségi termelés és szolgáltatást produkáló helyi gazdaságfejlesztési célokra. Mezőberény Város Önkormányzata 2015-2019 időszakra hatályos Gazdasági Programjának kiemelt céljai – hasonlóan a korábbi évekhez – továbbra is:

- A pénzügyi egyensúly biztosítása, az önkormányzat és az általa fenntartott intézmények működőképességének megőrzése.
- Az önkormányzati bevételi források növelése.
- Az előzőek mellett az önkormányzati vagyon megtartása, gyarapítása.

A LA21 stratégia az alábbi gazdasági célokhoz és feladatokhoz kapcsolódik közvetlenül:

1. Munkahelyek, gazdaság:

- újszerű termelési technológia feltételeinek kialakítása a kertészetnél
- napelemes rendszerek építése és hasznosítása a mezőberényi közintézményekben
- Kálmán fürdő gyógyászati fejlesztése, meglévő gyógyvíz jobb kihasználása, gyógy-turizmus elősegítése, esetleg téli használatra alkalmassá tétel

- "Öngondoskodó háztáji program" folytatása, kiteljesítése.

2. Infrastruktúra:

- a szennyvíztisztító telep technológiai felújítása elkerülhetetlen
- belterületi útjaink folyamatosan romló állapotban vannak, javítanunk kell a helyzeten, amelynek első lépése a város közlekedési koncepciójának felülvizsgálata lehet
- a sportolás feltételeinek javítása
- belterületi csapadékvíz hálózat korszerűsítése, II. ütem megkezdés,
- kerékpárutak felújítása és fejlesztése
- közösségi közlekedés fejlesztés Mezőberényben
- a gyermekek körülményeinek javítása az óvodákban és az általános iskolában,
- közintézménye - pl. Városháza, Széchenyi úti egészségügyi épület - akadálymentesítés
- folytatni kell a Wenckheim-Fejérváry kastély épületének felújítását, korszerűsítését
- városközpont korszerűsítése, élhetőbb központ kialakítása
- a peremterületeken élők körülményeinek javítása

3. Civilek, közélet:

- a civilek támogatása, a velük való együttműködés kiemelten fontos része kell legyen a következő 5 éves ciklusnak is, lehetőségeink függvényében folytatni kell az anyagi támogatásukat
- fiatalok bevonása a döntés-előkészítésbe
- kapcsolataink ápolása, bővítése

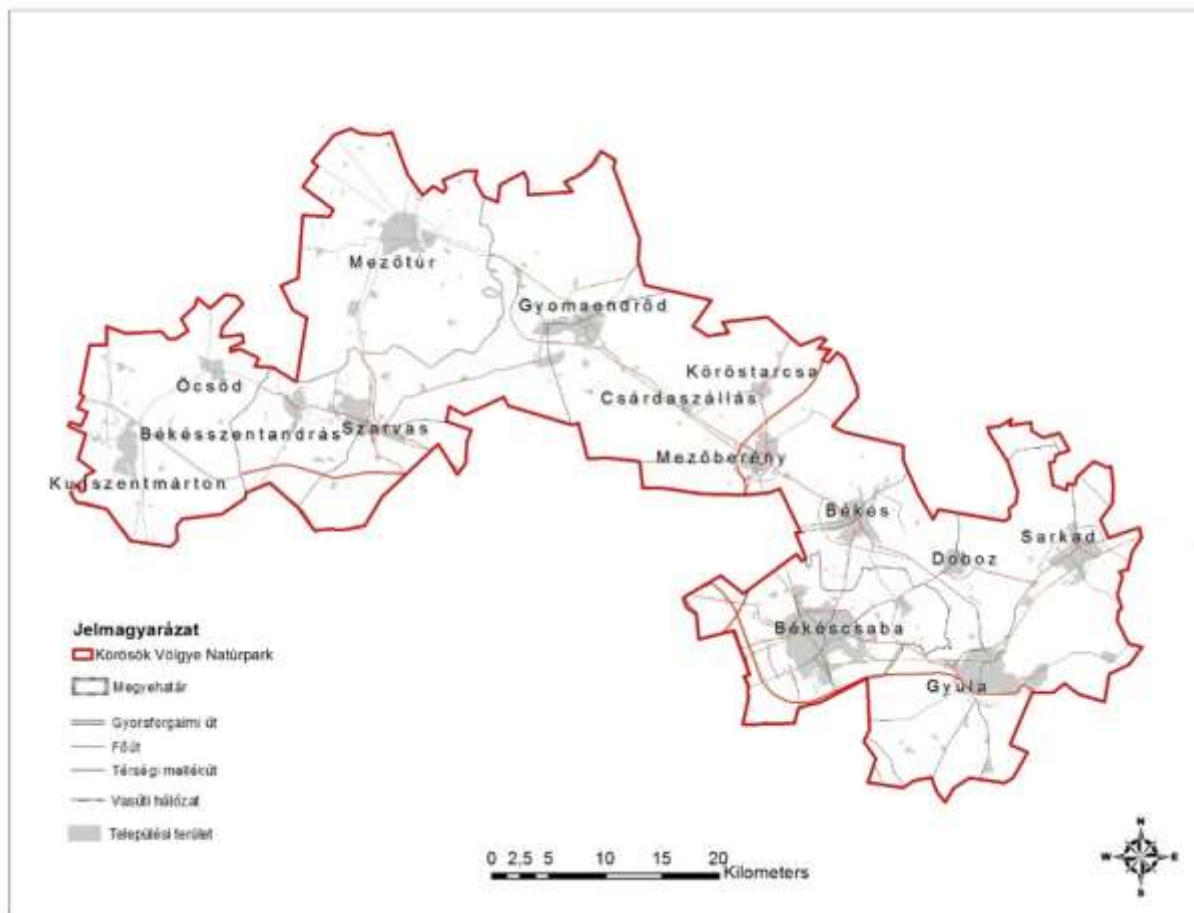
7.5 KVNP Stratégia (2015-2019)

A LA21 program társadalmi és gazdasági dimenzióival harmónikusan fejlesztendő, ún. „fenntarthatósági pillére” a környezeti és ökológiai rendszerek. A fenntartható fejlődés program stratégiai illeszkedésének vizsgálata során Mezőberény Város Környezetvédelmi Programja adhatna viszonyítási pontot, azonban a program 2006-os elkészítése óta nem került sor annak felülvizsgálatára.

Jelen vizsgálat ezt a hiányosságot is igyekszik pótolni, ugyanakkor – a kapcsolódási pontok meghatározásához - kiemelt jelentőséggel bír a 2015-ben elfogadott Körösök Völgye Natúrpark Koncepció és Stratégiája. Mezőberény natúrparki településként tudja fejlesztéspolitikájában e stratégiát alkalmazni. A natúrpark a természeti és kulturális örökség fenntartásán alapuló, a helyi önkormányzatok, társadalmi szervezetek és az érintett lakosság összefogása eredményeként létrejövő tájszintű terület- és vidékfejlesztési együttműködés. A natúrparkok a helyi tudás, kultúra és gazdaság, kiemelt helyen az ökoturizmus, illetve a helyi közösségek fejlesztésével, hozzájárulnak a helyi nevezetességek, természeti értékek, a népi kultúra, a helyi hagyományok, az érintett terület táji természeti és kulturális örökségének megőrzéséhez, a környezeti szemlélet formálásához, és a tájszintű gondolkodás és a táj iránti fogékonyság növeléséhez, a munkahelyteremtéshez és a lakosság életminőségének javításához.

A Körösök Völgye Natúrpark (KVNP) területének gerincét a Körös folyók alkotják. A mintegy 208 ezer hektáros térség a Fekete-, Fehér-, Kettős- és Hármaskörösök által „felfűzött” 14 település határában, a Berettyó–Körösvidék és a Körös-Maros köze középtájak találkozásánál, hazánk tiszántúli részén található (28. ábra).

28. ábra: A KVNP által érintett települések

Forrás: KVNP 2014

A KVNP fejlesztési koncepciója és stratégiája 14 önkormányzat, két megye és egy régió számára fogalmaz meg koherens célokat és cselekvési keretet. A terület mintegy háromnegyede Békés megyében található, amihez kisebb szomszédos Jász-Nagykun-Szolnok megyei területek csatlakoznak.

A 2002-ben létrejött, békéscsabai székhelyű Körösök Völgye Natúrpark Egyesület tekinthető az első olyan szerveződésnek, amely felismerve a Körösök völgyéért történő széles körű együttműködés fontosságát, a Körös menti települések önkormányzatait és civil szervezeteit igyekezett a cél érdekében összefogni. A felálló munkacsoport egyik első feladatát jelentette e kiterjedt régió – a turizmus számára is – helyesen definiált, országhatár nélküli megjelenítése, hiszen a folyókkal átszőtt térség értékeit különálló elemeiben ugyan sokan tisztelik, ápolják és népszerűsítik, de összetartozó tájegységként kevesekben él. 2019-ben összesen 22 tagja van, amelyből 11 települési önkormányzat, köztük Mezőberény Város Önkormányzata.

A Körösök Völgye Natúrpark Egyesület egyik legfontosabb küldetése, hogy a Körösök völgyét, mint egybefüggő földrajzi területet népszerűsítse, megismertesse természeti, kulturális értékeit, turisztikai attrakcióit. Az egyesület ennek megfelelően olyan tevékenységeket valósít meg, amelyek a terület turisztikai vonzerejét növelik, hosszú távon pedig elősegítik a gazdaság élénkítését, az itt élők életkörülményeinek javítását.

8. Monitoring Javaslat

A monitoring célja

A partnerkapcsolatok és programok beindítása, működtetése. A terv végrehajtása közben adatgyűjtés a folyó tevékenységekről, a szolgáltatásokban és a rendszerekben bekövetkezett változásokról.

- Az erőforrásigények és források meghatározása.
- Kivitelezési ütemterv.
- Az önkormányzati költségvetés és az akcióterv közötti „híd” megteremtése.
- A programok kivitelezése.
- A tevékenységek és eredmények dokumentálása.
- A sikerek és problémák felismerése, jelentéskészítés.

A visszacsatolás és értékelés célja

Az előrehaladás és teljesítmény hagyományos értékelése célközpontú mutatók segítségével. A szolgáltatók és felhasználók tájékoztatása az eredményekről. A konzultáció, felülvizsgálat és/vagy tervezési folyamat megismétlése meghatározott küszöböknel.

- Értékelő csoportok létrehozása.
- Értékelés időbeosztásának meghatározása.
- Célokra alapuló mutatók kidolgozása.
- A jelentés kereteinek definiálása.
- Értékelés elvégzése.
- A partnerek tájékoztatása az értékelés eredményeiről.

Cselekvési terv

1. Fenntarthatósági megbízott és monitoring csoportok kijelölése

A fenntarthatósági tervben leírtakkal, valamint a Város környezeti fenntartásával kapcsolatos feladatok koordinálására, a fenti tervben leírt feladatok betartásának figyelemmel kísérésére, a fenntarthatósági terv felülvizsgálatához szükséges lakossági véleménygyűjtéshez fenntarthatósági megbízott kijelölése szükséges.

2. Fenntarthatósági terv felülvizsgálata

Jelen Környezeti Fenntarthatósági Terv felülvizsgálatát évente 1 alkalommal felül kell vizsgálni, a fenntarthatósági megbízott által begyűjtött lakossági és intézményi vélemények figyelembe vételével, ennek megfelelően a szükséges módosításokat el kell végezni.

3. Tudatformálás, konzultációk, gyűlések tartása

Évente két alkalommal – tavasszal és ősszel – konzultáció szervezése a környezeti fenntarthatósági tervben foglaltak megvalósításáról, valamint az elhangzott vélemények, ajánlatok kiértékelése és a fenntarthatósági terv ennek alapján történő felülvizsgálata.

Monitoring rendszer szereplői

Polgármester

Bizottsági elnökök

- Humánügyi Bizottság
- Pénzügyi Gazdasági Bizottság
- Jogi, Ügyrendi, Közbiztonsági és Esélyegyenlőségi Bizottság

Az Önkormányzat által fenntartott oktatási Öntézmények vezetői

- Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégium vezetője
- Mezőberény Ált. Ösk. Alapfokú Művelődési Öskola és Kollégium vezetője

Az önkormányzat által fenntartott óvodák vezetői

- Mezőberény Város Óvoda vezetője

Az önkormányzat által fenntartott közintézmények vezetői

- Városi Közszolgáltató vezetője
- Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat vezetője
- Orlai Petrics Soma Kulturális Központ

Polgármesteri hivatal munkatársai

- Jegyző
- Aljegyző
- Hatósági és Titkársági Osztály
- Pénzügyi Osztályvezető
- egyéb munkatársak

Civil szervezetek, helyi közösségek

A fenti csoportvezetőivel történt egyeztetések alapján a monitoring csoportban – az LA21-ben – a vezetők kerülnének megjelölésre, akik, adott esetben kijelölik az adott iroda azon munkatársát vagy munkatársait, akik a konkrét monitoring feladatot ellájtják.

Indikátorok

A Local Agenda 21 program keretén belül szükség van az előrehaladás, a bekövetkezett változások, a teljesítmény értékelésére. Az egyes részek előrehaladásának méréséhez olyan mutatószámok (INDŐKÁTOROK) szükségesek, amelyek segítségével értékelhetők a bekövetkezett változások. Az indikátorok a környezeti, társadalmi-, gazdasági folyamatok elemzéséhez, teljesítményértékeléshez segítenek és az információkat közérthető formában juttatják el a célszemélyekhez. Hozzájárulnak a társadalom szereplőinek tudatossága és viselkedése közötti eltérés csökkentésére, segítik a döntési folyamatok koordinációját- mindezt a fenntarthatóság alapelveinek érvényesülése érdekében.

Az indikátorok meghatározásánál jól mérhető, a KSH adatbázisában és a helyzetelemzés fejezeteiben is szereplő és alkalmazott statisztikai paramétereket választottunk, melyeket táblázatos formában foglaltunk össze. Ezen fenntarthatósági pillérenként készített táblázatok évenkénti kitöltésével és kiértékelésével hosszú távon is nyomon követhetők az időközben bekövetkezett változások, folyamatok.

Fontos hangsúlyozni, hogy az egyes indikátorok nem elsősorban egy-egy állapot leírására törekednek, hanem a LA21 előrehaladásával, megvalósulásával kapcsolatos változásokat mutatják be, és alkalmasak a közösségi teljesítmény mérésére, vagy akár az országos, ill. nemzetközi trendekkel való összehasonlításra.

A meghatározott célkitűzések megvalósulásának nyomon követése elsősorban az Önkormányzat feladatkörébe tartozik. Továbbá biztosítani kell a szolgáltatók, a lakosság tájékoztatását az eredményekről és a bekövetkezett változásokról.

Az indikátorok összegyűjtése pillérenként és célonként más-más intézmény feladata. Az oktatással kapcsolatos indikátorok és adatok összegyűjtése az oktatási intézmények feladata, melyből éves adatszolgáltatást kell adjon az Önkormányzat részére. A demográfiai adatok összegyűjtéséért az Önkormányzat illetékes osztálya a felelős. Az infrastruktúra adatait a szolgáltatók kötelessége szolgáltatni. A hulladékgazdálkodással kapcsolatos információkat a közszolgáltatóknak kell összegyűjteni adott évre vonatkozóan. Az egészségügyi, szociális és közbiztonsággal kapcsolatos indikátorok összegyűjtése szintén az Önkormányzat feladata segítséget kérve az érintett intézmények vezetőitől. A gazdasági pillérrel kapcsolatos összes adat összegyűjtése, kiértékelése az Önkormányzat feladata, csakúgy, mint a kitűzött célok megfogalmazása. A kulturális adatok szolgáltatásáért a Város kulturális intézményei a felelősek.

<i>Részcélok</i>	<i>Indikátorok</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>
Általános adatok	1 állandó népesség száma (fő)	10,756	10,751	10,647	10,541	10,424	10,354
	2 elvándorlások száma (eset)	165	174	197	209	243	234
	3 Odavándorlások száma (eset)	175	185	179	140	197	219
Egészségügyi helyzet fejlesztése	4 Működő háziorvosok száma (fő)	5	5	5	5	5	5
	5 Működő házi gyermekorvosok száma (fő)	2	2	2	2	2	2
	6 A háziorvosok által ellátott szolgálatok száma (szolgálat)	5	5	5	5	5	5
	7 A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (szolgálat)	2	2	2	2	2	2
	8 A háziorvosi ellátásban a megjelentek és a meglátogatottak száma összesen (eset)	56,081	63,328	65,891	68,591	73,166	72,022
	9 A házi gyermekorvosi ellátásban a rendelésen megjelentek száma (eset)	17,922	18,302	18,853	18,776	18,879	19,085
	10 A házi gyermekorvosi ellátásban a látogatások száma összesen (eset)	914	867	718	900	732	771
	11 A háziorvosi ellátásban a rendelésen megjelentek száma (eset)	52,868	60,924	64,121	66,864	71,596	70,583
	12 A háziorvosi ellátásban a lakáson történt beteglátogatás (eset)	3,213	2,404	1,770	1,727	1,570	1,439
	13 Megjelenési esetek száma a járóbeteg szakellátásban (székhely szerinti adat (eset)	32,469	33,325	32,150		31,405	29,775
	14 Beavatkozások száma a járóbeteg szakellátásban (székhely szerinti adatok) (db)	119,210	116,479	110,625		113,054	106,855
	15 Gyógyszertárak száma (humán) (db)	3	3	3	3	3	3
Szociális helyzet fejlesztése	16 Nyilvántartott álláskeresők száma összesen (fő)	813	624	624	596	536	439
	17 Éven túl nyilvántartott álláskeresők száma	302	181	143	150	179	151
	18 Járadék típusú ellátásban részesülők/Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő)	1	1	1	1	1	1
	19 Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek havi átlagos száma (fő)	331	306	183	197	200	152
	20 Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (fő)				278	835	384
	21 Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni)	1,303	841	1,037	1,578	1,550	1,892
	22 Munkavállaló korú népesség	6,684	6,612	6,459	6,324	2,820	6,052
Oktatás, képzés fejlesztése	23 Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (fő)	380	361	373	364	366	353
	24 Az általános iskolai osztályok száma a nappali oktatásban	35	36	35	34	35	34

Részcélok	Indikátorok	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	(gyógypedagógiai oktatással együtt) (db)						
	25 Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (fő)	807	811	772	757	749	716
	26 A napközis tanulók száma a nappali oktatásban az általános iskolákban (iskolaotthonos tanulókkal együtt) (fő)	305	316	319	395	371	386
	27 Általános iskolai főállású pedagógusok száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (fő)	70	64	67	71	72	75
	28 Naponta bejáró általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (fő)	44	36	36	32	27	21
	29 Számítógépek száma az általános iskolai feladat ellátási helyeken (db)	99	421	424	424	489	490
	30 Középiskolai osztályok száma a nappali oktatásban (db)	20	21	21	21		
	31 Középiskolai tanulók száma a nappali oktatásban (a hat-, nyolc évfolyamos gimnáziumok megfelelő évfolyamaival együtt) (fő)	602	636	615	597		
	32 Gimnáziumi tanulók száma a nappali oktatásban (a hat-, nyolc évfolyamos gimnáziumok megfelelő évfolyamaival együtt) (fő)	602	636	615	597	541	519
	33 Középiskolai főállású pedagógusok száma (fő)	46	45	45	49		
Közbiztonság fejlesztése	34 Településőrök száma (fő)						
	35 Bűncselekmények száma (db)						
Kulturális élet fellendítése	36 A települési könyvtárak beiratkozott olvasóinak száma (fő)	1,091	909	1,245	1,139	1,168	975
	37 Múzeumi kiállítások száma (db)	16	13	10	9	13	13
	38 Múzeumi látogatók száma (fő)	3,883	3,467	2,514	3,778	7,711	4,507
	39 Rendszeres művelődési foglalkozások száma (db)	1,556	1,204	3,183	2,643	2,580	1,846
	40 Rendszeres művelődési formákban résztvevők száma (fő)	2 656	1 283	2 631	1 213	2 052	1 039
	41 Kulturális rendezvények száma (db)	220	241	361	339	371	337
	42 Kulturális rendezvényeken részt vevők száma (fő)	126,377	91,917	104,664	107,723	103,497	142,315
	43 Alkotó művelődési közösségek száma (db)	118	24	66	32	32	24
	44 Alkotó művelődési közösségek tagjainak száma (fő)	1,289	380	1,183	428	431	352
Az Önkormányzat és az önkormányzati intézmények	45 önkormányzati bevételek összesen (ezer Ft)				2,253,148	1,718,103	1,912,094
	46 önkormányzati kiadások összesen (ezer Ft)				2,151,085	1,857,627	2,088,359

<i>Részcélok</i>	<i>Indikátorok</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>
hatékony működéséhez szükséges gazdasági feltételek megteremtése	47 adóbevételek (ezer Ft)				332,893	315,305	306,421
	48 összes felvett támogatás (ezer Ft)				702,745	717,157	765,453
	49 összes elnyert pályázati forrás (ezer Ft)				635,872	315,427	460,332
	50 összes kifizetett pályázati önerő (ezer Ft)				-	18,343	8,833
Mezőgazdaság fejlesztése	51 összes mezőgazdasági használatú földterület (ha) 2010						7,918
	52 egyéni gazdaságok száma (db) 2010						882
	53 kistermelői gazdaságok száma (db)						
	54 mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdasági szervezetek száma (db) 2010						893
	55 biotermesztés alatt álló földterület (ha)						
Gazdasági szektor (kereskedelem, szolgáltatás) fejlesztése	56 ipari szektorban foglalkoztatottak száma (fő)						
	57 ipartelepek száma (db)						
	58 bejegyzett vállalkozások száma (db)						
	59 környezetbarát technológiák alkalmazása (%)						
Vendéglátás, idegenforgalom, turizmus fellendítése	60 szálláshelyek száma (db)			3	3	3	3
	61 összes szállásférőhelyek száma (db)			97	97	97	97
	62 vendégéjszakák száma az összes szálláshelyen (vendégéjszaka)			2,896	2,998	3,295	3,082
	63 külföldiek által eltöltött vendégéjszakák száma az összes szálláshelyen (vendégéjszaka)			2	2	2	3
	64 vendéglátóhelyek száma (db)						58
	65 turisztikai információs pontok, irodák száma (db)						
	66 összes elszállított települési szilárd hulladék mennyisége (t)						
Környezeti elemek és rendszerek állapotának javítása, védelme	67 a lakosságtól szelektív hulladékgyűjtésben elszállított települési szilárd hulladék mennyisége (t)						
	68 Egyéb szervektől hagyományos módon elszállított hulladék mennyisége (tonna)			263	277	300	126
	69 Közterület tisztításból származó elszállított hulladék mennyisége (tonna)	275	187	85	33	179	80
	70 Közterületen elkülönítetten gyűjtött hulladék mennyisége (tonna)	3	6		6	5	1
	71 Lakosságtól elkülönített gyűjtéssel elszállított hulladék mennyisége (tonna)						99
	72 Lakosságtól hagyományos módon elszállított hulladék mennyisége (tonna)	2,864	2,507	2,362	2,489	2,400	2,439

Részcélok	Indikátorok	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	73 Lakosságtól lomtalanítással elszállított hulladék mennyisége (tonna)	45	99	25	34	23	59
	74 Összes elszállított települési szilárd hulladék (tonna)	3,186	2,799	2,734	2,838	2,907	2,803
	75 Az újráfeldolgozott hulladékból komposztálással hasznosított hulladék... (tonna)						78
	76 Energiahasznosítással történő égetéssel hasznosított hulladék mennyisége (tonna)						17
	77 Műszaki védelemmel ellátott lerakókban elhelyezett szilárd hulladék m... (tonna)	3,184	2,793	2,734	2,832	2,902	1,954
	78 Összes hasznosított és ártalmatlanított hulladék mennyisége (tonna)	3,186	2,799	2,734	2,838	2,907	2,803
	79 Újráfeldolgozással hasznosított hulladék mennyisége (tonna)	3	6		6	5	832
	80 komposztáló háztartások száma (db)						
	81 biohulladék mennyisége (t)						
	82 Védett természeti terület, 2017 (m2)	50,309		50,308	50,308	50,308	50,308
	83 helyi védettségű épített objektumok száma (db)						
	84 felújításra szoruló középületek száma (db)						
A lakókörnyezet védelme a káros emisszió kibocsátásoktól (levegő, zaj)	85 zajszennyezés mértéke (dB)						
	86 szén-dioxid (CO2) koncentráció (ppm)						
Infrastrukturális helyzet javítása, fejlesztése	87 Lakásállomány (db)	4,514	4,514	4,515	4,519	4,516	4,514
	88 Közüzeti ivóvízvezeték-hálózat hossza (km)	71	70	71	71	73	73
	89 Közüzeti ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások száma (db)	4,358	4,358	4,332	4,337	4,340	4,299
	90 Közüzeti szennyvízcsatorna-hálózat hossza (km)	53	52	52	53	53	53
	91 Közcsatornahálózatba bekapcsolt lakások száma (db)	3,685	3,653	3,646	3,660	3,674	3,647
	92 Villamosenergia-fogyasztók száma (db)	5,007	5,010	4,991	5,014	4,979	5,040
	93 Az összes gázcsőhálózat hossza (km)	99	99	99	99	99	99
	94 Összes gázfogyasztók száma (db)	4,253	4,158	3,871	3,861	3,856	3,873
	95 Távfűtésbe bekapcsolt lakások száma (db)	-	-	-	-	-	-
	96 Melegvízhálózatba bekapcsolt lakások száma (db)	-	-	-	-	-	-
	97 Rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások száma (db)						
	98 Önkormányzati kiépített út és köztér hossza (km)	71	71	71	71	71	71
	99 Állami közutak hossza (km)	9	10	10	10	10	10

<i>Részcélok</i>	<i>Indikátorok</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>
	100 Összes szolgáltatott víz mennyisége (1000 m ³)	380	356	363	366	372	388
	101 Szolgáltatott összes villamosenergia mennyisége (1000 kWh)	21,011	20,856	20,758	22,186	22,928	23,733
	102 Az összes szolgáltatott vezetékes gáz mennyisége (át-számítás nélkül) (1000 m ³)	5,697	5,352	4,790	5,273	6,225	7,156
	103 Összes elszállított települési szilárd hulladék (tonna)	3,186	2,799	2,734	2,838	2,907	2,803
	104 Összes elvezetett szennyvíz mennyisége (1000 m ³)	319	499	444	519	619	468
Energiafelhasználás hatékony és megújuló lehetőségeinek kihasználása	105 fenntartható energiahasználat témájú előadások résztvevőinek száma (fő)						
	106 megújuló energiaforrást alkalmazó középületek száma (db)						
	107 megújuló energiaforrást alkalmazó háztartások száma (db)						
	108 egy főre jutó összes energiafogyasztás (fő/MJ)	4	4	4	4	3	3
Zöldterületek védelme, fenntartása – növény és állatvilág fenntartása	109 erdő művelési ág aránya a területhasználatban (%)						
	110 biológiai aktivitás mértéke (%)						
	111 összes zöldterület a településszerkezetben (m ²)	89,238	85,709	85,709	85,709	85,709	85,709
	112 egy főre jutó zöldterület (fő/m ²)						
	113 szabványos játszóterek száma (db)	3	3	3	3	3	3
	114 a zöldfelületek fenntartására szánt költség (Ft/ha)						
	115 Rendszeresen tisztított közterület (1000 m ²)	343	343	343	343	343	343
	116 Rendszeresen tisztított közterületből a burkolt belterületi utak területe (1000 m ²)	316	316	316	316	316	316

9. Megvalósítás

A város fejlesztése, versenyképességének növelése csak akkor lehet hosszú távon eredményes és fenntartható, ha széles társadalmi bázison nyugszik, minél több ember vesz részt a javak környezetkímélő előállításában, és élvezi azok előnyeit.

Alapvető fontosságú, hogy a Mezőberény Fenntartható Fejlődésének Programjában szereplő célok eléréséhez vezető úton a társadalmi szereplők folyamatosan tisztában legyenek azzal, hogy milyen célért milyen befektetéseket és erőfeszítéseket kell megtenni. A célok elérése ugyanakkor – egyes esetekben a konfliktust is vállaló – reformok, és a helyi társadalom minden tagjának tudatos tevékenysége által mehet végbe.

A KFFP meghatározza a fenntartható fejlődés elérésének folyamatát, szervezeti hátterét és eszközeit. A fenntarthatóság felé való elmozdulás csak egységes rendszerszemlélet alapján képzelhető el. E szemlélet alapján – folyamatosan (kétévente) felülvizsgálva és szükség esetén megújítva a KFFP tartalmát – meghatározhatók azok a követelmények, megoldási módok, amelyek biztosítják az egyes intézkedések összhangját, kapcsolódásait és hatásosságát.

Az önkormányzat szerepe a helyi fenntarthatóság megvalósításában

A FFP megvalósításához az önkormányzat részéről olyan politikai kultúra megteremtése szükséges, mely:

- párbeszédet folytat a jövőképről, a fejlődés lehetséges irányairól, a közösség jövőjének értékeiről és alapvető döntéseiről,
- a párbeszédbe bevonja a társadalom minden csoportját,
- az általános megegyezés (konszenzus) elven alapszik.

Az önkormányzatnak a FFP megvalósításában kapott központi szerepét a következő jellemzők indokolják:

- Az önkormányzat a helyi közösséghez „közel van”, így érzékenyebb a helyi problémákra (szubszidiaritás elve)
- Kiterjedt szolgáltató-rendszer működtetője
- Az erőforrások egyik jelentős felhasználója. A legtöbb közösségben az önkormányzat számottevő munkáltató és erőforrás-felhasználó, ezért a fenntarthatósági célok megvalósítása
- A piacot befolyásoló erő. Mint az áruk és szolgáltatások egyik legnagyobb fogyasztója helyi szinten, az önkormányzat jelentős befolyást gyakorolhat beszállítóira.
- Példakép más szervezetek számára. A környezetmenedzsment javuló gyakorlatával kapcsolatban szükség van a megfelelően tanulmányozott és jól dokumentált példákra
- Az önkormányzat saját tapasztalatainak továbbadása ösztönzőleg hathat mások számára. A legnehezebb feladat az, hogy a magasabb szintű környezeti teljesítményt egy szervezet integráns részévé tegyük, ezért az ezen a téren elért sikerek továbbadása felbecsülhetetlen értékkel bír és ritkán követel nagy tőkebefektetést.
- Információszoigálató. Egyre több helyen felismerik, hogy az információ könnyű elérésének lehetővé tétele nagyban támogatja a helyi közösséget.
- Támogató. Az önkormányzat kezében számos eszköz van arra, hogy stratégiai keretet biztosítson a polgárok személyes környezeti teljesítményének javításához. Sőt, számos nagy szervezet hagyatkozhat meg a központi gondoskodásra: tömegközlekedés, hulladékfeldolgozás, oktatás stb.
- Hálózatműködtető. Amennyiben egy közösség teljes erőforrásbázisát mozgósítani akarjuk, akkor az üzleti, a társadalmi és az állami szektor erőit egyesíteni kell és ebben fontos szerepe van a helyi önkormányzatnak. Képesnek kell lennie arra, hogy az együttműködések és társulások különböző formáin keresztül bevonja az említett csoportokat a folyamatba, ezzel biztosítva a nagyobb fenntarthatóságot.
- Lobbizó és az általános megegyezést segítő fél. Az önkormányzat szócsőként is kell, hogy működjön, ami eljuttatja a közösség céljait és törekvéseit régiós, nemzeti és nemzetközi szintre.

A fenntartható fejlődés érvényesítésének lépései

A.) Partnerségi kapcsolatok kiépítése

Szervezeti struktúra kialakítása, a szolgáltatások nyújtói és felhasználói a közös tervezésről partnerségi megállapodásokat kötnek.

- Lehetséges partnerek azonosítása.
- A partnerkapcsolatok céljainak és feladatainak meghatározása.
- A tervezés területének meghatározása.
- A tervezésre létrejött partnerkapcsolatok hatáskörének körülírása.
- A partnerkapcsolat-tervezés szervezeti kereteinek létrehozása.

B.) Közösségközpontú problémaelemzés

1. *Közösségi prioritások kijelölése.*

A szolgáltatási igények és problémák felfedése és rangsorolása közösségi konzultációkon keresztül.

- Célközösségek” definiálása.
- Konzultáció módszerének kiválasztása.
- A közösségi ügyek felismerésének elősegítése.
- Az ügyek konkretizálásának elősegítése: a problémák pontos meghatározása.
- A közösségi prioritások kijelölésének elősegítése.
- A folyamat dokumentálása és értékelése.

2. *Helyzetfelmérés, auditálás*

A kiemelt szolgáltatási igényekhez és problémákhoz kapcsolódó szolgáltató rendszerek felülvizsgálatának elvégzése.

- A felülvizsgálat (ok) hatáskörének meghatározása.
- A felülvizsgálandó szolgáltató rendszer jellemzőinek meghatározása.
- A szolgáltató rendszer térképének elkészítése.
- Az adatszükséglet és források azonosítása.
- Az adatfeldolgozás és elemzés normáinak megalkotása.
- Adatgyűjtés és feldolgozás.
- A szolgáltató rendszer állapotának felülvizsgálata és adatbázis létrehozása.
- A kapacitás és teljesítmény határainak, trendjeinek meghatározása az aktuális rendszerre vonatkozóan.
- Felülvizsgálati jelentés készítése.

C.) Stratégiai akciótervezés

Akciófeladatok és cselekvési lehetőségek meghatározása. Korlátok kijelölése a rendszerfeltételeket illetően, amelyek további problémaelemzést és tervezést vonnak maguk után.

- A közösségi prioritások és rendszer-felülvizsgálat áttekintése.
- A fenntartható szolgáltató rendszer jövőképe megalkotása.
- Akciófeladatok meghatározása.
- Cselekvési lehetőségek felismerése.
- Rendszerfejlesztési és teljesítménybeli célok meghatározása.
- A célok elérésére létrehozott partnerkapcsolatok és programok meghatározása.
- Ösztönzés a jövőbeni elemzésre és tervezésre.
- Az akciótervről szóló jelentés elkészítése.

D.) Megvalósítás és monitoring

A partnerkapcsolatok és programok beindítása, működtetése. A tervek végrehajtása közben adatgyűjtés a folyó tevékenységekről és a szolgáltatásokban, illetve a rendszerekben bekövetkezett változásokról.

-
- Az erőforrásigények és a források meghatározása.
 - Kivitelezési ütemterv.
 - Az önkormányzati költségvetés és az akcióterv közötti összhang megteremtése.
 - A programok kivitelezése.
 - A tevékenységek és eredmények dokumentálása.
 - A sikerek és problémák felismerése, jelentéskészítés.

E.) Értékelés (audit) és visszacsatolás

Az előrehaladás és teljesítmény értékelése célközpontú mutatók (indikátorok) segítségével. A szolgáltatók és felhasználók tájékoztatása az eredményekről (visszacsatolás). A konzultáció, felülvizsgálat és/vagy tervezési folyamat megismétlése meghatározott küszöböknel.

- Értékelő csoportok létrehozása.
- Értékelés időbeosztásának meghatározása.
- Célokra alapuló mutatók kidolgozása.
- A jelentés kereteinek definiálása.
- Értékelés elvégzése.
- A partnerek tájékoztatása az értékelés eredményeiről.

1. sz. melléklet: 2015-2018 Fenntartható Fejlődés Program célkitűzései és feladatainak teljesülése

CÉL	RÉSZCÉL	PROJEKT	Eddigi intézkedések összegzése Intézkedés státusza Megtett intézkedés leírása (előkészítés alatt, intézkedés lezárva, megvalósítás alatt, nem történt intézkedés)
1. Társadalmi célkitűzés	1.1	Társadalmi szemléletformálás	Szemléletformáló közösségi fórumok szervezése a helyi média bevonásával megvalósítás alatt - EFOP-1.5.3 - társadalmi integráció, képzés, jövő műhely, ifjúsági szolgáltatás műhely, önkéntes fogadószervezetek workshop; - TOP-2.1.3 - szemléletformáló akciók a helyes vízgazdálkodási gyakorlatról
	1.2	Intézményi működés hatékonyságának növelése	Intézkedés lezárva/megvalósítás alatt - EFOP-1.5.3 - ifjúsági játszó, játszótér; - Önkormányzati gépbeszerzések, - intézmények feladatalapú támogatása, - Digitális Jólét Pont (OPSKMM eszközbeszerzés, ingyenes internet használat)
		A civil társadalom és a helyi közigazgatás szereplői közötti együttműködés fejlesztése	Intézkedés lezárva/megvalósítás alatt - EFOP-1.5.3 - szervezetfejlesztés; - Civil újrateremtő központ, - Civil Fejlesztő Központ, - Tanyagondnoki szolgálat működtetése, - Facebook kommunikáció, - lakossági fórumok
	1.3	Egészségügyi helyzet fejlesztése	Intézkedés lezárva
		A Város optimális környezet—egészségügyi helyzeteinek biztosítása	
		Prevenció és rehabilitáció megvalósítása az egészségügyben	Megvalósítás alatt - EFOP-1.5.3 - munkahelyi szűrések, szűrőkamion; - Magyar Rákellenes Liga; - Tanyagondnoki szolgálat működtetése

CÉL	RÉSZCÉL	PROJEKT	Eddigi intézkedések összegzése Intézkedés státusza Megtett intézkedés leírása (előkészítés alatt, intézkedés lezárva, megvalósítás alatt, nem törént intézkedés)	
		Rendelők, eszközök, épületek felújításának biztosítása	megvalósítás alatt	- EFOP-1.5.3 - munkahelyi szűrések, szűrőkamion; - Önkormányzat által biztosított éves keret 1.300.000,- Ft fejlesztéshez, - TÁMOP-6.1.2.; PRO NOVUM program - Mentőállomás kiépítése
		Egészségügyi rendszer kialakítása	megvalósítás alatt	EFOP-1.5.3 - munkahelyi szűrések, szűrőkamion
	1.4 Szociális helyzet fejlesztése	Szociális szolgáltatások fejlesztése	megvalósítás alatt	EFOP-1.5.3 - pszichológus alkalmazása, védőnő továbbképzés, gyógytornász alkalmazása, egyéni fejlesztési tervek készítése hátrányos helyzetűeknek, innovatív programok kidolgozása mélyszegénységben élőknek, egészségnap szervezése, kortártalanul egészségfejlesztő programsorozat, "Együtt sikerül!" életmódváltást támogató programsorozat, életmódtábor, szülőklub, baba-mama klub, drogprevenciós programok, egyéni és családi konzultációs lehetőségek; Bölcsőde építése - 2011.
	1.5 Oktatás, képzés fejlesztése	„ÖKO iskola” programban való részvétel		Mosolygó Központi Óvoda zöld óvoda címmel rendelkezik
		Egészségnap/hét és környezetvédelmi nap/hét		Egészségnap; Humánsegítő, Vöröskereszt, Magyar Rákellenes Liga
	1.6 Kulturális élet fellendítése	Hagyományőrző rendezvények szervezése, támogatása		- Mezőberényi Szlovákok rendezvényei, pályázatai, - Mezőberényi Német Hagyományápoló Egyesület rendezvényei; - Múzeumok Éjszakája; - Borestek
		Rendszeres szabadtéri nyári programok		- Berényi Napok, - Streetfighter Nap, - Május 1.

CÉL	RÉSZCÉL	PROJEKT	Eddigi intézkedések összegzése Intézkedés státusza (előkészítés alatt, intézkedés lezárva, megvalósítás alatt, nem történt intézkedés)	Megtett intézkedés leírása
				- , Kacagó Liget (óvodás rendezvény), - Töltött Káposzta Fesztivál, - Mazsorett
		Sportrendezvények		- Berényi Napok keretében úszóverseny, - Street Jam kosárlabdafesztivál, - Gyermekek FC rendezvényei, - városi téli kispályás focikupa, - Futókör rendezvényei (pl. Triatlon kóstoló), - Május 1., kisvárosi futás, - Molnár Miklós Emléktorna (kosárlabda), - Fekete Nándor Emléktorna (labdarúgás)
1.7	Esélyegyenlőségi jogok biztosítása	A fogyatékkal élők jogainak biztosítása		- városi (helyi) pályázatok horizontális elemeként
		Fogyatékkal élők integrálása és aktív foglalkoztatása		- Fogjunk Tízváros Alapítvány, - Fogjunk Össze Közhasznú Egyesület, - Mécses Egyesület, - Ösvény Esélynövelő Alapítvány, - városi (helyi) pályázatok
		Akadálymentesítés		Helyi Esélyegyenlőségi Program (2018)
1.8	Közösségi közlekedés fellendítése	A biztonságos kerékpáros közlekedés feltételeinek biztosítása		Kerékpárosbarát település cím elnyerése (2013), Csárdaszállás - Mezőberény kerékpárút építése, Köröstarcsa - Mezőberény kerékpárút felújítása (Állami beruházás volt)
		Turisztikailag frekvenciált területek személygépjármű terhelésének csökkentése		

CÉL	RÉSZCÉL	PROJEKT	Eddigi intézkedések összegzése	
			Intézkedés státusza	Megtett intézkedés leírása
			(előkészítés alatt, intézkedés lezárva, megvalósítás alatt, nem történt intézkedés)	
	2.1	Környezet ismerete, környezettudatosság	Helyi hulladékgazdálkodási jogi szabályozása	- 27/2004. MÖK rendelet a helyi hull. Gazd. Tervről; - 15/2014(IV.01.) rendelet a hulladékgazdálkodásról
			Környezetvédelmi kommunikációs terv kidolgozása	- Szemétyűjtő akciók, szelektív gyűjtés (lakosság számára kiosztott szelektív hulladékgyűjtők), - Zöld Óvoda
			Nyilvánosság a Város környezeti ügyeivel kapcsolatban	- rendszeres közmeghallgatás (testületi üléseken, valamint heti egy alkalommal a Polgármesteri Hivatalban "Élet a facebookon túl" elnevezéssel
	2.2	Települési és épített környezet védelme	Természet közeli élőhelyek védelme	- Alföld Turista Egyesület - TOP 211 Medvefejes-tó, Hosszú-tó környezetének fejlesztése - Medvefejes-tó, Hosszú-tó környezetének fejlesztése
			Helyi jelentőségű védett területek arányának növelése, a védelemre tervezett területek védetté nyilvánításának lefolytatása	- 14/2012.(III.27.) önkormányzati rendelete a helyi jelentőségű védett természeti területekről és természeti értékekről - fásítási program
			Műemléki épületek, helyi jelentőségű épített értékek, régészeti lelőhelyek védelme, a Város építészeti emlékeinek felújítása	- Helyi védettségű épületek külső homlokzat felújítását támogató helyi pályázat (önkormányzat által kiírt pályázat)
			Tájvédelmi tevékenység	
	2.3	A lakókörnyezet védelme a káros emisszió kibocsátásoktól	Környezetminőség javítása, élhető, egészséges városi környezet kialakítása	intézkedés lezárva
				56-os emléktér kialakítása (Közpark)

CÉL	RÉSZCÉL	PROJEKT	Eddigi intézkedések összegzése	
			Intézkedés státusza	Megtett intézkedés leírása
			(előkészítés alatt, intézkedés lezárva, megvalósítás alatt, nem történt intézkedés)	
		Allergén növényekkel kapcsolatos intézkedések		
		Utak pormentesítése		
		Levegőtisztaság-védelmi intézkedési terv készítése		
		A felszíni vizekbe történő illegális szennyvízbevezetések feltárása és visszaszorítása		
		A felszíni és felszín alatti vizeket szennyező illegális hulladéklerakók helyek felszámolása		- Közmunkaprogram
		Zajterhelés megelőzése		34/2008. MÖK rendelet a zajvédelem helyi szabályozásáról
		Lakóövezeti zajforrások megszüntetése		- 34/2008. MÖK rendelet a zajvédelem helyi szabályozásáról
		Környezetbiztonság és elérhető egészséges város		
2.4	Infrastrukturális helyzet javítása, fejlesztése	Belterületi csapadékvíz-elvezetés és gyűjtés	intézkedés lezárva/megvalósítás alatt	- DAOP-5.2.1/D-2008-0002 - „Komplex belvízrendezési program megvalósítása a belterületen és a csatlakozó társulati csatornán I. ütem”; - TOP-2.1.3-16-BS1-2017-00001 - Mezőberény város csapadékvíz csatorna-hálózat fejlesztése - Belvízelvezetés közmunkaprogram
		Önkormányzati tulajdonú kül- és belterületi meglévő	intézkedés lezárva	- Belterületi lakóutak burkolatmegerősítési munkái; - Rákóczi sugárút felújítása, - tanyaprogram

CÉL	RÉSZCÉL	PROJEKT	Eddigi intézkedések összegzése	
			Intézkedés státusza	Megtett intézkedés leírása
			(előkészítés alatt, intézkedés lezárva, megvalósítás alatt, nem történt intézkedés)	
		közutak fejlesztése, földburkolatú utcákban aszfalt utak kiépítése		
		Lakossági Járdaépítési Program		Néhány helyen (pl. Kereki utcában) a járdafelújításhoz az önkormányzat adott anyagot, a munkát az ott lakó végezte
		A városközpont járdáinak egységesítése	intézkedés lezárva	- Közmunkaprogram keretében kialakított térkő járda szakaszok, - Frei Ádám utca járdafelújítása
		A kerékpárút bel és külterületi szakaszának felújítása, bővítése	intézkedés lezárva/megvalósítás alatt	- Csárdaszállás - Mezőberény összekötő kerékpárút építése; - Köröstarcsa - Mezőberény összekötő kerékpárút felújítása (állami beruházás) - Kerékpárosbarát település cím elnyerése (2013)
2.5	Energiafelhasználás hatékony és megújuló lehetőségeinek kihasználása	Napenergia hasznosítási és alkalmazási lehetőségeinek vizsgálata (napelemek, napkóhó)		OPSKMM (városi könyvtár) napelem alkalmazás
		„Megújuló energia, megújuló közösség” előadások		
		Geotermikus energia, szélenergia alkalmazási lehetőségeinek vizsgálata		
		Támogatások, segélyezések energiahatékonysághoz kötötten		
2.6	Zöldterületek védelme, fenntartása	Meglévő közparkok megújítása és új közparkok kialakítása zöldterületeken	intézkedés lezárva	56-os emléktér kialakítása

CÉL	RÉSZCÉL	PROJEKT	Eddigi intézkedések összegzése Intézkedés státusza Megtett intézkedés leírása (előkészítés alatt, intéz- kedés lezárva, megva- lósítás alatt, nem tör- tént intézkedés)	
		Szabványos játszótér kiala- kítása	megvalósítás alatt	EFOP-1.5.3 - Tó utcai játszótér kialakítása
	2.7	Hulladékgazdálkodás	Települési illegális hulla- déklerakó helyek felszá- molása, rekultivációja	intézkedés lezárva Közmunkaprogram keretében felszámolt hulladékkal szennye- zett területek
		Házi komposztálás és eső- víz-gazdálkodás ösztön- zése, tájékoztató kampá- nyok	megvalósítás alatt	TOP-2.1.3 - szemléletformálás a jó csapadékvíz gazdálkodási gyakorlatról
		Házi szennyvíztisztítás fej- lesztése a közműves szennyvízcsatornával gaz- daságosan el nem látható területeken		
		Hulladékgyűjtő udvar(ok) kialakítása		- Szemétgyűjtő akciók, szelektív gyűjtés (lakosság számára ki- osztott szelektív hulladékgyűjtők), - Zöld Óvoda
		Építési és bontási hulladé- kok hasznosítása		
		Oktatás, szemléletformá- lás	megvalósítás alatt	TOP-2.1.3 - szemléletformálás a jó csapadékvíz gazdálkodási gyakorlatról
3. Gazdasági célkitűzés	3.1	Önkormányzat és az önkormányzati intéz- mények hatékony működéséhez szüksé- ges gazdasági feltéte- lek megteremtése	Önkormányzati bevételek növelése	
		Hatékony intézményi struktúra kialakítása	megvalósítás alatt	EFOP-1.5.3 - szervezetfejlesztés
		Pályázatokkal kapcsolatos monitoring		

CÉL	RÉSZCÉL	PROJEKT	Eddigi intézkedések összegzése Intézkedés státusza Megtett intézkedés leírása (előkészítés alatt, intézkedés lezárva, megvalósítás alatt, nem történt intézkedés)	
3.2	Ipar fejlesztése	Befektetési projekt-portfólió összeállítása, népszerűsítése	intézkedés lezárva	Befektetőbarát település cím (2012)
		Helyi vállalkozás-támogatási program kidolgozása és működtetése	megvalósítás alatt	Megvalósuló ipari területen hely biztosítása
		Szakképzett munkaerőt foglalkoztató vállalatok letelepedésének kiemelt támogatása		
		Környezetbarát technológiák alkalmazása		
		Megújuló energiákra alapozott ipar telepítése		
3.3	Mezőgazdaság fejlesztése	Biotermékek előállítása – biotermesztés, biotermelés	intézkedés lezárva	Mezőőri szolgálat működtetése
		Vegyszermentes háztáji termékek előállítása	intézkedés lezárva	Mezőőri szolgálat működtetése Mezőgazdasági és Helyi sajátosságra épülő közmunkaprogramok
		Helyi kistermelők piaca		
3.4	Gazdasági szektor fejlesztése	Marketingstratégia kidolgozása		
		Önkormányzati támogatás és koordináció a gazdaságfejlesztési / munkahelyteremtő folyamatokban	megvalósítás alatt	- TOP-1.1.1-15-BS1-2016-00013 - ipari terület létesítése Mezőberényben; - TOP-1.1.1-16-BS1-2017-00001 - Vasút melletti ipari terület kiépítése

CÉL	RÉSZCÉL	PROJEKT	Eddigi intézkedések összegzése	
			Intézkedés státusza	Megtett intézkedés leírása
			(előkészítés alatt, intézkedés lezárva, megvalósítás alatt, nem törént intézkedés)	
		Fórumok, kiállítások szervezése a helyi vállalkozások számára	megvalósítás alatt	EFOP-1.5.3 -társadalmi integráció képzés munkáltatóknak; új-évi vállalkozói fórum
		Mikro-, kis- és középvállalkozások támogatása	megvalósítás alatt	Ipari területre betelepülő vállalkozások
		Környezetbarát technológiák alkalmazása		
3.5	Vendéglátás, idegenforgalom, turizmus fellendítése	Szálláshelyek és vendéglátóhelyek számának bővítése		
		Komplex turisztikai tájékoztatórendszer kialakítása		
		Lovas turizmus fejlesztése		Nyeregben Alapítvány pályázatai és rendezvényei (vándortábor pont, muzeális lovas eszközök gyűjteménye, nyári táboroztatás)
		Közélet, közbiztonság		
		Gazdálkodás és pénzügyek		
		A helyi gazdaság többoldalú megerősítése		
		Sport turizmus fejlesztése		
		Infrastruktúra fejlesztés		
		Szociálpolitika és egészségügy		

2. sz. melléklet: 2015-2018 Fenntartható Fejlődés Program felülvizsgálata

CÉL		RÉSZCÉL		PROJEKT	Módosítási mű- velet	Indoklás
1. Társadalmi cél- kitűzés	1.1	Társadalmi szemléletfor- málás	1.1.1	Szemléletformáló közösségi fóru- mok szervezése a helyi média be- vonásával		
	1.2	Intézményi működés haté- konyságának növelése	1.2.1	Eszközbeszerezés a hatékonyabb in- tézményi működés érdekében		
			1.2.2	A civil társadalom és a helyi köz- igazgatás szereplői közötti együtt- működés fejlesztése		
	1.3	Egészségügyi helyzet fej- lesztése	1.3.1	A Város optimális környe- zet—egészségügyi helyzetének biz- tosítása	törlés	általános feladatokat fogalmaz meg, amelynek elemei a környezet-egészség- ügy intézkedéseknél releváns
			1.3.2	Prevenció és rehabilitáció megvaló- sítása az egészségügyben		
			1.3.3	Rendelők, eszközök, épületek fel- újításának biztosítása		
			1.3.4	Egészségügyi rendszer kialakítása	törlés	A tervezett projekt (egységes betegnyil- vántartás létrehozása) meghaladja a város kompetenciáját
	1.4	Szociális helyzet fejlesztése	1.4.1	Szociális szolgáltatások fejlesztése		
	1.5	Oktatás, képzés fejlesztése	1.5.1	„ÖKO iskola” programban való részvétel		
			1.5.2	Egészségnap/hét és környezetvé- delmi nap/hét		
	1.6	Kulturális élet fellendítése	1.6.1	Hagyományőrző rendezvények szervezése, támogatása		
			1.6.2	Rendszeres szabadtéri nyári prog- ramok		

CÉL	RÉSZCÉL	PROJEKT	Módosítási mű- velet	Indoklás
		1.6.3 Sportrendezvények		
	1.7 Esélyegyenlőségi jogok biztosítása	1.7.1 A fogyatékkal élők jogainak biztosítása	átnevezés: Közintézmények akadálymentesítése	A célfeladat alapján konkrétabb feladatmeghatározás
		1.7.2 Fogyatékkal élők integrálása és aktív foglalkoztatása		
		1.7.3 Akadálymentesítés	törlés	Ismétlődés (1.7.1)
	2.1 Környezet ismerete, környezettudatosság	2.1.1 Helyi hulladékgazdálkodás jogi szabályozása		
		2.1.2 Környezetvédelmi kommunikációs terv kidolgozása		
		2.1.3 Nyilvánosság a Város környezeti ügyeivel kapcsolatban		
	2.2 Természeti és épített környezet védelme	2.2.1 Természet közeli élőhelyek védelme		
		2.2.2 Helyi jelentőségű védett területek arányának növelése, a védelemre tervezett területek védetté nyilvánításának lefolytatása		
		2.2.3 Műemléki épületek, helyi jelentőségű épített értékek, régészeti lelőhelyek védelme, a Város építészeti emlékeinek felújítása		
		2.2.4 Tájvédelmi tevékenység		
	2.3 A lakókörnyezet védelme a káros emisszió kibocsátásoktól	2.3.1 Környezetminőség javítása, elérhető, egészséges városi környezet kialakítása	törlés	túl általános feladatléírás. A feladatok több részprojektben.

CÉL	RÉSZCÉL	PROJEKT	Módosítási mű- velet	Indoklás		
		2.3.2	Allergén növényekkel kapcsolatos intézkedések			
		2.3.3	Utak pormentesítése			
		2.3.4	Levegőtisztaság-védelmi intézkedési terv készítése			
		2.3.5	A felszíni vizekbe történő illegális szennyvízbevezetések feltárása és visszaszorítása			
		2.3.6	A felszíni és felszín alatti vizeket szennyező illegális hulladéklerakó helyek felszámolása	törlés	Ismétlődés (2.7 Települési illegális hulladéklerakó helyek felszámolása, rekultivációja)	
		2.3.7	Zajterhelés megelőzése			
		2.3.8	Lakóövezeti zajforrások megszüntetése			
		2.3.9	Környezetbiztonság és élhető egészséges város			
	2.4	Infrastrukturális helyzet javítása, fejlesztése	2.4.1	Belterületi csapadékvíz-elvezetés és gyűjtés		
			2.4.2	Önkormányzati tulajdonú kül- és belterületi meglévő közutak fejlesztése, földburkolatú utcákban aszfalt utak kiépítése		
			2.4.3	Lakossági Járdaépítési Program		
			2.4.4	A városközpont járdáinak egységsítése		
			2.4.5	A kerékpárút bel és külterületi szakaszának felújítása, bővítése Községi közlekedés fellendítése	áthelyezés	korábbi társadalmi célkitűzések sorából a relevánsabb részprojektbe került

CÉL	RÉSZCÉL		PROJEKT		Módosítási mű- velet	Indoklás
	2.5	Energiafelhasználás hatékony és megújuló lehetőségeinek kihasználása	2.5.1	Napenergia hasznosítási és alkalmazási lehetőségeinek vizsgálata (napelemek, napkohó)		
			2.5.2	„Megújuló energia, megújuló közösség” előadások	átnevezés: környezeti szemléletformálás	
			2.5.3	Geotermikus energia, szélenergia alkalmazási lehetőségeinek vizsgálata	összevonás (2.5.1)	témacsoorton belül adekvátabb összevonás; új beavatkozás/intézkedés: (lásd: klímastratégia részcél)
			2.5.4	Támogatások, segélyezések energiahatékonysághoz kötötten	törlés	Minimális önkormányzati kapacitás és kompetencia, nem releváns
	2.6	Zöldterületek védelme, fenntartása	2.6.1	Meglévő közparkok megújítása és új közparkok kialakítása zöldterületeken		
			2.6.2	Szabványos játszótér kialakítása		
	2.7	Hulladékgazdálkodás	2.7.1	Települési illegális hulladéklerakó helyek felszámolása, rekultivációja		
			2.7.2	Házi komposztálás és esővíz-gazdálkodás ösztönzése, tájékoztató kampányok	törlés	Ismétlődés (1.5.2)
			2.7.3	Házi szennyvíztisztítás fejlesztése a közműves szennyvízcsatornával gazdaságosan el nem látható területeken		
			2.7.4	Hulladékgyűjtő udvar(ok) kialakítása		
			2.7.5	Építési és bontási hulladékok hasznosítása	törlés	szakértői javaslatra nem gazdaságos megoldás
			2.7.6	Oktatás, szemléletformálás		

CÉL	RÉSZCÉL		PROJEKT		Módosítási mű- velet	Indoklás
3. Gazdasági célki- tűzés	3.1	Önkormányzat és az önkormá- nyzati intézmények ha- tékony működéséhez szük- séges gazdasági feltételek megteremtése	3.1.1	Önkormányzati bevételek növelése		
			3.1.2	Hatékony intézményi struktúra ki- alakítása		
			3.1.3	Pályázatokkal kapcsolatos monitor- ing	törlés	túl általános feladatleírás. Inkább alapelv, mint cselekvési terv
	3.2	Ipar fejlesztése	3.2.1	Befektetési projekt-portfólió össze- állítása, népszerűsítése		
			3.2.2	Helyi vállalkozás-támogatási prog- ram kidolgozása és működtetése		
			3.2.3	Szakképzett munkaerőt foglalkoz- tató vállalatok letelepedésének ki- emelt támogatása	törlés	túl általános feladatleírás. Inkább alapelv, mint cselekvési terv
			3.2.4	Környezetbarát technológiák alkal- mazása	törlés	túl általános feladatleírás. Inkább alapelv, mint cselekvési terv
			3.2.5	Megújuló energiákra alapozott kör- nyezetipar telepítése	átnevezés	
	3.3	Mezőgazdaság fejlesztése	3.3.1	Biotermékek előállítása – bioter- mesztés, biotermelés		
			3.3.2	Vegyszermentes háztáji termékek előállítása		
			3.3.3	Helyi kistermelők piaca		
	3.4	Gazdasági szektor fejlesz- tése	3.4.1	Marketingstratégia kidolgozása	törlés	ismétlődés: a célok megjelennek a 3.5.2- ben
			3.4.2	Önkormányzati támogatás és koor- dináció a gazdaságfejlesztési / munkahelyteremtő folyamatokban		
			3.4.3	Fórumok, kiállítások szervezése a helyi vállalkozások számára		

CÉL	RÉSZCÉL	PROJEKT	Módosítási mű- velet	Indoklás
		3.4.4 Mikro-, kis- és középvállalkozások támogatása		
		3.4.5 Környezetbarát technológiák alkalmazása	törlés	túl általános feladatléírás. Inkább alapelv, mint cselekvési terv
	3.5 Vendéglátás, idegenforgalom, turizmus fellendítése	3.5.1 Szálláshelyek és vendéglátóhelyek számának bővítése		
		3.5.2 Komplex turisztikai tájékoztató-rendszer kialakítása		
		3.5.3 Lovas turizmus fejlesztése		
		3.5.4 Sport turizmus fejlesztése		
		3.5.5 Gazdálkodás és pénzügyek szétbontani	törlés	A projektjavaslat túl sok területet integrált, Reálisabb azokat a már meglévő beavatkozásokhoz, intézkedésekhez rendelni
		3.5.6 A helyi gazdaság többoldalú megerősítése szétbontani	törlés	A projektjavaslat túl sok területet integrált, Reálisabb azokat a már meglévő beavatkozásokhoz, intézkedésekhez rendelni
		3.5.7 Infrastruktúra fejlesztés szétbontani	törlés	A projektjavaslat túl sok területet integrált, Reálisabb azokat a már meglévő beavatkozásokhoz, intézkedésekhez rendelni
		3.5.8 Szociálpolitika és egészségügy	törlés	A projektjavaslat túl sok területet integrált, Reálisabb azokat a már meglévő beavatkozásokhoz, intézkedésekhez rendelni lásd: 1.3 és 1.4

Kérdőív Mezőberény értékeinek lakossági megítéléséhez

Kérjük, hogy a kérdőív kitöltésével segítse Mezőberény Város munkáját egy részvételen alapuló fenntartható fejlődés program elkészítésében.

Válaszaival hatékonyan járulhat hozzá a lakossági érdekeket szem előtt tartó, jövőbeli fejlesztési célok kidolgozásához.

A 10 perces kérdőív anonim, a megadott adatok és információk a Mezőberény Fenntartható Fejlődésének Programja - Local Agenda 21 program felülvizsgálatában kerülnek felhasználásra.

Köszönjük a közreműködését, az eredményeket széles körben publikálni fogjuk.

Siklósi István
polgármester
Mezőberény Város Önkormányzata

Kérdőív

1. 1. Mi a véleménye a helyi értékek (épületek, terek, utcák, a környék) állapotáról?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ nagyon jó
- ☐ jó
- ☐ kevésbé jó
- ☐ rossz
- ☐ nagyon rossz

2. 2. Ön szívesen él itt, ezen a településen?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ igen
- ☐ nem

3. 3. Hogy gondolja: az itteni gyerekek, ha felnőnek, el fognak majd költözni erről a településről, vagy itt maradnak inkább?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ elköltöznek
- ☐ van aki megy, van aki marad
- ☐ maradnak

4. Milyen érzésekkel gondol erre a településre, ahol él?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ rajongással
- ☐ szeretettel
- ☐ jóleső érzéssel
- ☐ közömbösen, hol így, hol úgy
- ☐ kellemetlen érzéssel
- ☐ nehezteléssel
- ☐ gyűlölettel

**5. Az egész település hangulatáról mi a véleménye?
Osztályozzon 1-től 5-ig! (1 – egyáltalán nem igaz, ... 5 – teljesen igaz)**

5. unalmas

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

6. nyugodt

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

7. vidám

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

8. nyomasztó

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

9. szomorú

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

10. feszült

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

11. izgalmas

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

12. hangulatos

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

6. Mennyire elégedett Ön az alábbi tényezők helyzetével. Helyi szinten (az 1-es azt jelenti, hogy nagyon elégedetlen, az 5-ös azt, hogy teljesen elégedett).

13. a levegő tisztaságával

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

14. a közellátással

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

15. a tömegközlekedéssel

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

16. a szórakozási lehetőségekkel

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

17. a továbbtanulási lehetőségekkel

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

18. a közbiztonsággal

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

19. a vállalkozások sikerességével

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

20. az idősebbekkel való törődéssel

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

21. a fiatalok helyzetével

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

22. az egészségügyi helyzettel

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

23. a lakáshelyzettel

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

24. az utcák, terek, parkok állapotával

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

**7. Mennyire elégedett Ön az alábbi tényezők helyzetével.
Országos szinten (az 1-es azt jelenti, hogy nagyon elégedetlen,
az 5-ös azt, hogy teljesen elégedett).**

25. a levegő tisztaságával

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

26. a közellátással

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

27. a tömegközlekedéssel

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

28. a szórakozási lehetőségekkel

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

29. a továbbtanulási lehetőségekkel

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

30. a közbiztonsággal

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

31. a vállalkozások sikerességével

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

32. az idősebbekkel való törődéssel

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

33. a fiatalok helyzetével

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

34. az egészségügyi helyzettel

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

35. a lakáshelyzettel

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

36. az utcák, terek, parkok állapotával

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

37. 8. Milyen a természet (erdők, patakok, tavak, parkok vadon élő állatok stb.) állapota?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ nagyon jó
- ☐ jó
- ☐ kevésbé jó
- ☐ rossz
- ☐ nagyon rossz

38. 9. Milyen a környezet (víz, levegő, talaj, csend, a település tisztasága) állapota?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ nagyon jó
- ☐ jó
- ☐ kevésbé jó
- ☐ rossz
- ☐ nagyon rossz

39. 10. Ön szerint mi lenne a legmegfelelőbb megoldás a környezetszennyezés problémájára?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ - a károsító tevékenység betiltása
- ☐ - a környezetszennyezők megbírságolása
- ☐ - a környezetbarát technológiák bevezetésének anyagi támogatása
- ☐ - a károk ellensúlyozása különböző fejlesztésekkel, beruházásokkal, azaz kompenzációval
- ☐ - a károsultak pénzbeli kártérítése

40. 11. Hogyan tudná jellemezni legközelebbi szomszédságát: kik laknak arrafelé a leginkább?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ - magas állású, feltűnően jólmodú vagy vezető beosztású emberek
- ☐ - jó állásban dolgozó emberek, vállalkozók, akik semmiben sem szenvednek hiányt
- ☐ - olyanok, akik sokat dolgoznak és többé-kevésbé mindenük megvan, ami az élethez kell
- ☐ - keményen dolgozó emberek, akik bár kisebb gondokkal, de fenn tudják tartani magukat
- ☐ - olyanok, akik csak nehezen tudják magukat eltartani, s mondható róluk, hogy nélkülöznek
- ☐ - munkát csak alkalmanként vállaló "lumpen elemek"

41. 12. Ha Ön - tegyük fel - oda költözhetne, ahová akarna, hova költözne a legszívesebben?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ - tanyára,
- ☐ - kis faluba
- ☐ - nagyközségbe, város környékre
- ☐ - kisvárosba
- ☐ - nagyobb városba, Budapest külső területeire
- ☐ - Budapest belső részeire
- ☐ - külföldre
- ☐ - sehova, maradna ahol lakik

42. 13. Milyen környezetben élne a legszívesebben?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ - egy hegyek között vagy vizek mellett épült helyen,
- ☐ - egy kulturált kertvárosban,
- ☐ - egy nem túl magas házakkal beépített belvárosias részen vagy
- ☐ - egy magas házakkal beépített világvárosban
- ☐ - egy békés tanyán
- ☐ - egy nagyobb faluban
- ☐ - egy a hagyományokat őrző történelmi városban,
- ☐ - olyanban, amilyenben most él

14. Hogyan ítéli meg a város gazdasági helyzetét?

43. - az ipar fejlettsége a településen

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ nagyon jó
- ☐ jó
- ☐ kevésbé jó
- ☐ rossz
- ☐ nagyon rossz

44. - a mezőgazdaság fejlettsége a településen

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ nagyon jó
- ☐ jó
- ☐ kevésbé jó
- ☐ rossz
- ☐ nagyon rossz

45. - szolgáltatások (kereskedelem, közlekedés, oktatás, egészségügy) fejlettsége a településen

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ nagyon jó
- ☐ jó
- ☐ kevésbé jó
- ☐ rossz
- ☐ nagyon rossz

46. - az emberek képzettsége, tanultsága a településen

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ nagyon jó
- ☐ jó
- ☐ kevésbé jó
- ☐ rossz
- ☐ nagyon rossz

47. 15. Hogy gondolja: itt a környéken 100 ember közül hánynak van szüksége valamilyen segélyre? (Kérem, írja be a becsült számot.)

48. 16. Mit gondol: 100 igénylő közül hányan kapnak ténylegesen valamilyen segélyt?

49. 17. Ön szerint a szociális célra rendelkezésre álló pénzüsszegeket

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ - inkább segélyezésre vagy
- ☐ - inkább a szociális intézmények fejlesztésére kellene fordítani?

50. 18. Ön szerint a hatóságoknak

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ - emelniük kell a jól élők adóit, hogy gondoskodhassanak a bajba jutott rászorulókról,
- ☐ - más módon kell megoldaniuk ezt a problémát vagy
- ☐ - ez nem is feladatuk, hanem mindenkinek magának kell gondoskodnia magáról, ha bajba kerül

51. 19. Hogy gondolja: lakásának állapota kielégítő vagy nem?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ - kielégítő
- ☐ - részben, is-is
- ☐ - nem kielégítő

52. 20. Fel tudná e most újítani lakását?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ igen
- ☐ nem

53. 21. Személy szerint Ön számít arra, hogy valaki a családjából munkanélküli lesz?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ igen
- ☐ nem

67. szőlőkultúrák

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

1	2	3	4	5	6	7	8
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

68. gyümölcskertek

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

1	2	3	4	5	6	7	8
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

69. védett gyepek

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

1	2	3	4	5	6	7	8
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

70. egyes építmények, házak

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

1	2	3	4	5	6	7	8
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

71. egyéb megőrzendő értékek (kérem nevezze meg)

72. 25. Milyen módon, milyen szervezetek, intézmények segítségével lehetne legjobban a települést fejleszteni (a „fenntartható fejlődést” előkészíteni)?(Legfeljebb három lehetőséget jelöljön be!)

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

- ☐ - helyi, rendszeres lakossági fórumok,
- ☐ - képviselő testület,
- ☐ - polgármesteri hivatal,
- ☐ - a megyei szintű szervezetek,
- ☐ - regionális szervezetek ,
- ☐ - sajtó, tévé, rádió,
- ☐ - társadalmi szervezetek,
- ☐ - nemzetközi segítséggel,

73. - egyéb, éspedig:.

74. **26. Hogyan tudnának a helyi lakosok, civil szervezetek ebben részt venni?(Csak 1 választ húzzon alá, azt, amelyik az Ön véleménye szerint a legfontosabb!)**

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

☐ - tanácsadással, ismeretterjesztő tevékenységgel

☐ - önkéntes munkával,

☐ - fizetett munkával,

☐ - pénzübeli hozzájárulással,

75. - egyéb, éspedig:

76. **27. Találkozott-e korábban a „fenntartható fejlődés” kifejezéssel?**

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

☐ igen

☐ nem

77. **28. Ön mit ért ezen? (fenntartható fejlődés)**

78. **29. Véleménye szerint a belátható jövőben az alábbiak közül melyek lesznek Európa legnagyobb problémái? (Legfeljebb három lehetőséget jelöljön be!)**

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

☐ - az ivóvíz biztosítása,

☐ - a levegőszennyezés,

☐ - a hulladék elhelyezése,

☐ - a természetes környezet, a zöld területek csökkenése,

☐ - a biológiai sokszínűség csökkenése,

☐ - a városi stressz,

☐ - az oktatás színvonala,

☐ - a terrorizmus,

☐ - a megélhetés,

☐ - a gyermekek jövője,

☐ - a betegségek, az egészségügy problémák.

79. 30. ...és a lakóhelyén élő embereké? (Legfeljebb három lehetőséget karikázzon be!)

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

- ☐ - az ivóvíz biztosítása,
- ☐ - a levegőszennyezés,
- ☐ - a hulladék elhelyezése,
- ☐ - a természetes környezet, a zöld területek csökkenése,
- ☐ - a biológiai sokszínűség csökkenése,
- ☐ - a városi stressz,
- ☐ - az oktatás színvonala,
- ☐ - a terrorizmus,
- ☐ - a megélhetés,
- ☐ - a gyermekek jövője,
- ☐ - a betegségek, az egészségügy problémák.

A programhoz tartozó digitális térkép elkészítését segíti, ha megadja közvetlen lakókörnyezetét (közterület nevét, ahol lakik). Ez nem befolyásolja a válaszadás névtelenségét, de segít behatárolni a helyi problémákat.

80. Közvetlen lakókörnyezetem:

Jelentősen segítené a további munkát, ha jelezné, hogy melyik három települési probléma megoldását tartja a legsürgetőbbnek:

81. Első:

82. Második:

83. Harmadik:

KÖSZÖNJÜK A SEGTSÉGÉT!

Üzemeltető:

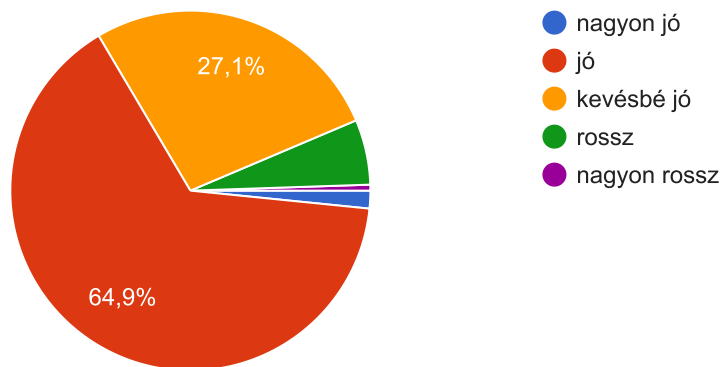
Kérdőív Mezőberény értékeinek lakossági megítéléséhez

190 válasz

Kérdőív

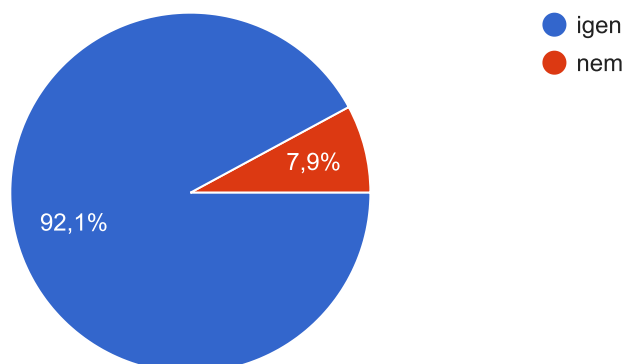
1. Mi a véleménye a helyi értékek (épületek, terek, utcák, a környék) állapotáról?

188 válasz

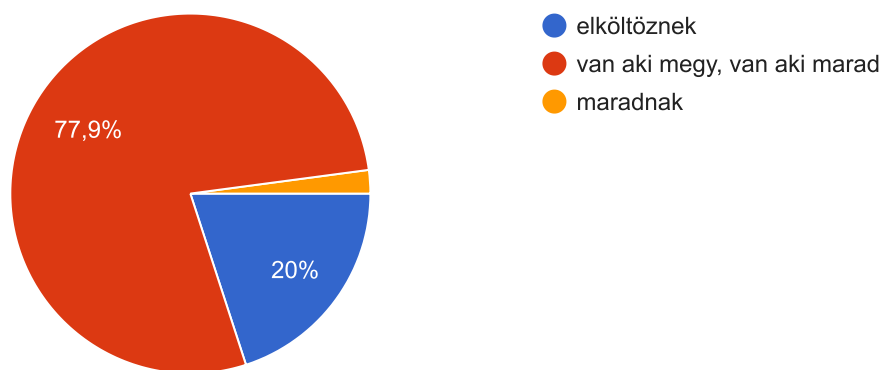
2. Ön szívesen él itt, ezen a településen?

190 válasz

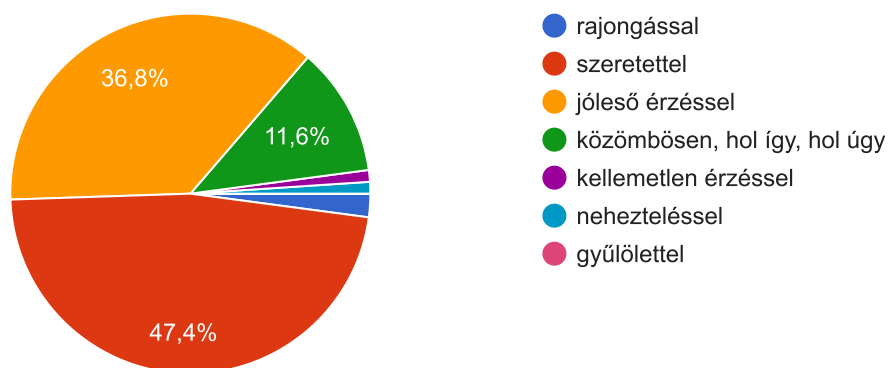
3. Hogy gondolja: az itteni gyerekek, ha felnőnek, el fognak majd költözni erről a településről, vagy itt maradnak inkább?

190 válasz

4. Milyen érzésekkel gondol erre a településre, ahol él?

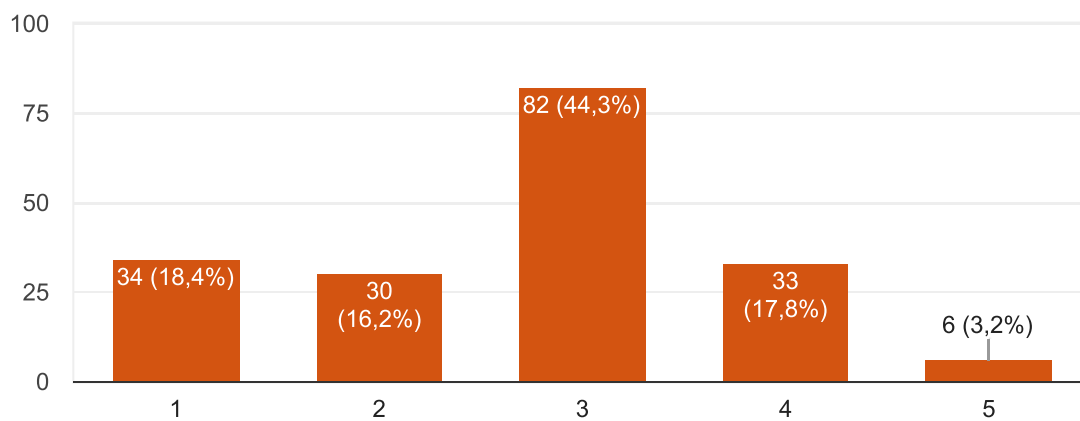
190 válasz

5. Az egész település hangulatáról mi a véleménye? Osztályozzon 1-től 5-ig! (1 – egyáltalán nem igaz, ... 5 – teljesen igaz)

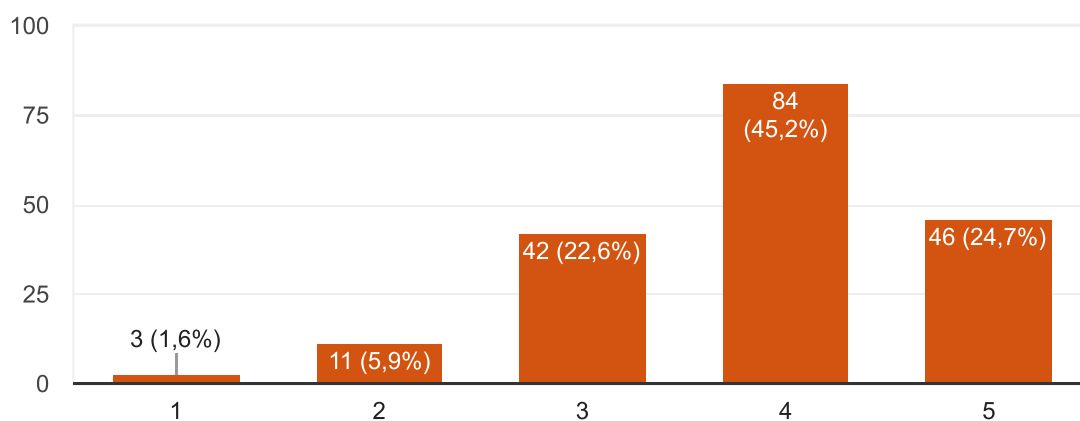
unalmas

185 válasz

nyugodt

186 válasz

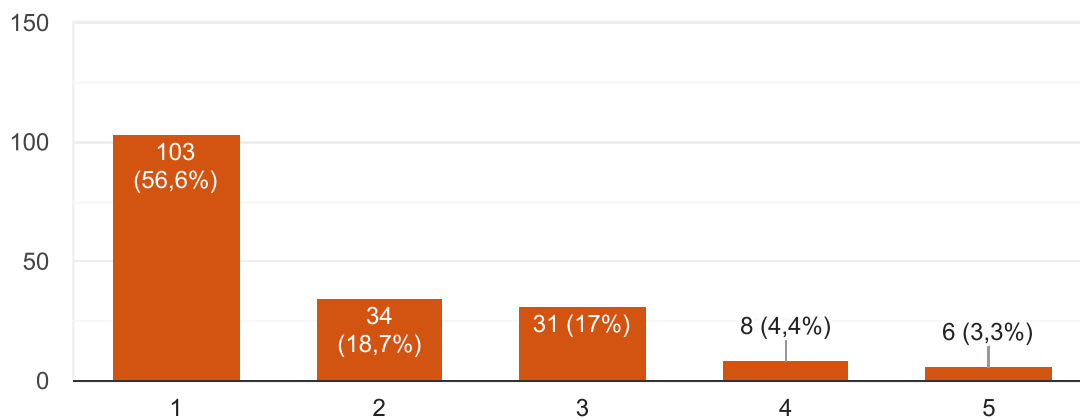
vidám

183 válasz

100

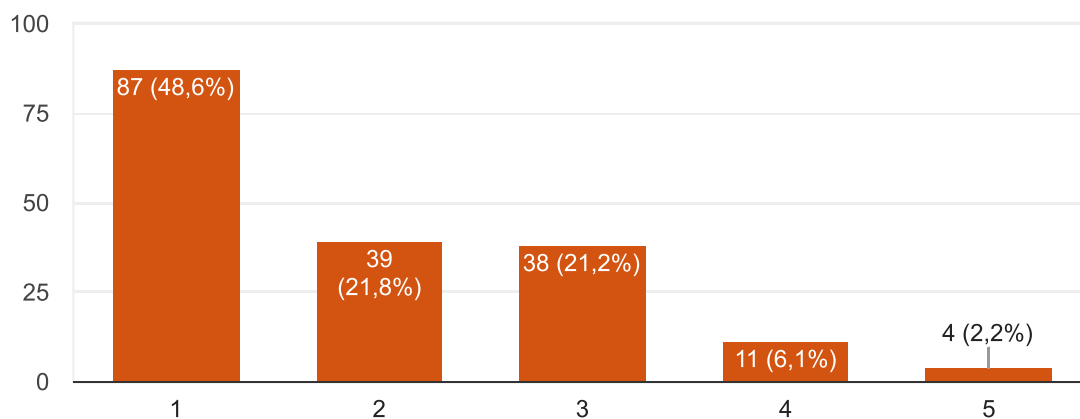
nyomasztó

182 válasz

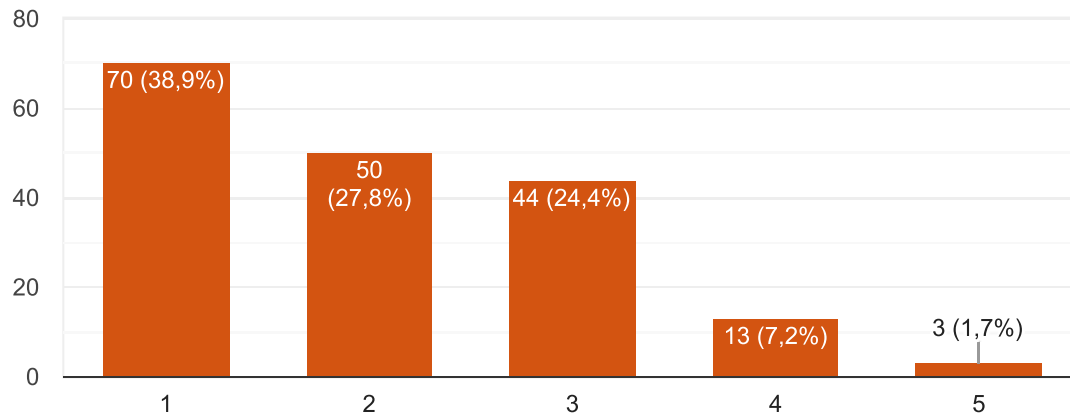
szomorú

179 válasz

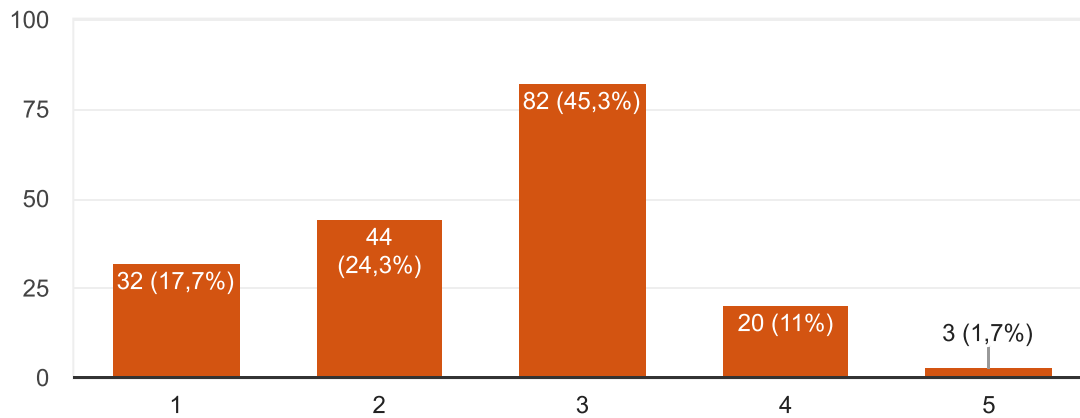
feszült

180 válasz

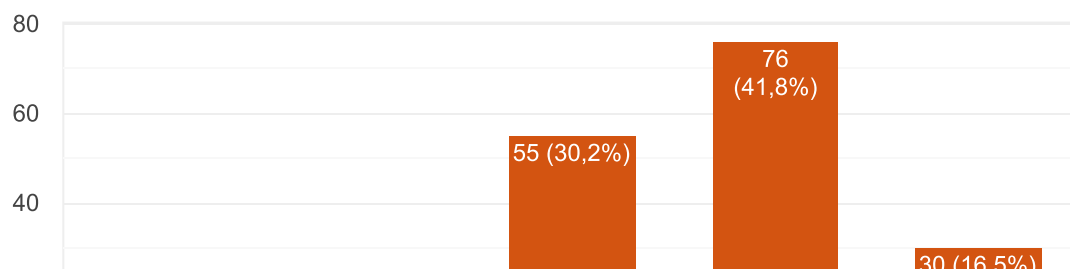
izgalmas

181 válasz

hangulatos

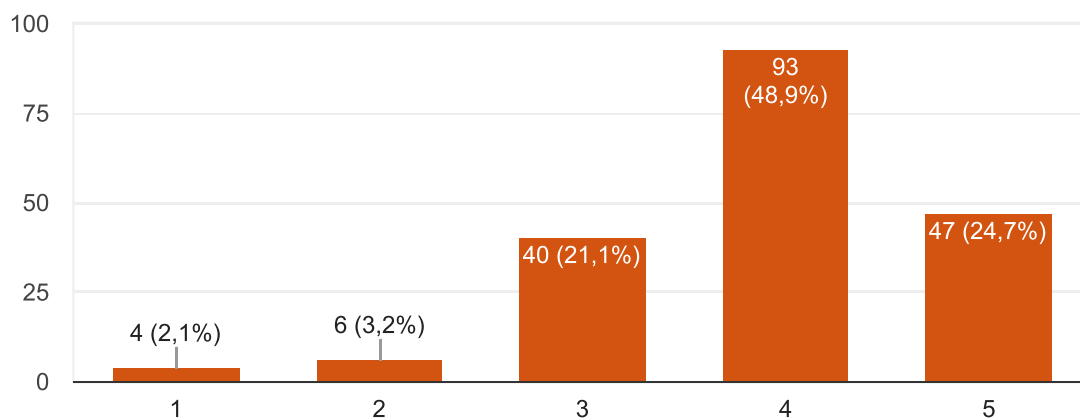
182 válasz

6. Mennyire elégedett Ön az alábbi tényezők helyzetével. Helyi szinten (az 1-es azt jelenti, hogy nagyon elégedetlen, az 5-ös azt, hogy teljesen elégedett).

a levegő tisztaságával

190 válasz

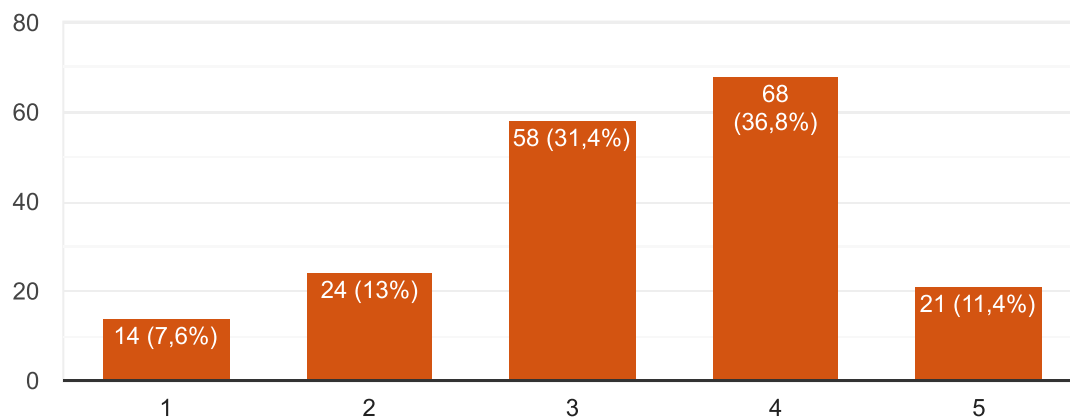
a közellátással

187 válasz

100

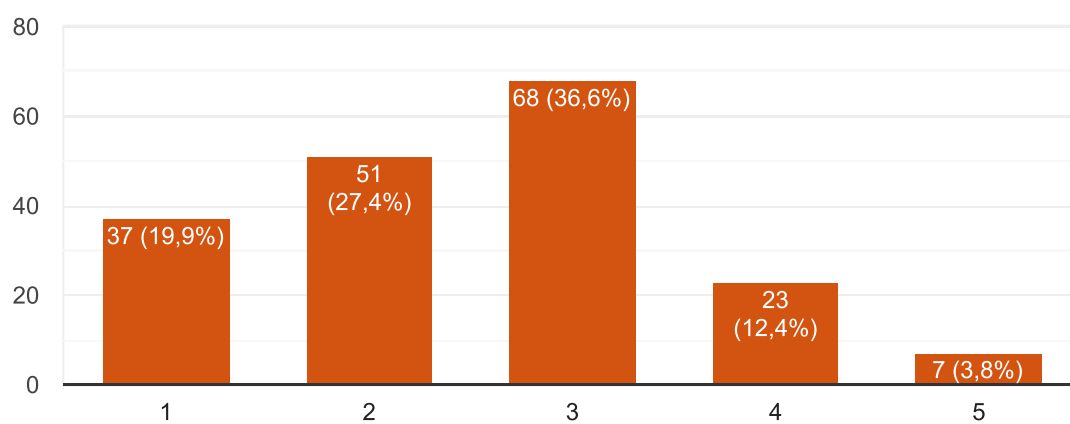
a tömegközlekedéssel

185 válasz

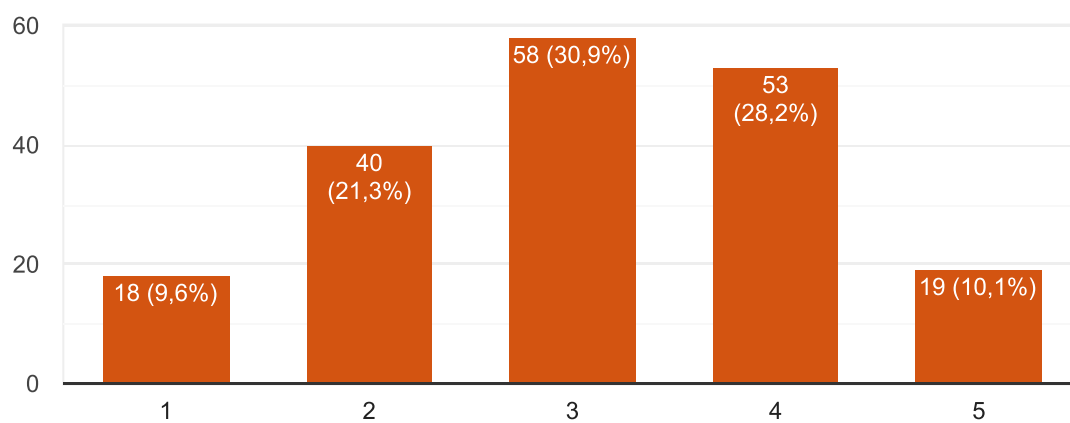
a szórakozási lehetőségekkel

186 válasz

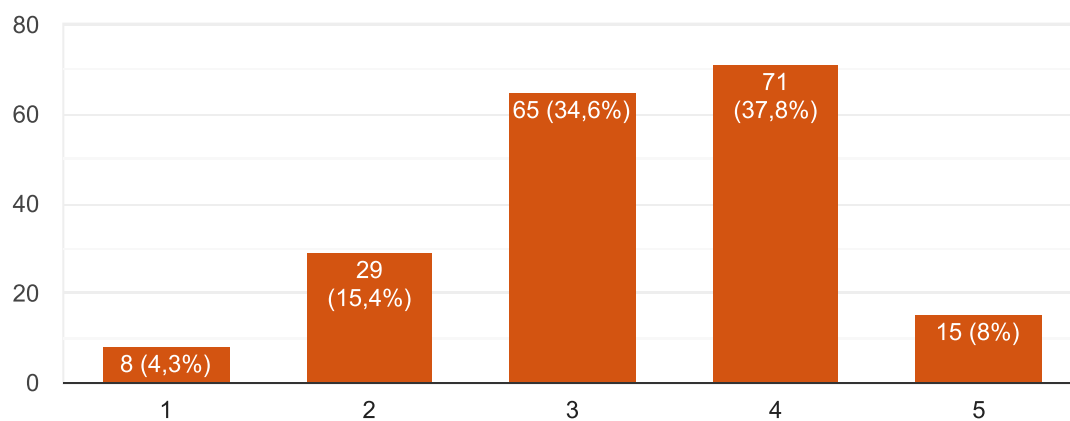
a továbbtanulási lehetőségekkel

188 válasz

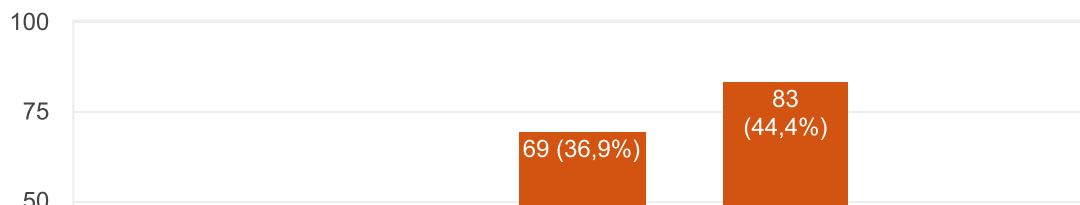
a közbiztonsággal

188 válasz

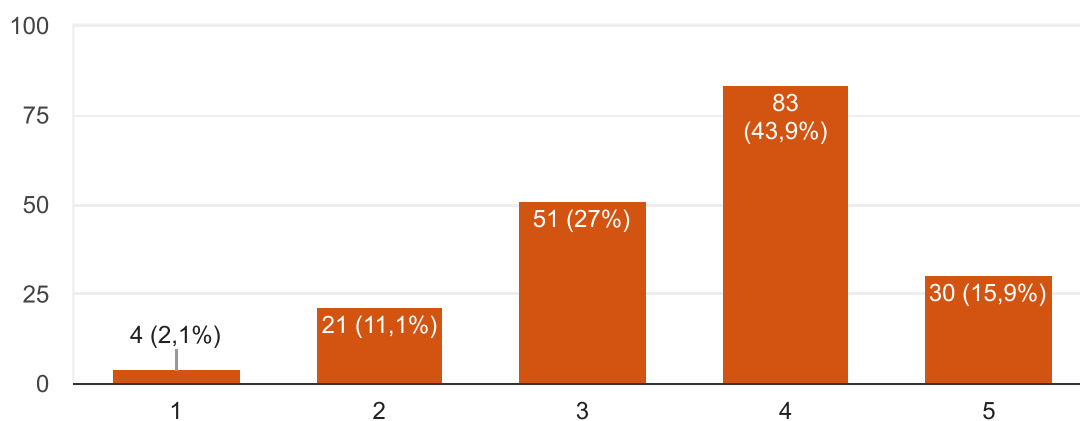
a vállalkozások sikerességével

187 válasz

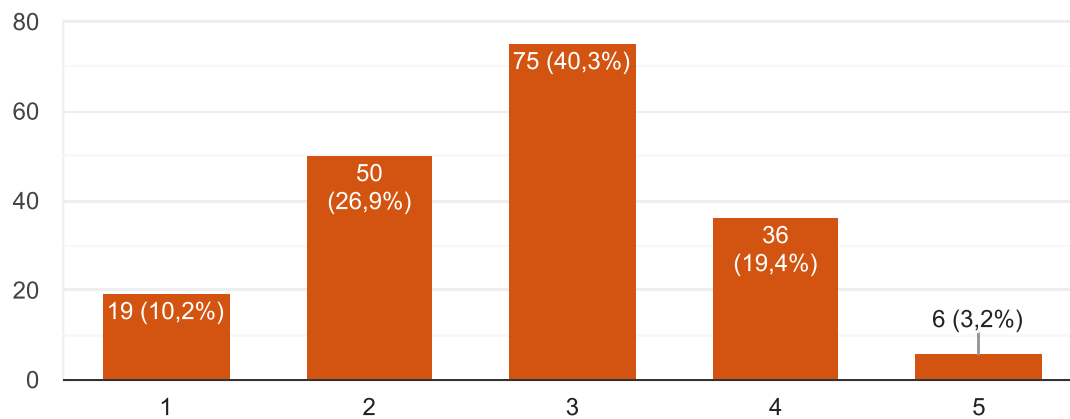
az idősebbekkel való törődéssel

189 válasz

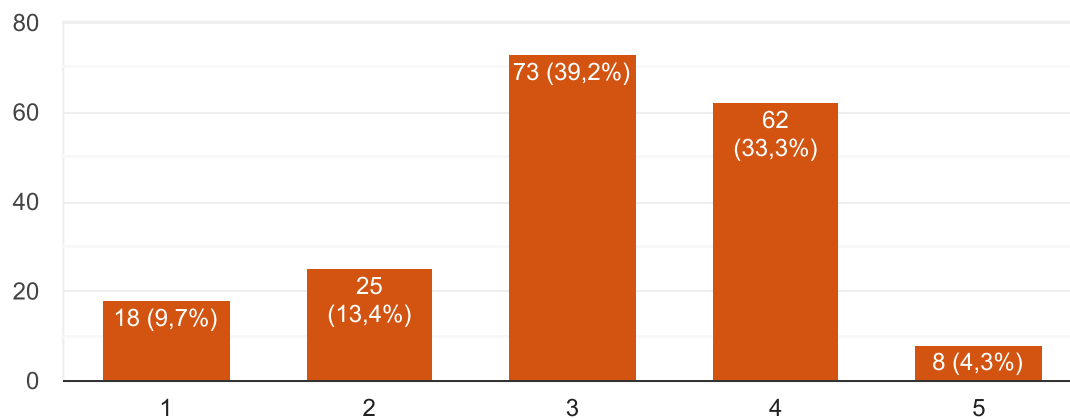
a fiatalok helyzetével

186 válasz

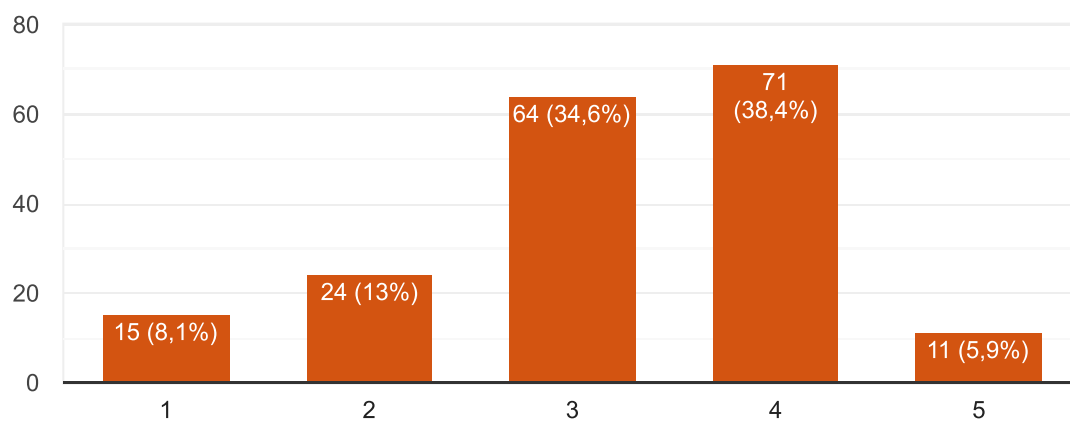
az egészségügyi helyzettel

186 válasz

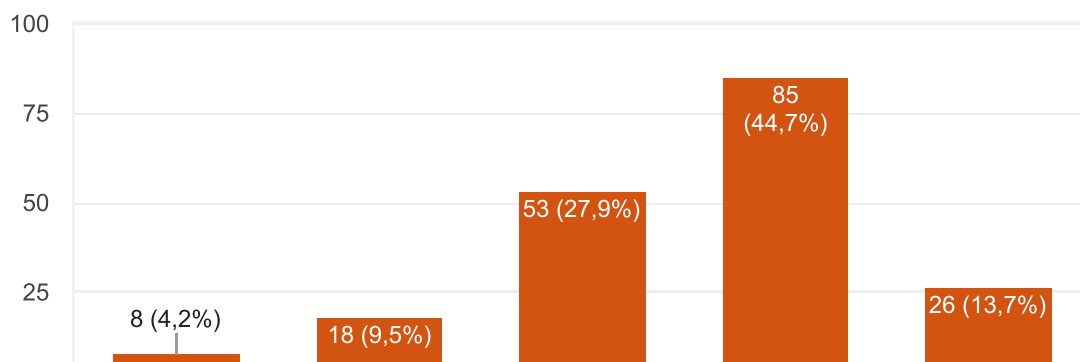
a lakáshelyzettel

185 válasz

az utcák, terek, parkok állapotával

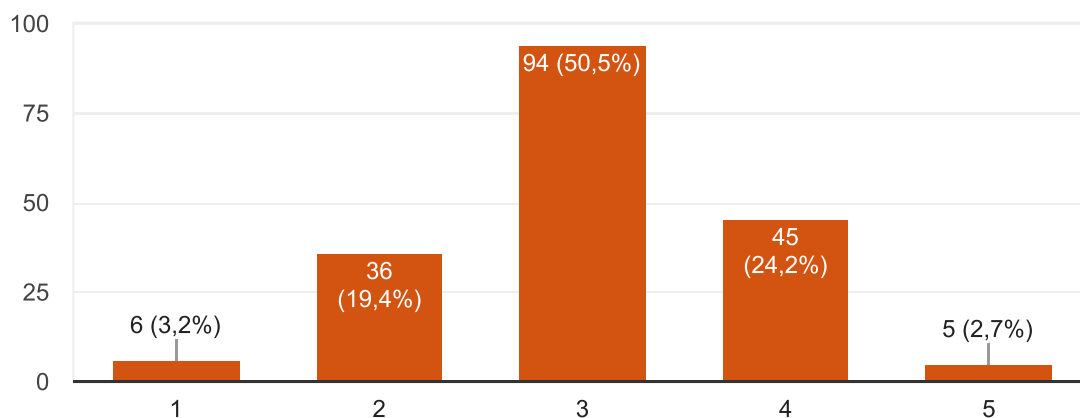
190 válasz

7. Mennyire elégedett Ön az alábbi tényezők helyzetével. Országos szinten (az 1-es azt jelenti, hogy nagyon elégedetlen, az 5-ös azt, hogy teljesen elégedett).

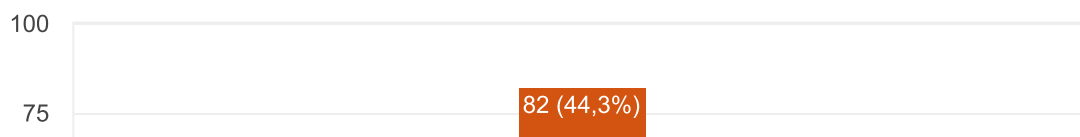
a levegő tisztaságával

186 válasz

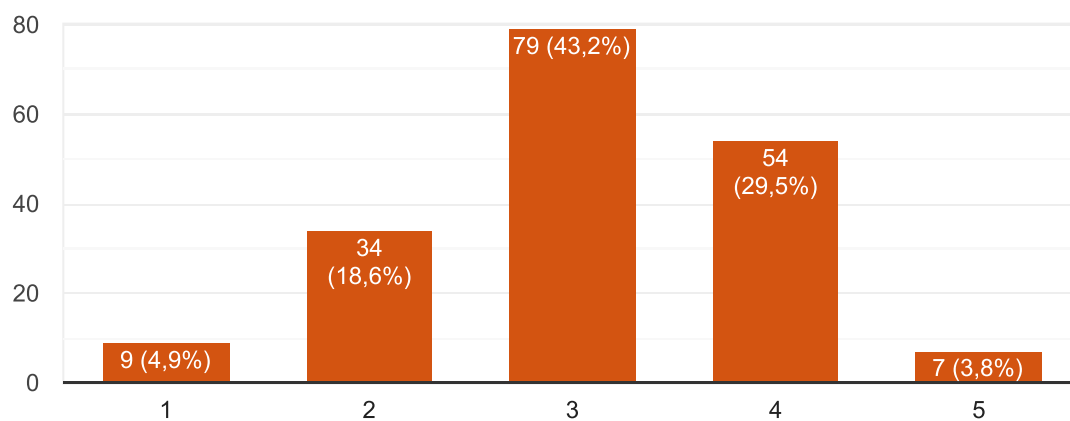
a közellátással

185 válasz

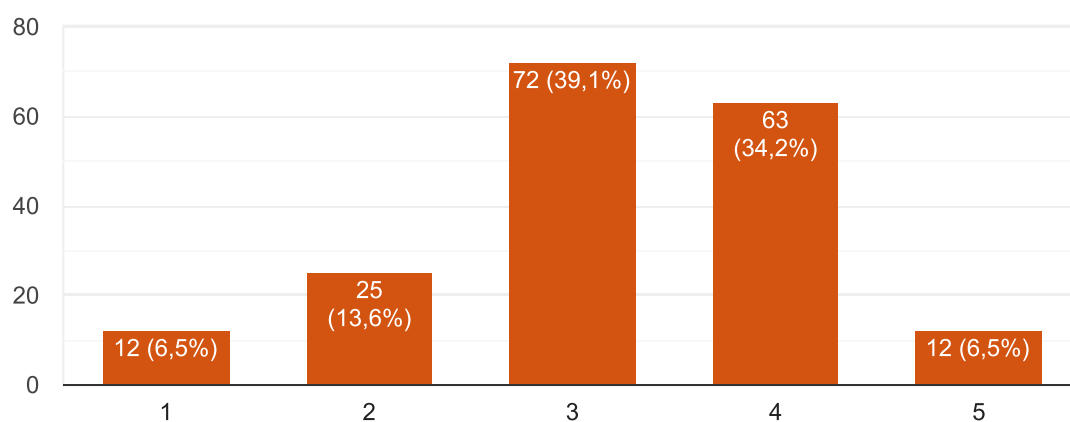
a tömegközlekedéssel

183 válasz

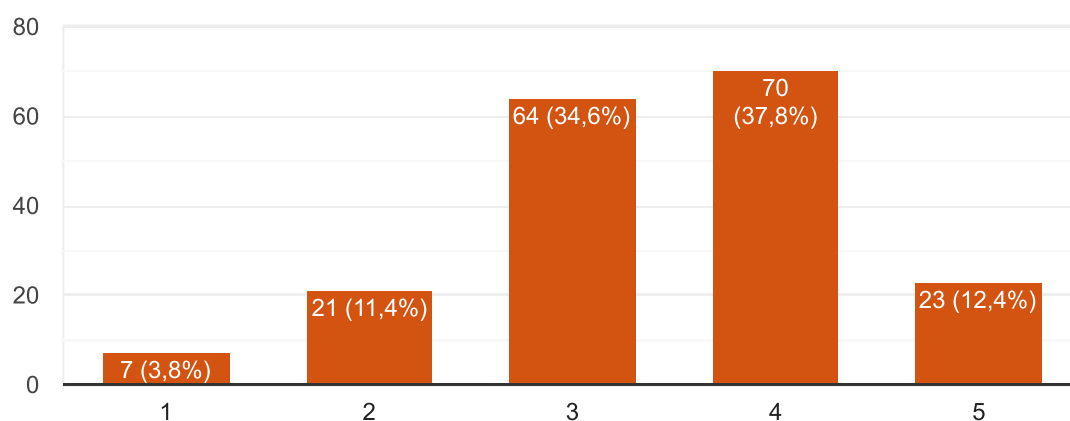
a szórakozási lehetőségekkel

184 válasz

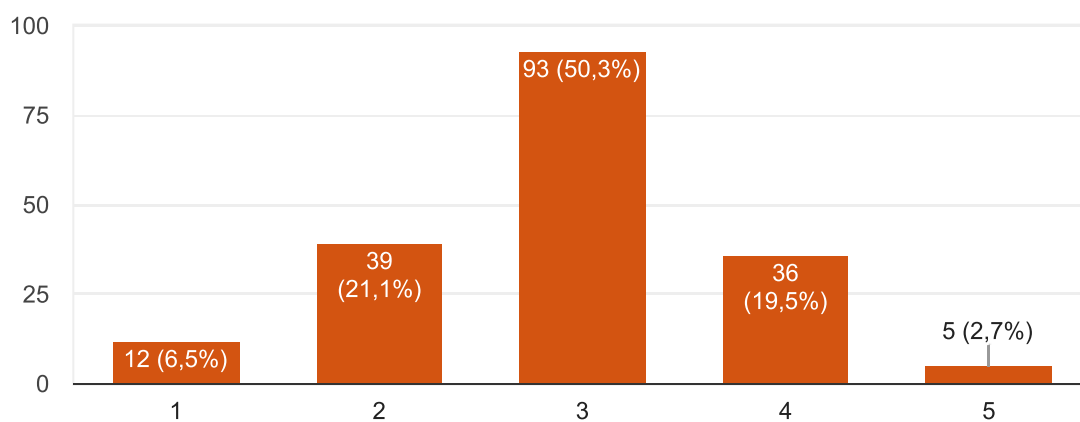
a továbbtanulási lehetőségekkel

185 válasz

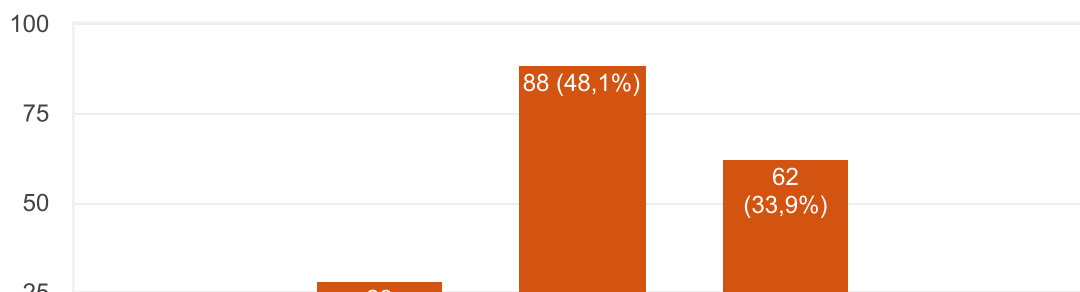
a közbiztonsággal

185 válasz

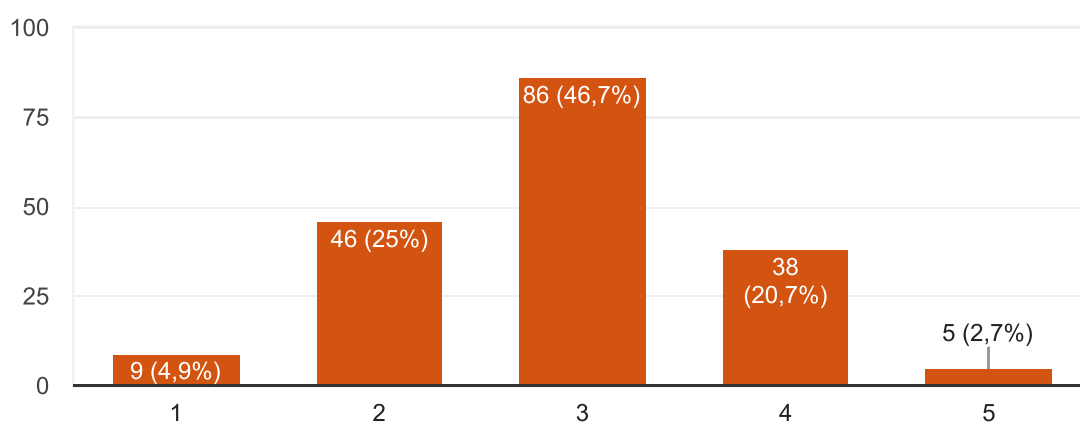
a vállalkozások sikerességével

183 válasz

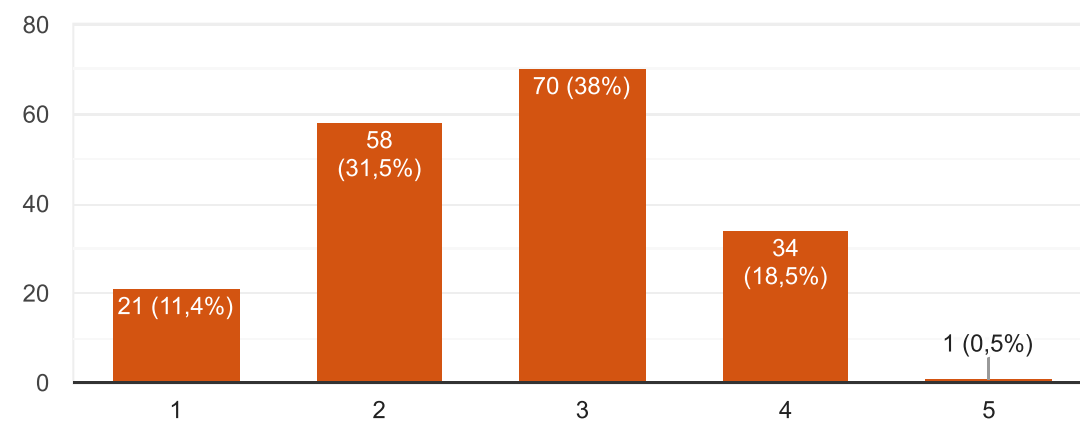
az idősebbekkel való törődéssel

184 válasz

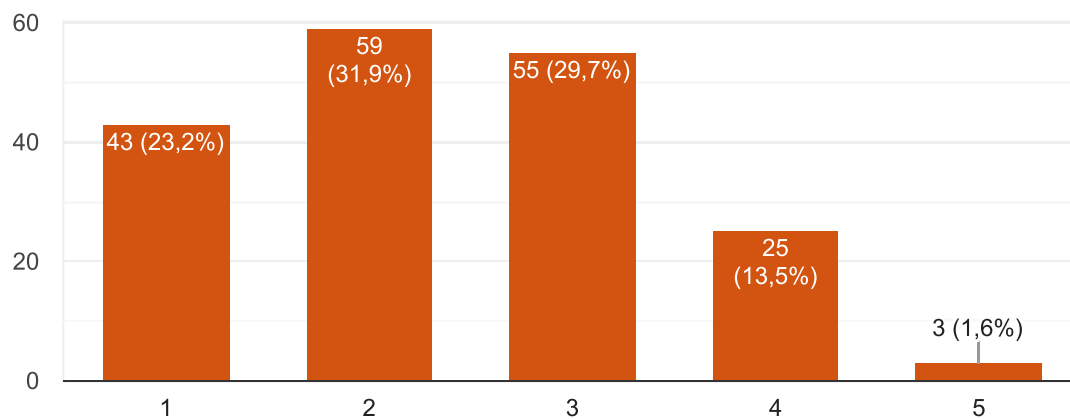
a fiatalok helyzetével

184 válasz

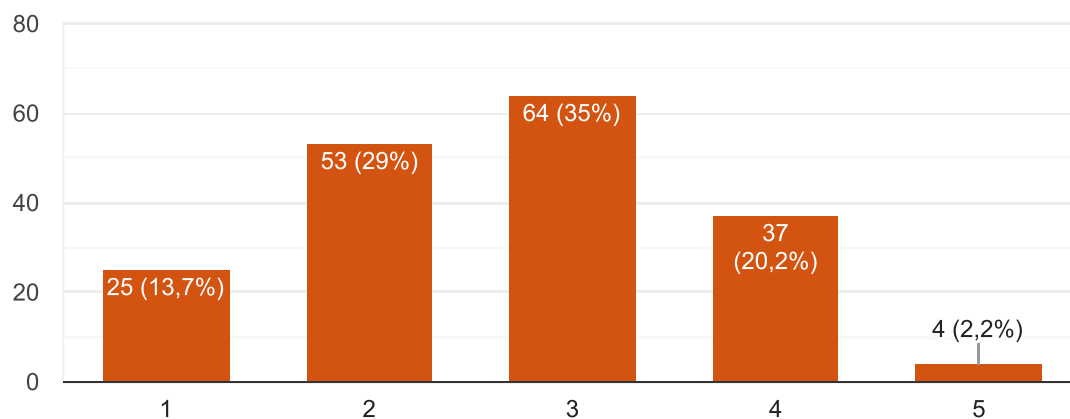
az egészségügyi helyzettel

185 válasz

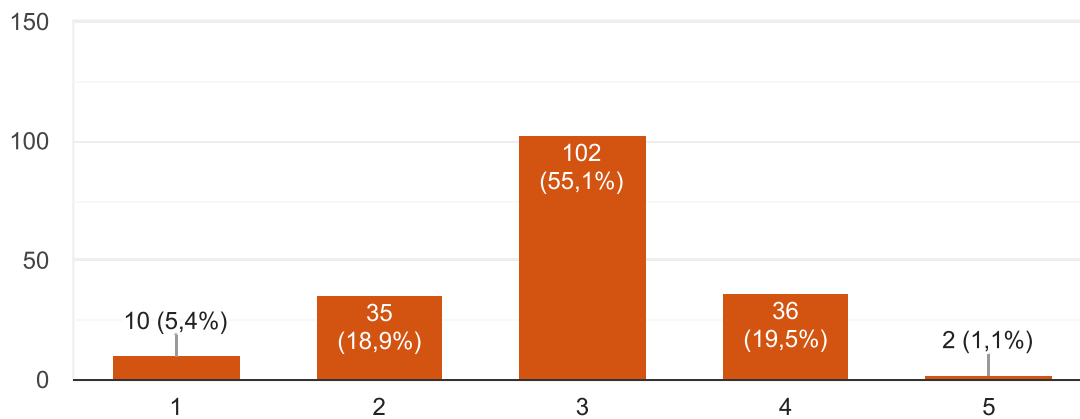
a lakáshelyzettel

183 válasz

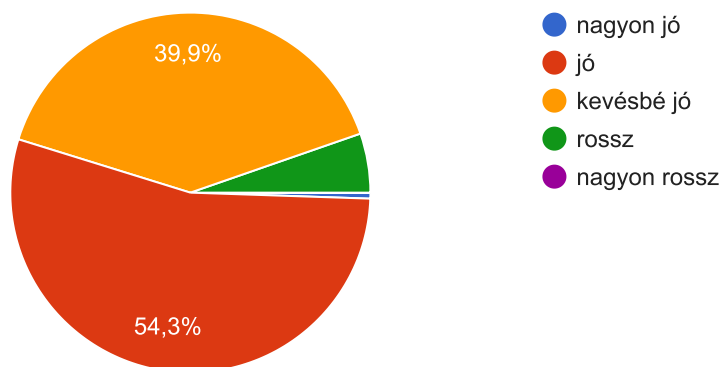
az utcák, terek, parkok állapotával

185 válasz

8. Milyen a természet (erdők, patakok, tavak, parkok vadon élő állatok stb.) állapota?

188 válasz

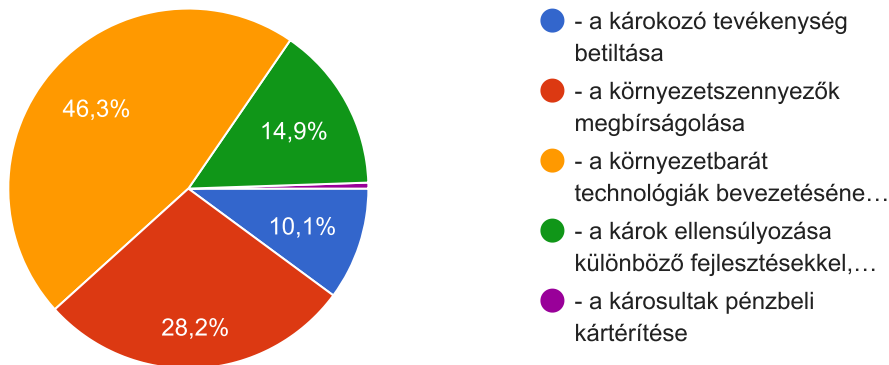

9. Milyen a környezet (víz, levegő, talaj, csend, a település tisztasága) állapota?

188 válasz

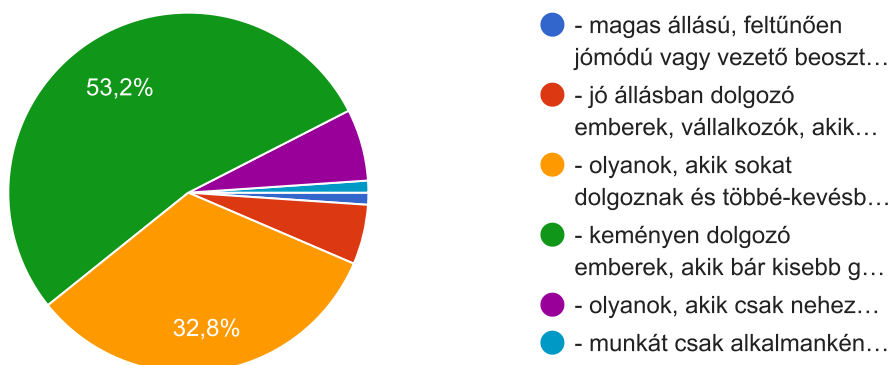
10. Ön szerint mi lenne a legmegfelelőbb megoldás a környezetszennyezés problémájára?

188 válasz

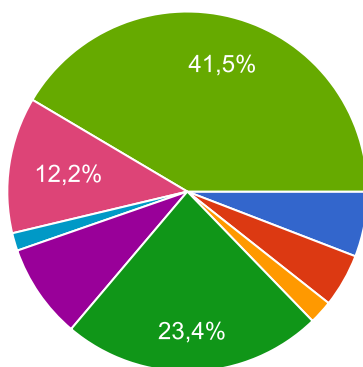
11. Hogyan tudná jellemezni legközelebbi szomszédságát: kik laknak arrafelé a leginkább?

186 válasz

12. Ha Ön - tegyük fel - oda költözhetne, ahová akarna, hova költözne a legszívesebben?

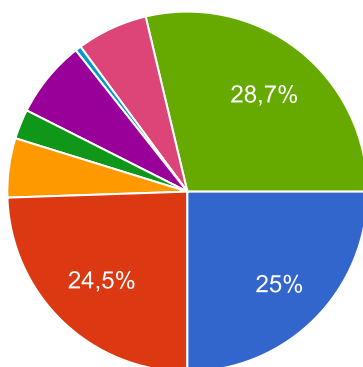
188 válasz

- tanyára,
- kis faluba
- nagyközségbe, város környékre
- kisvárosba
- nagyobb városba, Budapest külső területeire
- Budapest belső részeire
- külföldre
- sehova, maradna ahol lakik

13. Milyen környezetben élne a legszívesebben?

188 válasz

- egy hegyek között vagy vizek mellett épült helyen,
- egy kulturált kertvárosban,
- egy nem túl magas házakkal beépített belváros...
- egy magas házakkal beépített belváros...
- egy békés tanyán
- egy nagyobb faluban
- egy a hagyományokat őrző faluban
- olyanban, amelyben most él

14. Hogyan ítéli meg a város gazdasági helyzetét?

- az ipar fejlettsége a településen

190 válasz

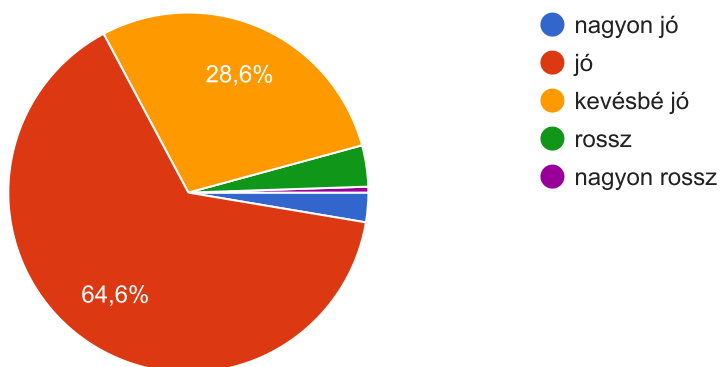

● nagyon jó

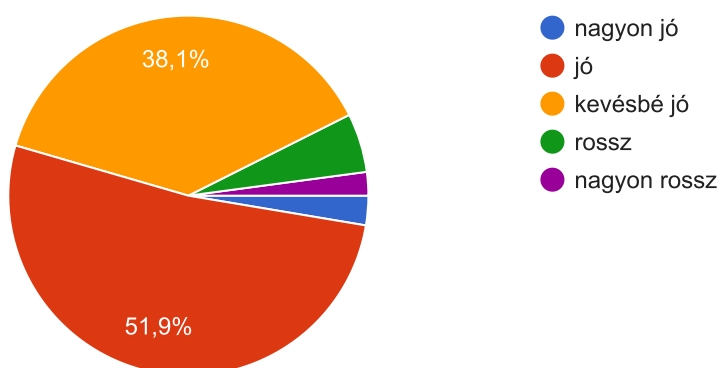
- a mezőgazdaság fejlettsége a településen

189 válasz

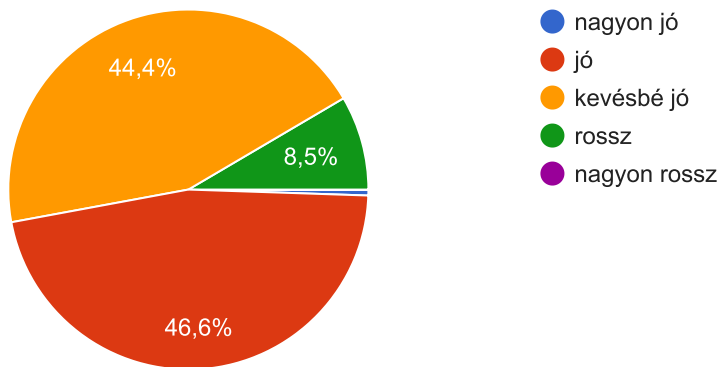
- szolgáltatások (kereskedelem, közlekedés, oktatás, egészségügy) fejlettsége a településen

189 válasz

- az emberek képzettsége, tanultsága a településen

189 válasz

15. Hogy gondolja: itt a környéken 100 ember közül hánynak van szüksége valamilyen segílyre? (Kérem, írja be a becsült számot.)

184 válasz

50

30

10

60

20

35

40

5

70

25

90

15

45

75

100

80

98

1000

0

2

Cca. 3 %

sokan

50 ember.

71

30-35

30 ember

21

10ö88

huszonöt

3

38

89

Nem tudom

kb. 35 embernek

70%

Harminc

40 embernek

50-en

8

85

77

40000

Ha más nemzetiségű akkor mind kap. Ha nem az akkor semmit se.

16

605

50%

40-50

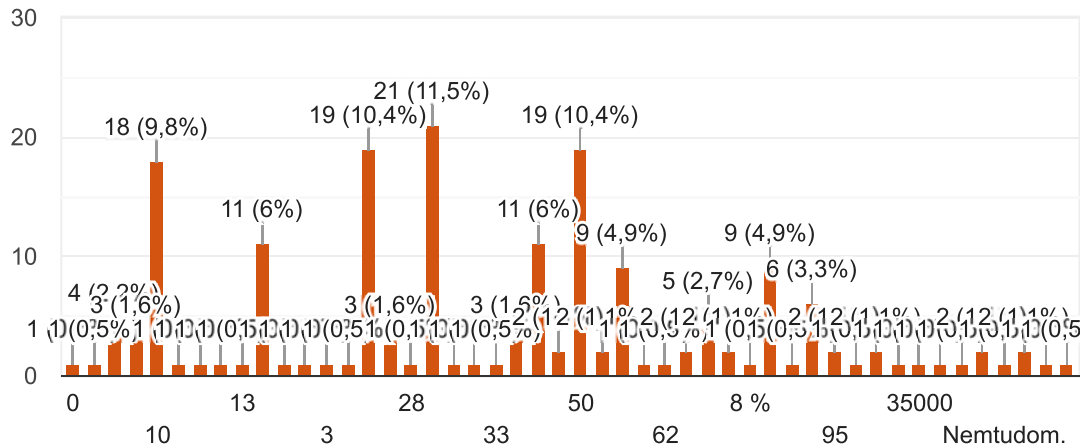
1010

100ból 80.

56

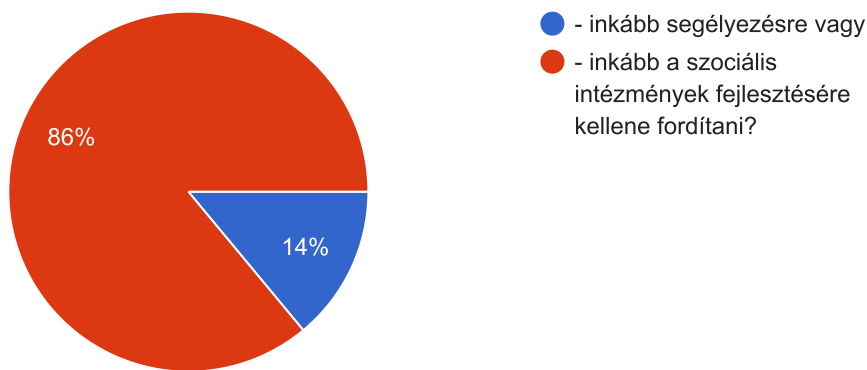
16. Mit gondol: 100 igénylő közül hányan kapnak ténylegesen valamilyen segílyt?

183 válasz

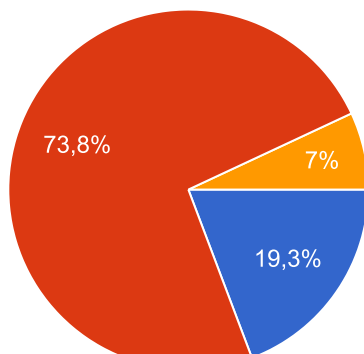
17. Ön szerint a szociális célra rendelkezésre álló pénzösszegeket

186 válasz

18. Ön szerint a hatóságoknak

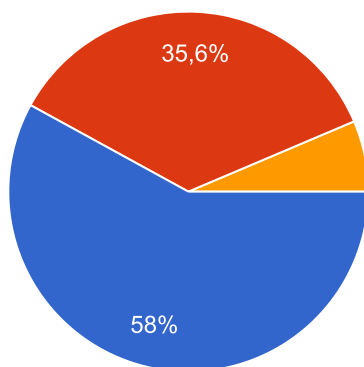
187 válasz

- - emelniük kell a jól élők adóit, hogy gondoskodhassanak a bajba jutott rászorulókról,
- - más módon kell megoldaniuk ezt a problémát vagy
- - ez nem is feladatuk, hanem mindenkinek magának kell gondoskodnia magáról, ha bajba kerül

19. Hogy gondolja: lakásának állapota kielégítő vagy nem?

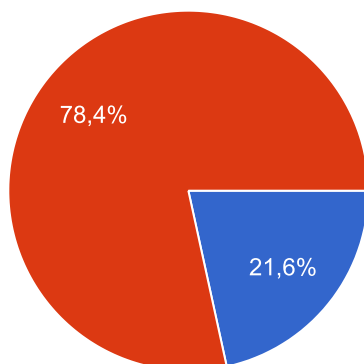
188 válasz

- - kielégítő
- - részben, is-is
- - nem kielégítő

20. Fel tudná e most újítani lakását?

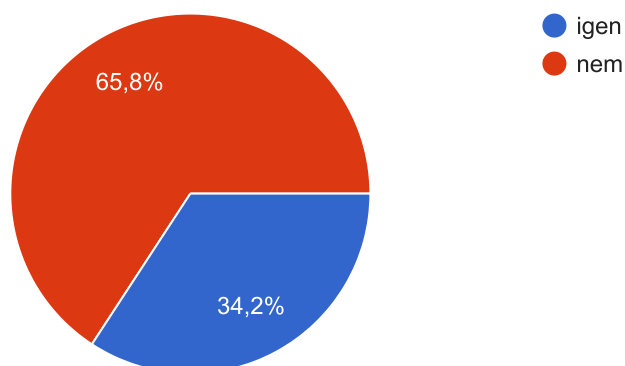
190 válasz

- igen
- nem

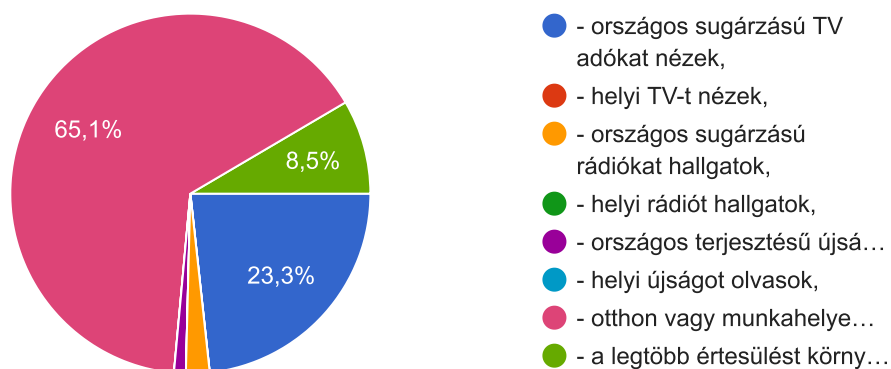
21. Személy szerint Ön számít arra, hogy valaki a családjából munkanélküli lesz?

190 válasz

22. Hogyan informálódik leginkább környezete és a világ dolgairól?

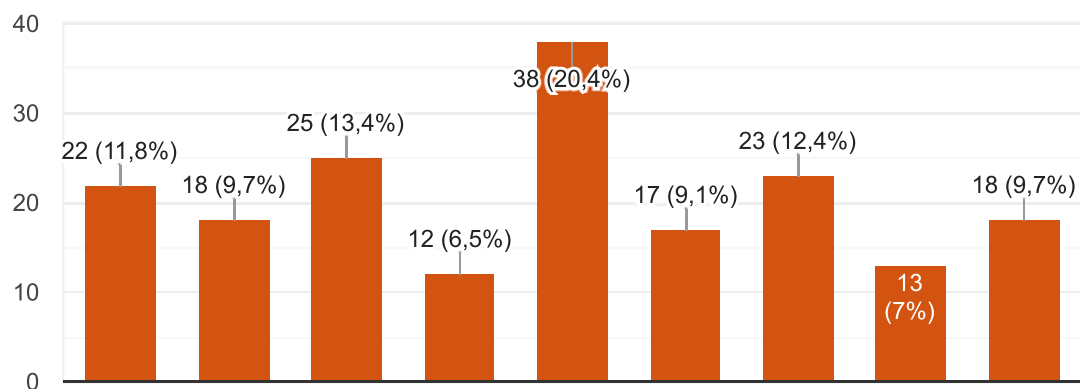
189 válasz

23. Milyen terület fejlődését szeretné elérni a településen? (1 – leginkább szeretné, ... 9 – legkevésbé szeretné)

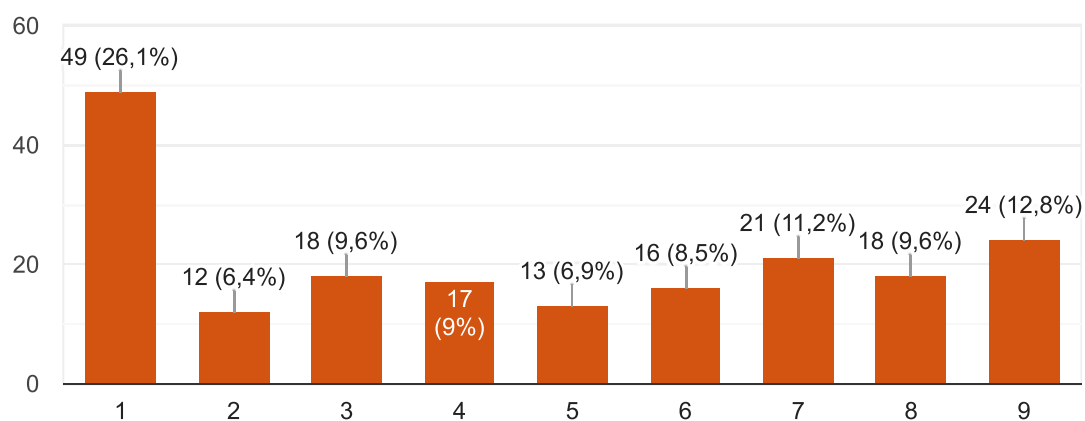
turizmus

186 válasz

ipartelepítés

188 válasz

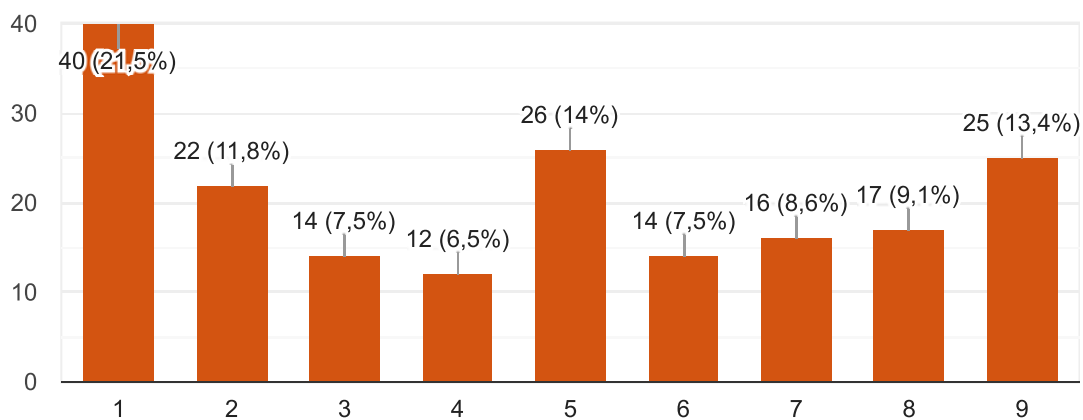

hagyományőrző kézműipar

185 válasz

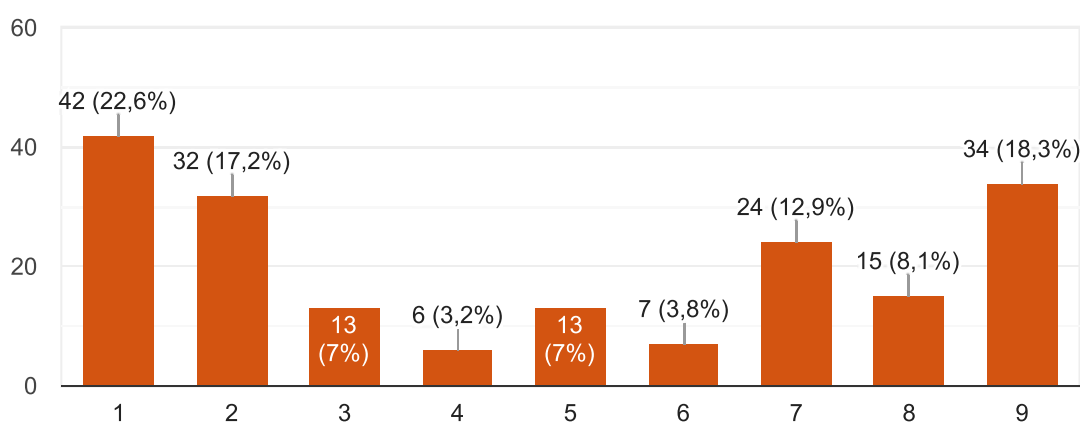
mezőgazdaság

186 válasz

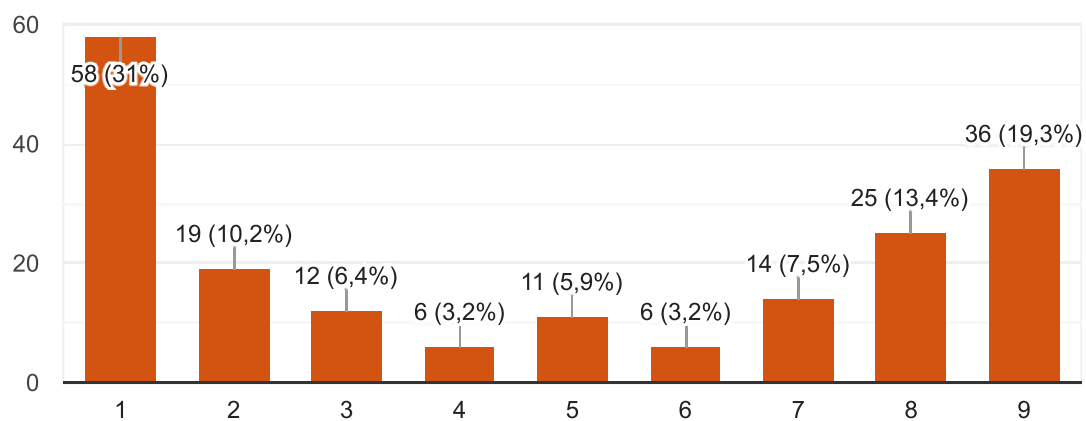
szolgáltatások

186 válasz

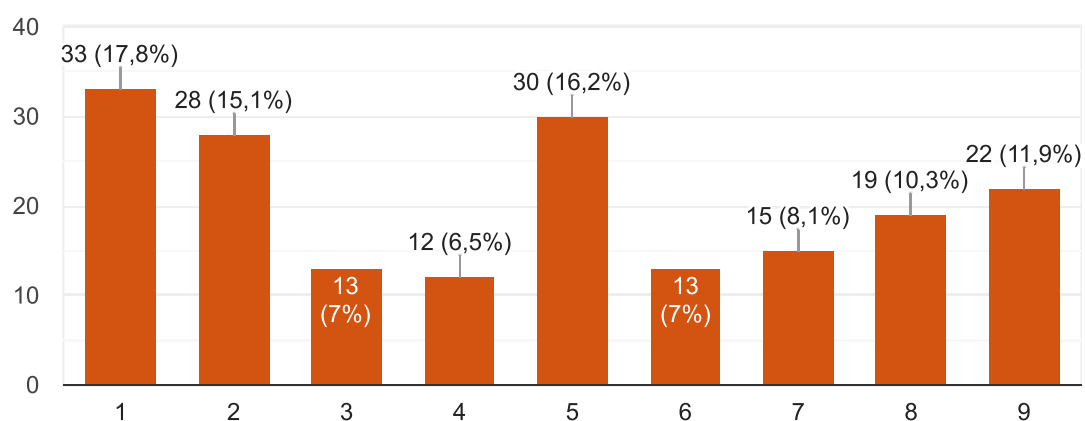
oktatás

187 válasz

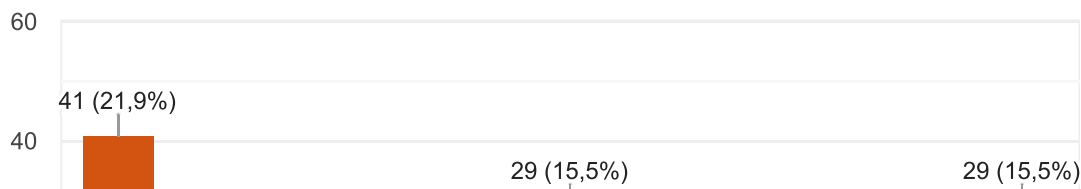
közlekedés

185 válasz

lakásépítés

187 válasz

egyéb, éspedig:

31 válasz

Kultúra

Kultúra. Közösségfejlesztés. Emberi kapcsolatok minősége.

A közlekedéshez kapcsolódó a parkolás kérdését a városban, és több kikapcsolódási, szórakozási lehetőséget kisgyerekeknek és fiataloknak. (játsszótér, stb.)

a meglévő infrastruktúra (Utak, járdák, parkok , szennyvíz és vízvezeték) folyamatos felújítását, rendszeres karbantartását, a közvilágítás megújítását , akadálymentesítést

Szórakozasi lehetoseg a 30as es 40es korosztálynak

A közvilágítás fejlesztése nagyon szükséges lenne.

Szórakoztatás, szabadidős programok

művelődés

A régi meg üresedet lakások állami megvásárlásása

kulturális programok, ifj. rendezvények

Bérlakások, garázsok építése, parkolók kialakítása.

Szórakoztató programok, munkahely teremtés

nincs

0

A közterületet fenntartók normálisabb munkát végezzenek, járdák, közutak állapota, "fanyakazás", központi és egyéb részek nagyobb tisztántartása.

Közmunkaprogramosokat be szivárogtatni az alkalmazotti státuszba és még szüntetni ezt a tarthatatlan állapotot!

Egészségügy (főként az ügyelet)

kerékpárutak minőségi fejlesztése, fenntartása

-

Egészségügy

Utak javitasa. Pl. Szarvasi út nagyon rossz

Akik máshonnan szeretnének a városba kerülni akkor esélyt adjanak nekik!!!!

Az előző kérdésekben meg van a válasz.

NYUGDÍJAS OTTHON ÉPÍTÉS

Tájékoztatás, ismeretterjesztés a környezetünk védelméről (illegális szemetelés, szelektív hulladékgyűjtés, megfelelő tüzelőanyagok használata a levegő tisztaságának védelme érdekében, közösségi értékek és településkép megóvásának fontossága).

Környezetvédelem

stadionokat

Elkerülő út kiépítése, a nagy teherbírású tkg számára

Helyi vállalkozások előre jutása

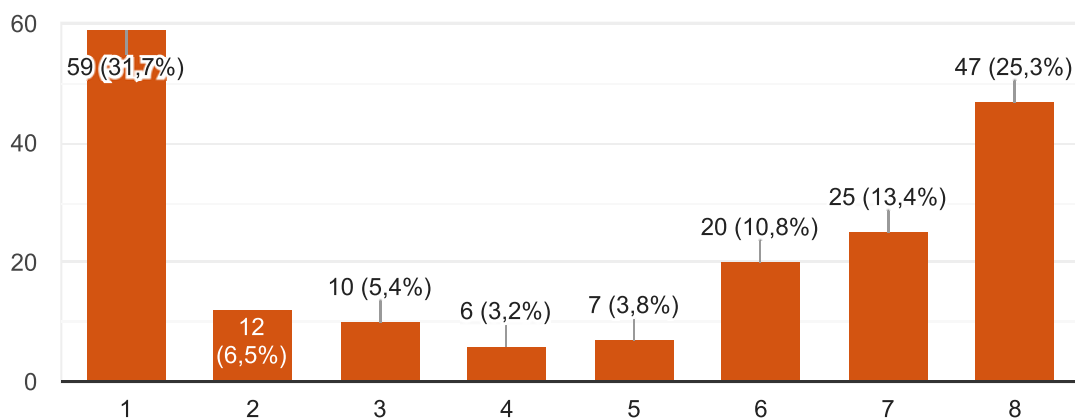
parkosítás, természeti kincsek megőrzése

hagyományok

24. Az alábbiak közül minek a megőrzését, védelmét tartja leginkább fontosnak?

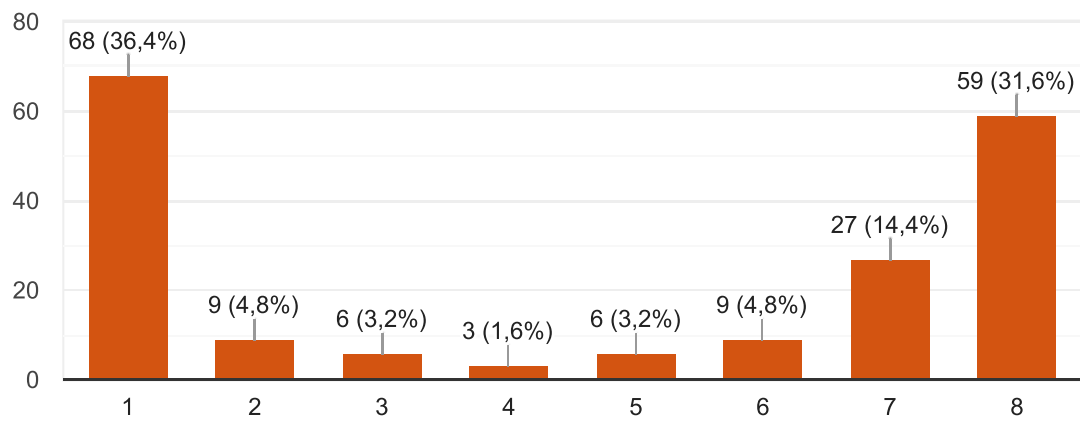
a táj

186 válasz

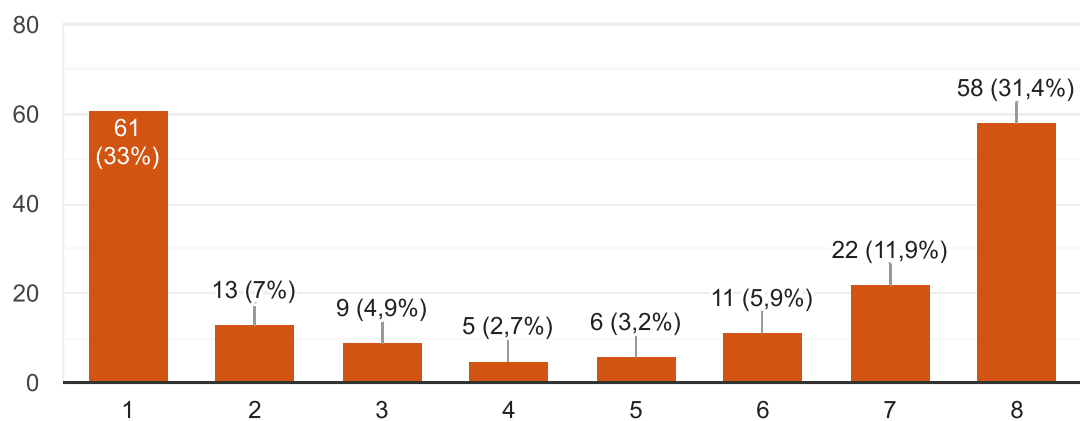
a természeti környezet

187 válasz

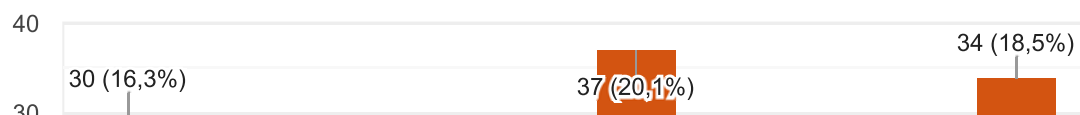
az erdők

185 válasz

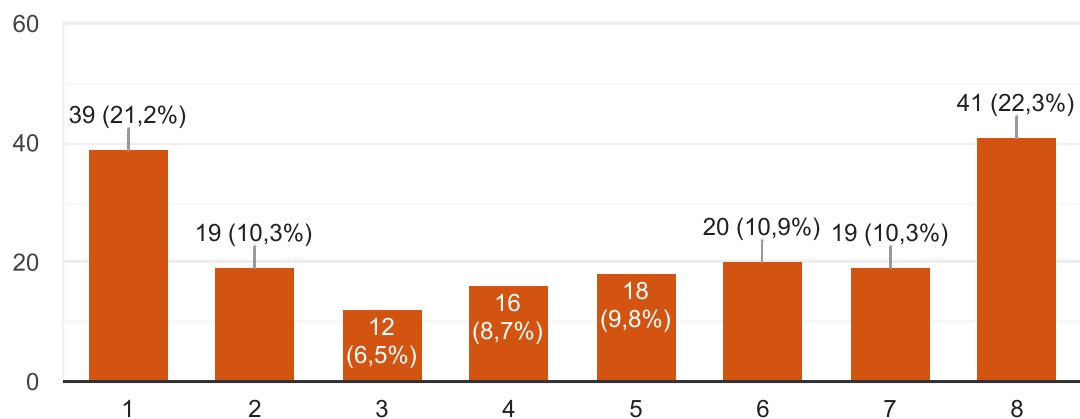
szőlőkultúrák

184 válasz

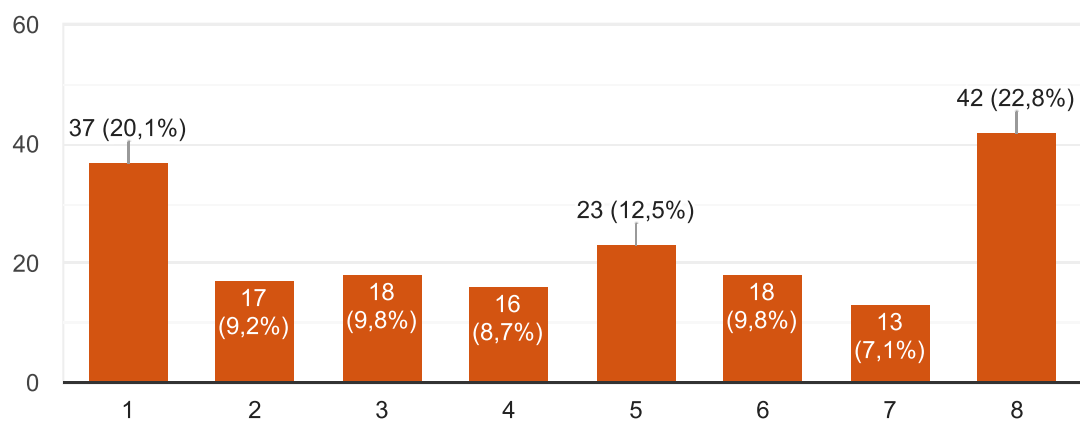
gyümölcskertek

184 válasz

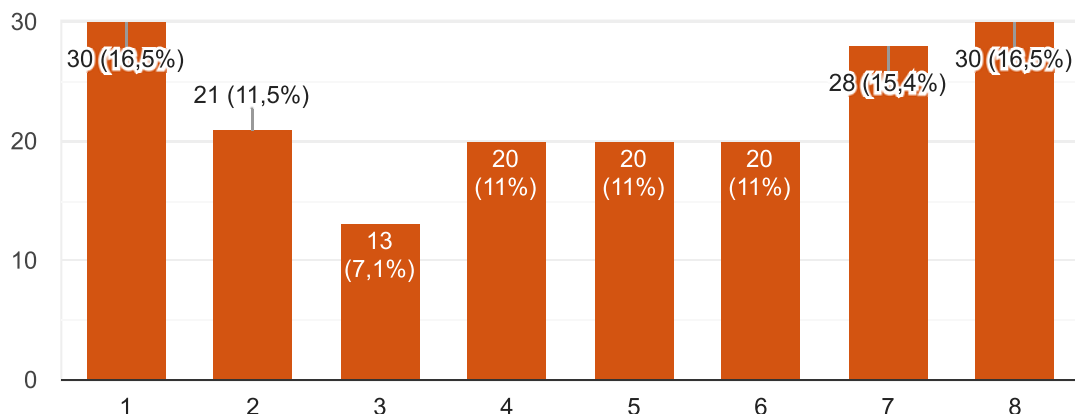
védett gyepek

184 válasz

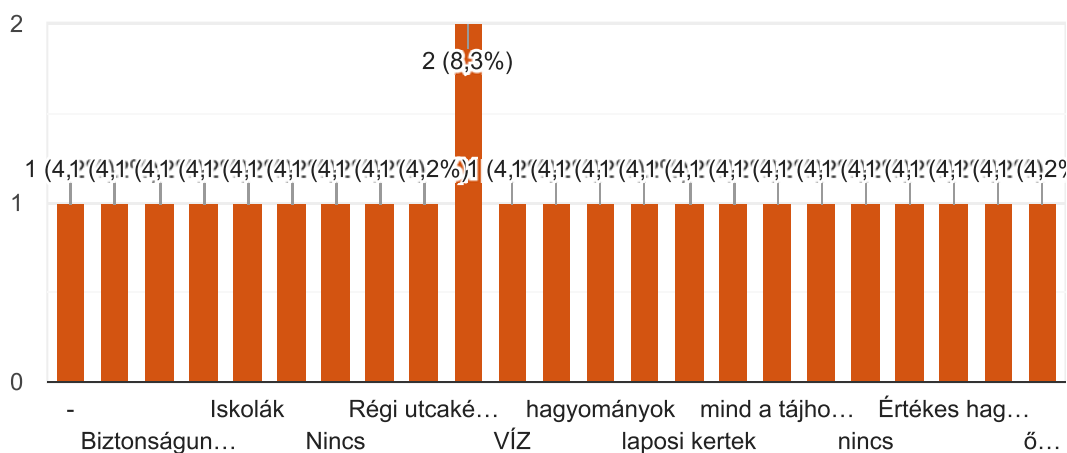
egyres építmények, házak

182 válasz

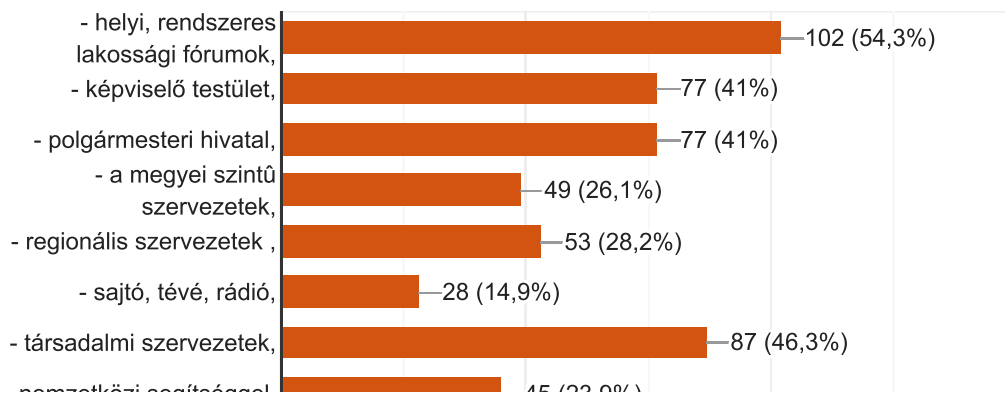
egyres megőrzendő értékek (kérem nevezze meg)

24 válasz

25. Milyen módon, milyen szervezetek, intézmények segítségével lehetne legjobban a települést fejleszteni (a „fenntartható fejlődést” előkészíteni)?(Legfeljebb három lehetőséget jelöljön be!)

188 válasz

- egyéb, és pedig:

7 válasz

Megtartani a helyi értékeket, s nem kirekeszteni. Szellemi, lelki, tárgyi, s bármilyen értéket BEVONNI a helyi közösség életébe.

Összefogással.

oktatás

nincs

A pályázati és egyéb közpénzek normális elköltése és potyán elherdálása (lásd. geotermikus fűtés)

Minél több közös infó áramlás.

helyi cégek bevonásával

26. Hogyan tudnának a helyi lakosok, civil szervezetek ebben részt venni?(Csak 1 választ húzzon alá, azt, amelyik az Ön véleménye szerint a legfontosabb!)

188 válasz

● - tanácsadással,
ismeretterjesztő

- egyéb, és pedig:

4 válasz

A helyi hatalom bevonjon minden helyi értéket a közösség rendszerébe, és megbecsülve azt.

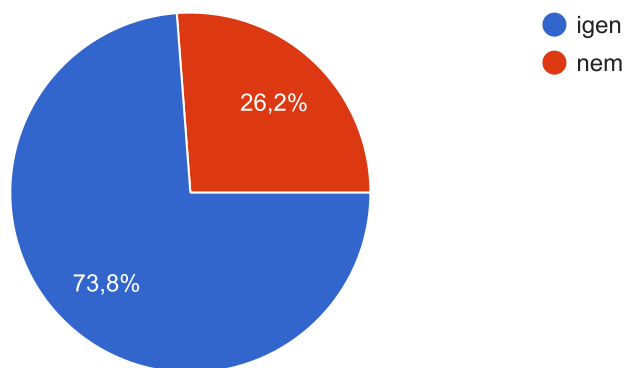
különböző fórumokkal

nincs

Ami olyan helyi emberekkel akik meg is oldanak bármit!

27. Találkozott-e korábban a „fenntartható fejlődés” kifejezéssel?

187 válasz

28. Ön mit ért ezen? (fenntartható fejlődés)

92 válasz

.

A környezet rombolása nélküli előrehaladás.

Azt a folyamatot ami Mezőberényben az elmúlt években elkezdődött.

élhető

Meglévő és felhasználható összegből való állandó fejlesztés.

Környezettudatos életmód. Hagyománytisztelet. Megújuló természeti energiák bevonása. Helyes és tiszta emberi kapcsolatok, melyek kihatnak mind erre is. Záportározók megléte. Az esővizet nem kiengedni az árokba. Ivóvízkincsünk megbecsülése. A WC-t NEM ivóvízzel leöblíteni. A fűnyesedéket és a levágott fagallyak felhasználása komposztálás, ill., egyéb kertészeti tevékenységre.

Amit eddig elértünk, azt megtartjuk, megőrizzük, fejlesztjük.

Azt a gazdasági növekedési rátát amely nincs a környezet terhére

A ma értékeit megőrizni a jövőnek.

Húúúú ... Nem tudom megfigalmazni

Fokozatosságot.

kielégíti a jelen fejlődést, megtartva a későbbi generációk fejlődési lehetőségét

Amit már sikerült létrehozni megalkotni azt vigyázni, óvni és lehetőség szerint tovább fejleszteni.

Értékteremtő, fejlődést elősegítő intézkedés

megőrizni az emberi és természeti környezetünket a jövő nemzedék számára károsodás nélkül

Értékek megőrzése.

A meglévő szint tartása, illetve innen fejlődése.

környezettudatos gazdálkodást

Azt hogy ez nem lehetséges. Illetve azt is, hogy ez ma nagyon divatos kifejezés. De (sajnos vagy nem,de) nem fenntartható egy fejlődés a végtelenségig.

Olyan fejlődés, ami nem károsítja a környezetünket, nincs romboló hatása, és mégis fenntartható, lehetőleg folyamatos.

a fejlődés a jövőben sem áll meg és nem rombolja a környezetet stb-t

Olyan fejlődés vagy fejlesztés, amely generációkon átívelő, folyamatos változtatás pl. lakóhelyi környezetben, úgy, hogy a következő generációk is részesüljenek a megteremtett javakban, és ők is tovább tudják azokat fejleszteni.

Nem emészt fel az erőforrásokat

Olyan fejlődési folyamat, amely kielégíti a jelenben fennálló szükségleteket anélkül, hogy veszélyeztetne a jövő nemzedék szükségleteinek kielégítését mind társadalmi, gazdasági, mind környezeti téren.

Az energia források oly mértékű felhasználása, hogy regenerálodni tudjon a környezet.

környezetvédelem

Ami létrejött működjön

A település értékeinek megtartásával a település fejlesztése

a jövőnk feltétele

Élhető település. Van munka, közbiztonság, tiszta környezet

Környezeti, társadalmi, gazdasági színvonal szinten tartása, védelme, megóvása fejlődése a következő generációk érdekében.

Folyamatosan önerőből fejlődést elérni, saját erőforrásokat felhasználva.

A környezet megóvása mellett alternatív / megújuló/ energiaforrások alkalmazása, korszerű technológiák bevezetése a termelésben és a mindennapokban egyaránt.

Olyan újítások, amelyeket hosszútávon minden szinten fent lehet tartani.

Gazdasági, környezetvédelmi és társadalmi fejlődés.

Olyan ipart teremteni amit fön is tudnak tartani nemmegy csödbe

Saját maga megtermeli ,amit felhasznál.

a jelenlegi állapot növelése

A jelen életszínvonalat és környezetet fentartani.

Úgy fejleszteni, hogy ne zsakmanyoljuk ki a környezetet, az adottsagoknak megfelelő irányokat választani

ésszerű, finanszírozható beruházások

élhetőbb környezet

Környezet károsítás nélküli fejlődést.

A meglévő értékek, eredmények fejlesztése úgy, hogy folyamatosan, lehetőleg átörököthetően biztosítható legyen.

Nem károsodik tovább a környezet,és az élővilág.

Minél kisebb ökológiai lábnyomot hagyni, azaz kevesebb környezetet károsító tevékenységek.

Legyen pénz a problémák megoldására

Olyan fejlesztés, ami a jelen kor embereinek igényeit úgy elégíti ki, hogy a jövőbeni emberek számára is élhető környezetet hagyjon, biztosítsonson.

Környezet védelem

Majd ha megvalósul akkor elmondom.

Szép fokozatos építkezéssel saját városomon belül egy jó csapattal egy cél irányában!

Életszínvonal romlása nélküli fejlődés

Az eddigiek megtartása, fejlesztése.

Együtt élünk a környezetünkkel, nem pazarolunk, megbecsüljük adottságainkat.

szó szerint értem

Hosszú távú fejlődés amely ha az elejétől beindul önmaga hozza létre, termeli ki a saját fejlődéséhez szükséges hátteret

Folyamatosan megvalósítható fejlődő tevékenységek, pályázatok

-

Megőrizzük a fejlesztések lehetoseget

Korral haladás

Fejlesztés

kielégíti a jelen szükségleteit anélkül, hogy csökkentené a jövő generációk képességét, hogy kielégítsék a saját szükségleteiket

Környezet barát

Olyan beruházás (anyagi, vagy szellemi) a jövőbe, amely létrejöttével és működésével nem vesz el többet a rendelkezésre álló forrásokból, mint amennyit visszaad.

Lassabb, de átgondolt biztos fejlődést. A jövőbe irányuló gondolkodást.

IPAROSODÁS,KÖZÚT

A további fejlődés és annak fenntartása legfeljebb akkora mértékben használja fel a természeti erőforrásokat, amelyek adott idő alatt újratermelődnek.

Nem tudom mit értenek ez alatt!

Város fejlesztését - beleértve a lakosok jobblétét !

Olyan fejlődés amely nem csak kiaknázza avagy időszerűen emeli a szintet, hanem hosszútávú hatásai és eredményei vannak.

Jól fejlődő város iparral mg munkahelyek.Tiszta rendezett város legyen.Legyen szórakozás turizmus, oktatás. Legyen jövő kép terv.

Kielégíti a jelen szükségleteit anélkül, hogy csökkentené a jövő generációk képességét.

Előrelépés az erőforrások kizsákmányolása nélkül.

Környezetvédelem.

úgy fejlődni, hogy nem okozunk kárt

Ez csak álom

Erőforrásaink felhasználásának olyan módját, mely a jövő generációk lehetőségeit, életkörülményeit is megfelelően, elvárható szinten biztosítja.

Úgy élni, hogy nem veszélyeztetni a következő generációk életlehetőségeit.

Környezettudatos életmód

Van rá pénz

Hosszú távon működő sikeres eredményes vállalkozások és szolgáltatások.

A jövőre nézve hozadéka van

Olyan fejlődést, melyhez hosszú távon sem kell további természeti erőforrást igénybe venni, nem károsítja a környezetet.

Növekedés, pozitív változás, ami folyamatos

Állandó és folyamatos gazdasági fejlődés, amelyben nincs gátló tényező.

Ne éljük fel most a gyermekeink, unokáink jövőjét.

Fejlődés amely mellett nem, hogy növeljük hanem inkább csökkentjük az energia felhasználást, a környezet terhelését, és az ökológiai lábnyomunkat.

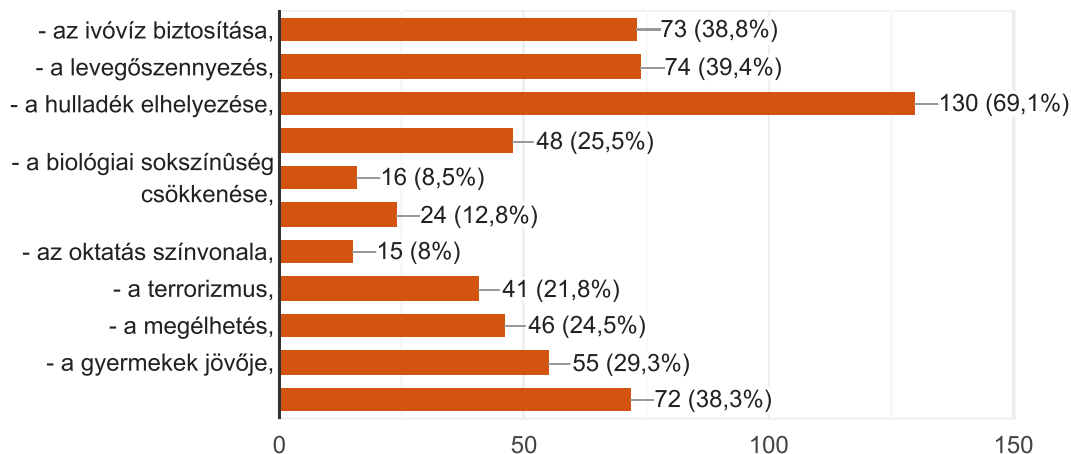
Kielégíti a szükségleteket, anélkül, hogy a következő generációtól elvenné ezt a képességet.

környezet tuatos életmód

próbálni megállni a saját lábán

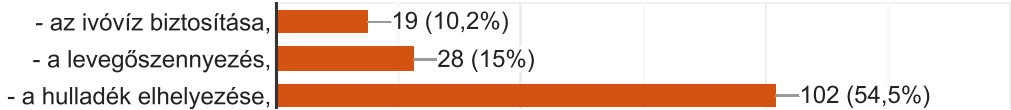
29. Véleménye szerint a belátható jövőben az alábbiak közül melyek lesznek Európa legnagyobb problémái? (Legfeljebb három lehetőséget jelöljön be!)

188 válasz

30. ...és a lakóhelyén élő embereké? (Legfeljebb három lehetőséget karikázzon be!)

187 válasz

A programhoz tartozó digitális térkép elkészítését segíti, ha megadja közvetlen lakókörnyezetét (közterület nevét, ahol lakik). Ez nem befolyásolja a válaszadás névtelenségét, de segít behatárolni a helyi problémákat.

Közvetlen lakókörnyezetem:

136 válasz

Mezőberény

Mezőberény

Mátyás király utca

Madarász utca

Szarvasi út

Báthory utca

Deák Ferenc utca

Liget utca

Jeszzenszky utca

József Attila utca

5650

Ady Endre utca

Árpád utca

Békési út

Kölcsey utca

Sport utca

Dózsa György utva 18. (Benyovszky Pál Márton) (benyovszky.pm@gmail.com)

Mezőberény. Békési út.

Tavaszi

Kereki utca

Liget u.

Mátyás király utca.

Nagymester utca

városközpont

MEzőberény, Gyomai út és Szabó Árpád u. által behatárolt területen

Csendes köz

Gutenberg u.

központ

Szent István utca

Köröstarcsai út

Piactér

Csabai ut

Mátyás király u.

Tömb lakás, Puskin u.

1139 (3 éve), 5650 Rákóczy Sgt.

Mezőberény,Jókai utca

Puskin utca 6

Zrínyi sugárút

Áchim L.A. utca

Ókert

Újtelep utca

Zrínyi sgt.

Rákóczi sgt u

város központ

Mezőberény Kastély-köz

Csabai út környéke

Bajcsy u.

Szabó Árpád utca

Gyomai út

Zrínyi sugárút

Vésztői út

Jókai utca

Mezőbereny

Madách Imre utca

Újtelep utca

Kölcsey lakótelep

Árpád u.

Bajcsy-Zs u.

Liget utca

Vásártér

Orlay

Kölcsey ltp

Hunyadi utca

Achim utca

Kinizsi utca

Deák-Jókai utca

Passz

Fő utca

Eötvös utca

Vörösmarty utca

MAGYAR RÉSZ

Mónus Illés

főtér

Jókai Mór utca

Hosszútó

Békés Megye.

Sas utca

Kertváros

Békésmegye

Köröstarcsa út

Oltványkert u

Békés megye

Galilei utca

Fő út

Városközpont

Teleki utca

Olajfa utca

Dózsa György utca

Kérhalom

Kinizsi Pál utca

Oltványkert u.

Mezőberény, Táncsics u.

Sas utca

Szénáskert utca

jelenleg távol lakok

Katona J.

Jelentősen segítené a további munkát, ha jelezné, hogy melyik három települési probléma megoldását tartja a legsürgetőbbnek:

Első:

117 válasz

Mezőberény

Elkerülő út építése

Oktatás

munkahely teremtés

Hulladék elhelyezés

munkahelyek teremtése

Orvosi ügyelet

Kevés munkahely

Hulladékgazdálkodás

Az általános iskolai nevelőmunka színvonalának emelése

Tenni akaró, kreatív szakemberek jelenlétének biztosítása

Munka és munkahelyek teremtése, bérek realizálása megakadályozván az állandó elvándorlást.

Minden helyi érték bevonása a közösség életébe. FONTOS!!! Az emberi kapcsolatok minősége -, mert ebből indul ki minden, és ide is tér vissza.

GAZDASÁG FEJLESZTÉSE(IPARI ÜZEMEK STB.)

Lakás.

Illegális hulladék

Megélhetés

oktatás

Utak, utcák rendbetétele.

infrastruktúra elhanyagolása

Hunya

Új munkahelyek.

Munkahely tisztességes fizetéssel

Közvilágítás fejlesztése

Több munkahely kellene.

gazdasági fejlődés

Hulladék megfelelő elhelyezése, feldolgozása

Szociális lakás

Cigányság

Szegénységben élők kiemelése de nem segéllyel

Munkahelyteremtés

Utak járdák állapota.

Energia hatékonyság

az elhagyatott házak, porták rendbetétele

Foglalkoztatás

Mezőberény

Minden munkaképes ember dolgozzon,

Közvilágítás rendbe tétele

Munkahelyek, (hagyományos kézműipar , textilipar) megélhetési körülmények jav.-a.

Budapest

Gyerekek jövője

Hátrányos helyzetű emberek oktatásának a lehetősége, így önerejükből tudnának előrelépni. a segélyek csak nagyon rövid távú segítségek, hosszú távon csak az oktatás szemléletváltás hoz előrelépést.

munkahelyteremtés

Hulladékkezelés

Munkalehetőség helyben

Munkahely teremtés

Megélhetési problémák. Munkahely teremtés. Van aki szeretne, mégsem tud elhelyezkedni, mert az alacsonyabb iskolai végzettségűek és, /vagy/ roma származásúak előnyt élveznek.

Hulladék szállítás

Munkahelyteremtés

utak minősége

elszegényedés

Települési utak minőségének javítása

természet megóvása

lpartelepítés

Utak állapota

Munkahelyek számának növelése, hogy minél kevesebb embernek kelljen eljárni dolgozni, vagy elköltözni. Megfelelő bérezéssel.

Biológiai sokszínűség

Normális munkahelyek hiánya!!!

Közmunka program meg szüntetése

Egészségügyi szakellátás

Gyermekek jövője

Orvosi ügyelet minősége (szakképzettség)

Munkahely

munkahelyek

Lakosság folyamatos tájékoztatása

új munkahelyek

Szórakozóhely

Munkahely teremtés

"Brazílok" nem hajlandóak dolgozni

illegális szemétkerítés

Hulladékszállítás

Közvilágítás

Utak nagyon rosszak nálunk teljesen a főútig

Mezőberény

Kóborkutyák

Szakképzett emberek elvándorlása

Munkahelyteremtés a fiatalok itt tartása érdekében

Nem nyilatkozom

Szennyvíz

Orvosi ellátás(ügyelet)

Rendszeres és világos buszjárat a vasútállomás és a buszállomás között.

UTAK RENDBE TÉTELE

zöld övezeten való parkolás meg tiltása

Szelektív hulladékgyűjtés rendszerének hiányossága

Az iskolai, biztonság (gyerekek biztonsága)! Nem beszélnek róla, de nagy a baj! A gyerekeket , aki teheti, így elviszi a településről. Ez óriási probléma!

Közterületek közutak járdák modern felújítása.

Egészségügyi ellátás javulása

Szemét szállítás illegális lerakó megszüntetése köztisztaság.

A cigányság szaporodásával jelentkező problémák. (iskola, közbiztonság. stb--)

VÍZ

Sürgősségi ellátás (részeg, kiégett orvosok, aszisztensek)

Hulladék elhelyezése

polgármester váltást

A várost elkerülő főút megépítését

Várost elkerülő útvonal építése

Fiatalok elvándorlása

Iparosítás (munkalehetőség)

Szemét lerakás

Közvilágítás

közlekedés

EGYÉB (7)

Második:

114 válasz

Oktatás

közvilágítás

Munkahely teremtés

Megélhetés

Közvilágítás

Turizmus

Hulladékszállítás

Kátyúzás

A mezőgazdasági vállalkozók gazdálkodásának tájvédelmi és környezetvédelmi károkozásának korlátozása, kontrolljának megteremtése

Hulladékkezelés

Szakkörök, programok, képzések állandó tartása, fejlesztve és összekovácsolva a lakosságot.

A helyi kulturális élet rendes és értékes működése, széle körű összefogással. Az jó hagyományaink szinten tartása és továbbadása. Az alkotó, értékes tevékenységet folytató civil szervezetek bevonása a folyamatokba és segítése. A kultúrház hétvégén is legyen nyitva, megfelelően felkészülve.

SZEMÉTSZÁLLÍTÁS

Munkahely.

Elvándorlás

Betegségek egészségügyi problémák

közellátás fejlesztése

Értékeink megóvása. (rongálások megelőzése)

oktatás

hulladék és-szemét elhelyezés

Bélmegyer

Egészségügy fejlesztése.

A várost elkerülő út a kamionok részére.

Utak minőségének javítása

Egészségügy színvonala

A fiatalok ne menjenek el a városból.

szociális ellátás fejlődése

Valamilyen módon elérni, hogy a lakók a közösségi médián túl is kinyilvánítsák véleményüket (pl. Facebook-on jó dolog a közös csoport, de inkább negatív töltetű beszélgetések, kommentelések vannak, és így elvész a hatékonyság)

Munkahely, főleg női munkaerő

Még nagyobb tisztaság ha másképp nem közmunkások által

egészségügyi ellátás színvonalának növelése - szakrendelések

Közbiztonság.

Források ésszerű felhasználása

utak, járdák felújítása nem csak a főtér környékén

Ipar telepítés

parkolóhelyek kialakítása

elfogadható életminőség

A három nemzetiség kultúrájának ápolásával, erősítésével, hangsúlyozásával az idegenforgalom, turizmus, kulturális jellegzetességek fejlesztése.

Miskolc

Alapvetően ha csökken a hátrányos helyzetű emberek száma, nő az elkölthető javak mennyisége a városban akkor lesz több, jobb szolgáltatás, szórakoztatás stb....

képzések/tanfolyamok helybeni biztosítása felnőtt emberek számára

Szakrendelések bővítése

Szolgáltatók, vállalkozók gyarapítása a városban

Romák kötelező oktatásának szigorítása, segélyek megvonása, az élhetőbb város, városlakók érdekében. Támogatási rendszer átalakítása.

Utak javítása

Egészségügy

kutya támadások

közterületek, járdák utak állapota

előregedés

Fiatalok helyben tartása

megélhetés

Közlekedés

Lakáshelyzet javítása.

Járdák, közutak állapota, a központban a parkolási gondok megoldása (nem úgy, hogy mindenhova megállni tilos táblát raknak, így is kevés a parkoló)

Gyermekek jövője

Közterületek állapota a város központból kifelé.

Utak rossz állapota

Gyógyszertári ügyelet idejének növelése

Egészség

segély

Közösségépítő programok

Utak

Alacsony közbiztonság

Lakhatási problémák segítése az idősebb korosztálynak is

Fiatalok rengeteget szemetelnek

orvosi ügyelet

Környezet

Utak, járdák állapota

Munka hiánya

Köröstarcsa

Utak állapot

Alulfizetettség

Környezetszennyezéssel kapcsolatos problémák megoldása

Nem nyilatkozom

Parkolás

A Táncsi-Gyomai sarkán levő tó fásítása, parkká tétele.

Fejlett technológiai ipar szinte teljes hiánya

VÍZ VÉDELEM

járdák javítása, akadály mentesítés

Levegőtisztaság fűtési szezonban

Ingatlanosok, büntetése ha nem tartják rendben a környezetüket!

Békéscsaba

Egészségügy fejlesztése

Ipar/ vállalkozások /munkahelyek fejlesztése

Járdák utak felújítása.

Munkalehetőség

Egészségügy

MUNKAHELY

Laposi kértek felé vezető utak (város szégyene) Csabai úti vas fedők megfelelő rögzítése, hogy ne keljünk fel amikor el megy egy kamion!

Oktatás színvonala

Zöld terület védelme

képviselő testület váltást

Bérlakások felújítását, bővítését

Utcakép rendezése

Munkahely

Hivatali ügyek intézése

Utak

munkahely teremtés

kulturált szórakozási, kikapcsolódási lehetőség

Az utcák tisztasága

[EGYÉB \(7\)](#)

Harmadik:

102 válasz

Zöld terület

Oktatás

közbiztonság

Békés

Fiatalok elvándorlása

Kultúra

Úthálózat

A rászorulókat általános megsegítése, a vidéki elszegényedés és kilátástalanság felszámolása.

Az egészséges spirituális élet folytonossága. A helyi vallási közösségek folyamatos és színvonalas működése. Lélektől lélekig működő életünk. (Legalább) értsük egymást emberek!

Körbyezetvédelem

Megélhetés.

Megélhetési nehézségek

utak, járdák állapota

tömegközlekedés

Közösségi helyek kialakítása fiataloknak. (ha volna hol letölteni az időt, talán nem volna kedvük rongálni)

Fiatalok támogatása

munkahely- lakás

Kamut

Helyi közlekedés fejlesztése.

Termálvíz ésszerű hasznosítása.

Városkép meghatározása

Szolgáltatások

Ne csak a főtéren legyen szép a környezet. Mások is vágynak tiszta rendezett környékre.

közművelődés-szórakozási lehetőségek fejlődése

Utcák burkolatának javítása

Egészségügy

Cigányság munkára fogása

Kiskereskedelmi paletta színesítése (ruházati termékek, cipő és bőráruk, iparcikkek árusítása) a városban

Munkahelyek.

Munkahely teremtés, versenyképes jövedelemmel.

illagális szemétkerakók felszámolása

Egészségügy

Értékek megőrzése

felzárkóztatás

További munkahelyek teremtése, a helyi vállalkozások bővítése.

Hulladék elhelyezés

El kellene fogadni a város lakóknak hogy nem lehet minden elvárni az önkormányzattól, mindenki alapvetően magára számíthat. És a környezetét mindenki tartsa rendben, fejlődjünk, tartsuk tisztán a városunkat mert ebben élünk. Szébb környezett, boldogabb emberek, jobb élet. Segítsünk magunkon és egymáson.

szemétszállítás/hulladék kezelés

Közösségi kultúra

Kereskedelem fejlesztése (ruha,cipő bolt,ami nem kínai!)

Utak rendbetétele

Alapfokú számítógépes ismeretek oktatása. Akár önkéntes (csere) alapú oktatás keretében, önkormányzati támogatás mellett. (Pl. hely és eszközpark biztosítása)
Majd online oktatás bevezetése.

Munkalehetőség

Lakásproblémák

illegális szemétkerakás

érdektelenség

Gazdaságfejlesztés

egészség

Biztonsági kamerák kiépítése az egész városban

Az emberi kapcsolatok javítása. Olyan közösségi programok, melyek közelebb hozzák egymáshoz az embereket.

Ipar

A rendőrség hatékonyabb munkája (a vandál fiatalok elszámoltatása, a járdákon és zebrákon kerékpározók ellenőrzése és bírságolása, stb)

utak minősége

Munka helyek stabilizálása!

Kevés szórakozási lehetőség

Az oktatás

Röntgen és ultrahang vizsgálat helyben történő elvégzésének jövőbeli elérése

megélhetés

Intézmények fejlesztése

környezetvédelem

Kevés albérlés

Közvilágítás

Közutak minőségének javítása és az újraaszfaltozott utak padkájának feltöltése, valamint az utca sarkokon rengeteg helyen nem lehet kilátni autóból, a sövények, bokrok, fák miatt! - ez rettentően veszélyes!

munkahelyteremtés

Utak rendbe tétele.

Utak

Illegális szemét le rakás

Parkolohely a főúton

Szemetelés

Egészségügyi ellátás (kiemelve a helyi ügyelet káosza)

Idegenforgalom növelése fejlesztésekkel, színvonalas programokkal

Nem nyilatkozom

Rendezvények szervezése.

Sportolásra alkalmas közterek létesítése, elérhetővé tétele (kosárlabda, stb.)

Az utak nagyon rossz minősége

SZELEKTÍV HULLADÉK GYŰJTÉSE

Munkahelyhiány

Munka lehetőség kiszélesítése

Közüntézmények vezetőinek felülvizsgálata

Jó megközelíthető település legyen a munkahely teremtés miatt.

Tanult fiatalok elvándorlása

Közterületek tisztasága, világítása

TISZTA LEVEGŐ.

Centrum parkoló

A gyermekek jövője

Közbiztonság javítása

Reform kulturális területen

Fiatalok lakhatása

-

Programok

megfelelő megélhetés

Közbiztonság

Köröstarcsa

a környezet védelme

Hatékonyabban kötelezném az ingatlan tulajdonosokat a saját portáik rendbetartására. (Nem a fűnyírásra gondolok hanem kerítések, járdák állapotára, észnélküli fák kivágására...)

Strand Korszerűbb több lehetősé kuaknázása, fedett uszoda lehetősége

kultura

utak javítása

KÖSZÖNJÜK A SEGTSÉGÉT!

Ezt a tartalmat nem a Google hozta létre, és nem is hagyta azt jóvá. [Visszaélés jelentése](#) - [Felhasználási feltételek](#)

Google Űrlapok

MEZŐBERÉNY
FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSÉNEK PROGRAMJA
LOCAL AGENDA 21

*LAKOSSÁGI KÉRDŐÍV
ERDMÉNYEK*

2019. május

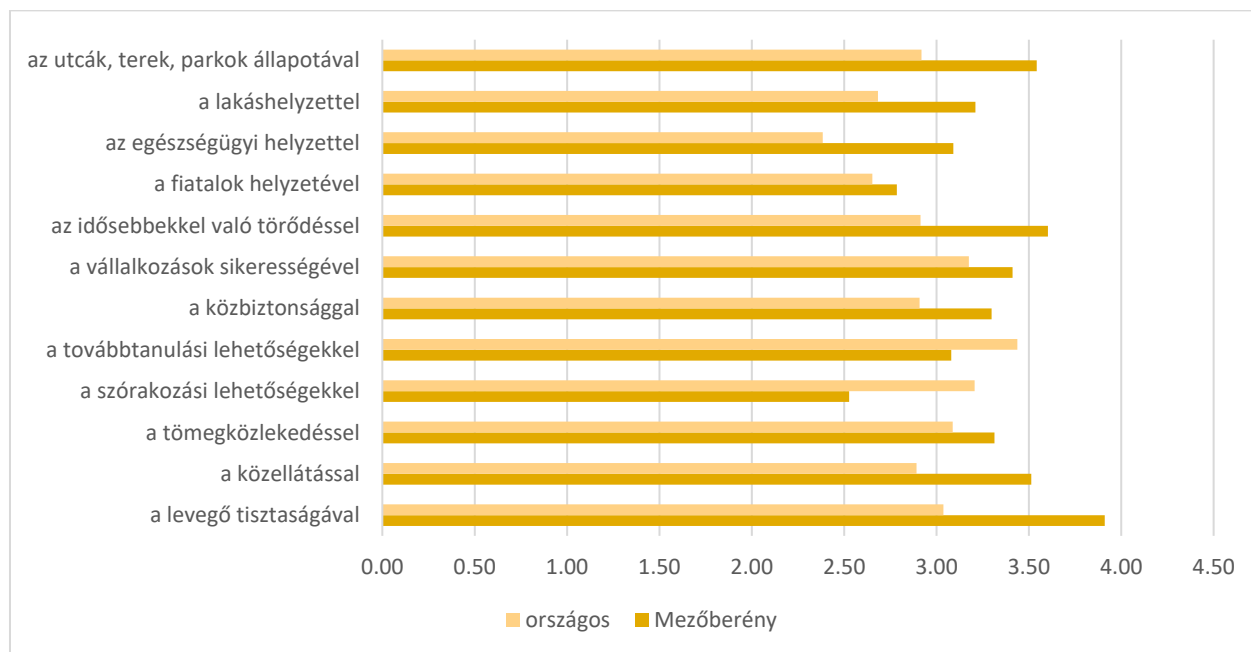
A lakossági kérdőíves felmérés 2018. május 8 és 19.- e között zajlott on-line (Google Form[®]) és személyes lekérdezés módszerrel. A felmérés nem reprezentatív, Mezőberényben élők véleményét kívánta feltárni és a stratégiába, mint lakossági szükségleteket beépíteni. A kérdőívre összesen 190-en adtak választ. A kérdésekre adott válaszok nyers adatösszegzései az 1. sz. mellékletben találhatóak.

Települési értékek

A válaszadók nagy része (64,9%) jónak találja Mezőberény helyi értékeinek állapotát, több, mint kétharmaduk összességében pozitív véleményt formált meg (Jó és nagyon jó). A válaszadók zöme (92,1%) szívesen él a településen, ugyanakkor jövőképük szerint bizonytalan, hogy a fiatalok maradnak e a városban (78%). Emocionálisan pozitív (86%) a település megítélése. A település hangulata a válaszok tükrében inkább nyugodt, hangulatos, a lakók nem értenek egyet azzal, hogy nyomasztó, szomorú, esetleg feszült lenne.

A válaszadók összességében elégedettek a levegő tisztaságával (73,6%), a tömegközlekedéssel (48%), az idősek helyzetével (60%) kevésbé a szórakozási lehetőségekkel (83%), közepes mértékben a továbbtanulási lehetőségekkel, a fiatalok helyzetével, vegyes a megítélés a közbiztonsággal kapcsolatosan. Az egészségügyi helyzet erős közepes osztályzatot kapott, míg a lakáshelyzettel, a lakosok több, mint egyharmada elégedett és szintén többségben vannak azok, akik elégedettek a közterek állapotával (59%). A legjobb osztályzatot a levegő állapota kapta, ezt követi az idősekkel való törődés, a közterek és közellátás helyzete. Az országos viszonyokhoz képest Mezőberény szinte minden elemében jobb helyzetben van, egyedül a továbbtanulási és szórakozási lehetőségek kaptak alacsonyabb osztályzatot, habár még így is közepes a megítélés (1. ábra).

1. ábra: Települési értékek

Forrás: saját szerkesztés

A lakosság elégedettsége nem változott jelentős mértékben a 2015-ös felméréshez viszonyítva: helyi szinten értelmezve, azaz Mezőberény területére, ugyan erre a kérdésre leginkább megelégedve a levegőtisztaságával, az iskolai oktatással, az idősebbekkel való törődéssel és az utcák terek állapotával voltak.

A legelégedetlenebbek a lakosok a fiatalok helyzetével a szórakozási lehetőségekkel, fiatalok helyzetével, a vállalkozások és az egészségügy helyzetével voltak.

Környezet- természetvédelmi témájú kérdések

A természet állapotát a városlakók többsége jónak ítéli (54,3%), de még így is jelentős a negatív attitűddel rendelkezők aránya (44,7%). A környezet állapotát ugyanakkor többen érzékelik pozitívan, az elégedetlenek aránya e tekintetben kevesebb (32%).

A környezetszennyezés elleni fellépés leghatékonyabb módjának a környezetbarát technológia bevezetését tartják (46%), de számottevő azon lakosok aránya is (28%), akik inkább a szankcionálásban látják a problémából való kiutat. 15%-uk a környezetfejlesztésekkel érné el a káros emisszió csökkentését. A válaszolók, lakóhelyük szűkebb környezetének minősítésére is lehetőséget kaptak. A közreműködők többsége (52%) olyan településrészen él, amely véleménye szerint keményen dolgozó emberek élnek, akik bár kisebb gondokkal, de fenn tudják tartani magukat. Egyharmaduk pedig olyan szomszédok közelében, akik csak nehezen tudják magukat eltartani, s mondható róluk, hogy nélkülöznek.

Arra a kérdésre, hogy hova költöznének legszívesebben, ha tehetné, a lakosság többnyire (42%) maradna a városban, a többiek ebben az esetben is inkább telepedne le kisvárosba, nagyközségbe, kis faluba (237%). Ugyanakkor 12%-uk külföldre költözne.

Mezőberény lakosságának véleménye közel egyformán oszlik meg arra vonatkozóan, hogy milyen környezetminőségű településen élne: olyan, amiben jelenleg is vagy egy kertvárosban, illetve egy hegyek között vagy vizek mellett épült helyen.

Gazdasági témájú kérdések

A város ipara a lakosság 44%-a szerint jó, 41%-uk viszont kevésbé tartja jónak. Sokkal kedvezőbb a mezőgazdaság megítélése (44,2% jó, 28,6% kevésbé jó), a szolgáltatás minőségét is hasonlóan (52% jó, 38% kevésbé jó) értékeli a lakosok.

Megoszlik a vélemény az emberek képzettségét illetően (47% szerint jó, 44% szerint kevésbé jó).

A szociális viszonyokról alkotott véleményt jól tükrözi, hogy az értékelhető válaszok alapján a lakosok szerint a város népességének 40%-a részesül valamilyen szociális segélyben, miközben a segély típusú¹ támogatásban mindösszesen 23% arányban részesülnek. Racionális társadalmi érzékenységre vall, hogy a válaszolók többsége (86%) szerint a rendelkezésre álló pénzforrásokat inkább a szociális intézmények fejlesztésére kellene fordítani, illetve csak elenyésző számban vélekednek úgy, hogy mindenkinek magáról kellene gondoskodni, és inkább valamilyen megoldást kellene találni az államnak/önkormányzatnak a probléma megoldására.

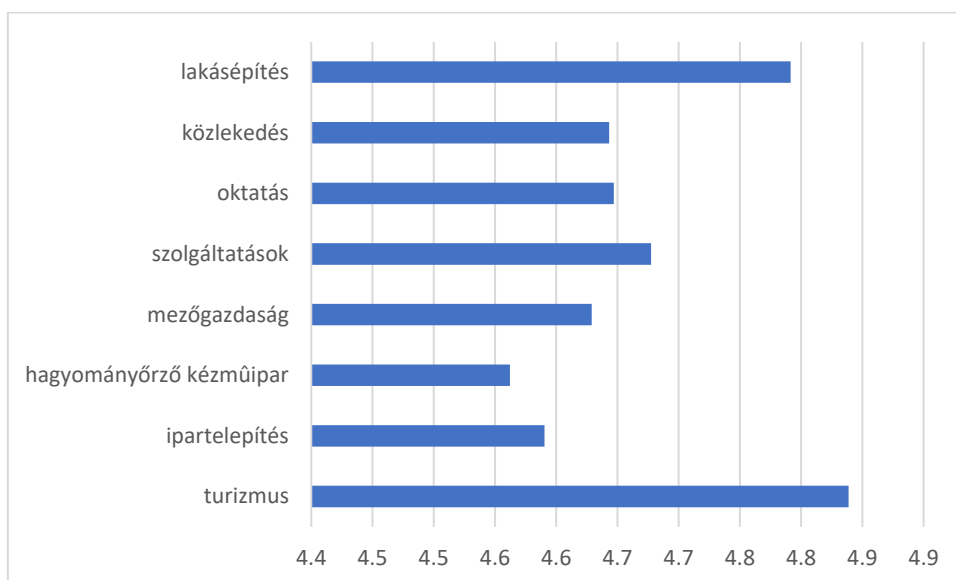
A lakásállomány a válaszok tükrében inkább kielégítő (58%), viszont a felújításra már nem adatik meg a lehetőség (78%).

A munkanélküliség a lakosság több, mint harmada szerint reális veszély.

A fejlesztéspolitikát érintő vélemények megoszlának a turizmus ágazatot érintő beavatkozások szükségszerűségét illetően (58%, aki nem érzékeny a téma iránt, de egyötöde a választ adóknak relevánsnak tartja az ágazat fejlesztését). Ennél egyöntetűbb az ipartelepítés kérdése, 26,1% a legfontosabbnak tartja az ágazat fejlesztését. Hasonló értéket kapott a mezőgazdaság és nagy a szórás a közlekedés, oktatás, lakásépítés vonatkozásában (2. ábra)

¹ Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban, Települési támogatásban és Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni)

2. ábra: Fejlesztéspolitikai vélemények

Forrás: saját szerkesztés

A fejlesztendő területekre vonatkozó kérdésre 29-en adtak választ, többségük a szórakozási lehetőségek hiányát emelték ki, illetve az utak fejlesztését, kulturális programokat, közvilágítást, egészségügyi és parkolási beruházások szükségességét (3. ábra).

3. ábra: Fejlesztési preferenciák

Forrás: saját szerkesztés

A védendő értékek közül legtöbbször a kulturális és épített örökséget említették. A településfejlesztésben való részvételi hajlandóságot jól érzékelteti, hogy a megkérdezettek nagy része (54,3%) hatékonynak tartja a helyi lakossági fórumokat, 46% a társadalmi szervezetek hasznát jelezte, de hangsúlyos szerepet kap az önkormányzat és a polgármesteri hivatal fejlesztéspolitikai tevékenysége is.

A fenntartható fejlődés kifejezéssel a válaszadók többsége már találkozott (74%), akik leginkább az interneten tájékozódnak a környezetük és a világ folyamatairól.

Európa legnagyobb problémájának a hulladékok elhelyezését látja a lakosság (69,1%), ezt követi a levegőszennyeződés (39,4%) és az ivóvíz probléma (38,8%), betegségek, ezeket követi – kisebb arányban – a gyermekeink jövője (29%), megélhetési problémák (25%), a terrorizmus (22%), végül a városi stressz, az oktatási színvonal és biodiverzitás csökkenése.

Ha viszont a közvetlen lakóhelyet érintően kell nyilatkozniuk az embereknek, akkor első helyen a megélhetés található (67,4%), ezt követi sorban a hulladékprobléma (54,5%), a gyermekek jövője (53%),

majd a betegségek és egészségügyi problémák (40,1%). Utolsó három helyen a fontossági sorban a városi stressz (9,1%), a biológiai sokszínűség csökkenése (7%), végül a terrorizmus veszélye (1,6%).

A válaszadók településrészenkénti megoszlása kiegyenlített, Mezőberény összes városrésze megjelenik a felmérésben (4. ábra).

4. ábra: a válaszadók települési elhelyezkedése lakhely szerint

Forrás: saját szerkesztés